

— کہ ایم جیسامی —

۱۰

بیرہ ورہ کا نم

۱۹۵۷ - ۱۹۶۵

بہ گی دوہم

إعادة التنسيق و الفهرسة
و تخفيض الحجم
منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

منتدى إقرأ الثقافي

للكتب (كوردس - عربي - فارسي)

www.iqra.ahlamontada.com

بهرگی دووهمی بیرموهریهکانم •

بمراهاتمکانی دوی شازادیم له زیندان و

دهریهدهری له نیشتمان

۱۹۵۷ - ۱۹۶۵

"حسامی"

بهرگی دوومسی بیره وهریه کانم :

به سر هاتمکانی دوی نازادیم له زیندان و

دووری له نیشتمان •

۱۹۵۷ - ۱۹۶۵

په به دل سوپاسی کاک ناسری ئیبراهیمی دمکم که شرکی
ماشین کردن و نامانکردنی گرتنه شه ستۆ و براینهش ئهجامی دا •

کهریمی حسامی

ئوکتوبری ۱۹۸۷

"پيشه گى"

به تما نېووم بو بهرگى دووهمى بيره وهره كانم پيشه گى بنووم . به لام له گم بللو بوونه وهرى بهرگى به كم و پيشوازي هاو نيشتمانانى به ريز گمليك نامه و راسپارده و بيرو راى جياواز له سر نيوه روگى بهرگى به كمى بيره وهره كانم ده گميشته دستم . له دستخوشانه و بگره تا رخنه و ليكولينه وهرى نووسراوه . كان و باسى ئدمبى و . . . هتد .

به گشتى شه گم تهواوى نامو راسپارده و تليفون و بيرو راى خوئنه ران له سر چوئيمتى بهرگى به كم بيته به راورد كردن و ههلسنگاندى ، لام و ايه پارسنگى تاى تهرازوو به لاي په سمد كردن و دستخوشاندا قورس تر دهمبى . له م كورته پيشه كيمدا له گم سياس بو خوئنه ران و شه براده رانسه و ده دستخوشانه ران لى كردووم شه به شه و لا دنيم و باسى به شى رخنه و بيرو راى رخنه گم ران ده كم .

رخنه كان له سر يك به م جوړه ن:

۱- زور كهس له و باوه رهدا بوون كه فره باسى خوم كراهه .

۲- هينديك گوتويانه باسى رابواردوه و دلدارى كردوه .

۳- هيندى لايان و ابوه كه بارى ئدمبى نووسينه كان لاوازه و به زمانى ساده

نووسراوه . واته نووسم هرولى نمداره ميشكى خوي ريك بگوشى و وشه و

رسته داتا شراو و ناقولا به نبوى ئدمبى بدوزيته وهره و خلكيان پيشه و

ماندوبكا .

۴ - همبوون رخنه ران شه بوه كه تمنيا به سرهاته كان نووسراون، باسمت و

رووداوه‌کان شی نه‌کراونه‌وه و لی یان نه‌کوئدرارونه‌وه .
بو روون گردنه‌وه‌ی شهو برا ره‌خنه‌گرانه و خوینه‌رانی به‌ریز به پیوستم زانسی
شم مبه‌ستانه روون که‌مه‌وه .

۱- من چیرۆک و رومانم منووسیوه که به خه‌یال پاله‌وان درووست بکه‌م . زیان و
به‌سه‌ره‌اتی خۆم نووسیوه و ده‌بوايه هه‌ر باسی خۆم بکه‌م و زیانی خۆم بینه‌مه
سه‌ر کاغه‌ز .

۲- باسی دل‌داری سه‌رده‌می هه‌رزه‌کاری که پتر سرنجی زۆر که‌سی راکیشاوه ، له
ده‌ست پیکردنه‌وه به‌لینیم دا‌بوو که شتی به درۆ منووسم . جا نه‌گر له
بیره‌وه‌ریه‌کانم دا خۆم کردبا به مه‌لاشیکم‌تی سه‌ر زه‌وی و وام نیشان دا‌با که
ده‌ستم و ده‌ستی نامه‌هه‌رم نه‌که‌وتوه و ده‌ست‌نوویژم له که‌س نه‌شکاوه و به
درۆ ئاوپکی پاک و خاوینم به خۆم و به کۆمه‌لی کورده‌واریدا کردبايه ،
دیاربوو درۆم ده‌کرد . شهو ده‌مه‌له به‌شی سیاسی و خصبات و تیکۆشانیشه‌وه
ده‌بوايه درۆ بکه‌م .

لام وایه شه‌وه‌ی من نووسیومه زۆر یا که‌م له سه‌ر ده‌میکی دیاری کراوی ته‌مه‌نی
هه‌موو ئاد هه‌میزادیک دا دینه‌پیش و رووداویگی ئاسایی به . کۆمه‌لی کورده -
واریش وه‌ک هه‌موو کۆمه‌لی ئاده‌میزاد کبزو کورو ژن و پیاوی تیدا ده‌زی له‌سه
یاسای سروشت به‌ده‌ر نیه . له زیان دا ئالو کۆر هه‌یه . وه‌ک ده‌بینن له‌به‌رکی
دووهم دا بووم به شیخی ته‌ریقمت و مریشکی که‌م له ئاو نه‌کردوه !

۳- من وا راهاتووم ساده و ره‌وان به زمانی خه‌لک بنووسم . خۆم ماندوو نا‌که‌م
له وشه‌ی قه‌له‌و و دا‌تا‌شرا و بکه‌ریم . چیم به‌سه‌ می‌شک و نووکی خام‌صدا
بی‌ده‌بنووسم و نووسیومه . بی‌جکه له‌وه په‌خشانی ئه‌ده‌بیم منووسیوه ،
به‌سه‌ره‌اتی خۆم چۆن بوه ئاو و پێ‌دا هاتوم .

۴- نه‌هاتوم له رووداوه‌کان بکۆلمه‌وه و نی‌وه‌روکیان هه‌لسه‌نگینم و به سه‌ره‌ته‌گا
شی بکه‌مه‌وه . شهو رووداوانه‌م نووسیون که راسته و خۆ پۆتم‌دیان به زیانی
خۆمه‌وه هه‌بوه . هه‌چ نه‌بی‌ که‌سه‌یه‌کن بو شهو که‌سه‌نی که بیان‌ه‌وی له
دوارۆ‌دا له روداوه‌کانی کوردستان بکۆلنه‌وه .

له گهڵ سپاس بو ئەو کهسانه‌ی ره‌خنه‌یان گرتوه‌و ده‌ستخۆشیا‌ن پێ گوتوه‌و
له‌ ئاماده‌ گردنی یارمه‌تیا‌ن داوم ، ئه‌وه به‌رگی دووه‌می بیره‌وه‌ریه‌کانم
ده‌خمه‌ به‌رده‌ستی خۆپنه‌رانی به‌رپێزی کوردو به‌ هیوا‌ی بلاو بوونه‌وه‌ی به‌رگی
سێ و چوارو پێنج که‌ گه‌لیک روداو و به‌سه‌ره‌ات و خه‌بات و تیکوشانه‌ی
حیزبی دیموکرا‌تی کوردستانی ئێران روون ده‌که‌مه‌وه .

" که‌ریمی حیسامی "

" هاتنه دهر له زیندان "

روژی ۱۶ ی جوژهردانی ۱۳۳۶ - شەشی ژوئنی سالی ۱۹۵۷ پـولـسـهـی
نازادیم له زیندان هاتبوه دهفتهری زیندانی مههاباد . پۆلیس بانگی کردم که
له زیندان وهدر کهوم . له گەل گیراوهکان یهک یهک ما لاواپیم کرد . هیندی
شتوو مهکی زیادیم له لا بوو ، دام به چنهد کهسی نهدارو فهقیری گیراو .
دهرگای زیندانم لی کراوه هاتمه دهری، له نیو چوار دیواریکی زیندانم به هاتمه
زیندانیکی بهر فرهوان و ناواله که ولاته کهم بوو . که هاتمه دهفتهری زیندان
میرزا جلیل باوکی یوسفی ریزوانی لهوئی راوه ستابوو چاوه پروانی منی دهکرد
بی خهف و جلهکانی به هه مبالیکی هه لگرت بو مالی خوین . من هینج
چاوه پروانی نهوه نهبووم . به لام دیار بوو یوسف له زیندانی تهو ریزهوه بو باوکی
نوسیبوو که بیته زیندان و من بهرپته مالی خوین . له راده بدهر به خیراتن
یان کردم . میرزا جلیل دایکی یوسفی ته لاق دابوو ، یا بلین دهری کردبوو
کوته زنی هه مه ره سو سر سووری ماره کردبووه . زنیکی له چاو میرزا جلیل
جلیل ، زنیکی جوان و پاک و خاوین . له هه مه ره سو سر سوور جیا ببووه و
میردی به میرزا جلیل کردبوو . له لایهک ببووه هوئی تیک دانی وه زعی زینانی
دایکی چنهد مندا آن و له لایهکی دیکهش له گەل میرزا جلیل ته مهنیان پهکی
نهده گرتوه .

روژیک پاش نازاد بوونم چومه خزمهت حاجی مه لا خالیدی وهیدی شهو
کهسهی که له زیندانی مههاباد دههاته لام و سهری دمام . له بارهی زیان و
تیکوشانی سیاسی دواروژ قسه مان کرد . پاشان چومه مالی پیشهوا

قازى محمد ، مينا خانم به جلى رهشوه له حصار دانىشتبوو زور به ويشكى به خيبر هاتنى كردم، نيزيكه نيو ساعات له لاي بووم پاشان ههستاو ومدهر كهوتم . روژى دوايي چوومه مالى خانمه خانم . سبارتم به شخيمتى شو شيره ژنه و به پاسى ريزيكى لهو ماوهيمدا كه له مالىيان بووم له منى گرتبوو ، به پيوستم زانى بچم و سلاوتكى لى بكم . تاويلك پى چوو حهمنى كورى هاته لام و به خيبرهاتنى كردم . خانمه خانم نههات . من ماوهيهكى زور له ههل و مهرجى نههينى دا له مالى خانمه خانم ژياووم . ههميشه له سه فرميهك پيكهوه نانمان خواردبوو . بيحكه له پيوندى حيزبايمتى ريتزو قهرتكي تاييمتى خوشك و برايانه بو يهكتر قايل بووين . بهراستى پيم وا نهبو كه خانمه خانم نهميه و به خيبرهاتنم نهكا . ديار بوو وهزغ گوږابوو . نيزيكه سعاتيك دانىشتم و پاشان ههستام خودا حافيزيم له حهمنى كورى كردوئيتتر قمت نهچوومه مالىيان .

چهند روژيك له مال ميرزا جهليل بووم سه رهراى ريزو حورمى زورته ماشام كرد مانهوه لهوئى كارپكى حوان نيه . زنيكى قيت و قوز و به قهه ، بوونى من لهوئى ئيتتر مهلهممت نهبوو . ههرچهنده ميرزا جهليل زياتر له باوكم بو من حيگاي ريزو ئيحترام بوو .

پاش چهند روژ مانهوه له مههاباد، هاتنى برادهران بولام، چوومه گوندى دوركه لاي دايم كه له مالى خوشكيكم دهژيا پاش سى سال دورى جاريكى تريس له گهل دايم و دووخوشكم ليكتر كو بوينهوه به لام له مالى زاوا . دوستى روژ لهوئى بوم پاشان چوومه نهغهده مالى كاك شهحمدي شاهنگمري . بيحكه له رابوردوى تيكوشانى سياسى و حيزبايمتى، له گهل كاك شهحمدي دوست و برادهريكى گياني بوين . كهه كهس ههبو له دوستاييمتى دا شهونده پيكهوه بهك بن . شو برادهرانهى نهغهده كه له پيشدا له گهل من تيكوشانى سياسى - بيان ههبوو ، دههاتنه لام و له وهزعى تيكوشان گلهمي بيان دهكرد و هيواداريان دهر دهبري كه به هاتنه دهري من له زيندان وهزعى تيكوشانى گورانى بهسهر دا بيت . له مالى كاك شهحمدي شاهنگمري چاووم به خهجيكي كيتو

كاك ئەحمەد كەوت كە داىكەم پېشتەر بۆي باس كەردبووم و تەنەنەت ھېشتا لە زىندانى ورمى بوم كە داىكەم قەسە لە گەل كەردبوو كە بېمە دەرى شوم بې بكا . ھەر لەوى بېيارم دا ئەگەر قەرار بې ژن بېنەم لەو كېزە باشتر بۆ مەن دەس نا دا ، بە تايبەت كە داىكەم زۆرى خۆش دەويست . چەند روژىك لە نەغەمە بووم ، دوست و برادەرى گونەدەكانى سەندوس و شەنۆ دەھاتنە لام و بۆ تىكوشان ھانم دەدان . بېيارم دا سەفەرېكى ورمى و تەورېز بكمە ، سەر لەو ھاوړې يانە بەدەم كە لە گەلم لە زىندان دا بوون و مەحكوم كرابوون . دو روژ لە ورمى ماموھە كاتىك وىست بۆ تەورېز بچم ھەمزە ئەسل داشچى كە ھاوړې يەكى نازەربايحانې بوو دو سال پېكەوھ لە زىندان بووېن ھىندىك پارەى بۆ ھېنام ، گوتى بىرادەران بۆيان ناردوى . بۆم دەركەوت كە لە نازەربايحان تىكوشانى سىاسى دو بارە گەراى ناوئەتوھ . لە تەورېز چوومە زىندانى شارەبانى بۆ سەردانى يوسفى رىزوانى . پۆلىس بانگى كرد دانىشتېن باسى وەزەى زىندانى كرد زۆرناپازى بوو . باسى ناكۆكى و كېشەى نېو خۆي گىراوھ سىياسەكانى دەكرد . دو بەرھەكى و ناگۆكى نېوان رېبەرانى حىزبى تودە گەمىشتبوھ نېو زىندانەكان و تەنەنەت رېكخراوھكانى حىزبى گرتبۆوھ .

ئەم وەزەمەى بۆ حىزبى تودە ھاتبووھ پېش، حىزبى دېموكراتىشى گرتبۆوھ عەبدوالرحمانى قاسملۆكە كادرىكى حىزبى تودە بوو، وە پېشتەر لە لاىمەن حىزبى تودەوھ بۆ ھاوگارى لە گەل گۆمىتەى رېبەرايەتى حىزبى دېموكراتى كوردستان ھاتبووھ مەھاباد ، پاش ئەوھ كە دەگەرپتەوھ تاران سالى ۱۹۵۵ لە تاران دەگىرې . پاش چەند روژ مانەوھ لە زىندان مەعلوم نەبوو چون ئازاد دەكرى . پاش ئازاد بوونى لە گەل رەھمەتى شەرىعەتى و سەيد عەوولاي شىسحاقى و غەنى بلورىيان و عەزىزى يوسفى بېيار دەمەن كە ھەموو پېوضىدەى كە لە گەل حىزبى تودە بېچرېتەن و بە ناوى حىزبى دېموكراتى كوردستان وەك تەشكىلاتى سەر بەخۆ كار بكمەن ، بە لام بەرنامەمەك و رېنۆڤىنىكى كارى تەشكىلاتى و تەبلىغاتى لە گوړى دا نەبوو . قاسملۆ ئەوھى بۆيە ساز كەردبوو كە بە نېوى حىزبى دېموكرات بئوانى لە ئىران وەدەر كەوى، دەنا ھەم وەك

ئەندامى حىزبى تودە مابۆۋە . پاش ئەۋە كە قاسملۇ لە زىندان دىتە دە ر
 پېشىيار دەكا لە گەل ئەۋلاى ئىسحاقى بچنە ئۆرپوا لە گەل رېبەرانى حىزبى
 تودە وتوو وئىژ بگەن . رەحمانى قاسملۇ لە گەل ئەۋلاى ئىسحاقى دىنە عىراق و
 بە ھۆى برايانى پارتى دەچنە ئۆرپوا . كاك عىزبى يوسفى ۋەك بەر پىرسى
 حىزبى دىموكرات لە ئىران دەمىنېتەۋە . ئەۋ كاتە غەنى بلورىانىش لە زىندان
 دا دەى . روژى ئاخىرى مانەۋەم لە تەورىز چوومەۋە لاى يوسفى رىزۋانى . تۆبە
 گولئىكى زور حۋان و نايابى لە ھەۋىرى نانى بو دروست كرديووم و بە دىيارى بۆ
 ھىدام كە ھەتا مالم مابوو ۋەك دىبارىھكى بىزىخ پارىزرايو .

كاتىك لە تەورىز گەرامەۋە دەبايە بېرىك لە ۋەزى ژبان و بەرپى چوون
 بگەم . داىكەم لەم دەربەدەرىيە نەجات بەدەم و لە گەلى بۇيم . لە مەھاباد لە
 مالى سۆفى سالى سىلمى ژورېك بە ئىجارە گرت ، داىكەم و كچىكى خوشكەم
 كە ھەر بە مندالى ئىمە بە خىومان كرديوو ھىنامدە مەھاباد و خارىكى تر ۋەك
 مال لە خانويەك دا كۆ بوينەۋە دو مەسەلە ھەمىشە بېرى منبان بە خىسۆۋە
 خەرىك كرديوو ، بەكىان مەسەلەى ژبان و بەرپى چوون كە ھىچم نەبوو . دوھەم
 مەسەلەى زىندو كىرندەۋەى پىۋەندى لە گەل ئەندامانى حىزب و بوژانەۋەى
 تىكۆشانى سىاسى .

روژىك لە مەھاباد كاك رەزاقى قازى ئاغاي قىزىلھەى سەرى كە ماۋەيەك
 پىگەۋە لە زىندان بووين ، ئەسپىكى بو ناردىۋوم و بانگى كرديووم كە چەند روژ
 بچمە گوندى و مىۋانى بىم . لە گەل ئەۋ پىۋەى ناردىۋى سوار بووم و چوومە
 قىزىلجە . دو سى روژ مىۋانى كاك رەزاق بووم . زور خوشمان رابوارد . سەعاتم
 نىۋو كاك رەزاق سەعاتى دەستى خۆى بە دىيارى دامى كە تا بىست سالىش
 ۋەك يادگارى دۆستىكى خوشەۋىست رام گرتىۋو .

پاش ھاتنەۋەم لە قىزىلجە ، سەرھەنگ سالىرى زادە سەروكى روكنى دوى سپاى
 مەھاباد بانگى كردم و گوتى :

— بو چووبوۋىە قىزىلجە ، لە چى دەگەراى ؟

— قىزىلجە ئىرانەۋە منىش ئىرانىم . ئاغاي قىزىلجە لە گەل من لە زىندان بوۋە

دوستایمتیمان پمیدا کردووهو بانگیشتنی کردوم و مدیش چووم میوانی بووم،
بیدنگ بوو ، پاشان گوتی :

— ناگات له خو بئی ، ناگامان له همل سورانی تو همیه !

بیرم کردهوه سهریکی عیراق بدهم ، بزائم شهگهر بوم بلوی ، له جیگایهك
بچهویمهوهو کاریک پمیدا بکهه به یه کجاری بچه کوردستانی عیراق و ئیران
بمهی بیلیم . پیشتر هات و چوی زینوی شیخیم کردبوو ، دوست و ناسیارو هاو-
ریتی زورهه بوون، خبهرم دا به کاک قادری کوری کا خدری دیبوکری که ولاخیکم
بو بنیروی میوانیان دهم ،(له بهرگی یه کهم دا باسی مالی کا خدری دیبوکری و
کوره کانیم کردهوه که له زیندان بوینه ناشنا). هر شهوی روژی شه سپکیان بو
ناردم و سوار بووم چوومه گوندی دیبوکری . کا خدری دیبوکری پیاوتیکی
موسولمان قسه خویش و نیشتمان پهروهه ، دنیا دیتو زور حمزی له پیاوتی بوو
دهستی کرد به باسی کوردایستی و حیزبی دیموکرات و کوماری کوردستان و
ئاخره کهی هموو بیرو قسه کانی له سهر شهوه راهستا گوتی :

— هموو کهس کورده . ئیوه سه روک عمه شیرمهکان بگردن تهواوی خه لک
له گهلتانه !

پاشان چوومه ههواری ماله کا خدری له سهری مهیدان ههلیان دابوو . دووشه
له تاوولی مامهوه . له توانام دا نیه باسی شهو خزمهت و میوان داریه بکهه
که لهوی تووشی بووم . پاش دوو روژ حممندی خاله که یه کیله کهسه انه بوو
له زیندان ناسی بووم و وهک شه ندا میکی حیزبی له زیندان هاتبوه دهر ، کورپکی
تیگه یشتوو جوامیر بوو ، شه سپی بو زین کردم و بهرهه عیراق که وتمه ری . نیوه پرو
له گوندی گهنمدار ، میوانی کاکه سنی گهنمدار بوم . شه و پیاوه سالی ۵۳ پاش
روخانی حکومتی مصدق که دایک و بابم له نه غمهه بوون زوری یارمتمی
دابوون و پیاوتی کرد بوو . وه زیغمه بوو سهری بدهم و سیاسی بکهه به دیتنم زور
شاد بوو . زوری پی نه چوو دو ژاندارم پمیدا بون . یه کیان شهو که سه بوو که له
سندوس له سهر ده می کو مملدا لیم دابوو سهرم شکاندبوو .(له بهرگی یه کهم دا
باسی کراوه). دابه زین که منیان لهوی دی پیکهوه سرتهمه کیان کرد . ژاندارمی

دیکه پرسى : خەلگى كۆپى و بۆ كۆى دەچى ؟

گوتم : من قان كەسم حەقى ئەو پەرسىارەت نىبە ئىرە ئىرانە ، من لە تۆناپەرسەم
بۆ كۆى دەچى ؟

كابرا كە دىتى دەستى لە هەچ گىر نابى گوتى : ئاجز مەبە هەر پەرسىارەم
كرد .

لەو پە چوومە گوندى جەپان و لە گەل قاچاقچىيان چوومە زىنوى و مىوانى
شىخ عەبدىللا بووم من پىشتەر هات و چۆى مائە شىخ عەبدىللام كەردبو لە گەل
هەمووان دۆست و ئاشنا بووم شىخ عەبدىللا پىاوىكى نىشتمانپەرورەرو
كوردىكى دلسۆز بوو . بە سەدان كوردى لى قەوماو لە گوندو لە مائەگەى ئەو
حە وابوونەو . مەستەفای كۆپى سەردەمىك لە گەل حىزبى كۆمونيستى عىپراق
كارى كەردبوو ، بە لام پاش ئەو كە گىرابوو ماو هەيكى كەم لە زىندان دا
ماپووە ئىتر وازى هەنابوو ئاغامنى دەكرد . زۆر پىش باسى كوردایەتسى و
سىاستى پىخۆش بوو . هەرچەندى شىخ عەبدىللا كوردو نىشتمانپەرورە بوو
خەلك ، ئەومدەش لە مەستەفای كۆپى ناپازى بوون .

شىخ عەبدىللا سەبارەت بە تىكوشانى سىاسى لە رادە بەدەر رىزى لى
دەگرتەم . زۆر جار دواى نوپۆى نىوەرەو لە سەر ئاتان لە بن دارە گوپز بانگى
خەلكى دەكرد ، باسى سىاسى ساز دەكرد و دەپوست لە سەر مەسەلەى كورد
قەسە بكەم . هەمىشە باسى بەشخوراوى كوردى دەكرد ، بە لام يەكجار زۆر قىنى
لە كۆمونيستەكان بوو . منىش بە راشكاوى دىفاعەم لە كۆمونيستەكان دەكرد
لە سەر ئەو مەسەلەى هەمىشە دەم بە دەمە مان بوو ، بە لام نىوانىشمان هەمىشە
يەكجار خۆش بوو .

ماوەى حەوتو پەك لە زىنوى شىخى بووم . تەما شام كەرد ناتوانم لە نىبو
كۆمەلئى زىنوى دا بژىم پەريارەم دا بەگەرىمەو . لە گەرانەو دا كاك عومەرى
كۆرى شىخ عەبدىللا رادىو پەكى ئىندىرپاى باشى بە دىيارى دامى ، هاتە مەو
مەهاباد ، رۆژنىك هاشمى حوسىن زادە هاتە لام و گوتى :

— دووكەس لە برادەرانى حىزبى ئەوانەى لە دەرهو كاردەكەن دەيانەو
چاوبان پىت بەكوى . قەرارە پىنە قاو خەنەى دىپوكرى ، ئىتۆش پىچە وى لەو

چاویان بیت بکهوی . قمراره بینه قاوهخانہی دیبوگری شمتوش بچیہ شہوی
یہکتر دمبینن . قولاپیکی بو ہینام و گوتی؛ بہ بیانوی راوہ ماسی لہ شاری
ومدہر کہوہ، بچوؤ قاوہخانہ و لہ سہر چۆمی خہریکی راوہ ماسی بہ . ئەگسەر
ئەوان ہاتن ، قاوہچی ہاوریی خۆمانہ بانگت دہکا .

بہیانی قولاپم ہہلگرت و بہ سہر چۆمی سابلآخ دا ہملکشام و چوومسہ
قاوہخانہکہ . بہ قاوہچیم گوت : دہچمہ سہر چۆمی ، ئەگسەر برادہر پمیدابوون
وہرہ خہبەرم بدمیہ . ہمتا لای ئیواری لہ سہر چۆمی بووم ، کەس پمیدا نەبوو .
لہ ہاتنی ئەوان ناہومیڈ بووم ، ئاخەر جار قولاپم ہاویبشت ماسی یەک پیوہ بوو
بہ کاوہ خۆسی کیلو دہبوو . ماسیم ہینا دہرو بہ شوکمہوہ کردو گہرا مہوہ بو
شار . باش بورماسیہک لہ دیتنی برادہران خیری کەمتر نەبوو .

پاش دوو سی روژ دیسان ہاشمی حوسین زادہ پمیدا بوو گوتی : " ئەو روژہ
برادہران پییان نەکراوہ بیین . سبہینی لہ سہیداوا لہ چادری حاجی سہیید .
حەسەنی بابی گہورہ چاوہروانت دہبن دەسی ہەر بچی کاریان ہەییو پیویستہ
تو ببینن . "

خہبەرم دا حەمدی خالہی ئەسپی بو ہینام ، سوار بووم چوومہ سہری
مہیدانی ، لہ تاوئی مائی کاخدری بہرہسپلیکی مەنگورپیم خوارد ، دواي نان .
خواردن لہ گەل حەمدی خالہ سواربووین بو شوینی دیاری کراو .

ئەم دوو برادەرہ کە بریار بوو بیان بیئم بریتی بوون لہ کاک ہاشمی
اقل الطلاب و سمالی قاسملو . لہ نیو توتنی برادەرێک دہبن بہ ناوی
ئەحمەد ، کە چاویان بہ ئیئمہ دہکەوی ہەرچمەندہ چاوہروانی من بون پییان
وا دەبی بیگانەین ، لہ ترسان خۆیان لہ بن شیشہ توتن و گزو گیا دا دہشارنەو
ئەم جارہش نەم توانی چاوم پییان بکہوی .

بی کاری و پتل و پا بو بمری چوون

له بهر بیکاری سهرم لی شستور بیوو ، نه پوتم همبوو کاسی بکهم و نه کاریک همبوو خومی پیوه خهریک بکهم و نانیشی لی پمیدا بی . برایمسی دهر ویش همصدی شندامیکی تیکوشه ری حیزب و دارتاشیکی باش بوو . لسه گوندی (داره لهک) دهر بهگه کان دهر بیان کردبوو ، هاتبو له مهاباد دوکانیکی دارتاشی دانابوو ، چصد شاگردی گرتبون و کاری باش بوو . روزیک گوتی : " وهره له گدل من کار بکه وهک شاگردیک ، مانگی نهومد ته صنت دهمدی . واتا روژی سی تمهن . عیلاحم نهبوو ، دهوایه بزیم و دایکیشم به خیو کمه . نهوکه سهی نیزیکهی ۱۵ سال له پیناو دابین کردنی مافی زهممتکیشان خصباتی کردبوو ماوهی سی سال له زیندان دا به سهر بهرزی بهر بهر هکانی کردبوو ، دهوایه لسه مهاباد روژانه به سی تمهن شاگردی بکا . چوومه لای وهستا برایم . من دارتاشیم نهمه زانی کارم شهو بوو کاتیك . توقی نار صهی سور ده کرده وه ، دهوایه له مزگدوتی بازار به دوو سنل ناوئ بکیشم و به تهگه رهکانی دا بکهم تا سارد دهمنه وه . هیندیک له ناغاکانی شارو پیران به نانقهست دهاتن لسه وئ راده وهستان بو شهوهی من له و حاله دا بینن . به لام گویم نه ده دایه و کسارم ده کرد .

روژی به سی تمهن بهر ی چوون زهممت بوو . بیرم له وه کرده وه بهلکو له لای میرزا رهحیمی خهرازی له کوره خانه به سهر پاله یان نووسر دایمه زریم . له لایهک لهوانه بوو مزهی روژانه م پتر بی و له لایهکی دیکهش له شارو له نیو خهک دور دمبووم و نهختی به ناسوده تر ده زیام . میرزا رهحیم له گهل خانمه خانمی سعدری قازی له کوره خانه بیوه شهریک . جه سنی حیسامی له کوره خانه نویزه ری خانمه خانمه بوو .

به جه سنی حیسامیم گوت : له گدل میرزا رهحیم قسه بکا و بهلکو له کوره خانه کاریکم بده نی . پاش چصد روژ جه سنی هات و گوتی : " زورم هسه ول دا میرزا رهحیم قهبولی نه کرد ، دهی گوت شهو له لای ده ولت تا و انباره شهگهر

بیټه ښیره، کورخانه کم په کی دهکوی " "

نو میرزا رحیمه له سمرنای زیندو گردنه وهی ریڅخراوه گانی حیزبی دا په کی له و کهانه بوو که کاری ده کرد و تنانمت سندوقداری حیزبیش بوو . به لام نو کاتعی که چولانه وه له پاشه کسه دا بوو تضانمت منی به نوسرو یان سرپالاش رانده گرت .

له لای میرزا برایم دریزه به شاگردی دا ، باش بوو ده متوانی نانسی روزانه پیدا بکم . روژیک هاشمی حسین زاده هات و گوتی : " دوو براده رله نه غده ، دهپانه وی چاویان به تو بکه وی . سواری ماشین بوم و چوومه نه غده ، له مالله حممدی خانمی، په کی له هاورئیانی قدیم و تیکوشه ری حیزبی دیموکرات ، چاوم بهو دوو هاورئی به کهوت که هه مان هاشم و سالیلی قاسملو بوون . له سر ریپازو بهرنامه و شیوهی کارو تبلیغاتی حیزبی پرسیارم لسی کردن . بوم ده کهوت که نو براده رانه زور زه حممت ده کیشن، خو له متریسی داوین ، به لام بو تیکوشان و کاری ته شکیلاتی بهرنامه په کیان نیه . له و باره وه هیندی پیشنیارم دان و داوام کرد که کونفرانسیکی حیزبی به ستوری و نه خه و بهرنامه په کی بو تیکوشان دابن دری . به لینی یان دا که بکه ری نه وه بو لای بانده له گهل براده رانی مه سؤل باس بکن .

گه پامه و بو مه هاباد له لای وه ستا برایم کاره کم دریزه پیدا . روژیک هیمنی که بیکار بوم ، سواری ماشین بوم و چوومه نه غده . کاتیک له گساراز دابه زیم، زاندارمه په ک هاته پیش و گوتی : " له ئیداره ی ژاندارمه بانگت ده کم " . بی نه وه که ریگا بدا بجه نیو بازارو که سیک بییم و پیش خوئی دام بو ئیداره ی ژاندارمه . کاتیک چوومه زور، سرگورد شحراری سه روکی ژاندارمه نه غده گوتی : " شاغای حیسامی له روکنی دوی سوپا ده ستور دراوه که هر بهو ماشینه ی پی هاتووی بتگی رمه وه بو مه هاباد . حقت نیه بییه نه ولایه " گوتم به توندی شیعتراز ده کم . سندوس شیرانه ، منیش شیرانییم . چمد سال مال لیره بووه ، دوست و براده رم هن . چون له شیراندا ریگای هات و چو ده گرن ؟

گوتی :

— خوت دهنانی وهختی شیعترازنیه • پیم خوشه بو خوت سواری ماشین بی و بچیوه مههاباد ، دهناناچارم له گدل زاندارمه بدنیرمهوه •

دینم مهسهلهکه تونده • ئوتوبوس هات سوار بووم و چوموه مههاباد • بهیانی تازه له خه وهستا بووم گروبانیک هات و بردمی بو روکنسی ۲ • سرهنگ سا لاری زاده سهروکی روکنی ۲ بی نهوهی هیج بلی و میشم کهوت و بردمی بو ستادی لهشکر • که چووینه زور سوپه بود وهرههram له گدل حاجی سالخی شاتری دانیشتون • سا لاری زاده دهستی بهرز کردو قاچی لیک دان و گوتی :

— تیمار! حیسامی حازره •

وهرههram سهری ههلینا و گوتی :

— تو چی و چت دهوی ؟ بو ههنا نادهی ؟ نهی هیشت و لام بدهمهوه ، روی کرده حاجی سالخی شاتری و به منی گوت : " ئه ماغایه دهناسی " ؟

— نهخیر نای نام • من حاجی سالحم باش دهناسی • دهنزانی چون لسه خزمهتی ریزی می دیکتاتور و چهپهلی شا دایه • ههر بو نهوه که به ههندی نهگرم و به هیچی بزانه گوتم : نهخیر نای نام ، نازانه نهوه گییه • سوپه بوو گوتی :

— چون ماغای حاجی سالخی شاتری نانا سی ؟ بهلی دهبی نهی ناسی ، چونکه نهگه توبی ناسی ، ئیتر نهو ماغای حاجی سالخی شاتری نیه •

پاشان روی کرده سا لاری زاده گوتی : " حقی نیه له مههاباد ودهرکهوی " بهم جوړه به کردهوه کهوتمه ژیر چاوه دیری پولیس و دموایه هه سوو روژی بچه روکنی ۲ خوم نیشان بدهم • هیندی روژ ندههچوم ، گروبان یا ئیستیار- بهکی روکنی ۲ م دهبنی دهه گوت : " شاهید بن له مههاباتم !

کار له لای وهستا برایمی دارتاش بیجگه لهوه که مانگانیهکی کهم بوو ، فیز و پرستیژی سیاسی منبشی دینا خوار و • له کومهلی دو اکهوتوی کورده - واری دا دهزیام • له زور گهسم دهیست دهیان گوت : " نهتیجهی زینداندان و

گوڤرهوهري له ريگاي ميللمت دا هر شهويه . ههستم به خو به کم زانيــــن
 دهکرد . له لاي وهستا برايــــم دهستم له شاگردى ههنگرت و بيکار مامهوه .
 چنــــد جار چوومه لاي سهروكي شارهباني مههاباد ، داوام ليكرد كه كارم بو
 پهيدا بكا . سهروكي شارهباني سهرههنگيكي پيرو پياويكي خراپ نهــــوو ،
 گوته زنى سمايل ئاغاي سكووي ماره كردبووه ، دهيوست له گهل خهلك چاكه
 بكا . دوو سي جار چوومه سهري و داواي كارم دهکرد . روژيك گوتى :
 — له گهل ئهو دهستهيه كه ما لاريا دهرزينن كار بكه . به مهههنديس دهليــــم
 حقوقي باشت بداتي . خوٽ له گهل ئهو بخافلينه .

— زور باشه ، ئهو كاره دهكم . من له خوام دهويست كاريكي ئاوا پهيدا بي
 كه يتوانم له مههاباد بچمه دهرو له ديپهات بسورپيمهوه . دوست و برادهران
 بيــــنم و بو تيگوشاني حيزبي ري و شوينييك بدوزمهوه بوم دهركهوتبوو كه له
 ناوچهي مههاباد ريگهراو تيگوشاني حيزبي له گوپي دا نيه . دهرفهتيكي
 باش بوو ، دهستواني ئهناداماني پيشوي حيزب بيــــنم و بو تيگوشاــــن
 ئامادهيان بكم .

سهرههنگي شارهباني موههنديسي بهر پرسی (دهستهي خهبات دزي
 ما لاريا " ي بانگكردو وتي : " دهبي حيسامي به مسئولي دهسته بنوسي و
 حقوقي باشي بديهيه " .

له گهل مهههنديس بومه ئاشنا ، ده كهي ديكه له گدنجانى مههاباد لهگهل
 ئهو دهستهيه كاريان دهکرد ههموويان كورپ باش بوون ، ريزيكي زوريان بو من
 دادنا . نيزيكي چل روژ ناوچهي شاروييران و مهخالي شازادهو بهري پيرانان
 گهراين . زوربهي برادهراني پيشوي حيزببم ديتههوه قهراو نيشانهي پيــــونندي
 تايدهتيم له گهل دانان . هينديكيان شهركي تايهتيم پي شهسپاردن . له گهل
 موههنديس باش ريك كهوتبوم . پيشنياري دهکرد له گهل ئهو بچمه تاران وه له
 ئيدارهي " خهبات دزي ما لاريا " دام بمهزيني . لهو ماوميدا روژي شهس
 تهمني بو من دهنوسي ، ئهوه يارمهتيهكي گدوره بوو .

روژيك لاي ئيواري له گوندي " باين دهري " دهگهراينهوه بو نيگهمتي له

سر پردی مه‌هاباد تووشی وهره‌ه‌رام بووین . من له پیشه‌وه‌ی ماشین سوار
بجوم که چاوی به من کهوت ماشینه‌که‌ی راگرت پرسى :

ئه‌وه له کوڤ دینه‌وه ؟ تو بوچی له و ماشینه‌دای ؟

— له گهل ئهم ده‌ستمیه کار ده‌که‌م ، بیکار ناژیم و دمبی کار بکه‌م . بریکی جنبو
به موهندیس داو گوتی : " بیانوی باشت بو ریک که‌وتوه که حیزب زیندو
که‌یه‌وه ، دابه‌زه و پرو . له مه‌هاباد وهدر نه‌که‌وی " .

له ویمیندا قهرمنی ئاغای پیران له مه‌هاباد هاته لام گوتی : " ماله -
که‌ت بینه لای من ، ده‌سه لاتی خوڤ همموو له بهر ده‌ستی توڤلدنیم ، زور چاکت
به خپو ده‌که‌م " . زورم پی خوڤ بو له مه‌هاباد بچمه‌ده‌ر و له گوندیک دانیشم
و له بهر چاوی حکومت نهم . چوو مه‌روکنی ۲ به سره‌هنگد سا لارزاده‌م گوت :
" ده‌چمه گوندی شین ئاوا له لای قهرمنی ئاغای پیران دامه‌زراوم له‌وی دهم " .
— حه‌قت نیه له مه‌هاباد وهدر که‌وی .

له‌م بیکارییدا کاک هه‌بایی کوڤی کاکه ره‌زای ماسوی قه‌ت لیم خافل
نهموو ، له هه‌موو باریکه‌وه یارمته‌ی دهمام . ناتوانم چاکه‌ی ئه‌و جوامیره‌م له
بیر بچینه‌وه .

روژیک له شار تووشی قادر ئاغای ماسوی بووم بو نیوه‌رو بانگیشتنم
کرد . دیاره مال و وه‌زعیکی ئه‌وتوڤ نهموو که ئاغایه‌ک بانگیشتن بکه‌م .
به لام پیم خوڤ بوو له گهل زور که‌س دوستانه‌تی دریزه پی بدم . قادر ئاغای
بو نیوه‌رو هاته مال و عملی شه‌وقی له گهل خو هیناوو . میرزا عملی شه‌وقی
ئهو دهم ماسوستانی مه‌دره‌سه‌ی ماسوی بو . نان و چیشتیکی خو‌مانه‌مان ساز
کردبوو . نانمان خواردو چامان ده‌خواردوه ، باسی سه‌رده‌می کو‌ماری
کوردستان و وه‌زعی سیاسی ئه‌و دهم هاته‌گورپی . ئه‌و ماسوستانه‌ی شه‌ره‌فه بی
پیشه‌کی ده‌ستی کرد به جنبو دان به پیشه‌واو به قه‌بری قازی محممه‌د . هیج
مه‌علوم نهموو ئه‌و بی نامووسه چ کاری به پیشه‌وا دابوو . من خوڤ پی رانه‌گیرا
گوتیم :

که‌سیک قسه به قازی بلی گو بخوا باشته . له گهل قادر ئاغای نهمای ،

خسراپم بی دهکردی "

قادر ناغا زور تیک چوو ، گوتی : میرزا علی(۱)ئم قسانه له تو زیادین ،
پیای و مک قازی له کورد ههله نکهه وتوه " روی دهمن کرد و گوتی : " کاک که ریم
ببوره من له هاتنی ئیره په شیمانم .

(۱) ئەو میرزا علی یه بی شەرپه فه که دوستیکی گیانی حمەسەنی شەرپەفی
بوو به فیل و تەلەکه زهوی و زاری همزه ی برای قادر ناغای ماسوئی داگیر کردبو ،
ئەو کابرایه ی له ساجی علی دانابوو . پاش روخانی ریزی می شا همز ناغا له
حیزی دیموکرات شکایمتی کردو سمنه دو به لگه ی زوری نیشان دان . من
که بهر پرسی تهشکیلاتی مههاباد بوم نوسیم که حاسلی زهوی و زاری داگیر-
کراو بدنه وه به همز ناغا ، به لام کاک حوسینی مەدەنی که له لایهن کۆمیتە
ناوهندی حیزی دیموکراتی کوردستانه وه کرابوو به بهر پرسی کۆمیتە ی زهوی و
زار ، سابلأخی گهری گولی کردبوو ، بو دیفاع له عملی شوقی نهی هیشت
برپاری تهشکیلاتی مههاباد بچپته سمر . کاتیک دوکانی " ئەسکەندەری "
حاسوسمان ده کرده کتیبخانه ی پیشه وا ، کاک که مالی شافعی هات گوتسی :
ئەو کابرایه " میرزا علی شوقی " هاتوه به ئاشکرا دژی حیزب قسه دهکا .
من قسه کانی ئەو خو فرۆشم هەر له بیر مابو ، پیشمه رگم نارد که بیگرن ،
به داخه وه خوئی شار دیووه و نه میان دۆزیه وه . پاشان چەند جار به تهشکیلاتی
نهغه وه مههابادی حیزی دیموکراتم گوت که ئەو کابرایه زولمی له همزه ی
کورپی کاکه رهزا کردوه ، به ئاشکرا دژی حیزب کار دهکا پیویسته لئی بدری و
تەمبە بکری . له مههاباد حەسەنی شەرپەفی و له سندوس مستهفای مسؤلوی
ریکخراوی دایما و پشتیان دهگرت و هەر وا مایه وه .

دایکم پیرو نه خوښ دهیویست ژن بېنم . به لآم ژن هینان بهر له همو شت پوتی دهویست ، منیش بی پاره بوم . کچه ناغایهکی ناوچهی مههاد کسه له گهل باب و یراکانی زور دۆست بووم پی ددهگرت که بی خوازم . پیم دهگوت من هیچم نیه ، چاره نووسم زیندان و دهر بهدهری . تو نادهن به من ، خوښه - ویستی نیمه بی نمتجمیه . هر ناواش بوو .

بریارم دا که کچی کاک ئەحمەدی ئاهمگه‌ری بېنم له هموو باریکه‌وه بووم دهلوا . بېحکه له دوستایمی له گهل کاک ئەحمەدو ویستی دایکم که تنیا له سر هینانی شو پی ددهگرت ویستی خووم و کچه‌گه‌ش باشترین دهرفتی پېسک هینابوو . به لآم له ترسی سازمانی ئەمنیبت بابی نهی دهویرا کچه‌گه‌م لی ماره کایا به گویره‌ی داب و ره‌سی کورده‌واری بصداتی . ناچار ۲۷ره‌زبه‌ری ۱۳۲۶ نوامبری ۱۹۵۷ چوومه نه‌غده‌وه کچه‌گه‌م له گهل خووم هینا . دهفته‌ری ماره و ته‌لاقی مه‌لا عبدالرحمانی سرنج داغی نامه‌ی بو بابی کچکه ناردو پی را - کهیانده که شه‌گه‌ر تا ۱۵ روژ بو ماره کردنی خه‌جیچی کچت له که‌ریمسسی حیسامی ئاماده‌ نه‌ی ، دهفته‌ر لی پی ماره ده‌کا .

چوکهلی گه‌وه‌ری نامه‌کی برده نه‌غده . کاک ئەحمەدی بابی کچه‌گه‌ گوتبوی من ناویرم لی پی ماره کهم ، با دهفته‌ری ماره و ته‌لاق بو خوئی بریار بدات . پاش ۱۵ روژ ملا عبدالرحمانی سرنج داغی کچه‌گه‌ی لی ماره کردم . جاریکی دیکه‌ش پاش مردنی دوو ژن و دو مندال و تیک‌چوونی مال و حال بوومه‌وه به‌ خاوه‌ن ژن و به‌ری چوونی خیز انیککی گه‌ورترم که‌وته هر شانی .

سەر شایى

خزمىكى چوكەللى گەۋھەرى لە گوندى (پەلکى) نېزىك گوندى كەوتسەر بە ناوى "ئەخمەدى چوكەلى" روزىك ھات لېي گىرپاينەۋە كە بچىنە سەر شايى . لە لايەك پېم خوش بوو ، لە جېگاي ئاۋا مروف خەلك زور دەبىنى ، خەلك دەناسى ، دەتوانى بىرو برواي سىياسى بە شىۋەى جور بە جور سىلو بىكاتەۋە . لە لايەكى تر سەر شايى پارەى دەۋى، بى پارە بچىە سەر شايى شەگەر ئابرو چوون نەبى ئەببەۋ چاۋبەرەزىرە .

مىرزا برايمى ھەربى لە گەل كاك چوكەل ھەلىان پىچام لە گەلىان بچىم . مىرزا برايم گوتى : پارە ھىچ نىيە ئەۋمىندە پارە ھەيە كە شاياش بەدى . چوم بە سالارى زادەم گوت : دەچمە سەر شايى . پاش ئەۋەى كە بىرىكى ھەرەشە كرد گوتى بچوو .

لە گەل مىرزا برايمى ھەربى دچوكەل كەوتىنە رى . گوتم با بچىنە گوندى دىبوكر ، نىۋەرۇ لە مالە كا خدرى نان دەخوین ، ئەسكىيان لى ۋەردەگرم بە سۋارى دېم . نىۋەرۇ لە دىبوكر لامان دا . مالە كا خدرى زور بە گەرەسى پىشۋازيان لى كردىن ، نان و چىشتىكى باشيان بو ساز كردىن . پاش نان خۋاردن ماينى كاك قادريان بو زىن كردم و بويان ھىنام . سۋار سۋوم و كەوتىنە رى . لە گوندى ۋەدەر كەوتىۋىن ، مامە رەشى پياۋى كا خدرى بە غار ۋەدۋامان كەوت و بانگى كرد كە راۋەستىن . كاتىك ھات لە چوكەل و مىرزا . برايمى جىبا كردمەۋە ، گوتى كارم پىتە . بىرىك ۋەدور كەوتىن . پىنجاتمەن پارەى ھىنا دەرو گوتى ئەۋە "پاى بەگم" بوى ناردۋى (پاى بەگم كچى كا خدرى دىبوكرى بوو . كا حوسىنى كەوتەر تە لاتى دابوو . لە مالە بابى دە راست و خاۋەن دەسە لاتى ئەۋ مالە گەرە بوو)

گوتم : ھىچ ماناى نىيە ، من پاى بەگم ناناسم ، نەم دىۋە بوچى ئەۋ پارەى بوۋ من ناردۋە ؟ مامە رەش گوتى : لەۋەى گەپى پېم واپە خۋى لى خوش كردۋى . گوتۋىە دەچىتە سەر شايى رىزكە پارەى نەبى . پىنجاتمەنم ۋەركرت وگوتم :

" زۆر سلاوی لی بکه "

له سەر شایي خهلكيكي زۆر كۆ ببۆوه . دهرفتهكيكی باش بو . چاوم به زۆر كهس كهوت . هيندئى ئاغای منگور . بو سەر شایي بانگ كرابون . شهوى قوماريسان ده كرد . يهك دوو كورپى مېر مندالئى ئاغاكانى سباقول لهوى بون زۆر لسه ده ورم دهبون و شتيان لئى دهپرسم وهك له بيرم مابئى ، يهكيان ناوى سواره بوو . هاتنه لام گوتيان دهبئى قومارى بكهى . گوتم نازانم قمت قومارم نه كردوه . ههر بهكه پينج تمصيان هينا دهرو دايان نا گوتيان دهبئى تۆ قومارى پئى بكهى . من له ژيانم دا قومارم نه كردبوو ، به لام دهستم پئى كرد ، بۆم دههات كاتيک قومار تهواو بوو سمت و بيست تمصنم بردبووه . پولهكهه دا به كورپهكان ، ههر چسى كردم وهريان نهگرت . گوتيان ههر پيمان خووش بوو به شدارى بكهى . به كورتى پارمیان لئى وهرنهگرت ، كاتيک له شایي گهراينهوه سمت و حهفتا تمهن پولهه ههبوو .

تازه ژنم هينابوو دهباويه لانئى كهسى جل و بهرگى بو بكرم . بيرم كردهوه شهگه رچمه زينوى شيخى هدم ههرزانتز شت و مهكى بو دهكردم ههم رهنگسه هيندئى كهسيش بيينم . بو سهفهري زينوى ولاخى سواری پيويست بوو . پارهم له ميرزا برايمى ههبرى وهگرت كه بارگينيک بكرم . چوووه بازاری مههاباد كه ئيواران له نيزيک قمبران كۆ دهبونه و مئاژمل و يهك سم و رهشه ولاخ وروڻ و پمئيرى لئى دهفرۆشرا .

له مههاباد هيندئى كهسى بيكارهه و بهرمللا و مفته خوړو سهسهري فير بهون له سەر حيسابى خهلكى گوندى نهخويندهوارو فقهيرو ههزار دهژيان . نيوى خوڤيان نابوو " دهلال " كابرأى ديپهاتى ماست و پمئير و روڻ و خورى و دانه - وپلهى بو فروشتن دههينا بازار . له دهرهوهى شار پيشيان پئى دهگسرت شهكمهيان لئى وهردهگرت و كابرأى خاومن وهك سواكهر ومدوايان دهكهوت .

ديمان برد به كهيفى خوڤيان دهيان فروشت ، خاومن شهكه دهباويه دهسست بكرپتهوه ههرچى دابايانئى شهوه بوو ، نهى دهوپرا دهنگ بگا . شهگه وه دهنگد هاتبا جارى وا ههبوو ليشيان دمدا . ورده بۆرژوازي شارى مههابادو بيرو راي

گشتی زوړ باش ښاگاداری شو ناحقۍ یو بۍ ویزدانیه بوو . به لام له بهر شوه
که هـمـوـو تـصـنـیا له فیکری دس بری و چهوساتهـوـی هـزـار و وـمـدـهـسـت هـیـنـا نـسـی
قازانجی تایبمتی دا بوون ، کس ومدمنگ ندمهات .

یهک دو جار شو مهـسـلهـهـیـم له گـلـ هاوریـانی حیزبی هیـنـا گوړۍ و گوتـم :
شو تاـقـمـه سر سرۍ به رمش و روتی گوتدیـان روتاندوتهـوه ، پـیـوـسـتـه بـه
شـیـوـمـهـک پـیـشـی بـگـرـیـن . فـایـدهـی نـصـو ، چـمـد کـهـسـیـش لهـوانـهـی که نـسـاـوی
ضـمـدـمـتـی حـیـزبـیـان له سر خو داناـبوو رهـگـلـ شو تاـقـمـه کهـوتـبوون و شـهـرـیـسـک
بوون و لهـم ریگـایـهـوه بهـرۍ دهـچـوون .

شـهـگـر عـزـیـز نـهـسـیـنـیـکـی گـوړد هـمـبـایـه دـمـیـتـوانـی چـمـد کـتـیـب له سر کردهـوـی
چـمـهـلـی شو تاـقـمـه له مـهـا بـاد بـنـوـسـی . ده لال و کـرـپـار و دوکاندار هـمـوـوـیـان
شـهـرـیـک بوون و خـلـکـیـان دـهـرـوتـانـدهـوه . ریگـا کـانـی شـار و گـهـرـه کـه کـانـی بازاړیـان
له نیو خو دابـهـش کـرـدـبوو . هر دهـسـتـهـی چـمـد کهـسـیـکـی بو سر ریگـایـهـک و بـسـو
مـصـیـدـانـیـک دـمـنـار د . یهـک خوۍ دـهـکـرـده کـرـپـار ، یهـکـیـش دـصـوـو به ده لال . نـمـیـان
دهـهـیـسـت کـا بـرـای گـونـدی دـهـر چـی و به هر قـرـو فـیـلـیـک بایه دهـسـتـیـان دـهـبـری .

چوومه بازار بارگینیکم کړی به ۱۲۰ تمـهـن . پـولـه کـهـم دابو ، بارگینـم
راـده کـیـشا بـیـمـهـوه نیو شـار . دـیـتم دو کـس لهـو دـس بر و گوـتـبـرـانـه پـمـیـدا بـوون
زوړ سمیر بوو که نـمـیـان دـمـا سـیم . پـرـسـیـان :

— شو بارگینه دفرۆشی ؟

— نا کړیومه .

— به چـنـدـت کـرـیـوه ؟

— به هر چـنـدی بۍ له گـلـ خـاـوـنـه کـدی رـیـک کهـوتـوین ، تـازـه تـهـوا و بـووه .

— شـمـدی ده لالی شیمه ؟

— ده لالی چی ؟ شـیـوه چـکـارـهـن ؟ شـهـرـم نـا کـهـن له جـیـاتـی کارو کاسی به

ده لالی دهمزین ؟

من بو نیو شـار دهـا تـمـهـوه شـهـوانـیـش و دـوـام کهـوتـبوون . جـار و بار دـمـیـان گـوت :

خوت پیاو خراب مه که ده لالیـه که مان دمه با پروین .

گرتم وهرن با بچینه کاروانسرا ، لهوئی ده لالیتان ددهمی . گمیشته ممدانی
 مهنگوران ، تووشی کا وسینی حاجی لهتیف و محمهدی ماملی و رهشهی
 قاچاخچی بووم . چاک و خوشیکی گهرم و گور ، گرتم ئهروی بزانت ئهوانه کیسن
 چییان دهوئی بو و صدوای من کهوتون ؟ ئهوان دهبان ناسین کاوسین گوتی :
 همتیو چۆن ئیوه کاک کهریم ناسن ؟ به خیر ده لالی لهویش دهستین ؟ برۆن
 برۆن شهرمی بکهن . ئهوجار دهستیان ههل ندهگرت :
 — دمی بمان بهخشئ . . . نۆکهری توین نهمان ناسیوی !

سه فه ری عیـراق

روژیکله گهل چهند قاچاخچی خهلکی مههاباد که یهک دوویکیان دووست و
 هاوری بوون چوممه زینوی شیخی . چهند روژیک لهوئی بووم . هیندیک شت و
 مهکی پیوستی مالیم کرین و گهرامهوه . له گهرانهودا شهوی چوممه گوندی
 " قازیوا " . ناسیاریکم لهوئی ههبوو دهبویه له گهل ئهوه بهروژ شتهگان
 بیئمهوه نیو شار . برادهری ناسیار که میوانی بووم پیاوانه سوار بووهیندی
 له شتهکانی له پاش نهکی قایم کردو منیش هیندی شتم له خورجینیـک دا
 به سر بارگین دا هیئاو بهرهو مههاباد کهوتینه ری .

له سر بستوی تهقه دار سهرباز راههستا بوون . ولاتهکهی مه ههمیشه وهک
 ولاتی داگیر کراو ئهترهش و ژاندارمه حوکمیان به سر دا کردوه . دنا هیچ
 مانای نهبوو دهوروبهری شار به سهرباز بگیری . بانگیان کردین راههستاین
 دوو سهرباز هاتن خهریکی پشکنینی پاش نهکی برادهرهگم بوون تا ئهوان
 خهریک بوون ، من رکبم له بارگین داو بهرهو شار . ههرچهند دهنکیان دام که
 راههستم فایدهی نهبوو . گمیشته نیو شار چوممه مالی ناسیاریک ، بارگین و
 شتهکانم له حهساری ئهوان داناو گهرامهوه بو بنکهی سهربازهکان که له سر
 شهقامی سهربازخانه بوو . تهماشام کرد برادهرهکهی منیان گرتوه به سار و
 بارگینهوه هیئاوانه بنکهی سهربازهکان که گروبانیک بهر پرسیان بوو .

گوتم : ئەو شتانه ھەموویان ئى منن ، بۆ مالى خۆم كرىون، ھىچيان بىـ
 فرۆشتن و بۆ بازار نىن . ئەو برادەرە بۆ ھەلگرتوم ئەگەر بیان دەن بىـ
 گومرگىش ھىچ بە ئىوھ ناپرې، شتەكانىشم دەدەمەوھ . بە گروبانم گـ
 پىنجا تىمىنت دەدەمى واز بېنە . كاپرا پاش نىختىك چەقە رازى بوو .
 — بە لام پارەم پى نىھ ، سەربازىكم لە گەل بنىرە ئىستا پارەكەت بۆ دەنىـ
 شتەكانمان ھەلگرتو بە برادەرەكەم گوت : تۆ برۆ شتەكان لە مالى خوشكەت
 دابنى ، پاشان دە تىبىمەوھ . سەرباز لە گەلم ھات ھەتا گەمىشتىنەوھ مالى
 چووينە زور و پىم گوت : برۆ بە سەر گروبان بلى پارەم نىھ . شتىكى بۆ مالى
 خۆم بىكرىم ھەرىمەى نادەم . سەرباز تاويك راوھستا و مى ھىز كردو روشت .
 پاش دوورۇز گەرانەوھ لە عىراق بەيانىك دوودىژبان ھاتن و گوتيان لىـ
 دىژبانى مەھاباد وىستويانى . لە گەل خويان بردم بۆ دىژبانى مەھاباد ئەفسەرى
 كىشك گوتى :

— بە ئەمرى بازپۆرسى سوپا تۆزىندانى . بنىرە پى خەفت بۆ بىنن، چونكە
 ھىچمان نىھ پى بخەوى . سەربازىكم نارەوھە مالى ، خىزانم لە گەل كچى
 خوشك دەستە نوپىك و نان و چىشتى بە گرىبانەوھ بۆ ھىنام . دلخۆشىم داوھ و
 گوتم :

— پىم گوتبوى چارە نووسى من ھەر زىندان و دەربەدەرى بە . ئىشتاش مەگرى
 بچوۋە ئاگات لە داىكم بى .

دوو رۆژ بە بى پرىسار لە دىژبانى مەھاباد رايان گرتم . نىوھ رۆژ ئىـ
 خىزانم نانى بۆ دەھىنام و برىك دەگرىا . منىش دلخۆشىم دەداوھ و غىرەتم
 و مەر دەنا .

پاش دوورۇز بردىانم بۆ ستادى لەشكر . لە ئىدارەى بازپۆرسى ، سەرھەنگ
 بەھارمىست بازپۆرسى سوپاى مەھاباد داينام و دەستى كرد بە پرىسار و
 لىكۆلىنەوھ . لە پىشدا ناو و نازناو و كارو جىگای دانىشتنى پرىسى . پاشان
 گوتى بنووسە ھەرچى لىت دەپرسم راستى بلى . ئەوھم نووسى . دەستى پى كرد
 — چىند زمانى بىگانه دەزانى ؟

– دوو زمانی بیگانه دهزنام .

– چی و چی ؟ بیان نووسه .

– فارسی و ترکیسی .

کاتیک شهوم نووسی، جناب سرهمنگد ناگری گرت ، هستا سر پاشسوان و
نهراندی :

– شهو قسانه چیه ؟ یائی چی ؟ چۆن فارسی زمانی بیگانمیه ؟

– بهلی من که کوردم بو من زمانی بیگانمیه . من له سرهتاوه نووسیومسه
هرچی لیڤ بپرسی راستی دهلیم . راستی شهویه فارسی و ترکی بو من زمانی
بیگانهن .

– دهزانی شهو قسانه بو تو به گران تهواو دمن ؟

– دهزنام ، راستی گوتن لهو ریژیمه دا باسی سره .

– به گویره راپورتی گهشتو ، تو چوو به عیراق لهوی چاوت به هیندی کهسی
دژی ریژی می شاهه نشاهی کهوتوه ، لهگهله محمدی شاهنگه ری نهغدهو چهند
کهسی تر کوبونوهوی حیزبیت ههبووه . راستیمه کهی جواب بدهوه .

– راسته چومه زینوی شیخی . تازه ژنم هیناوه چووم هیندی شت و مهکم بو
خیزانم کریوه . به لام هیچ کهسی دژی ریژیم نهدیوه . شهحمده شاهنگه ری
ئینتا له گه ل من نیوانی نیه . کچم لی هه لگرتوه ، مهلمتی لهگهله نهکردوم
تو رهنکه نهختیک داب و شوینی کوردهواری بزانی ، کهسیک کچی له یه کیلک
هه لگرت ناتوانی کوبونوهوی حیزبی له گه ل بکا . من ئینتا دهستم له
سیاست هه لگرتوه . ئیوهش به راپورتی به درو پروا مهکن .

– له باره ی علی شه میر عه شایری دهلی چی ، خو شه دوژمنی تو نیه ؟

– سالی ۱۹۴۸ عه لی شه میر عه شایری جهلبی له من شهستاندیوو . شکایتم لی
کرد حصوانه کانم لی شهستاندهوه . شهگه له بیرت پی تو شه دهم جوکمی
شهستاندهوه ی حصوانه کانت نووسیوه . تو شه دهم له ورمی له روکنی آ دابوی .
ولامهکانی پی ئیمزا کردم گوتی : گوتی بیبصنهوه زیندان .

پاش دوو سهعاتان بانگیان کردم ، گوتیان ناژادی عه مبالیک بانگد که

نویندهكانت بو هملگری، بو خوم نوینهكانم هملگرت و كاتيك له مالى وهزور كهوتم، ئیتر دایكم و خیزانم له خویشان واقیان و پیمان دهزانی بلین چی بریارم دا ئیتر نهچمهوه عیراق، ههول بدهم كاریك پمیدا بكمم. به لای كهوهرتر له بیگاری و نهرداری نهخۆشی دایكم بوو. دایكم تووشی نهخۆشی سیل هاتبوو پیوستی به دهرمان و ئامپولی زور ههبوو. لیژمدا پیئوسهكم له توانای دا نیه پیامتی و جوامیری عهولای ههكیم زاده بنووسی. پارمستی و مروفاپهتی شهو ههركیز له بیر ناچیتهوه. بهکی دیکه كه پیوسته ئیستاش زور سیاسی بكمم و چاكهی شهو له بیر نهبهمهوه سمیزاده ئیفتیخاری بوركه له شیرو خورشید پهستار بوو. زور به دلسوژی دههات ئامپولی له دایكم دمهواو لیپی دهرسی و دهرمانی بو دهینا. به لام ههتا زئم نهبوو شهو هیواپهکی دیکهشی ههبوو كه بهداخهوه نهگهیهشته حی. چوكهلی كهوههری ههموو حاری دهیگوت:

"له شاهی سمیزاده نهحاتیت نابی"

رضگه خهتا باریش بوویم چونكه جارو بار وا دهبزوتمهوه كه سمیزاده هومیدیکی بو پمیدا بی.

لهوانه له ههموان گرنگتر و حیگای سوپاسی هملویتی سهروان هیروئابادی بوو. ئهفسهریکی گهنجی سوپا لهمههاباد و دوكتوریگی باشوو.

ئیواران شوینی تهماشا کردنی نهخۆشانی ههبوو، خهلیکی زور دهچوه لای منیش روزبیک دایكم برده لای دوكتور و تهماشای کرد. كاتیک دهرم هینا كه پولی بدهمی، لام وایه دووتمن ههقی تهماشا کردنی وهردهگرت. پولهكهی نهویست. چهند ئامپول و شوشیهك حصبی دامی و گوتی پاش شهو حهبانه بیپینهوه.

حاریك خیزانم نهخۆش بوو، چووینه لای دوكتور هیروئابادی پاش تهماشای کردن و هیندیک دهرمان كهوته سهر پهسیاری ژبان و کارو بهری چوونم وهزعی خانوو حیگای دانیهشتنی پهسی. پیم سمیر بوو. ئهفسههری ئهترهش بوچی یاسی شهو شتانه له گهل من دهگا

گوتی: "دایكت زو زو بینه، مههیله دهرمانی لی بیری، دوستایمتم

له گهڼل ډوکتور هېرو ښادې تا دهات پته تر دموو . زورچاران بيکسار دهچومو لای دادنيشتم . ههميشه به خوځي پيشوازي لي ډهکردم، ههموو حاري له نهخوځي دايکمي دمهپسي . روژيک له پر له مالکهکه مان وهزور کهوت تاقسه ديويک چوار کس تي دادهزيامين ډوکتور گوتي : " ښم زوره ي ښيوه بو زييان ناي ، دايکت نهخوځي سيلی ههيه . خيزانت و خوشکه زاگمت گهنج ممتري ښوه ههيه که ښوانيش بگرندوه "

گوتم : خيگاي باشترم وهگير ناکهوي . به تايبمت خاوهن مالکهکه مان ښومنده باش و دلسوزن زهحمته له هدموو مهاباد خاوهن ماليکي ښاوا وهگير بکهوي خهک من زور دمناسي، دينه مالمان ، له مهاباد ههموو کس ريگا نسا دا خهکي بيگانه هات و چوي حساريان بکا . مالي مام سالح به تايبمت نوسرته خاتون ښومنده باشن همتا مردن چاکهي ښوان نادهمهوه " ډوکتور گوتي : " بچو شير و خورشيد داوا بکه با دايکت بنيرنه تاران بښو نهخوشخانه ي تايبمتي نهخوځي سيل . منيش به سرهنگد کدخوداييان دهليم، بهلکو موافقت بکا . من به نامه دنوسم که پيويسته ښم نهخوشه بو تاران بچي "

تهگيربيگي باش بوو، نو سراوهيکم له ډوکتور هېرو ښادې وهرگرتووچومه شير و خورشيد، نامهيکم نووسي دام به سرهنگد کدخوداييان . گوتي پاش دوو روژي ديکه وهروه . کاتيک پاش دوو روژ جوو مهوه گوتي : " ناتوانيمن بينيرين . توښ ناتواني له گهلي بچي روکني ۲ چووندهري توښ له مهاباد قندهخه کردوه . تو چکاره ي ؟ بو چي له گهلي تو يهک نين ؟ "

گوتم : من نه متوانيوه خراپه ي دهولت بکه به لام معورهکان بي لوتفن . پاش چهند روژ چومو لای ډوکتور هېرو ښادې . گوتي : " ههموو شتيک دهزانم له منيان پرسيوه ښم نوراوت بو چي بو حيسامي نوسيوه ؟ له ولام دا گوتومه : من ډوکتورم، وا تي گهيشتوم که ښو نهخوشه پيويسته بچيته خهسته خانه ي ښاداد .

بهم حاله ښ ډوکتور هېرو ښادې له هيچ يارمهتیهک به نهخوځي دايکم

دهستی نهمده گبراهه . بېحگه له وه شهگهر دوښت و برادهری گونديش نه خوښ
 دهبوون دهم بردن بو لای دوکتور هېرونا بادی و زورحار بې پاره تهماشای
 دهکردن .

نه خوښکی دیکه

دایکم نه خوښی سرېی بوو ، پټویستی به حهانه وه و هوای خاویښ و خوارده .
 منی باش هه بوو . به داخوه هېچیان بو من دهرمتانیا نهبوو . وه گوتهم
 تاقه زوریکمان هه بوو بو چوار کس ، سره پای شه و میوانیشمان دهات .
 روژیک له پر تهماشام کرد کاک قادری کورې کاخدرې دېبوکری له گدل دوو
 زه لاما نه خوښکیان له ولاخ دابه زاندو به کوډ هینا بانه زور . کیزیکه
 پازده ساله ، نه وه کاخدرې دېبوکری به ناوی گولې . شم کیزه دایک
 نه مابوو به مندالی هینا بویانه وه ماله باپیری له لای بابی نهمه زیا . کیزیکه
 له راده به دهر جوان ، کوله می وه کهنکی همنارو به راستی گولې به راستی بوو
 دایکم و خیزانم گورج جیگایان بو چاگرد زور نه خوش بوو . خیرا چووم دوکتورم
 هینا تهماشای کرد دهرزي و دهرمانیکې زوري بو نوسی . کاک قادری خالسی
 دوو روژ له مهاباد له مالیکې دیکه مایه وه ، روزانه دهاته مالی نیمه وه له
 لای گولې دادمنیشت . پاش چوار روژ حالی باشر بوو ، ومقه هات
 خواردنی سوکی دهخوارد . دایکم زوری پیوه ماندو بوو خزمهتی دهکرد . خالی
 به جی ی هیشت و کیزه که له مالی نیمه به نه خوښی مایه وه . هه مو روژې له
 گونديه وه پیاوکیان دهناردو لیان دهرسی .

دوکتور هه موو روژې دهات سرې دما . گولې ورده ورده دادمنیشت ،
 ههل دهستا له زورې دهات و دهچوو . روژیک که دهچومه دهرې کاتیک ودهر
 که ونم دایکم بانگی کردم . گه رانه وه گوتی : " گولې دهلی نابې بچیتسه ده ر ،
 شهگهر شه و دهر وا حالم خراب دمی " چووم له پهنای دانیشتم ، دلخویشم
 داوه گوتم ئیستا نیمه وه ، کارم همیه دمی بچمه دهرې . کاتیک ههلده ستام

هر دوگد باسكى هاويشته ئهستوم گوتى : " ناهيلم... بهيم مهيله " دايكم گوتى دانبشه ئيستا ديتته وه سر خو... .

تا دههات گولتي باشر دهبوو . دوكتور گوتى : هيندي دهران له گهل خوئي بهري دهتواني بجيتته وه " خالي هات كه بي باته وه ، دهستي كرد به گريمان ده ميگوت نايه مه وه ديپوكرى هر لي ره دهيم . چمد روزيكي ديكهش گولتي له مالى ئيمه مايه وه . روزي ۲۱ى سه رما وه زي ۱۳۲۶ ويستم له گهل خيزانم بجينه تهماشاي ريژه ي سر بازان . گولتي گوتى منيش ده بي له گهل خوستان بهرن . چو وينه سه ر شقا م ، دهستي منى گرتبوو به ري نه ديدا . كاتيگ له شقام را وه ستابووين خيزانم و خوشكه زا كم له ئيمه دور كه وتبوونه وه . گولتي گوتى : " تو شه خودايه مهيله بجمه وه ، ده موي هه مي شه له كن تو بم "

گوتم : ئيستا بچوو ه من جارو بار ديمه ديپوكرى سه رت ده دم باش نيه لي ره بميني ه وه . گريا گوتى : نامه وي بجمه وه ده موي له كن تو بم . چمد روزي پي چوو دو خالي هاتن كه بي مهنه وه . كاتيگ ومدر ده كه وتن له كن خالي و له لاي دايكم و خيزانم ئامبازم بوو دهستي ده مته ستوي كردم و ما چي كردم . له كورده واري دا زه مته شتي ئاوا رو بدا . هه وه ل جار بوو ببينم كي زيگ له كن خملك و له پيش چاوي كهس و كاري خو ي پيا ويكي بيگانه ما چ بكا .

هر چوونيگ بوو گولتي چوو ه . حه وتويه ك پي نه چووبوو ئبوو ار ميگ درهنگ پيا ويكي كا خدرى ديپوكرى به هه ره مه گمي شه مالى ئيمه و ناميه كي كا خدرى بي بوو . له نامه كهدا نووسيبوي : " وه زعي گولتي كه ليگ خرايه تكايه به هر قيمه تيگ بي دوكتور زيگ له گهل خو ت بي نه ، چا وه روانين "

ناچار به وه شه وه هولم دا دوكتور هيرو ئابادي بدوزمه وه نه م تواني له سه سه ر بازان خانه كي شك بوو . چوو مه ماله سه رهنگد كه دخودا بيان سه رهنگد هاته سه ده ري و پرسی به م شه وه ج قه وما وه ؟ ردا وه كه م پي گوت ، گوتم : هه ر چمندي بلني پارم ده ده موي ، تكايه له گه لم وه ره يو ديپوكر "

— ئيستا شه وه ، ديپوكر دوره ده بي سد تمضم بدنئي .

— زور باشه چمندي بزه رصون ده ي دن .

بانگی شوفیری کرد سواری ماشین بوین و ساعاتی ای شه و گمیشینه دیبوگر .
 مائی کاخدری زور پهریشان بوون . گولئی بی هوش بوو . زن له دهره‌ی ده‌گریسان
 دوکتور ته‌ماشایه‌کی کردو نامپولتیکی له باسکی دا . خوینیکی ره‌شی له
 باسکی هات . گولئی چاوی ههلینا ، چاوی گیران من چووم له پهنای دانیشتم
 ده‌ستم‌گرت گوتم چوئی ؟ بوچی وا ناره‌حمتی ؟ سهری ههلینا و ، سهری له
 باوه‌شی من نا گوتی ئیستا باشم .

زنه‌کانی مائی کاخدری پوری و خالوژنه‌کانی پیکه‌نین گوتیان :

ئه‌وه بو کاک که‌ریم نه‌خوش بووی !

دوکتور شوشمه‌ک‌حصی بو دانا گوتی درنگه ده‌بی بجمه‌وه ده‌کری تکات لی
 بکه‌م دوو روژ لی‌ره‌ بی ، شه کچه به دیتنی تو‌رنگی گورا مانه‌وه‌ی تسو
 یارمته‌ی ددا . سدمتم‌نیان دا به دوکتور ههر به‌وه گه‌راوه . من له‌هوی
 به‌جی مام ، تا شه درنگانێک له کن گولئی دانیشته‌بووم کاخدر له پهنای ئی‌مه
 دانیشته‌بوو زور به پهرۆشه‌وه بوو بو کچه‌کی . روژی دوایی دهبوایه بکه‌ریمه‌وه
 بو شار یای به‌کم پوری گولئی ئاوانتیکی هه‌بوو به هه‌موو جوور ده‌ینواند . گولئی
 له تامی بردبوه دهر و نه‌خوشی کردبوه بیانو که له پهنای دانیشتم . منبش له
 لایه‌ک تازه ژنم هینابوو که زورم خوش ده‌ویست ، له لایه‌کی تر له فیکری
 زیان و به‌ری چوونی خووم دا بووم .

پاش دوو روژ گولئی هه‌ستاه له نیو مال دا ده‌هات و ده‌چوو . و لآخیان بو
 من ساز کرد مال ئاوایم له هه‌موان کرد سوار بووم و گه‌رامه‌وه . به داخه‌وه
 ئیتر ماله کاخدریم ته‌دیته‌وه .

ماوه‌یه‌ک پی چوو بوو روژی‌ک له ماله براده‌ریک میوان‌بوم ، خوشکه‌زاکه‌م
 هات گوتی : وهره وه میوانمان هاتوه " . که چوومه‌وه ته‌ماشام کرد یای
 به‌گم له مائی دانیشته‌وه . زور به‌گدرمی به‌خیر هاتنم کرد دایکم و خیزانم
 زور به‌ریزه‌وه له گدلی دمدوان ، نان و چیشتیان ساز کردبوو . گوتی نه‌خوش
 بووم . هاتبوومه لای دوکتور ، گوتم با سهریکی دایکت بده‌م . گوتم کاریکی
 زور باشت کردوه . به لام وا دیاره ئیوه هه‌مانه‌خوش نه‌بن که‌ستان وه‌بیر نایه‌ته‌وه

گوټی : " تۆ همر دهنگی مه که شاهی نهخووشان داخوا تووشی چ به لایهکت بکا " بیای بهگم لای شیواری رویشتموه ، دیداری ناخریمان بوو .

کارم بـــــــــــــــــــــو پـــــــــــــــــــــیدا بـــــــــــــــــــــوو

بیکاری له شار دهردیگی گرانه ، به تایبەت بیکار بی و پارهشت نهمی .
شەگەر کابرایهکی ههزارو نهههزارو له شار بیکار بی دهکرئ له قورنییک به
همیالی و به ههر سه مهرگیگ بی ژیان بهرینه سر . به لام کابرای ناسراو له
شار بی و نهداریش بی ژیانی بو تال و دزواره .

ژیانی من له مههاباد تال بوو بیکار بووم ، نهم دهنوانی له شار ومدەر کهوم
روژیک کاک عمیزی یوسفی هات و گوټی : " پیم خوشه له گهل چهند برادره کو
بوونهوه مان ههبی " روژی کو بوونهوه مان دیاری کرد . کاک عمیز ، هاشمی
وسینزاده ، رهشی قاچاخچی ، چوکملی گهوههری له گهل کوریک دیکه که
کاری شوشه بری بوو ، هاتن . کاک عمیز گوټی پیوسته کومیتیهکی شار
پیک بینین شهو برادرانه هاوکارت دهن توش بهر پرسی کومیته وههستوی خو
بگری . گوټم : " من تازه له زبندان هاتومه دهر پیوسته بزانه مزعی حیزب
چوه ؟ ئیستا کومیتدی بهریوه بهری کین و له کوپن پیوندی له گهل
حیزبی توده چونه ؟ بهرنامهی کاری سیاسی و تهشکیلاتیمان چیه ؟ بهشی
زوری کادرهکان که له زبندان هاتونه دهر تنهفور نامیهان نووسیوه وههستی
شهوانه روون گراومهوه بیان نا ؟ کاک عمیز گوټی پرسیارهگان ههسوو بهجین
یادداشتیان دهکهم له گهل برادره مان شهگهر چاوم بییان یکهوی باسیان دهکهمین
بیگومان توش لهو چاو پی کهوتنه دا بهشار دهبی . ئیستا مزع زور باش نیه
رحمان و عهولای ئیسهحاقی له دهرهوه دمیان تیگ ناوه ، به لام خو ناکری
نیگوشان رابگیری پیوسته تو کارو باری شاری بهریوه بهری .

پاش هیندی باس و وتو ویژ بریار درا وهک بهر پرسی کومیتدی شار

له گدل شو وئندامانهی خۆم دیاری یان ده کمم تیگوشانی حیزبی دهست پستی بکهین . چند روز پئی چوو کاک همهدی سهروکانی " کاپیتان قادری " هاته لام له وهزعی تیگوشانی حیزب و بی بهرنامهیی گلبیی همبوو . دهیگوت تمبیا شهعمدی خودایاری هاتوو چووی ناوچهی ئیهمه دهکا شهویش ههه وهک کادره . کانی دیکه بی بهرنامه بووه . پیشنیاری دهکرد که گونفرانسیکی حیزبسی بگیری و لهو گونفرانسهدا وهزعی ربهراهیتهی و بهرنامهو تاکتیکی حیزب دیاری بگری . کاک سهعهدی برای سهعیدناغای قویی که یهگیک له ئندامه تیگوشهرهکانی ناوچه بوو له گهل یهک دوو برادهری شامات و شارویران پمیدا بوون پاش قسهو باسیکی زور داوایان دهکرد که گونفرانسی حیزبی بگیری وله بی بهرنامهیی و بی سهرو بهرهمی رزگار بین . بریارمان دا که من له گسهل کادرهکانی دهروه پیوهندی بگرم و یستی برادهران را بگهینم .

بههاری ۱۳۳۷ - ۱۹۵۸ سید عهولای ئیسهاقی نامهیکی بو نووسیم و داوای کردبوو بچم له دهورو بهری سیاقول له شاخی چاوم پئی بکهوی . ئیوارمیسهک کهوتمه ری و پاش پینج سال له چیاکانی نیزیک سیاقول چاومان به یهکتر کهوتهوه . له سهرو وهزعی حیزب و بهرنامهو گونفرانس قسهمان کرد . گوتی شتیگمان به ناوی گونفرانس همبووه به لام هیچ بهرنامهیهکمان دا نساوه له قسهکانی بوم دههکهوت که له نیوان شو چند کهسهی گومیتهدا ناکوکی زور همیه کاتیگ وهزعی رهحمانی قاسملوم لی پرسی له ولادا گوتی : شهو خهریکی کاری خویتهی پیوهندی به حیزبهوه نهماوه ، به فیل منی بردهبووه ئورویا کسه به حیزبی تودهه بفروشی .

قهرارمان دانا به نیوی " تیکان " له گهل من پیوهندی بگری و نامهه بو بنووسی . گهرامهوه بو شار له گهل چند برادهریگ گومیتیهیکی نههینی شاریمان پیگهوه نا .

روژیک میرزا برایمی ههربی که له پشیدا له لاجان ماموستا بوو ئندامیکی حیزب بو دهمناسی له کار دههکرابوو هاته لام و گوتی :

— باش نیه تو ههروا بیگار بسوریهوه . له مهیدانی ئاسنگهران دوکانییکم

گرتوه - دوکانیکی خاوبین ، میزو سفندلی لی داندراوه ، وهره روژی لسهوی
دانیسه ، من و چوکلهیش دهسورینهوه روژانه شتیک پهیدا دهکمین و بهش
دهکمین . له بیکاری باشره .

— حا به دانیشتن هیچ پهیدا دمبی ؟

— من قاچاخچیهکان دمناسم . نهگه مرکزیک هدی هه موو رووی تی دهکن .
شتهکانیان لی دهکرم دراویکیان بهی دمه می ، پاشان دهیفر و شمهوه ، پولهکهی
ئهوان دمه و قازانحهکهی بهش دهکمین . توهر له دوکان دانیسه چای
بحوووه هیچ مکه .

من دهمزانی دانیشتن لهو دوکانه له لایمن حکومهتدوه به قاچاچی دمناسیم
به لام هر کارم به سیاست نه بی هدرچی بیکه بو ئهوان گرنگدیه . بیجگه
لهوه هدرچی بی له بیکاری و سورانهوه باشره . له گهل میرزا برایمی هر بی و
چوکلهی گوهدری کهوتم . روژانه دهچووم له دوکان دانهیشتم کرپاری شتی
قاچاخ دههاتن ، قسم له گهل دهکردن . میرزا برایم و چوکهل شتهکیان دمهبرد
دمیان دانی . شهوی نهوتوش هدیو یارمهتیم دمدان دهچوین له دهورو بهری شار
شتی قاچاخمان دههیناوه . له پضا نهوه دا هیندی کوپونهوهی حیزبیشم بهرپسوه
دمهبرد عهولای ئیسحاقی جارو بار نووسراوهی حیزبی بو دمناسیم . روژیک به
هوی " همه کههلی قاچاچی دا " نامهیهکی بو نوسی یووم . سمید عهولای
رهحمتهی داوای کردبوو که " کتاب سیاه و سیر کمونیسم در ایران " .
نووسراوهی بهختیاری سهروکی ساواکی بو بنیرم . هر وهها داوای کردبوو
هر کتیبیکی دزی بهکیتهی سوئیمتهی نووسراپی پمیدایان بکهم و بوپان بنیرم
بو عیراق . له نامهکدا نهی نووسیوو ئهم کتیبانهی بو چن و چی یان لی
دهکا . پیم وا بوو که نهو کتیبانه له عیراق دمدان به بالوینزخانهی سوئیمت و
نیشانی دمدان که له ئیران بهم چهشنه دزی کومونیزم تبلیغات دهکری . چوووه
دوکانی شاعای موقفی کتیبی زوره لهو بارهوه کو کردهوهو بو ناردن . پاشان
بووم دهرگهوت که نهو کتیبانهیان دزی حیزبی تودهو کومونیزم به گوندهکان
دا دهگپرا .

ديمان له دوکانی به تال

روژيک له دوکانی گورين دانيشتبووم ، کابرايهکی قهرمهخه هاتسه زوورو
سلازی کرد . گوتی له مراهوه هاتووم هيڼدی سابوون و قاليچهو چای عمتریم
دهوی . حیسابی کرد بايي هزارو چوارسعد تمینی دهویست . گوتی له دهرهوهی
شاری مههاباد تهحوپلم بدهن .

گوتم نهو شتانه هن ، پولیکم بهعی بدهیه شهوی بوټ دینین ۴۰۰ تمین پولی
هيڼا دهره بزاردی و لیم وهرگرت . گوتی رهسیدم بدهیه . له گهل کو باسی
رهسیدی کرد ، به دلّم دا هات که دهبی پیاوی کومرگدیا روکنی ۲ بی .
— مائی قاچاخ رهسیدی ناوی . شهگهر باوهر ناکهی قهرموو پارهکت وهرگرهوه
پارهکهی وهرنهگرتفهو ، ومدهر کهوت .

روژی پېشتر میرزا خانهی موشیری که حیسابداری دارایی مههاباد بسوو ،
هاتبوو هيڼديک سابوون و چای عمتری بوټ دوکانی یوسفی برای له میرزا برایم
کرپبوو . چهمدانیکی هيڼا بوو له دوکانهکه دابناوو که شتهکانی بوټیڼی .
به لآم سهوداکه ههر قسه بوو . میرزا برایم روژی دهسهودای به قسهی دهکرد که
هیچ له گوړی دا نبوو .

میرزا خانه هات گوتی : شتهکانیان نههيڼاوه که واپوو چهمدانهکسم
دبهمهوه . دهستی دا چهمدان و ومدهر کهوت . تمس کابرای هاتبوو شت له
شيّمه بکړی گروبانی گومرگد بووه . ده دوازه سرریزی گومرگی هيڼاون بسو
خمياله که دوکان پرله له مائی قاچاخ . له دهورو بمری دوکان رای گرتبوون که
له کاتی خویدا دوکان په لامار بدهن .

کاتيک میرزا خانهی موشیری چهمدانی بهتالی دس دایهوه له دوکانی ومدهر
کهوت ، سرریزهکانی گومرگد بهو خمياله که چهمدان پرله له مائی قاچاخ
تاویان دایه . هاواری کرد من حیسابداری دارایم فایدهی نبوو . داگزانسی و
جا وهره لیږه . به دوازه سرریز لییان دمدا و هاواری دهکرد . من به گورجی
دهرهپریم و رام کردهوه بو مال . هيڼدی نووسراوهو بهیان نامهی حیزبیم لسه

مائی بیون ، دستم دانی و پام کرد بو مائی ناغای " تهوحیدی " له دهرگام دا ، ئەفسەر خانم له پهنجرهوه گوتی ئەوه دێمه خوار . دهرگای کسرهوه پارهکهو نووسراوه کانم دایه گوتم بۆم راگره ، دین مالم دهگهرین .

بیرم کردهوه لهوانیه بینه مائی و ئەگەر له مائی بم تووشی کێشه دەبم . رویشتم به لام بچمه کوێ؟ وام به باش زانی بچمه ماله " فمتاح سمیل " ئەو کابرایه له گهل روکنی ۲ هاوکاری دهکرد دهیان گوت حاسوسی ساواکه به لام ئەگەر تووشی من دەبوو به کدرمی سلاوی لێ دهکردم ، پیم وا نهبوو خراپهه له گهل دهکا . که دهرگای کردهوه زۆر به خووشی به خیرهاتنی کردم و چووینده زووری . تازه دانیشتهووم میرزا برایمی ههبری و چوکهلش وهزوور کهوتسن . ئەوانیش چووبوونده بو لای دوکان ، که دهبینن سهرباز دوکانیان گهمارۆ داوه دهگهڕینهوه ئەوانیش راست دین بو مائی فمتاح سمیل . شووتی باشی ههبوو دهستان کرد به شووتی خواردن پاشان میرزا برایم گوتی : " ئەتو نانسان پیم خووشه سهریکی مائی ئیمه بدهی ، ترسم ههیه بچن مالدکهمان بگهڕین دایکم فقهیره دهرتی .

ههستام بو لای مائی میرزا برایم چووم که گهپشتمه نێزیک ماله کدیسان سهرباز دهوری مالیان دابوو . کابرای گروبان که پوتی دابوو به من لههوی راوستابوو . ئیتر دهرهههیان دام و کابرا گوتی :

– بو کوێ ؟ چون نهجاتیت دهبی . کوا پارهکهم بدهوه . تهماشام کرد ومختی کێشه نیه ئەگەر کێشه بکهم تووشی لیدان دەبم و به خۆراپی دهچی .

گوتم : پارهکهم له دوکانی ئیک داناوه با بچین ویت دهمهوه . سهربازهکانی بهچی هیت و رهگهلم کهوت . به ئانقههت بردهه پیش ئیداره ی شارهوانی . سه ههلهکهوت سهروکی که لانتهری شارهوانی مههاباد که ستوانیکی فارس بی حهیا و بهرتیل خۆر بوو له پیش شارهوانی راههستابوو . کاتی که له زیندان بووم له گهل ئەو ئەفسهره بی نامرۆسه زۆر جار ههرامان بوو سلاوم کرد گوتی :

– چۆنی چ دهکهی ؟ خهریکی چی ؟

– له من مپهرسه لهو کابرایه بپرسه بزانه چی له گیانی من دهوی ؟ خستوت

دهزانی له هه موو شتیک خۆم دهمپارێزم . ئیستا ئهو گابرایه نازانم کۆیسه و
چی له من دهوێ ؟

گروبان و دهنگهات : " ناكا فاشام لێ بکهی ؟ جناب سهروان گروبانسی
گومرگم چووم بزانی چی قاچاخیان ههیه ، چوار سهردتمهنم داوهتی .
گوتم : تو غهلمت دهکهی به من دهلهی قاچاخچی ، من ههچ پۆلم له تو وهرنهگرت
و ناشت نام . لهو قساندهدا بوین سهروکی شارهبانی هات . بانگیان کردینه
زوری . کابرای گروبان دهستی پێ کرد داوای له جناب سهرهنگ کرد که
پارهکهم لێ بستینیتوه .

— درۆ دهکا شهگهر داوای پارمهکا دادگوستهری ههیه ، با بچێ شکایمت بکاسا .
کابرا به تهلیفۆن بانگی سهروکی گومرگی مههبادی کرد . ههینده پێ نهچوو
سهرهنگیککی مل هوری بێ حمیای کۆنه قازاخ پهیدا بوو . سلۆی له سهروکی
شارهوانی کردوو گوتی :

— ئهوهیه پولی ئیمه دهخوا ؟ ههر له بن داراندا دمیگوزم . جناب سهرهنگ
بێنه پهروهندهی بو ساز کهو بینهیره زیندان . من ههچم نهگوت تا کاغهزیان
ههینا و نووسهری شارهبانی هاتوو دهستی کرد به پرسیار :

— خۆت بناهینه ، ناو نیشانی خۆت بنووسه .

دهستم دا قهلم و نووسیم :

— لسههر ئهوه که سهرهنگی سهروکی گومرگی مههباد له کن سهرهنگسی
سهروکی شارهوانی ههرهشهی لێدان و کوشتم لێ دهکا ، ههتا دادستان یسان
بازپورسی دادسرا نهیمنه ئیتره ، ههچ و لām نادهمهوه . ههر وهها دژی سهرهنگی
سهروکی گومرگ شیعلامی جورم دهکهم و داوا دهکهم سزا بدرێ . قهلمهکهمانا .
کاتی که سهرهنگی شارهوانی و گومرگ تهماشایان کرد . ئاگریان گرت :

— ئهوه چی به نووسبوته ؟ و لāmی پرسیارهکان بدهوه .

— و لām ههر ئهوهیه ههتا دادستان نهیه و لām نادهمهوه . رووم کرده سهرهنگی
شارهوانی و گوتم : زۆر شهرمه بو تو که بهر پرسی ئهمنیعت و سلامهتسی
خهکی شاری ، ئهفسهریککی گومرگه ههرهشهی کوشتن له من دهکا تو وهدهنگ

نايهی . من ناچارم ئەو مەسەلەبە لە دادسرا بێنمە گوێی . چەند سال لە سەر ئەو زیندانم کێشاوه که پێشی ئەو ملهپورییه بگیری .

سەرھەنگ گوتی : ئەو ههچ ، ئەو پرسیارو ولامە دەدرێتین ؛ پۆلی ئاسەو گروبانە چی لێ بێ ؟

– من نازانم ئەو گروبانە یان نا . لەوانەمە درۆ بکا . ئەگەر گروبانە بوو جلی نێزاسی لە بەردا نیه . وا دیاره لە گەل جناب سەرھەنگ رێک کەوتوون کە شلتاخ بە خەلک بکەر .

سەرھەنگی گومرگ دەی نەراندا : فقیرە زن و منداڵی هەبە دەبێ ئسەو چوارسەد تەمەنە لە گیرفانی خۆی بدا .

– کەیفی خۆبەتی چۆن ئەو پیلانەتان رێک خستوووە ئاواش چوارسەد تەمەنە کە بەمیدا بکەنەو . بچن شلتاخ بە کەسیکی دیكە . بکەن . من شارەزای ئیووم .

سەرۆکی شارەوانی کاغەزە کەتی وەرگرتوو دراندی گوتی هەستە پرۆ . هەستام و دەر کەوتم چووم میرزا بڕایم و چوکەلم دیتەو .

روژی دوایی سەعاتی یازدە سەر باژێک هات نامە ی سەرھەنگی گومرگی بوو هینا بووم لە نامە کەدا نووسیبوو ی : " تگایە بووان خواردنی نیو پرۆتە شەریف بێنە مانی ئیئە ، چاوە روان دەبم " .

میرزا بڕایم و چوکەل گوتیان نابی بچی ، کەلە کۆتکت بوو ساز دەکا . گوتسم دەچم و نانە کەش دەخۆم . ئیووی بانگ نە کردووە حەقتانە . نیو پرۆ چوومە مانی

سەرھەنگ نانێکی باشیان ساز کردبوو خانم هات بە گەرمی بەخێر هاتنی کردم جناب سەرھەنگ بە ئیووی کۆنە قازاخی بە فیلل بڕیکی تەعریف کردم .

بیکەو ناندان خواردوو باشان گوتی :

– دەزانم توو بیکاری . دەولەت زولمی لێ کردوی ، ئەگەر هاوکاری ئیئە بکە ی حقوقیکی زۆر باشت دەمەنتی . پێشنیار دەکەم لە ئیدارە ی گومرگ بە رەسە ی

دابمزرێی .

گوتسم جناب سەرھەنگ چاوە روانی ئەوە نەبووم پێشنیار ئاوا بە من بکە ی . من ئینسانێکی سیاسیم ، دژی ئەو دەولەتە خەباتم کردروە ، سی سال لە زیندان

سووم • ئیستا بئیم هاوکاری ئهم حکومتده بکهه • بهراستی ئهگهر زانیبام ئهو
خهیاڵته هدییه نهدههاتم • زور سوپاسی خانم دهکهه بو نان و چیهشتهکسهی •
ومدهر کهوتتم •

رۆژیکى میرزا خانهى موشیرى هاته دوکان و گوتى :

— فیکریک بو من بکههوه • دهیانهوی چوارسهدمهنهگه له من بستینسهوه •
گوتتم : جوابیان مهدهوه • تو بایه چوارسدمهنهت وئ کهوتوه •
من چوارسدمته منم خوارد • نازانم پاشان چیان به سهر حیسابدارى داراییه
خویان هینا }

ئىستواری ئىرتەشى شاھنشاھى

رۆزىك لى دوكانى گۆرىن دانىشتىبووم ، مىرزا برايمى ھەربى لى گەل ئىستىوارىكى سىل فشى ئىرتەشى شاھنشاھى ھاتەو دوكان . دانىشتىن و بانكى كىرد چىند چايان ھىنا و گوتى : " ئەو ئىستوارە ھەمباردارى سوپاى مەھابادە ، پىاوتكى زۆر باش و بەشەرەفە ! قىسەم لى گەل كىردە كەوش و شالوارى ئەمىركاىي گە بە تايىمەت بۇ ئەفسەران دى لى گەل پەتوى ئەمىركاىي بۇ مان دىنى ئىمەش دەيفرۆشەنەو ."

گوتىم : مال و پىران كەس نەماوە تا ئىستواری ئىرتەش نىبىنەو . دەست لى ئىرتەشىان ھەلگىرە ، بە تايىمەت بۇ من مەترسى زۆرە . ھەر لىم لى بىانوون ، شىكى ئىرتەشىمان لى بگىن من تىدا دەچم .

گوتى : ھىچ نىبە ، ئەو ئىستوارە زۆر بە شەرەفە شەكەن دەباتەو مالە خوى ئىمەش دەچىن ھەم سەرى مالە دەدەين ھەم شەكەن دىين .

لى گەل ئىستواری ئىرتەش سەودا دەس پى كرا . كەوشى ئەفسەرى ئەمىركاىي پى دەفرۆشتىن بە پازدەتمەن ، دەمانداو بە شىست تەمەن . شەلوارى ئەفسەرى ئەمىركاىي پى دەفرۆشتىن بە پازدە تەمەن دەمان داو بە شىست تەمەن . سى شەلوار دەستىك كەواو پاتولى كوردى لى ساز دەبوو . ھەر سىكەمان كەواو- پاتولى پارچە ئەفسەرىمان ساز كىردىبوو كەس لى بەرى دا نەبوو ، پەتەووى ئەمىركاىي بۇ دىنەين بە ھەرزان زۆر بە گران دەمان فرۆشتەو بە كورتى پولىكى باشمان لى ئىستوار و دەست كەوت .

رۆزىك ئىستوار ھات دانىشتوو گوتى : ھىندىكەم فىشەك لى بگىن .

— باسى فىشەك مەكە ھەستە و مدەر كەو .

— فىشەك ھىچ بۇ تانگىكەم لى ناكىرن ، بە حوسىن پىتان دەفرۆشم لى سەرى مەيدان بەلەك تەحوپىلتان دەدەم .

گوتىم : ھەستە و مدەر كەو . . . تەماتە سەرمان بە فەتەرات بەدى . ئىستوار خارو بار دەھات دەگوت : خانەم لى مالە شەكەن لى و پىن من كارم ھەمى

خوتان بچن و مريان گرن .

به ميرزا براييم و چوکلم گوت : " لام وايه شيتوار نه خشميه کمان بـــــــو
دهکيشی من شيتر نايه موهه شیره . ههستم ده کرد که مه عموره کانی سازمانی
شمینیت و روکنی ۲ پتر له جاران دورم دمدن . که متر له مالی دههاتم دمر .
جارو بار له کومیتتهی شاری کو دموینه وه له سر شیوهی پهره پی دانی تیکوشا
قه مان ده کرد . غنی بلوریانیش تازه له زیندان هاتجوه دهر وه دهر نمده کهوت
جارو بار به شهو ده چووم سرم دمدا . شهویش له وانهی له دهری بون زور نارازی
بیوو .

روژیک برادر پکی نازره بایجانی به ناوی " حوسینی شمعدی " که به
حوسین مراغی ناسرابوو ، ماوهیه کی زور بوو هاتبوه مه هاباد ، ژنی کوردی
هینابوو ، بیوه شمعدامی حیزب و کورپکی به کارو تیکوشه بو . هاته لام و
گوتی : " باش نیه تو بیکار بی ، من دوکانیکی باشم همیه وهره دهبینه
شریک . تو هر له دوکان دانی شهو هیچ مهکه ، قهرزو حسابی دهفتهر بنوسه
من سرم له کاسبی دهر دهچی "

— من دمس مایم نیه چوار سمدم تمضم همیه ، دوکانی تو زوری تیدایه چوون
دبمه شریک .

— دوکانمه حساب ده کمین ، دمس مایمکان دیار دمن له قازانجیش شریک
دبمن .

تمایشام کرد فیکریکی خراب نیه له بیکاری نه جاتیم دمی دستوانم کساری
سیاسی به برموه بکم . به لام حوسین مراغیش بیجکه له هاو دهر دلد
سوزی بو من ، قازانجی خوشی تیدا دیتبو . پاش شهوهی من چوومه دوکانسی
حوسین مراغی تهواوی گروبان و مه عموره مکانی روکنی ۲ و ساواک بو سهوداو
شت کرپن رویان کرده دوکانی شیمه . دههاتن بزانتن چ دکم کی دیته لام ، ج
دهفروشین و . . . بیجکه لهوه دوست و برادره ی زور له شارو له دیهات رویان
کردبوه شهو دوکانه فروشی چمند هیندی جاران بیوو .

شهوهی له دوکانه دیتم بو من شتیکی سرسور هینهر بو . خاصیت

ورده بوژوازی و شیوهی پاره پسیداکردن پتر بو من روون دهبووه . من تصنیا دهفترو حیسابی قمرزهکانم دمنووسی . همو شتیکی به قمرز دندا به مغموره- کانی روکنی ۲ ، ستادی نهرتمش و ساواک . سری مانگ پارهکهی لی دساندن لیان نهدمترسا ، زور نازایانه پارهکهی دستاند . به لام خوا ههل ناگری شهگر سعد تمضی له سر یهکیک دمنووسی ، هر بایی شیت تمضی دابویی له ماست و روون و قندو چا و میوه هرچی شتی کیشان بایه بی قسه کمتری بو دهکیشان له جیاتی دو کیلو کیلو ونیویکی ددانی . زور جار پیم دمگوت : وسین ناغا شهوه کاریکی باش نیه ، که میان معدیه به گران پیان دفروشی قهی ناکه به لام کهم کیشان دمیته دزی ، دهی کیشنهوه دینه سه رمان کاریکی حوان نیه .

— تو حقت نصی دهفترهکه بنووسه ، سگداب بو جاسوسی دیته ئیره ، شهگر دهزانی کهمه یا گرانه ، بانصیته ئیره شتم لی نهکری .

شو ماوهی له دوکان یوم سهرلهشکر وهرههرام دو جار له دواى ناردم ، دستى دمکرد به همرشه : شاگام لی به دهزام چ دمکهی . دهزام کی هاتوو چسوت دهکا . له و قسه قورانه .

شهسمرانی ساواک دههاتن شتیان دهکری دهیانزانی شهکه گرانه ههرهشیمان دمکرد : " روژیک دمکهوییه بهر دستان " .

روژی ۲۳ی پوشهر " چاردهی ژوئیهی ۱۹۵۸ " له مالی برادرکی دیهاتی که تازه هاتبوه شار کوپوونهمیهکی حیزبیمان ههبو له تارانوه خمیریان دابوو که برادریک بنیرینه تاران کاک عزیز و رحمتی شریعتی له تاران بوون . سید عهولای شیحاقی نامهی بو من نووسیبوو : " شهگر بوکاری حیزبی یارتم پیویست بوو به محی الدین ناغای بابان زاده بلی . . . هاوری خومانه بروای پیکه ، رام شهپاردوه تصنیا له گهل تو پیووندی هسی " .

محی الدین ناغا زور دههاته دوکان و نحوال پرسی دمکرد . چاریک سعتمنم لی وهرگرت بو برادرکی که کادری دیهات بوو . چاریکیش هات داواى لی کردم که چمد نهدامی حیزبی بنیرم بو کیشهی مولکی شاهیدی به دروی بو بدن . خستمه پشت گوین . له کوپوونهمدا باسی محی الدین ناغا

هاته گۆرۈپ . يەك دووكەس لە ئەندامانى گۆمىتەي شار گوتيان محى الدين ئاغا سالى ۱۳۳۲ لەشكرى كردهو به هاواري دەرەبەگەكانى ناوچەي بۆكانەوہ چووہ چەند چوتيارى كوشتوہ ، ئىستا چۆن بۆتە هاوړي چىزى . داوايان كرد نامە بۆ برادەران بنووسم ئەو مەسەلەيە روون كەمەوہ . سەعات يەكى دواي نيوەپۆ بوو راڻو موسكومان كردهوہ گويمان لە خەبەر يى ھەوہل خەبەري گوتى : " ريبەرانى پەيمانى بەغدا بۆ پيشوازي لە پاشاي عىراق لە فرۆكەخانەي ئەستەنبول كۆ ببونەوہ ، بەلام ئەو نەھات بۆ ھەميشەش ھەر نەھات . لە عىراق شوړشى نيزامى كرا سەرھەنگ عبدالكريم قاسم ريبەري شورش كارو بارى ولاتى گرتە دەست . كردمان بە خوښى و چەملە لىدان . لەو كاتەدا خوشكەزاكەي من ھاتە ئەو مالە گوتى : خالە مزگىنيم دىە كورپىكمان بووہ .

دوو خەبەري خوښ لە كات و سەعاتكەدا ھەر لەوي برادەران بپاريان دا ناوي لى بنين ، لەو كاتەدا لە لوپنان شەر بوو ، لەشكرى ئەمەريكا ھاتبەوہ روخەكانى لوپنان و يارمەتى بە كاميل شەمەون دەكرد . كەمال جونبەلات ريبەري ھىزەكانى دزى ئىمپىريالىستى و گونە پەستى بەرەبەرەكانى دەكرد . بپاريان دا كورپەكەي من بە ناو كەمال جونبەلات بكمەن كە ناويان نا كەمال . لە كۆبونەوہ ھاتمە دەر چووہە حەسارى شارەوانى دەستە گولپىكى زۆر جوانم لە ئەفسەري كيشك وەرگرت و چومەوہ مالى ، داىكم بە پىرمەوہ ھات ماچى كردم ، مزگىنى كورپى دامى ، منيش مزگىنى شوړشى عىراقم داىە . لە پيش شوړشى عىراقدا ناوي جەمال عبدالناصر لە جىھاندا بلاو ببووہ .

صىللى كردنى كانالى سوئز ، پەلامارى سى قۆلى ئىسرائىل و ئىنگلىس و فەرانسە بۆ سەر ميسر ، دىفاعى خەلكى ميسر لە پۆرتى سەئىد ، خەلكى وەخەبەر ھىنابوو ، باسى روژانەي خەلك ھەر شەرى ميسرو جەمال عبدالناصر بو . ئولتيماتومى يەكپىتى سۆفپىتى بە دەولەتانى پەلاماردان لە دلى خەلكدا ھىواو ھومىدى پىك ھىنابوو . بىجگە لەوہ لە قاھىرە راڻو كوردى كرابووہ ، خەلك بە تامەرزوڻى بە دزى گوپان بۆ رادەگرت ، خەبەرەكانيان بۆ يەكتر دەگىراوہ . لە دوكانى ئىمە ھەموو روژى ئىواران وسىن ئاغا لە بەر دەركى دوكان

را ده وهستا ، من له ژورې رادیۆم دهگرت و گویم دمه دا دهنګدو باس . شه گهر
معمورېکې ساواک له دوره وه بۆ لای دوکان دههات وسین ناغا دهیگوت : خالم
دی ، من رادیۆم بې دهنګده کرد یا ده مکرده به تاران .

پاش شورپی عیراق خه لکه له چاپی خانه گان رادیۆی به غدایان ده کرده وه ، دهنګد
و باسی به شی کوردی پی شوازی گهرمی لی ده کرا . معموره کانی ساواکو
روکنی ۲ وه که سهگی هار به نیو شار و هر ده بوون و رادیۆکانیان بې دهنګده کسرد
بیانویان به خه لکه دهگرت . شه و ژوهی ماموستا برابم شه محمد له رادیۆی به غذا
قهه ده کرد نیو شاری مه هاباد وه که خو پیشاندانی لی هاتبوو .

له و سره و بنده دا به میان نامه مه کی حیزبی دیموکراتی کوردستانمان
پی گمیشته . پیش شورپی عیراق نوو سراپوو . له ژیر ته هئیری رادیۆی قاهره دا
له به میان نامه که دا گوتراپوو : " بورژوازی عمره که وتوته سر ناسینی مافی
نهنه وایمته کورد " .

ئیمه له مه هاباد بلا و بوونه وهی شه و به میان نامه مه مان به کاریکی گرنګدانا و
به هراوی بلا ومان کرده وه . پاشان ده رکهوت به ته نیا سید عه ولای ئیحاقسی
شه و شتهی نوو سیوو وه و نیو هورؤکیکی زانستی نیه . چونکه بورژوازی عمره بیا
فارس و تورک شه و منین که مافی نهنه وایمته کورد بناسن .

چهنده روژ دواي شورپی عیراق له روکنی ۲ هاتن بردیانم بۆ لای وه ره هرام .
دوو سی قوتابی بولی نیو و نه حیثیان هینابوو به کیکیان جوله که بوو . که چوپنه
ژور و ره هرام روی له من کردوو گوتی : " پیت وا نهبی زه مانی سمایل ناغایه و
به تفهنگی سی تیر دستوان و لات بشیوینن ، ده ستور ددهم له ورمی وه همتا
سهردهشت بومبارانی بکهن شه و فیکرانه له سهری خوتان به رنه دهر .

— تیمار زورم پی سیره ، نازانم باسی چ ده که ی شه و شتانه چ پی و نه دیه کیان
به مننه وه همیه . بۆ چی باسی سمایل ناغا و بومباران له گهل من دینه گورې ؟
که می خوته ده ستور بده بومباران بکری ، به لام هیچ میلله تیک به بومباران
له بهین ناچی .

— ده زانم فیکرتان چیه ، ناگام له هه موو کاریگرتان همیه . پاشان روی کسره

برا دهره جوله که کهو به بی شهرمی گوتی :
 - همتیوه حیزه تو ده بی چی ؟ پیّت وایه نازانم چ ده کهی ، له گهل کئی ده گهرتی
 برۆن ودهر کهون .

قسه کانی وهره نهرام و بانگ کردنی ئیمه نیشانی دما که ترسیکی زۆریان
 همه و لایان وایه که حیزبی دیمو کرات هیزه و دمتوانی شتی ک بکا . له و بهینه ما
 یوسفی ریزوانیش پاش پینج سال حصس نازاد کرابوو . هر که گهشته و مه هاباد
 به نووسین پی راگه یاندم که نامادهیه هاوکاری بکا و دست له تیکۆشان همل
 ناگری . بیکاری و نمداری شهویش سرباریک بوو . زۆرمان ههول دا کاریکی
 بو پمیدا بکهین فایدهی نهبوو . رۆژیک تو وشي جه عفر ناغای که ریمی بوم . به
 زمانه لوسه ی که هه ببوو : سلاوی کردو گوتی : " قوریان بو هه موو خزمتی ک
 نامادم " . پیم گوت : تکایه کم هیه ، یوسفی ریزوانی بیکاره له کوره خانه
 بیکه سهر پالّه حقوقیکی باشی بدصیه با له پیش چاوان وون بی .
 - به چاوان . . . به چاوان شه رۆژانه پیّت ده لیتمه وه .

بهخوا ئیشتاش پی نه گوتمه وه و به لیئیه که ی نه برده سهر . یوسف هات له
 پمنا دوکانه که ی ئیمه که وهره و پیوازی ده فروشت . له کاتی کدا نامۆزایه کی بابی
 به کیک له دهوله مهنده کانی ههره گهره ی مه هاباد بوو .

گهزی ئیسفههان و ئهفسهری ئهمریکایی

پاش روخانی حکومتهی دوکتۆر صدق ئهرتهشی ئیران به کرده وه که و ته
 بهر دهستی ئهفسه رانی ئهمریکایی . کوردستان کرا به پیگه ی نیزامی بسو
 دروست کردنی پیگه نیزامیه کانی خانی و جهلدیان پر بچوو له ئهفسهرو
 گروپانی ئهمریکایی .

رۆژیک ئهفسه ریکی ئهمریکایی له گهل ستوانیکی ئهرتهشی ئیران که وه ک
 وه رگی پر له گدلی بوهراته دوکان دا وای گهزی ئیسفه هانی کرد . منیش قوتویه کم
 دایه و پارهم لی وهر کرت . کابرا پاش دو سععات هاته وه گوتی : " ئهم گهزه

خهراپه . . . نامهوئی پاره کهم بدهوه ."

— من دروستم نه کرده قوتوه که سهری نهکراوتهوه پوله کهش ناده مهوه . کابرا چمه کهمی زوری کرد پیم گوت : " ئیوه له خه لکی ئیران دو شه منده می شه سهری ئیرانی حقوق وهرده گرن ، ئیستا هاتوی بو پاره می قوتوه که زی که کی شه می ده که می " . شه سهری ئیرانی که وه رگی پ بو دیار بو قسه کانی منی پی خوش بوو . — شینگلیزی بوئی ده گپ راهه . گوتی : " بیده مه وه باشه دهنرسم توشی کی شه مت بکا سنای ده مه وه . با بچی شکایمت بکا . ئازانی که بهوئی دا هات شه سهری شه مریکا پی بانگی کردو گوتی : " شه دوکانداره که زی خراپی به من فرۆشته وه پاره کهم ناداته وه ."

کابرای ئازان منی دهناسی پی شه شه وه دهننگدی پیم گوت : تو خوت پیداو خراپ مه که با بچی له شاره وانی شکایمت بکا . ئازانه که گوتی : " شاره وانی نی زی که بچو لهوئی شکایمت بکه ."

هیندی خه لک له دهوری دوکانه که کو ببهونه وه ده رفعت بو که له سه سه شه سهرانی شه مریکا پی له ئیران دا قسه بکه م . کابرای شه مریکا پی رویشت و چوه شاره وانی پاسه وانیک هات گوتی : " ره ئیسی شاره وانی بانگت ده کا . کاتیک چوم سه رهنگی شاره وانی گوتی :

— ئاغای حیسامی تو هه می شه له کی شه ده گه ری . پاره می که زی که هبج نیه بیده وه .
— جناب سه رهنگدی پم خۆشه له وه شه مریکا پی بهر سی : له پولی خه لکی ئیران چمند حقوق وهرده گری ؟ حقوقی تو که سه رهنگی له گه ل حقوقی شه وه رهنگه گروبان بی چمندی فهرق هه میه .
سه رهنگد رهنگی په ری گوتی وهختی شه قسانه نیه هه سته برۆ من پاره که می دمه مه وه .

وهدر که وتم خه لک پتر له بهرام بهر شاره وانی راهه ستابون بزانت بو چی منیان بر دۆته شاره وانی و چم لی ده کهن . کی شه می من له گه ل شه سهری شه مریکا پی چهنده روژ ببهو جی گیای قسه و با سی خه لک .

نه خوئی دایکم ده هات توندتر ده بوو مه ترسی شه وه هه بوو منداله که مان و

خیزانم و خوشکه زاگهه توشی نمخوشی سیل بن • دوکتور هیروئابدی همیشه
 دیگوت همول بده دایکت بنپیره بو تاران ترسی شهه همیه مندالهکان همصوو
 نهخوش بن • نامیهکی دیکهه بو وهههرام نووسی ، داوام کرد که نیجازه بدا
 دایکم بهرمه تاران و له خستهخانهی شائاباد بیخهویتم • له داوینی نامهکی
 له ولآندا نووسیوی : " حقی نیه له مههاباد ودهر کهوی •

لهو بهینه دا شهو برادهرانهی به ناوی بهر پرسی حیزبی له تاران بسوون
 برپاریان دابوو که عهولای ئیسهحاقی بیتهوه ئیران و له ناوچهی سنه کار بکا
 عهزیزی یوسفی بجیته عیراق و نوینهری حیزب بی • عهزیز له تارانوه دپته
 ورمی ، لهوی سواری لوریه دهبی که بیتهوه ناوچهی مههاباد و پروا بسو
 کوردستانی عیراق له گوندی بالانیش زاندارمه پیشی لوری دهگرن و کاک
 عهزیزی یوسفی دپینه خواری و دهیگرن • ئیمه له مههاباد نهمان زانی کهه
 عهزیز گیراوه • روژیک سا لاری زاده رمئیی روکنی ۲ قادری یوسفی برای کاک
 عهزیز بانگدهکاو لیی دهبرسی :

عهزیز له کوپهه ؟ قادر دهلی : نازانم بهستومه له تاران شاگرد خبیاته
 نهخیر له تاران شاگرد خبیات نیه ئیستا له زبندانه •

قادر هاته لای من گوتی عهزیز گیراوه له بالانیش گرتویانه بردویانه بو تاران
 خبهریکی ناخوش بو ، ترسی شههش همبو له مههاباد ئیمهش بگرن • برپارمان
 دا شهوانهی ناسراون کهمتر هاتوو چووی بهکتر بکهمن ، له بازارو له شمسام
 له گدل خهلیکی دیکهه له گهلهکتر رانهوستن •

مانگی رهزهر بوو ، ئیوارمیهک خوشکه زاگهه هاته دوکان و گوتی : " دوو
 پاسهوان هاتون دهلیتن مالکهمتان دهگهپیین • " راست چوومه لای دادستان نامه
 بهکم دایه و نووسیوم : دوو پاسهوان به بی ئیجازهی دادسرا چوونه مالی من و
 مندالیان ترساندن ، داوا دهکهه نوپنهری دادستان بیته و بزانی شهو
 پاسهوانانه له مالی من چ دهکهه ؟ دادستانی تهلیفونی کرد بو دادیارو چوم
 دادیارم ههلهگرتوو چوومهوه مالی • که چوین رحمانی رهسو زوره له گهل
 عهلی رهبعی که هدر دووکیان پاسهوان بون به چهکهوه له حساری راهوستابون

داديار هر دووکی وپیښ خوځان بوځاره وانی لهوې شمري گرتنی هر دووکا۔
نی نووسی • چمکیان لیځرندوهو له زیندانیان کردن • بهیانی سرځوکی
ځاره وانی بانگی کردم و گوتی : " ښوانه فقیرن ، ښگر لیځان خوځ ښبی
نهک هر له ځاره وانی درده کریڼ ، بلکو به حبش محکوم دمن •
– ناتوانم لیځان خوځ بم بهکم کاری بی قانونیان کرده بی ځیازه ی دادسرا
چونه مالی من ، دووهم مندالیان تراندوه ، سپهم له گرهک منیان به
قاچاچی ناندوه ، دمی به کویره ی قانون سزا بدرین •
کس و کاریان دستیان کرد به هات و چو پارانهوه • به لام بریارم دا لیځان
خوځ ښم • به تایبعت علی ربیعی که له زیندان له سر برایه کی دیځهاتی
له گهلی به شهر هاتبوم • ویستبوی تولی ښو شهره بکاتهوه • ماویهک پی چو
له زیندان دا بون • شهویک کاک محمدهدی ماملی له پرا وهژور کهوت • پاش
چاځاردنهوه گوتی : هاتووم همتا نامه لیځ خوش بونی رحمانی رهسو زوره ی
ننووسی لهو مال ناچمه دهر • دایک و بابی هاتوونه مالی من و ښستا لهو
دانیشتون • من محمدهدی ماملی وهک هونرمندیکی مهزنی کوردو مروځیکسی
به شخیصت هه همیشه خوځم ویستوه • هر دسرت بهچی نامه کم نووسی و له
رحمانی خوش بووم و داوام کرد نازادی بکن • لام وایه کاک محمدهدی به
مهمنونی به خوځی گهراوه • بهیانی رحمانی رهسو زوره نازاد کرا ، هاتسه
دوکان و عوزری هیناوه گوتی : علی ربیعی توشی ښو هله ی کردم • رهیبی
له زیندان دا ماښوه ، نهزمانی چی به سر هاتوو کهنگی نازاد کرا چونکه ښتر
من له ځیراندا نمام •

دەرمەخمەری و دوروی لە نیشتمان

رۆژی ۱۹ی سەرماوەزی ۱۳۳۷ - ۱۹۵۸/۱۲/۱۰ بەیانی تازە دەگەشتە دوکان دوو گرووبانی روکنی ۲ گەمیشتنە بەر دەگا گوتیان فەرمو لە روکنی ۲ داوات دەکن . وەپیش خۆیان دام و لە روکنی ۲ سەرھەنگ سا لاری زادە وەپیشم کەوت بو دەفتەری سوپا کە سەر لەشکر وەرھەرام لەوێ دا دادەنیشت . بو خۆی چوہ ژووور منیان لە دەرەوہ را گرت . پاش چەند دەقیقہ بردیانمہ ژووور . وەرھەرام سەری ھەلپناو گوتی : " دایکت ھەر نەخۆشە ؟ خەنای خۆتە ، پێم گوتی ھەدادە ئیستا رۆژی شەموو ۱۱ی سەرماوەز کە رۆژی ئازادی ئازربایجانی لە مەھاباد لەشکر رێژە دەرەوا . لەو مینگە دا کە بەم بۆنەوہ ساز دەگرتی دەبی بـی دزی حکومەتە پوئالیہکانی ئازربایجان و کوردستان ، دزی جەمھوری عێراق ، دزی مەلامستەفای بارزانی ، وە دزی حیزبی تودە قسە بکە . پاشان بچی لە رادیو مەھاباد قسەکانت دوپاتە بکەوہ . ئەو دەم رێگا دەدەم دایکت بەریہ تاران . ھەر ئیستا بە سەرۆکی شیرو خورشید دەلیم بو خەرجی رێگا سەدتمەنت بەداتی دەتوانی بچی وەریگری کە لە تاران ھاتیەوہ لە فەرمانداری مەھاباد کـاری باشت پێ دەسپیرم ، بوخۆت بژی فیکری ئازاوە لە سەرت بەرە دەری . "

گوتم : تیمسار من دەستم لە سیاسەت ھەلگرتوہ ئیستا ئەوہ لە دوکانیک کاسبی دەکەم . ئیوہ تەنانت رێگا نادەن نەخۆشیکێ کە لە سەرە مەرگدایە بـو خەستەخانەیی بەرم . لە قانونی ھێج دەولەتیکدا رێگای چونی نەخۆش بو خەستە - خانە ناگیرێ . من کارم بە سیاسەتەماوہ لە رادیو و لە میتینگدا ناتوانم قسە بکەم .

گوتی : " باسی قانون دەکەی ریدم تو قانون (واتا گوم کرد لە قانون) ئیوہ بە قانون شای ئیتمتان راونا ؟ لەو قسانە گەری ، ھەر ئیستا دەت نیرم بو سەربازخانە و ھەتا مردن لە تەویلە نایە دەری . حالی بوی ؟ میشکت کار دەکا " تەماشام کرد وەزەمکە شیرزەمیہ . ماوەیک پێش برادەرەن لە تاران سەوہ خەبەریان دا بوو تەرسی ئەوہ ھەمە حیسامی بگرەوہ نابێ بە ھێج جوړ خو بە

دهستهوه بدا ، ههره‌شەى وەرەه‌رام و راسپاردەى برادەران تۆزىك و رىساي كرده‌مەوه . برپيارم دا پيويسته به جورىك خو دەر باز كەم .
گ و تم : زور باشە كەنگى دەرەمووى دەچم لە راديو قسە دەكەم لە مېتىنگىشدا قسە دەكەم .

– زور باشە ، بچوو وتارەكە بنووسە ، بېهېنە تەماشاي كەم ، پاشان دەچى دەيخويناوه .

– تيمسار من خويناوه‌وارىه‌كى وام نيه بتوانم مەقالە بنووسم . ئيوە چۆنى دەنووسن من دەيخويناوه .

– دەست لەو قسانە هەلگرە ئەگەر لە زىندان دىفاعى زىندانىه‌كانت تەماشاي دەكرد خويناوه‌وار بوى ، بە لام ئىستا ناتوانى مەقالە بنووسى . برۆ بىنووسە رۆزى شەموو بەيانى بېهېنە تەماشاي بكەم هەر ئىستا بچوو لە شىرو خورشيد پارە وەرگرە ، رۆزى شەموو داىكت بەرە بو تاران . هەر لەوي نەليفونى هەلگرت و بە سەروكى شىروخورشيدى گوت : " ئەوه حىسامى دېت سەمتەن پولى بەهەبە نامەى بو بنووسە بو خەستەخانەى شاناباد كە داىكى رابگرن .

هەموو خوينا بو بە ئاو ، برپيارى خووم دا ددانم بە جەرگم داگرت گوتم : باشە دەچم وتارەكە دەنووسم ، بەيانى شەموو دەيھېنە خزمەتقا .

– برۆ باشە لە تاران گەراپه‌وه وەرە لام . كارت بو ديارى دەكەم .

وەدەر كە وتم . چومەوه دوكان دەس بە چى بە برادەرانى كۆمىتەم راگهياتند سەعاتى چواری دواى نيوەرۆ لە مالى وسين ئاغا كو بنه‌وه . بە دواى من دا غەنى بلورىانيشيان هينابو بە ئەويشى گوتبو دەبى رۆزى ٢١ى سەرماوەز لەگەل كەرىمى حىسامى لە راديو قسە بكەى . ئەويش گوتبوى باشە . چووبه‌وه مالى . نيوەرۆ لە مالى دانىشتبوم غەنى لە دواى ناردم گوتبوى شوئى بئنه مال ئيه .

عەزىزى فەلاحى كە تازە لە زىندان ئازاد ببو كا برايه‌كى جىگە نوگە ، شەر . فرۆش ، بى بيرو باوهر لە شەقام بيكار دەسوراوه و قوتە قوتەى دەكرد بانگى دەكەن بو روكنى ٢ دەيگرن ماوهرانىه‌كان كە خزمى بوون دەچن بوئى دەبن بـە كەفيل و بەرى دەمەن ، كاتىك دەزانى كە من و غەنى بلورىانيان بانگ كرده‌وه

را ده‌کا و له شار و مدهر ده‌که‌وئ .

سه‌عاتی چوار کۆمیتهی شار کۆبووه . چونی لای وهرمه‌رام و قسه و باسه‌که‌م بو گێرانه‌وه گوتم : بیری لی بکمنه‌وه و بریار بدهن . باش هیندی قسه و باس گوتیان بپرو رای خۆت چیه و چون بریار ددهی ؟

— خۆم نامه‌وئ بچم له رادیو له متینگه‌سه بکه‌م . شه‌گه‌ر له زیندان دا بپرزم شه‌و کاره‌ ناکه‌م . به‌لام پیویسته ئیوه‌ش نه‌زهر بدهن .

به‌تیکرایی سیاسیان کرد گوتیان ههر چاره‌پوانی شه‌وه‌مان له تۆ ده‌کرد . به‌لام له‌و حالدا ناتوانی له ئیژان خۆ بشاریه‌وه . پێشنیار ده‌که‌ین بچی بو عێراق .

ئێستا ده‌رستانی مانه‌وه له عێراق هیه . شوێنی عێراق بوته‌ بنکـــــــــــــــــه‌ی ئازادیه‌خوازان ، بی‌جگه‌ له‌وه شه‌گه‌ر بچیه عێراق یارمته‌ی تیکۆشان بـه

براده‌ران ده‌که‌ی . له‌ سه‌ر غه‌نی بلور یان بریارمان دا که‌ نابئی بچی قسه‌ بکا له‌ گه‌ل من بیته‌ بو عێراق . دهبویه‌ روژی جومه‌ . ی سهرماوه‌ز له‌ شار و مده‌ر

که‌وم بچه‌ سیا قول . قاسمی سولتانیه‌ان به‌ ناوی حیزبی " فستاح " له‌وئ بوو دهبویه‌ به‌ریم بکا بو عێراق . ههر شه‌و روژه نامه‌یه‌که‌م نووسی بو کاک قادی

کوژی کاخدری دیبوگری ، داوام لی کرد که‌ به‌یانی (واته‌ روژی جومه‌سه‌) ده‌ستیک جلی کور دی و دوو و لآخی سواریم بو بنیڤری دیمه‌ دیبوکر .

من بو خۆم جلی کوردی رانگو چۆخه‌ی جوانم هه‌بوو جلی کوردم بو غه‌نی بلور یان ده‌ویسته‌ ، چونکه‌ دلنیا بووم که‌ غه‌نی ناچی له‌ سه‌ر رادیو قسه‌ ناکاو

له‌ گه‌ل من و مده‌ر ده‌که‌وئ . شه‌وئ هه‌ستام جومه‌ ماله‌ی غه‌نی . تضیا یونســــــــــــــــی برای له‌ کن بو . یونس پێشتر گه‌رابو ، له‌ سه‌ر غه‌نی و چننه‌ براده‌ریکی دیکه

ئیه‌ترافی کردبوو ، له‌ گه‌ل ساواک نیوانی خۆش بوو . به‌و حاله‌ش یونس له‌ لای ئیمه‌ دانیشه‌ت . غه‌نی قه‌کانی خۆی له‌ گه‌ل وهرمه‌رام بو گه‌را مه‌وه‌ گوتی :

— ته‌کبیر چیه ، ج بکه‌ین ؟

— له‌ سه‌ر شه‌و با وه‌رم بچینه عێراق . نابئی بچین له‌ رادیو قسه‌ بکه‌ین . کۆمیته‌ی شاریش ههر شه‌و بریاره‌ی داوه‌ که‌ پرۆپین بچینه عێراق . وه‌زعی براده‌رانی ئیمه‌

له‌ عێراق شه‌رزمه‌ ، ئیمه‌ ده‌توانین وه‌زعی حیزبیش ریک و بیک بکه‌ین .

— فکریکی باشه ، ریځگای دیکه مان نیه . به لَام با شهو شت پتی بِلیم کسه
حوانهوه له گه ل مه لا مسته فای بارزانی زور زهحمته . رنگه زیندان با شتر بی
دهی ناسم و ده زانم چیه . به لَام عیلاجمان نیه . چون برۆین؟

— دوینی نامم نووسیوه له دببوکر دوو شهپ و جلی گوردیمان بو بنییرن .
سوار دهبین و ده روین ، من شاره زام پیاوی دیکه ش له گدل خویمان دهبین .
— زور باشه بهیانی له گوئی دهبی به هاشمی حوسی زاده دا نامم بو بنییره
دیبه لای تو ، شهگر شهپ و جلی کوردی هاتن ده روین .

شهو گه رامهوه مالی حیکایمت و مه سهلهی رویشتم بو دایکم گپراوه گوتم
"دایه گیان ئیستا باش بیری لی بکهوه . یان دهبی بچم له رادیو و له میتینگدا
قهسه بکهم و پاشان به سهر شوپی له نیو شار دا بکه پیم و له لای ئیسهوه
بمینهوه . یا دهبی پرۆم و ئیوه بی کس و بی سهر په رشت به حی بیلیم . رنگه
من ده رباز بم ، به لَام نازانم ئیوه چیتان به سهر دیت .

دایکم به ناخیکی ساردو به کولی گریانهوه گوئی : " قعت نابی کاراوا
بکهی بچی بو ههجهمان قسه بکهی . ئیستا ئیعه به ناوو به کردهوهی تو
سهر په ربازیم . شهگر بچی له رادیو قسه بکهی پاشان له رووت هه ل نایه له شاره
دا بیژی . شهتو برۆ ، خولا بکهم ده رباز بی ئیعه شهگر زیان شهوه ده زین و توش
دهبینینهوه . شهگر مریشین شهتو خوش بی " .

به داخهوه دایکم مردو چاوم پتی نهکهوتهوه . شهو روژهی له کن سهر له شهگر
وه ره هرام هاتمه دهر ، چومه لای حاجی مه لا خالیدی وه حیدی یاسه کم بو
گپراوه . حاجی مه لا دوو سی دلۆپه فرمیسکی به سهر ریشه سپی و نورانیه کهی
دا هاتنه خواری و گوئی :

— باشه . . . صدی وه زعی منداله کانت چی لی دی ؟

— نازانم . . . مه جوورم به حی یان بیلیم . ناتوانم بچم له سهر رادیو قسه بکهم
و پاشانیش له شار دا بژیم .
— نا . . . نابی کاری وا بکهی ئیستا بو عیراق ریگا هیه ، تو دهبی پرۆی بو
ژیانی منداله کانبش خودا که ریمه .

ھەر ئەر رۆۋە لای شۆۋارى چوومە لای دوكتور ھېرونا بادی • ئىھوالى داكىمى پىرسى ، مەسلەكمە بۆ گېپراۋە ، گوتم : دەرۋم ناچم لە رادیو قسە ناکەم، تىكايە جارو بار سەرتىكى داكىم بەدە • گەلېك خەفەت بار داما پاشان پولېكى ھېنا دەرى و گوتى : تىكايە ئەر پۆلە بۆ جەرجى رېگا ھەلگەرە • بەگەرمى دەستى يەكتەمان گۆشى و ۋەدەر كەۋتم • ھاتەوہە دوكان بە وسېن ئاغانم گوت : "ئىستا بېريارە دەبى بېرۋم مندالەكان بە تۆ دەسپېرم "

لەر كاتەدا گروبانىكى پىرى ژاندارمە ھانە دوكان ئەر كاھرايە دۆستى وسېن مراغەبى بوو ، سەۋداي لى دەكرد • سلاۋى كىردو گوتى : "پەنا كىتەر مېشم" (ۋاتا پەنام ھېناۋە) • وسېن ئاغا گوتى : " سەرگروبان خولا نەكا ، ج بوۋە •• ج قەۋماۋە بلى دوكانى خۆتە ، ھەرچى بىتەۋى ھەيە ، بە ھەزرىت ەعباس دوكانى خۆتە •

– مەسلە دوكان تىە • مەسلە ئدوۋىيە دەمنىرن بۆ سەردەشت ، من قەت نەچومە كوردستان • دەلىن لەشكرى عېراق لە سەر سنورى ئىرانە • لەۋانەيە شەر ساز بى مى چارە رەش ج بىكەم ژن و مندالە لېرە دەمىننەۋە •

– خاتەر جەم بە بە مندالەكان بلى ھەرچى ويستيان بېنە دوكان ، مەختە طليان ناکەم ، ئەگەر درىنگە ھاتىەۋە مندالەكانت سۋارى ماشىن دەكەم دەيان نېر مەۋە مەراغە • بە ھەزرىت ەعباس بۆ خۆشم لە گەلىان دەچم • وسېن ئاغا بە تركى لە گەل كاھرا قسە دەكرد • بە كوردىش بە مىنى دەكوت دىنى وال لى دەكەم ئەگەر خولا دەكا شەر دەبى و دەكوژرى ناھىلم ژنەكە بى ساحب بى •

گوتم باشە سەرگروبان خۆ تۆ بە تەنيا نى لەشكرى ئىران بە ھىزە •

– ئەي ئاغا ••• ھېزى چى ••• ئاگات لى نىيە ئەرە ھەۋە ھەۋتۋىيەكە ئەفسەرەكانى ئەرەتەش و ژاندارمە بە شەر ژن و مندالىان بۆ تەۋرېز و تاران بەرى دەكەن •خۆ مالىان لېرە نەماۋە • خۇبان بۆ ھەلاتن ساز دەكەن •

– كە ۋايە تۆش ژن و مندالەكەت بىنېرەۋە مەراغە •

– ناھىلن ••• ناھىلن ئىمە ژن و مندالمان بەرىنەۋە • دەلىن خەلك پى دەزانى • وسېن ئاغا گوتى : سەرگروبان دە خەمى مندالەكان دا مەبە بۆ خۆم ۋەك تۆ

چاوم لییان دهبی ، ئیستا چت دهوی ؟

— بلیم چی ۰۰۰ هاتوم ئاغای حیسامی کاغزیکم بداتی شهگەر له سهردهشت
شتیک قهوما همتا دهگه موه مه هاباد خومی پی نهحات بدهم، کورد نهم کوژن .

— سرگروبان کاغزی چی ؟ خو من فهرمانده نیم .

— هه موو دهلین کاغزی حیسامیت پی بی ، گهس دهستت لی نادا .

— کاغزی ناوی ۰۰۰ خولای کرد بو به شمر و ئیوه شان تو گدیشتیه هه
گوندیکی به کورده کان بللی دهچمه کن حیسامی . دهستت لی نادهن ههر ناوی
مز بیینی بهسه .

— ئەللا عومر ورسن . ئەللا سەنی بزه چوخ گویرماسن .

گروبان رویشت . ئیصه له گهله وسین ئاغا بیرمان له وه دهکرده وه بن دهستی
کتین و کئی حوکماتمان له سر دهکا ! پولیکم له وسین ئاغا وهرگرتوو
خودا حافیزیم لی کردو وهدهر که وتم، حاسوسی ساواک و روکنی ۲ له دهورو بهری
دوکان ده سوپانه وه . شهو شهوه له مائی خهوم لی نهگهوت . خیزانم زور نارمحمت
بو ، دوا روژیکی تال و دزواری ده بیینی ، ههتا روژ نه نوست نهی هیشت منیش
بنوم . ئاگام لی بو دایکم دهگریا ، به لام له بهر شهمن دهری نه دهپری . له گهله
کازیوهی بهیانی ههستم به بیانوی هه مام هاتمه دهرو راست به شهقام ورووم
کرده گهراوی شیروخورشید . نامهیهکم نووسی دام به خیزانم بیبا بو هاشمی
حوسین زاده که بیدا به غمینی بلوریان شهویش بیته مائی چوکهل . له مائی
گوتم : دهچمه مائی چوکهلی گهوههری با خوشکه زا کهم سهعات ههشت حلی
کوردیم بو بیینی . گهیشتمه هه مام و بام داوه چومه ماله چوکهلی . نان و چای
بهیانیمان دهخوارد خوشکه زا کهم هات . رانک و چۆخه ی بو هینا بوم . گوتی :
بهیانی ههر پاش وهدهر که وتنی تو دو دزبان هاتون له تو یان پرسیوه . گوتومه
شهوی نه هاتوته وه . خوشکه زا کهم نارده وه و گوتم زوو نامه ی هاشمی حوسین زاده
بهرن بیدهنی .

سهعات بو به یازده غمینی پهیدا نهبو . مه لا رحمانی پیاوی خانمه

خانمی به ههناسه پرکه وه زور کهوت :

— شهوه بو ليړه دانيشتووی ، به حقی خودا دمت کوژن . هرچی گروبیان
و جاسوسی ساواکی همیه و نښو شارکهوتون و له تو دهگرپین . هرکه سیکی
جاریک له گهل تو بیان دیتبی ، هانوو چوت کردبی ، دهیگرن و لی دمدن . بو
خاتری خوا ۰۰۰ همسته پرؤ ۰۰۰ به جوړیک له شار ومدهر کهوه .

نمدهکرا چی دیکه چاوه روانی غصنی بم بیان راوهستم که له دیبوگرهوه ولاخی
سواریم بو بی پاش هاتنی مه لا رحمان و نمهاتنی غصنی بلوریان رانک و
چوخم لهبر کردو راست رووم کرده سر بازخانهی شار . فیکرم کردهوه پولیس
نابی فیکری شهوه بکا که سیکی خوئی شار دبیتهوه بچپته سربازخانه . به تایبه
روژی همینی بو خملکیکی زور بو سردانی سربازان دهچونه سربازخانه شهو
شهماه پر له خملک بور .

کاتیک خیزانم نامه بو هاشمی حوسین زاده دمبا که بیدا به غصنی بلوریان
و بیته لای من ، که دپته دهر دهبینی گروبان له من دهگرپین . له ترسان دهچپته
همام و نایمته دهر . غصنی له مائی خو بیان ومدهر دهکوهی له مالیکی دیکه خو
دهشارپتهوه . پاشان دهچپته نه غمده مائی وهابی برای که هاوکاری ساواک بور
وهاب نکای بو دهکاو دس له غصنی ههل دهرن . پاش روپشتنی من شیت
وازیان له هاشمی حوسین زاده و ئی دیکه هیناو شار نارام ببووه .

به یهک دو کوچو کولانان دا بام داوهو رووم کرده سربازخانه به تنیشت
سربازخاندا هملکشام و گمیشته سر بستوی نیوان همزاواو پشتپ

له سر زینوی توشی کاروانیک بوم له شار دهگهراوه ماندو نمونیم لی کردن
و ریگای سیاقولم پرسی . بهکیان کوتی :

— نهری تو میرزا کهیمی حیسامی نی ؟

— نا ۰۰۰ بو چی میرزا کهریم کییه ؟ بو دهری ؟

— له دوکانی خالم بوم دو گروبان هاتن لهوی دهگهران . له خالمیان پرسسی
یهک دوو قونداخه تفنگیشیان لیدا .

— خالت کییه ؟ ناوی خالی هینا دم ناسی پیم گوت تو خملکی سیاقولی ؟

— بهلی خملکی سیاقولم .

— که وایه له گوی دریزه کمته دابازه و له گهل من وهره . کوره که وهك پیاوان هاته خواری و به هاواله کانی گوت : ئیوه برۆن من پاشان دیم . بریتیک رویشتین گوتی : دترسم وه دوات کهون ، با بچینه نهو دۆله له بن نهو دارگیوز و شیلانه دانیشین تا روژ ئاوا دمبی . شهگهر تاو پهری دهرۆین ، له دۆلیکی نیژیک ریگا هیندیک داره گیوزو شیلان همبوو ، لامان دا چوین له بن داره کان دانیشتین . روژ ئاوا بوو ههستاین کهوتینه ری . له نیژیک گوندی سیاقول گهیشتینه ئاشیک ، گوتی با سهریکی نهو ئاشه بدمین بزانی خهبری گوندی چیه . که چووبنه ئاش ته ماشام کرد عهزیزی فه لاهی لهوی دانیشتوو .

— کوره عهزیز لیره چ دهکهی ؟

— لیره چاوه روانی توو غمی بلوریان دهکم ، غمی پی گوتم تو برۆ ئیمهش

دینه سیاقول .

— تو مالی ماوه رانیت به زامن داوه هاتنه دهرت عصبهوی بی چییه . ئیستاش کس نهی زانیوه ، ههسته بگهریوه هیچ له تو ناکهن .

عهزیز که ببکار دهسوراوه له خولای دهووست که بیانوی بو ههلهکوی بروا بو جیگایهک و ناوی سیاسیش له خو بنی . فایدهی نمبوو گوتی : بو کووی بچی له گهل تو دیم . تازه ناگهریتموه بو شار . چوینه گوندی سیاقول ، ناردم قاسمی سولتانیا نیان دیتهوه نیوه شهو هاته لام . پاش چاک و خوئی و حمانهوه گوتی : " دمبی برۆین لهوانیه بهیانی ساواک و ژاندارم بگهنه ئیره . به لام عهزیز له چی دهگهری ؟ عهزیز گوتی تازه ناچمهوه مههاباد ، دهولمت زانیویه رام کرده بگهریتموه دهمگرن .

عهزیز وهك چهل و مل بهستومان داهات . تاریک و روونی بهیانی کهوتینه ری ، لای ئیواری گهیشتینه گوندی " چوارگا " . ههر پاش ئیمه کورهکانی ماوه رانی له گهل دوو ماشین سرباز دینه سیاقول و صدای عهزیزی فه لاهی دهکهون . ماله کانی گوندی ههسوو گهرابون ، به لام تازه عهزیز دهرچووبوو . له چوارگا چووبنه مالی برادهریکی حیزبی . وادیاروو نهو ماله مهکسووی براده رانی حیزبی بوو ، گزهبوانه لیه خهرتهل ، به گهرمی بهخیر هاتنیان

کردین ، ئیواره بوو تمدوریان هه لکرده وه ، مریشکیکیان کوشنه وه . شهو
چهند که سی خه لکی گوندی لیمان گوپوونه وه . براده ری خاوه ن مال که به
داخه وه ناوه که له بیر چۆ ته وه ، پاش نان خواردن پرسی :
- عمیب نه بی پرسیار یکم هه بیه با بزانه خه لکی کوئی؟
خه لکی مه ه باتم .

- چی ؟ . . . هه ر سیک ته لاقم که وی مه گه ر به ریواری به سابلخ دا رویشته بی .
سابلخی چی ؟ تو شه وه چهند سه عاته لی ره ی ، ده له ی سمت ساله له نیو منگورا -
نی . هه موو هه ستان و دانیشته نی ئمه ده زانی . شهو سه ر روتانه (ده ستی بو
قاسمی سولتانیان را داشت) شهو سی ساله له نیو ئیمه دا ده گه ری ، ئیستاش
ده لئێ تازه له سابلخ وه ده رکه وتوون .

شهو تا دره نگد دانیشته ب له سه ر وه زعی سیاسی قسه م بو کردن . به یانی
براده ریکی حیزبیان ساز کرد له گه لمان بیته گوندی "سلامت" نی ز گه ورکان
خومان ساز ده کرد که پرۆین ، سواریک به نغار له گوندی سیاقوله وه گه یشتی
براده ریکی حیزبی بوو نامه ی هینابوو . که نامه که وه رگرت ، هاشمی حوسین -
زاده نوو سیبووی : "سه رۆکی روکنی ۲ به دوای دا نار دووم . گوتویه خه به ر بده
به حیسامی بگه ریته وه ، بیته وه شار که س خوی تی ناگهینی . ئیستاش وا به
باش ده زانه سه فه ر نه که ی بگه ریته وه .

له گه ل قاسم که وتینه راویژ ، هاتینه سه ر شهو با وه ره که قسه ی کسار
به ده ستانی له شکرو ساواک جیکای پروا نیه . به براده ره که مگوت : "بلی
رویشته بوو نه ی گه یشتی . قاسم گوتی : "بو خوم و لامی بو دهنووسمه وه .
له چوارگاوه له گه ل براده ریکی چاو ساخ که ویتینه ری ، شهو چوینه گوندی
سلامت ماله مه لا که ریمی ، ئه مند امیکی تی کوشه ری حیزب و پیاویکی باش و
مال خو ش .

له گوندی سلامته وه براده ریکیان ره گه ل خه ستین بو دیوی بانه . نیوه رۆ بوو
گه یشتینه گوندی "گه منان" له هه ساریکی گدوره و مالیکی سه رئاواله لمان
دا . پیویست ناکه باسی پیاوه تی و روو خو شی و میوانگری شهو ماله بکه م .

چونکه له كوردستان مالى ئاوا زۆرن ميوانگري و نان دان خهسلت و رهوشتى
 حوانى كورده وارىه . به لام ناكري باسى جوانيك ، نه كه م كه له هه موو زيانسى
 خوڤدا نهم ديبو قمتيش له بيرم نه چۆته وه . كيژيكي پازده ، شازده ساله ، بالآ-
 بهرز ، چاوكال ، پرچ دريژ ، قيت و قوز ، سهركولمهي وهك گوله باخ رمنگى
 دمداهه . ئيستاناش پاش بيتو شش سال كه نهم بيره وه رى يانه دهنووسم
 دهنوانم بلّيم له ههر شوپنى كيژيكي فره جوانم ديتنى ، نهم كيژهي گهنمانم
 ومبير هاتۆته وه . زۆر حاريش باسى جوانى نهو كيژه كوردهم بو براده ران
 گيپراوته وه له بهرامبهر پياوتى نهو ماله و جوانى نهو كيژدا ، كه شيم له
 هاوالى به زۆر پيوه به ستراوه كهى خوڤم " عهزيرى فه لاهى " جيگهنمترو هيچ و
 پوچ تر نه ديوه . له خوڤه له مالى كابرآ له نان خواردن زيز بوو ، دم و لووتى
 تيك نا ، دمت گوت كابرآ پي قهرزداره . نانمان حواردو كه وتينه رى . به
 عهزيرم گوت :

— كهس به تو قهرزدار نيه ههق نيه له ماله خهلكى جوړيك بيزويه وه كه خاوهن
 مال ناره حمت بي . دهمتى كرد به حنپوان به كابرآي خاوهن مال ، دهگوت
 ماستيان هه موو ، بويان نه هيناوين . له كاتيكدآ هيلكهو روڤيان بو سساز
 كردبووين . پهنيريان دانا بوو . بيچگه له وه ههر به رووخوشى و پياوتيان
 مروڤ تير ده بوو . عهزير نانى نه خوارد . به لام له ريگا برسى بوو ، براده رى له
 گهلمان بوو ، له مالى خوڤى نان و شيرپيژى هينا بوو ، داواي لى كرد له
 ئاويك دانيشت و نان و شيرپيژى به ئاوي خوارد .

شهو گهيشتينه گوتدى " سووتو " . براده ريكي حيزبى زۆر باش و تيكوشهر-
 مان له وى هه موو چووينه مالى نهو .

قاله ي مام عه و لا يه گيك له وه هاورى تيكوشهرو تيگه شتوانه بوو كه به شاز
 ههله كهون . ناوى منى بيستبوو ، زۆرى پي خوش بوو كه ميوانى بوين . ته و اوى
 شهو نهى هيشت بنوين . وهك خوڤنده واريكى سياسى باسى مه سه له كانسى
 چيهان و ئيرانى ده كرد . پاشان گوتى : " سهرم له كارى حيزبى خويمان و
 كرده وهى كادره كان سور ماوه . ئيمه تا ئيستا دژى دهرمه گه كان خهصتمان ده كرد

ئىستا كادىرەكان تەگەر دەچنە مالى ئاغا بە كەيفى ئەو قسە دەكەن . ھەرىسەك دەچنە مالى ۋەرزىرىك دۇ ئاغا قسە دەكەن . بېجگە لەۋە كادىرەكانى ئىمە كىتېبى رەش و سىرى كۆمۈنىزىم لە ئىران كە بەختيار نووسىۋىيە دەمگېرن و بە خەلكى نىشان دەدەن كە حېزىبى تودە خەيانەتى كىردوۋە .

من بۇكاكە قالەم روون كىردوۋە گوتم ئەۋە سىياسەتى حېزب نىيە . رۇزىبىك مەحتەلى كىردم دەگوت : " رىنگە قادر شەرىف پەيدا بى . ئەۋ دەم لە گەل سەمىلى قاسمۇ كادىرى ناۋچەى بانە بوون و پىكەۋە دەگەر ان .

بە داخەۋە ئەۋان نەھاتن نەم تۋانى بىيان بىنم . رۇزى دۋابى كەۋتىنە رىكاك قادر بۇ خۇى لەگەلمان ھات لە رىگا دەمىكىش لە پىسارو باسى سىياسى بى دەنگەندەبوۋ . بە دىسۆزى و تامەزۆبى باسى تىكۆشانى حېزب و پەرۋەردى كادىرى دەكرد . دۋاى نىۋەپۇرۇ لە نىزىك سىنور گەمىشتىنە مالى برادەرىك . رۇزىك لەۋى ھەسەينەۋە برادەرى خاۋەن مال زۇر پىاۋانە پىمانەۋە ماندو بوۋ . لە گوندىكى دىكە زن براى خۇى ھىنا كە لەگەلمان بىت بۇ سولېمانى . ئىۋارى مال ئاۋاىبىمان لە كاكە قالەۋ خاۋەن مال كىرد بەرەۋ سولېمانى كەۋتىنە رى .

تارىكە شەۋ رىگامەكى ھەۋرازو لىزۇ بەردەلان . لە چۈارتا نىۋە شەۋ لە مالىك لامان دا . نان و چامان خۋارد برىك ھەسەينەۋە ، مىلى رىگامان گرت و چىشتا بوۋ لە قەلاچۋالان لە مالە برادەرىك لامان دا . ئەۋ مالە ناسىارو دۆستسى برادەرانى ئىمە بوۋ . ۋەك لە بىرم مابى ناۋى خاۋەن مال فەتحولا بوۋمالىكى سەر ئاۋالە چەند كۈرۋ براى پىاۋو روۋخۇش . پاش ھەسانەۋەۋە نان و چاۋاردن كەۋتىنە رى و لاي ئىۋارى گەمىشتىنە سولېمانى .

من قەت نەچۈبوۋمە سولېمانى ، بە گوپىرەى راسپاردەى برادەران دەبوایسە بچىنە مالى " قالە تەگەرانى "

قالە تەگەرانى كىبراىمەكى كۆنە چەتەۋ قاچاخچى و دۆستى نىزىكى سەيدەۋىلاى ئىسحاقى بوۋ . برادەرانى حېزىبى لە مالى ئەۋ دەبوون . برادەرى شەۋارەزا ۋەپىشمان كەۋت و چۈبنە مالى دىبارى كراۋ . قادر بۇخۇى لە مال نەبو ۋەك ھەموۋ مالە كوردىك بەخىرەتەنپان كىردىن و ھەسەينەۋەۋە پاش نان و چاۋارد

عزیزى فەلاحى گوتى : " با بچىنە نىۋو شار ، سوليمانى بە شەو جوانە " .
عزیزى پېشىر لە گەل غەنى بلورىيان چووبوۋە عبىراق و ماۋەيمەك لە سوليمانى
ماپوۋە . ھەرچىمىد زۆر ماندو بوم ناچار لە گەل ئەزیز و ەدەر كەۋتم - كاتىك
كەشتىنە نىۋو شار عزیز گوتى :

— راستى ئەۋمبە مەن ئارەق خۆرم لە مەھاباد ھەموو روژى خواردوۋمەت—ھە .
ئىستىكانە ئارەقىك نەخۆمەۋە دەمرم " .

— ئىمە لىرە ميوانىن ، بەخىر ئىنسانى ياسىن و نوپنەرى حىزبىكىن مەن
نە ئارەق خۆرم نە دەخۆمەۋە . تۆش باشتە خۆت رابگرى و ئارەق خواردەنەۋە لىرە
حۋان نىبە .

— خۆم پى راناگىرى .

باشە ، خۆت بچو چ دەكەى بىكە ، مەن ئارەق ناخۆمەۋە .

— پارەم پى نىبە .

— چۆن تۆ بو سەفەرىكى ئاۋا ۋەدەر كەۋتوۋى پارەت نەھىناۋە .

— ھىچم نەبەۋە . مەن بە تەماى تۆ و غەنى ھاتوم . كەچەل نەھاتو خۆى گىراۋە .
دېتم كابرا خۆى پى راناگىرى . گوتەم باشە جىگايەك بدۆزەۋە ، ئىستىكانىك
ئارەق بىخۆۋە مەن پارەكەى دەدەم . لام ۋا بوو سوليمانىش ۋەك ئارەكانى ئىيران
مەى خانەۋ شۆپىنى ئارەق خواردەنەۋەى ھەبە . گەللىك سوراپنەۋە ھىچ شۆپنىكىمان
نەدېتەۋە ، توۋشى ساختمانىكى گەۋرە بوپن تابلۆتىكى زە لام لە سەر دەرگا
ھەلاۋسرابوۋ ، لى نووسرابوۋ : " مەرفالراڧدېن " مەن عەرمېم نەدەزانى
عزیز تابلۆكەى خۆپنەۋەۋە دەستىكى لە رانى داۋ گوتى : " ئاى داخى گرانم .
ئىرە ھەۋە . . . بە لام داخراۋە .

چىكا ۋەگىر نەكەۋت شەۋ بە ناھومېدى گەراپنەۋە بەيانى كە چوۋىنە بازار
تەماشامان كەرد ئەۋ شۆپنەى كە عزیز بە مەى خانەى دەزانى و داخى بۆ دەخوارد
" بانكە " . گەللىك پى كەنن ھەموو حارى كە ئەۋ باسەم دەگىراۋە عزىز
بە خۇدا دەشكاوە .

قالە تەگەرانى ھاتەۋە . ئادىرىسى و تەلىڧونى عەۋلاى ئىسحاقى دامى لى

به غذا ، تەلیفۆنم بۆ کرد زۆری پێی خۆش بوو به گەرمی بەخێر هاتنی کێردم .
 به لām هاتنی عەزیزی زۆر پێی ناخۆش بووگوتی : " ئەو هەتیوتم بۆ هێناوه ،
 ئەوه نه حیزبیه و نه له گەل گەس دەحهوێنەوه ، بەد ئەخلاقه . سەهێ دێم بۆ
 سولیمانی .

کتیبخانەیی گەلاویژ

سالی ۱۳۳۲ - ۱۹۵۳ له فەستیوالی لاوانی جیهانی له رۆمانیا له گەل
 رەشوف مەعروف خاوەنی کتیبخانی گەلاویژ له سولیمانی ببومه ئاشناسا
 ئادریس و ناوو نیشانمان داوو به یه کتر . ئەو دەم ئەو سەرۆکی دەستەیی
 نوینەرایەتی لاوانی عێراق بوو . به دەرفەتم زانی که کتیبخانی گەلاویژ
 بدۆزمهوه و له گەل ئاشنای قەدییم و پێشکه وتوخواز دیداریک تازە بکه مهوه . به
 خمیالی خۆم پێم وا بوو به دیداری من شاد دەبی و پێی خۆش دەبی . نەختیـک
 سورامهوه توشی کتیبخانی گەلاویژ بووم . چومه ژووری کابرا خۆی بوو به کی
 دیکەش له پەنای راوه ستابوو . چەند گەس کتیبیان دەکری . راوه ستام تا ئەوانی
 بهرێ کرد . ئاگام لی بوو جار حاره له بنهوه خێمییه کی له من دەکرد . پاشان
 گوتی : " برا تۆ چت دەویست ؟ چوومه پێشتر و سلۆم کردوو گوتم :

– من تەنیا ویستم سلۆیک بکه م و پاش چەند سال دیداریک تازە بکه مهوه . یادی
 سهفەری خۆش و رۆژانی خۆش هەر خۆشه . له رومانیا پێکهوه بوین ناوونیشانه .
 کەم هەر لمبیره .

کاک رهئوف مەعروف له بیستنی ئەو قسانه پەشوکا . گوتی : " من . . . من
 نەبووم به هەلە چووی . . . داخوا کێ بووه " .

– شێره مەکتەبهیی گەلاویژ نیه ؟

– بەلێ ههوه وا له سەر دەرگا نووسراوه .

– به هەلە نه چووم توش کاک رهئوفی . ئەو دەم کاک رهئوف بوی ، ئیستا که
 هه و نی ئیتر ئەوه خۆت دەزانی .

— ده بهخوا برا هونیم داخوا کی بوه .

وهدر کهوتم . عهولای ئیسحاقی که ببوه " ئهحمدهد توفیق " که بیهشتبوه
سولیمانی و به دوام دا دهگهرا . نوشی یهکتر بوین ، بهخیزهاتنیکی گهرم و
چاو روون بونهوه . له چای خانیهک دانیشتینو پاش هیندی قسهو باس گوتی :
کار زوره دهبی ههر شهپرۆ بگهڕینهوه بو بهغدا . به عهزیزی فهلاحی گوت : "تۆ
لیره به له ماله قاله تهگهرا نی ههتا خهبرت لی دهگهڕمهوه . نهو کورهی له
گهلمان هاتبو بانگی کرد چهند دینار بکی دایه . لام وایه سی دیناریشی دا به
عهزیزی فهلاحی و گوتی با پرۆین . نیوهپرۆ بو نان خواردن چوینه مالتی حهسهی
حاجی تاهیر . هیندی کهسی دیکهش لهوئ بوون دسه به قسهو باس کرا نیوه .
رۆک و سهرو بنی قسهکان هه مووی دههاتهوه سهر ئانتی کۆمونیزم و رهخنه
پلار له حیزبی کۆمونیستی عیراق من سهرم سوور ما تا نهو دهم حیزبیه
کۆمونیستهکانم به دوست و هاوکارو پشتیوان دهزانی . پیم سهیر بو له عیراق
له گهڵ حیزبی کۆمونیست ناوا ناکۆکی ههیه . گویم له قسهکان را گرت وه سهر
خۆم نههینا . لهو مهجلیهدا شهوهم بو دهر کهوت عهولای ئیسحاقی که بوته
" ئهحمدهد توفیق " له گهڵ ناو گۆڕینی فیکرو بیرو باوه پێشی گۆڕاوه . ههر
لهوئ ههستا دوو حار تهلیفۆنی بو مهلا مستهفا کرد . قسهکانی ههر بو خۆرانا
بوون دهنه نرخی پارهی تهلیفۆنه کهیان نهبوو .

بەرەو بەغدا

پاشان خواردن سواری ترومبیل بوین و بەرەو بەغدا کەوتینە ری چونی
بەغدام پتر لە بەر ئەو پئی خۆش بو کە لە عەزیز وەدور دەکەوتم . کاتیئـک
گەشتینە بەغدا چوینە مالیک کە بە ئیجارەیان گرتبو پیکەو دەژیان . قادر
شەریف و (هاشمی اقل الطلاب) ، سایی قاسملو ملا باقی لەوئ دەژیان .
پیشتر ملاباقیم لە زیندانی مەهاباد دیوو دەم ناسی . تیگەبشتنی سیاسی
نەبوو بەلام پیاوئیکی فەقیرو ئەمین بوو . پاش دوورۆژ دیتیم رحمانی قاسملو
پمیدا بوو . زۆر بە گەرمی چاک و خۆشیمان کرد دەرکەوت رحمانیش هەر لەو
خانوە زیاوە . عەولای ئیحقاقی بە منی گوت : (رحمان سەلاحیمتی حیزبی
نیە ، قەسە لە سەرە لە تاران گیراوە ، قەولی هاوکاری داوو بە ساواک . لە
سەفەری ئوروپاش بۆم دەرکەوت کە لە گەل تودەییە ، دەویست بە دیاری بماندا
بە تودە . بەلام ئەوانیش برۆای پئی ناکەن .)

گوتم : لام وایە وەختی ئەو حیسابانە نیە روژی ئەو مە کە لەم وەزعی عیراق
بە قازانجی خۆمان کەلک وەر بگرین . گوتی دەمەوئ ئاگادار بی باسی کاری
حیزبی لە لای رحمان ناکەین .

چەند روژیک بو لە بەغدا بوین روژیک گوتی با بچینە کن مەلا مستەفا .
هەستاین چوینە مالی مەلا مستەفا ، زۆر دژنگ هاتە دەر . دانیشتوو ئەحمەد
توفیق گوتی : " ئەوە برای تیکوشەرمان کاک کەریمی حیسامی یە . چەند سال
لە زیندان بوووە سەری بو دوژمن شوڕ نەکردووە "

من گوتم : رەنگە مەلا مستەفا بماناسیتەو . لە نەئەدە جیران بووین . خانوی
ئیمە بەرانبەر بە ماله شیخ محەمەد حەدیق بوو .

مەلا مستەفا گوتی : " لە بېرمە . . . واپزانم زۆر جار لە مالی ئیو شیریان
بو دینام .

پرسیم : شیخ سولیمان گەر او مەووە بیان نا ؟ لە گەل ئەو پرسیارە هەستم
کرد کە تیک چوو . حوایی نەدامەووە . پاشان بۆم دەرکەوت کە لە گەل شیخ

سولیمانی برزای یهک نیه . من له کاتی خوئی له ئیران له گهڻ شیخ سولیمان زور رهفیق بوین و باشم دهناسی .

ئهو روزه له زوریککی تایبمتی له گهڻ مه لا مستهفا نانمان خوارد له نیو میوانان نهبوین .

چهند رۆژ پی چوو رۆژیک رهحمانی قاسملۆ داوای کرد با کوپونهوه مه کهمان همبی . کوپونهوه دهست پی کرا . رهحمان به هیدی ههڻ سور داسوری عه ولای ئیسحاقی به شیوه کاری تهک رهوی و غمیره حیزبی دانا پاشان هاته سه ره ئهو به میان نامیه که شه محمد توفیق به ناوی حیزب بلاوی کردبووه نووسیوووی :

"بۆرژوازی عه ره که وتوته سه ره ناسینی مافی کورد " رهحمان گوتی :

نیوه رۆکی ئهو به میان نامیه له باری زانستی یهوه ههلمیه . بۆرژوازی ناتوانی مافی نهتهوهی ژیر دهست به رهسمی بناسی . قسه کانی رهحمان مهنتقی بسوو . شه محمد توفیق هیچ دیفاعیککی نهبوو ، تهنیا ئهوه نهبی که دهگوت رهحمان به حیزبی ناسم .

پاش ئهو کوپونهوه مه رهحمانی قاسملۆ ئیمه ی بهجی هیشتوو چوو بوو له مالتی خسرو توفیق ده ژبا . رۆیشتنی رهحمان له نیو ئیمه پتر مهیدانی بسوو شه محمد توفیق چۆل کرد که به ناوی حیزب به کهیفی خوئی بحولیتهوه .

چهند حار مه لا باقی داوای له من کرد که بچینه لای مه لا مستهفاو پیی بلیین همتا براده رانی دیکه له ئیرانهوه نهیهن کهس حهقی نیه به ناوی حیزب قسه بکا . چونکه شه محمد توفیق به تهنیا خوئی به حیزب ده زانی و مهیدانی کردوته شی خوئی .

لهو بهینهدا هاتینه سه ره ئهو فیکره که یارمهتیهک بو حیزب گو بکهینهوه . شه محمد توفیق پرسی به مه لاستهفا کردبوو . کارتیککی ساز کردبوو وینهی مه لاستهفا و قازی محه ممدو شیخ رهزاو شیخ سعید و شیخ محمودی له دیویک چاپ کرابوو له دیوه کهی دی ژماره کهی پاره له گهڻ "یارمهتی به حیزبی دیموکراتی کوردستان " چاپ کرابوو . بو بلاو کردنهوهی ئهم کارتسه شه محمد توفیق چووو ئیحازهی له عه بدولمه جید مودیری سازمانی ئه منیه تی

عیراق و مرگرتیو . پاشان کارته‌کمی بردبوه لای مه‌کتبمی سیاسی پارتسی
 دیموکراتی کوردستانی عیراق . ئهو دهم ههمزه عمبدولا ، نیزاد ئمحمد عزیز،
 خسرو توفیق ، صالح حمیدهری ئهو ده‌ستمیه ریبه‌ری پارتی بوون . ئه‌گهر به
 جوړیکی دیکه بیلین بالی چمی پارتی له سر کار بوو . ههمزه عمبدولا و
 مه‌کتبمی سیاسی ئه‌وکارهمیان به کرده‌وه‌یه‌کی ناسیونالیستی دانابوو په‌سند .
 بیان نه‌کردبوو ، تمنامت نامیه‌کیشیان نه‌دابویه که له کوردستان ریکخراوه .
 کانی پارتی یاریده‌مان یه‌من . لهم کاراندا رحمانی قاسملو به کرده‌وه . وه لا
 نرابوو . له جیاتی ئه‌وه‌ی له نیو ئیتمدا بژی له گهل خسرو نیزادو ههمزه
 عمبدولا رای ده‌وارد . ئمحمد توفیقیش به ریایی و مه‌راییی و دانی هینسدی
 خبه‌ری به درو به مه لا مسته‌فا خوئی له مه لا مسته‌فا نیزیک کردبووه . ههر
 لهو کاته‌ش دا له گهل تا‌قمی برابیم ئمحمدو عطلی عمبدولا و بالی راستی پارتی
 پیوه‌ندی به هیژ کردبوو .

عه‌ولای ئیسحاقی له گهل من نیوانی زور خوش بو ، ههمیشه پیکه‌وه ده‌گه‌راین .
 منیش له که‌رمی حیسامیه‌وه ، بیومه " صالح توفیق " .
 بارزانیه‌کان لهو سر و بصددا له یه‌کیتی سو‌قیمتی ده‌گه‌رانه‌وه . بو پیشوازی
 له بارزانیه‌کان چوینه به‌سره ، له‌وی لهو هوتیله میوان بوین کسه
 مه لا مسته‌فای لی بوو .

هه‌وه‌لی زستانی ۱۹۵۹ من و ئمحمد توفیق و قادر شریف و سمالیسی
 قاسملو چوینه سولیسانی له مالی قاله ته‌گه‌رانی میوان بوین . ناکری بلیم
 میوان له راستیدا ماله‌که‌ی بو ئیمه وه‌ک بنکه‌ی حیزبی بوو . هاتینه سر ئهو
 باوه‌ره که ژماریه‌ک روژنامه‌ی کوردستان ده‌رکه‌مین . وتاره‌گانه‌مان نووسی و به
 روژیو چاپمان کرد . ئمحمد توفیق ده‌بیرده نیو شار دمیدا به خه‌لکی ده‌یکوت
 له کوردستانی ئیرانه‌وه هاتوه .

پاشان هاتینه سر ئهو باوه‌ره که چمند براده‌ریک بگه‌رینه‌وه بو کوردستانی
 شیران . روژنامه له گهل خویمان به‌رنه‌وه ، پرپارمان دا قادر شریف و سمالیسی
 قاسملو بگه‌رینه‌وه . خویمان ئاماده کرد که برژن ده‌بوایه پارویه‌کیان پی بی .

له پر شه محمد توفیق گوتی : سمت دینارم پئی بوه که ودهر که وتوین له زوری لیم به حی ماوه . دهستان کرد به گهران و پرسیار . گوتیان کاری نوکهری قالسه ته گهرانی به . کابرای فقیرو هزارمان هه لپچا ده گریاو دهمار اوه دمیگوت : هیچم نه دیوه . دهستان لئی هه لگرت . هیندیکمان هاتینه سر ئه و باوه ره که شه گهر شه محمد توفیق پاره ی لئی به حی مابئی ، بیحکه له قاله ته گهرانی کهس هه لئی نه گرتوه . به کورتی سمت دینار بئی سه رو شوین چوو . شه محمد توفیق سمت دیداری دیکه ی له قاله ته گهرانی قهرز کردوو قادر شریف و سعایی قاسملومان به ره و ئیران به پئی کرده وه .

چهند روز له سولیمانی بوین پاشان من و شه محمد توفیق چوینه رانیسه . کاتیگ گه شتینه رانیه ئیواره بوو ، به لام ئیمه گیر نمبوین ماشینیگمان به کری گرتو چوینه سر کهبکان ماله " هه ماسی مامند ئاغا " به فریکی زور و ساردو سه رما بوو . کاتیگ ئیمه له رانیه گیر نمبوین ئه و فیکره بو هیندی کوردی ئازادیخواز ! هاتبوه پیش که ئیمه پیاوی حکومتی ئیرانیسن و هاتوین بولای هه ماسی مامند ئاغا و گوپا دژی حکومتی عبدالکهریم قاسم خه ریکین ئازاوه ساز بکهین .

وه زع و هه وای کوردستان بو ئهم فیکره ئاماده یی هه بوو . ریکهراوه سیاسییه . کان نه که هه ر به که نمبوون ، به لکو ده ستیان کردبوو به دم به دمه و به ره ره کانی به کتر . به تایه مت له کوردستان له نیوان ئه تدا مانی حیزبی کومونیست و پارتنی دیموکراتی کوردستان دا نا کوکی نه و او هه بوو . پارتنی وه که حیزبیکیی کوردی ده یویست به شی زوری تا قم و توژی کومله ی کورده واری له ریزی خو پندا گو بکاته وه . بو ئه و مبهسته بو رزوازی کوردو سه روک عه شیرمه کانی که رابردوی سیاسی خه یانه تیان نمبوو بو لای خو ی راده کیشا . حیزبیی کومونیستیش پتر باری چینه مته ی له کوردستان به هیز ده کرد . کومونیسته کورده کان له کوردستان هیندیک چه پ ره وی و هه له شه یی پان دنواند و مه سه له ی نه ته وایه تیان زور به هیند نه ده کرد .

په ریشکی ئاگری ئهم نا کوکیه وه ئیمه ش ده که وت . شه محمد توفیق که به

نۆينەرى حيزبى ديموكراتى كوردستانى ئيران ناسرابوو ، به گويزەى بيروباوهر و هەلوپۆستى خوۆى ، نەى كرديبوو بى لايەنى خوۆى بياريزى . نەك هەر پتر لـه گەل پارتى هاوكارى دەكرد و نيزيك ببوو ، بەلكوو به قسە هيندى جار پتر له ئەندا مانى پارتى دزى حيزبى كوۆموتىستى عيراق دەبووتەوه . هەر ئـهم هەلوپۆستەش له لايەك له مە لا مستەفاى وه نيزيك خستبوو ، له لايەكى ديكەشـهـ وه ئەندا مانى حيزبى كومونىست به چاوى دوستانە تەماشاي ئيمەيان نەدەكرد . له كاتيكا سياست و نووسراوه كانمان دزى ئيمپرياليزم و دزى ريزيمـىـ ديكتاتورى شابوو .

هەر چوونيك بى من بیره وەر به كانم دەنووسم و ناچمە سەر ليكولينـهـ وه ي وه زعى ئەودەمى عيراق .

له ريگاي نيوان رانيه و سەر كەپكان ماشينهكه گيرساو هەر چەندى كردمان نەهاته دەر . ماشينمان به حى هيشت و به پىيان ، به سەرماو به هيلاكسى گەيشتينه سەر كەپكان هەباس ئاغا زور پياوانه به خيهراتنى كردين شهوپكى خووشمان رابوارد بو به يانى تازه چامان دەحوارده وه ئەفسەريك و چەندپوليسى گەيشتنه سەر كەپكان و له ديوەخانى ئاغا وه زور كەوتن .

هەباس ئاغا به خيهراتنى كردن پرسى : " خيهره بهو به يانيه ؟

— خيهر دەبى ئيشەللا . . . دوينى دوو ئيرانى هاتونه ئيره ، هاتوبين له گەسل خوومان بيانيهين .

هەباس ئاغا گوتى : " دانيشن بچەينەوه ، پاشان قسە لى دەكەين . من و مەندنگ هاتم گوتم : " زور به خيهر بين ئيرانيهكه منم له گەلتان ديم و له گەل قايم مەقام قسە دەكەم . نان و چايان خوارد و له گەليان سوار بووم و چوو مە رانيه . ئەحمەد توفيقم به حى هيشت .

كاتيك له بەغدا و دەره كەوتبوين ، ئەحمەد توفيق ناوى خوۆى و منى دابوو به موديرى ئەمن . له رانيه چوو مە لای قايم مەقام و پيم گوت . . . راستە ئيمە كوردى ئيرانين ، به لام دوستى حكومەتى عيراقين و به ئيحازەى حكومەت لپرهين . تەكايه ئەم دوو ناوانه له موديرى ئەمنى عام بپرسە . بهك دوو پوليسى

كوردی خملكى بيتويين لهوى بوون له راده بهدر پيموه ماندوو بوون و خزمه-
 تيان كردم ، زوري پي نه چوو همباس ناغا له گه ل چمند پياوي چهكدار هات
 لهو كاتمدا خمبر هات كه عبدوالوههات شمواف له موصل كوده تاي كردوه و
 شهر دست پي كراوه ، نهو حاره موديري پولييس و قايم مقام دهترسان . بانگيان
 كردم و گوتيان :

— ئيوه دهمي كاركي وا بكن همباس ناغا ليڤه دزي حكومت رانهپهري . وه زعي
 ئيمه له مترسي دايه ، ئيوه دهبي يارمعتيمان بدن . خمبري شهر له نيڤو
 خملگدا ئالوزيهكي پيك هينابوو . له گهل همباس ناغا شهوي له رانيه ماينهوه
 چووينه ماله زردايكي همباس ناغا كه له رانيه خانوي همبوو . دوو ههوي كه
 ههر دووكيان زني مامند ناغاي ناكو بوون و زردايكي همباس ناغا بوون .
 پيكهوه دهزيان ماليكي خوڤ و حانمدان و زني بهريز بوون .

بو سهيني شه محمد توفيقيش هاته رانيه . له بهغداوه به قايم مقاميان
 گوتبو ، نهوانه نازادن و كارتان پييان نهي . له رانيه شيخ حميد ———
 بانگيشتني كردبن هيندي نهدام و كادري پارتي دههاتنه لامان و يارمعتيهكي
 باشيان بو كو كردينهوه . ديتني شيخ حميد له رانيه بناخه ديستانه تيهكي
 خوڤي له گهل من دامهزاند تا نهو سالانهش پيكهوه دوست بوين و هات و چوڤ-
 مان هه بوو .

بپارمان دا شه محمد توفيق بچيتهوه به عداو من له كوردستان به پيمهوه ،
 بهلكو بتوانم هيندي له گارتهگاني چاپكراو بلاو بكمه هه و يارمعتي وه ربرگرم .
 له گهل همباس ناغا چووينهوه سر كمپك . لهو سهرو بصدما له بيتويين به فريك
 باري كه له پيشدا قهت نهياريبو . بهك دو روژ له سر بهك ده چوينه راوه كه و
 هيندي له لاواني گوندي بهياني ده چوون كهويان له شاخي ههل دهفراند تا
 دهگيشتنه سر لوتكه چيا كه دهپراوه . لهويوه ناچار دهفرين بو چياي نهو بهر
 به لام نهدهگيشتنې و دهكهوتن . خملك له نيو بهفر پي وهردمبون .
 روژيك له گهل همباس ناغا چوينه مالي شيخ خدري له سيد ناوا نيژيك
 رانيه . شيخ حدر پياويكي حواميرو نيشتمانپهروهه لام وايه يارمعتيهكي

باشی دامی . پاش چصد روژ هه‌باس ئاغا پیاویکی له گهل ناردم بو سر خمه
مائی قادری سوار ئاغا و له‌ویشهوه بو کویه . له سر کسپکان له گهل ماموستا
که‌ریم شیخانی بوم به ئاشنا ، کوردیکی دلسوز ، پیاویکی به‌شهره‌ف کوردی
زانیکی باش دوستایه‌تیمان تا شو سا لانه‌ش به‌رده‌وام بوو .

له سر که‌مپکانه‌وه له گهل پیاوی هه‌باس ئاغای سوار بوین شه‌وی چوینه گوندی
سر خمه . هه‌رچمده‌هه‌باس ئاغا پیاوه‌که‌ی راسپاردیوو که قادر ئاغا یارمعتیم
هدا ، پتشی گوتبوو که کیم و له چی ده‌گه‌ریم . به‌لام شو له دیوه‌حانیکی ره‌ق و
ته‌ق له گهل پیاوه‌که‌ی هه‌باس ئاغای ماینه‌وه . قادر ئاغا هه‌ر نه‌هاته لام به‌یانی
به‌جا په‌زیدا پینج دیناری بو ناردیوو . پینج دیناره‌م وه‌ر نه‌گرت ، گوتم به
قادر ئاغای بلتی زور شه‌رمه له دوینی وه‌ لیرم له پال ئنان نه‌هاتوته‌ ده‌ر .

سورا بوین چوینه کویه میوانی که‌مالی حاجی مه‌جید بوین .
له مائی که‌مال زور به‌گه‌رمی به‌خیره‌تینان کردین . به‌که‌مالم گوت که
له لایهن حیزبی دیموکراتی کوردستانه‌وه دیم . که‌مال به‌ریکخراوی پارتری
راگه‌یانده‌وو . چمده‌براده‌ریکی پارتری هاتنه لام پاشان بردیانم بو مالمی
دوکتور خالد سه‌عید کوریکی حوامیر ، نیشتمانپه‌روه‌ر ، دلسوز مالیکی
ئاومدان . خالد له‌و کورانه‌ بوو که له هه‌موو روژوو روداوه‌کانی دوايش دا وه‌ک
دوستیکی خوشه‌ویست حیسابم له‌ سر ده‌کرد . هه‌ر چمده‌سه‌بارته‌ به‌بیرو
باوه‌ری مارکمیستی نا‌کوکیمان زور بوو به‌لام دوستایه‌تیمان به‌هیز بوو .

له مائی خالد هه‌موو شو کادرو ئه‌ندامانی پارتری ده‌هاتنه لام ، له سهر
وه‌زعی کوردستان سه‌مان ده‌کرد . چای خانیه‌که‌ هه‌بوو شه‌وی پارتیه‌کان له‌وی
کو‌دمبوونه‌وه ، شیعریان ده‌خوینده‌وه ، وه‌ک بزانه‌م کاکه‌ سور هه‌لسورته‌یه‌ری شه‌م
به‌زمه‌ بوو . چای خانیه‌ی کو‌مونیه‌ته‌کانیش حیا بوو ئه‌وانیش له‌وی کو‌دمبوونه‌وه
شه‌ویک چمده‌ماموستای ئه‌ندامی حیزبی کو‌مونیه‌ته‌ هاتنه لام . به‌لام هه‌م‌وو
سه‌و پرسیاربان له‌ سر پیوه‌ندی حیزبی توده‌و حیزبی دیموکرات بو . کاتیک
باسی یارمعتیم هی‌نا گورپی ، مات بوون و هیج یارمه‌تینان نه‌دا پی‌بان وابوو
کومه‌که‌ به‌دزی شو‌رش ده‌کری !

له كۆپه له گەل كاكه زياد بووم به ئاشنا . من هيشتا له ئيران بووم لهو كوردانهي گهرمين و كوستانبان ده كرد ناو و ناو بانگي همه ئاغاي كۆيهم بيستبوو . ئهو چنڊ رۆژهي له كۆپه بووم بۆم دهركهوت كاكه زياد شوينسي همه ئاغاي گوپير نه كردۆتوه . چنڊ حار بانگي كردم بهو بۆنهوه زۆر كهسي ديكه شي بانگيشتن ده كرد يارمەتیهکی باشی پێی كردین .

با ليردا خوשי ئهو سه فرەش نه شارمهوه . مالي كاك سه عيدي همه قاله له كۆپه باخهوان و بيستانچي كاكه زياد بوو . كاك سه عيد ههلكي مهها بادوله سه رده مي كووماري ديموكراتي كوردستاندا يه كيگ له تيگۆشه ركهان بوو . راي كردبوو ، وهك زۆر كهسي تر هاتبوه كوردستاني گهرمه و له كۆپه گير سا بۆوه . سابلاخه گهري له هه موو شوينيك خو دنوئيني له هينديك جي بو هينديك كهس تاسي خو شي پيوهيه . كاك سه عيد برده مي بو مالي حويان . كچيكي هه بوو به ناوي ئامين تازه ده گهيشتي ، شوخ ، حوان ، شيرين ، له بهر دلان . هينديك رۆز كه بيكار ده بووم ده جوومه مالي كاك سه عيدو له گەل ئامين قسهي خو شمان ده كرد .

حه وتوبهك پتر له كۆپه مامهوه شيحترام و دوستايهتي براده راني پارتسي و پياوه تي كاكه زياد و دوستايه تي دوكتور خاليدو خو شي مالي كاك سه عيـدم لمبير ناچيته وه . ئه محمد توفيق رۆژيگ عه زيزي فه لاحي نارديوو كه بگه ريمه وه بو به غدا . عه زيزي فه لاحي پاش ئه وه كه ئه محمد توفيق له سوليماني به جيـئـه هيشت ، هاتبوه به غدا و چوو بووه هوتيل سامان . خانوه كه ي ئيمه پي نه ده زاني به لام محهمدي ده لالي ديتبووه . محهمدي ده لال دوستي ئه محمه دتوفيق بوو به ماله كه ي ئيمه ي ده زاني . رۆژيگ كوت و پر عه زيزي فه لاحي هينا و وه زور كهوت . تازه هيج نه ده كرا عه زيز له نيو ئيمه مايه وه .

له كۆپه را چوومه هه ولير . له هه ولير ميواني شه مسدين مفتي بووم يهك دوو رۆز له هه ولير مامهوه پاشان گه رامه وه بو به غدا .

تودمیه کان له بهغدا

لهم بهینه دا دوکتور رادمنیش سکریتیری حیزبی توده‌ی ئیران چهنده
ئهندهامیکی حیزبی توده‌ی هینابوه بهغدا بهو نیازه بهلکو بتوانن له ئیراندا
تهشکیلاتی حیزبی زیندو کمهنوه . ههر لهو کاتهشدا ههولیان دهدا که له گهل
حیزبی دیموکراتی کوردستانیش بگهنه بهک، بهو مانایه به بیرو باوه‌ری ئه‌وان
ده‌بویه حیزبی دیموکرات بیته ریکخراوی حیزبی توده له کوردستان . بهک
دوو کهسیان له باکووه هاتبوون به داخوه به ههچ چور له مهسله‌ی نهته‌وایه‌تی
تی نهمه‌گه‌یشتن . به لام پیاو حق بلتی له چیش لیئان و میوانداری هاوتایان
نهبوو . زور حار ئیمه‌یان بانگده‌کرد بو نان خواردن بهو هیوایه‌ش مهسله‌ی
حیزبی دیموکرات یا مهسله‌ی کورد له ئیران ههر بهو کوپونه‌وانه چاره سه‌ر
ده‌کری . نیوانی ئه‌محمد توفیق و قاسملو تا ده‌هات ناخوشر دهبوو ئه‌ده‌مه‌ده
توفیق ده‌یگوت رحمان له گهل حیزبی توده‌یه‌و ده‌یه‌وی حیزبی دیموکرات له
به‌ین به‌ری . دیاره هیندیك هه‌لو‌یستی قاسملو ئه‌و فیکره‌ی له نیو براده‌رانی
دیکه دا به هیز کردبوو . قاسملو زور کهم ده‌هاته لای ئیمه ، پتر له گهل
تودمیه‌کان یا له گهل نیزادو همزه عبدوللا بوو . بیجگه له‌وه زنه‌که‌شی هینا .
پوه به‌غدا به هوی مه‌لا مسته‌فاوه له وه‌زاره‌تی ریگا و بان له لای نه‌وری
شا وه‌یسی رحه‌مه‌تی دامه‌زرا بوو . بو حوشی له زانه‌تگی به‌غدا ده‌ری کوردی
ده‌گوتوه ، له راستیدا پیوه‌ندی به حیزب و تیکوشانه‌وه نهبوو . به لام هه‌ر
له‌و کاته‌شدا ده‌یگوت بریارمان داوه (دیار نهبوو کتی بریاری داوه) که
ئه‌محمد توفیق بچینه‌وه بو ئیران له ناوچه‌ی سه‌نه کاری حیزبی بکا . به لام
یاخی بووه ناگه‌رینه‌وه .

سه‌ر سوورمانیک

روژیک کاک عومهری کوری شیخ عوبیدوللای زینوی له به‌غدا هاته لام گوتی

پیم خوشه بچم له یه کیتی سوفیهتی بخوینم . هانووم له گهلم پئی بو لای مه لا -
 مستهفا بهلکو یارمتهیم بدا که له سوفیهت قبولم بکمن و بچم بخوینم .
 زورم پئی خوش بوو ، شیخ عوبیدوللا و عومهری کوری منیان دهناسی . دهیانزاسی
 بیرو با وهرم جیه ، خوشیان دهویستم . منیش زور حار گوتبوم خوژیا دهچوی له
 سوفیهت دمتخویند . زور به تی رادیوی له گهلم کاک عومهر چوینه مالی مه لا -
 مستهفا . دانیشتین ، چامان خواردهوه پاشان عهرزی مه لا مستهفام کرد :
 "کاریکی تابیته تیمان هه بوو نه گهر وهخت هه پئی عهرزت بکمین " .
 زور به خوشی ههستا و چوینه زوریکی چول و دانیشتین . گوتم : "کاک عومهر
 دیپلومی وهرگرتوه ، ههز دهکا خویندنی بهرز دریزه پئی بدا . نه گهر تو یارمه تی
 دهی دهیوهی بچئی له یه کیتی سوفیهتی بخوینت " .
 مه لا مستهفا به شیوهیهکی زور ناحهزو تووره گوتی : "بو دهچی ؟ ۰۰۰ دهچی
 ببینته ولاخ . ۰۰۰ ببینته گهر . ۰۰۰ ببینته ماشین ؟ لهوی ئینسانیهت ههیه ؟ هه موو
 وهک ولاخ ده پئی کار بکمن ، کارو کارو کار . بو دهچی ؟
 ئیتر من تاسام واقم ور ما ، قسه م پئی نه کرا . کاک عومهریش وهک ئاوی ساردی
 پیداکهن سپی هه لگهرا . له سهری نه رویشتین بی دهنگ رابوین و وهدرکه وتین .
 کاک عومهر گوتی : " نهوه ج بوو ، ئهدی نهو چمند ساله له سوفیهت چوون
 ژیاوه . من که چمند سال هاتوو چوی زینوی شیخیم کردبوو ، له هه موو قسه و
 با سیکیشدا ته عریفی یه کیتی سوفیهتیم کردبوو پاش نهو قسانه ی مه لا مستهفا
 نه متوانی هه یج بلیم . حوابی عومهرم پئی نه دراوه . به لام له دلئ خو مـدا
 قسه کانی مه لا مستهفام پئی ناخوش بوو .

و مزعمکه شیرزه تر ده بوو

پاش همرای موسل ورده ورده نیوانی مه لا ستهفاو کو مونیسته گمان بهره و ساردی ده چوو . دهورو بهری مه لا ستهفا بو تیکدانی پیومندی کو مونیسته کان و مه لا ستهفا ده ورئیکی گلاریان هه بوو . ره حماني قاسملو (نهو دهم هیشتا دوکتورای وه نه گرتبوو) له پیددا لای مه لا ستهفا زور نیزیك و به ققدر بوو به لام به هاتوو چوی ماموستا همزه و نیزاد و خه ره و توفیق و دوزمانی نه محمد توفیق لای مه لا ستهفا قصدری نه ما بوو مهیدان بو نه محمد توفیق ناواله بوو به کهمی خوی رای دما . نهو دهم مه لا ستهفا ماموستا همزه و نیزادو ربه رایضی نهو دهمی پارتنی له سر کار وه لا نایو . نهو که سانهی له وانیش نیزیك بوون له بهر چاوی مه لا ستهفا ده کهوتن .

ئیمه زور حار ده چوبنه لای مه لا ستهفا و به جیا له میوانان له گهل ئیمه نانی ده خوارد . نه محمد توفیق هیندی ره می مه لا ستهفا ی ناردبووه بو شیران و بلاو کرابونه وه .

لهم سهرو بندهدا قادر شریف گهر اوه بو به غداو قاسمی سولتانیا نهی له شیرانه وه له گهل خوی هینا بوو . نه محمد توفیق داوای کرد که کو بونه وه یه کی حیزبی مان هه بی . من پیشنیارم کرد که پیویسته ره حماني قاسملو ش به شدار بی . نه محمد توفیق کوتی مه لا ستهفا لیبی تورپه ، نهو له گهل شیوعیه کان و له گهل همزه عبیدوللا ریگای خوی جیا کردوته وه . به کورتی زورپه ی به شدار بوه کان دزی نهو بون که قاسملو بیته نیو کو بونه وه .

روزی پیش کو بونه وه نیواریه که نه محمد توفیق به کهیف و شاد هاته وه زورو سدو پمنحا دیناری هینا دهرو له گوری داینا . گوتی : فروشتنی کارتنی یارمتهی ناوا دمی .

یه کیك له کوپه کان پرسى : نهو کی وا پیاو بوه ؟

– کارتانهوه دا نهیبی پارهکه هه لگرن .

مهلا باقی حیسابدار بوو پارهکهی هه لگرت . پاشان شه محمد توفیق به منی گوت : چوومه لای عهدولمه حید مودیری شهمن ، کارتیککی ۱۵۰ دیناریم له پیش دانا .

من ده مېک بوو له هه لسوران و جالاکي و پيوندی شه محمد توفیق له گه ل شه منی عیراق وه شک که وتبوم . به لام دوستایمتی کونم له گه ل سید عه ولای ئیسحاقی (شه محمد توفیق) به سر فیکر کردنه هوه و بریاردانم دا زال بوو . مهلا باقی زور حاردهاته لام و دهیگوت : فیکرک بکه وه ، رهحمانی قاسملو ره گه ل توده و هه مزه عهدولا که وتوه شه محمد شه وه ده بیئی ج دهکا شه گهر زوو ته کبیرک نه کهی توشی هه ل دیری گه وه ده بین .

کو بوونه وهی پیشیار کراو له حهاری ماله کهمان دا ئیوارمه که پیلک هات . له و کو بوونه ودا شه محمد توفیق ، قادر شریف ، مهلا باقی ، قاسمی سولتانیان ، عهزیزی فهلاحی و خوم به شدار بوین .

کو بوونه وه به دم به دمه شه حه دتوفیق و قادر شریف دهی پی کرا . تۆزیک رهخنه ی غهیره حیزبی و غهیره سیاسیان له یه کتر گرت . من بریکیان به سر دا هاتم و گوتم با بزانیین بو چی کو بوینه وه ؟ شه محمد توفیق گوتی : دهولهتی شه مریکا هاتوته سر شه وه که یارمهتی کورد بدا قهولی داوه . ئیمه پیویسته له و هه ل و مه رجه گه لک وه برکین .

قاسمی سولتانیان به توندی به گز شه و قسانه دا چوو . بو شه وه که پتر نه خشه که ئاشکرا بی و ریگای پیونده کهی بدوزمه وه گوتم : شه وه مه سه لهیه کی زور گرینگه پیویسته بیری لی بکهینه وه بو پیوندهی گرتن ده بی ریگای باش و پیای دلنیاو سیاسی بدوزینه وه . شه محمد توفیق گوتی : حیزب بیری له وه کردوته وه ، ریگای دمدوزینه وه .

گوتم : وشەى حیزب زۆر جار بە کار دەهیندری، حیزب کێ یهـو
چی یه ؟ ئیستا حیزب له ئیهدما ساخ بوتهوه ، ئیمه پێویسته بریار
بدهین .

مهلا باقى گوتهى پێویسته پرس به مهلا مستهفا بکهین بزانیین بو شهو
کاره رازی یه ؟

ئهمحمد توفیق گوتهى : مهلا مستهفا كورده كوردستانى دهوى .
پاش بائىكى زۆر هاتینه سهر شهو بریاره كه شهو مهسلهیه له گهل
برادهرانى حیزبى له ئیران باس بكرى . بریار درا ئهمحمد توفیق نامه
بو برادهران بنوسى .

رۆزى دواىي رحمانى قاسلووم چاو پێ كهوت مهسلهكهه له گهل
باس كرد گوتم ئهمحمد توفیق مهسلهیهكى ئاواى هیناوهته گورى .
بریارمان داوه نامه بو برادهرانى ئیران بنوسین .

رحمان گوتهى : چون تو ریگا دهدهى مهسلهى ئاوا باس بكرى و
پیشنبارى ئاوا بیته گورى ؟

گوتم : مههستم شهو بهه كه باش له نهخشهى ئهمحمد توفیق ئاگادار
بم . بهلام تو بوچى خوت شاردوتهوه كهس نازانى چ دهكهى ؟

شهو دهم ئیتر له راستیدا رحمانى قاسلوو كاری به مهسلهى حیزب
و تیکوشانهوه نهبوو . كاری پهیدا كردبوو له زانكووى ئهدهبیات دهرسى
كوردی دهگوتهوه . خیزانى كه به پاسپورتى عیراقى به ناوى " مهدیحه-
كازم " جووبوهه چیکوسلوواكى و له پراگیش ههر بهو ناوه بو شهوه
كه بورسى خویندن وهه بگرى وهه بیگانهیهكه له زانستگا ناوى خووى
نوسیبوو ، هینابویهوه عیراق و له وهزارهتى ریگاوا بان له لای كاك
نورى شایس كه مودیرى عام بوو داى مهزراندبوو مهعاشى وههدهگرت .
له لایهكى دیکهش پتر هاتوچوى تودهیهكان و ماموستا ههمزهو نیژادى
دهگرد . كاری به ئیهمه به حیزبى دیموكرات و به تیکوشانهوه نهمابوو .
پاش كووبونهوهى گورین بریار درا كه ئهمحمد توفیق نامه بو مههاباد
بنیرى .

که ژن و مندالەکهی من بنێرن بۆ عێراق .

پاش ئەوە که کۆبوونەوە تەواو بوو، قاسمی سولتانیان ها تە لام و گوتی "ئێمە بۆ کوو؟ دەچین؟ رییازی حیزبی ئێمە کهی ئەوە بوو؟ ئەگەر فیکریک نەکهیەو توشی خەیانەتیکی گەورە دەبین" گوتم لێرە هیچ ناکرێ نامە بۆ غنی بلوریان دەنوسم تۆ لە گەڵ خۆت بیبەو، کارێکی وا بکە بگا بە دەستی غنی . ئیستا خەریکن تۆ لێرە گەڵ دەنەو، بە لام نابێ قەبول بکە، ئەگەر لە بەر خاتری نامەکش بێ هەر دەبێ بگەرێ یەو . نامەیکێ دورو درێژم بۆ غنی بلوریان نووسی و هەزعی عی — یراق و هەلسۆرانی ئەحمەد توفیق و لا دان لە رییازی حیزب و هەزعی برادەرێم بۆ نووسی . داوام لێ کرد ئەگەر بۆ کۆبوونەوەش بێ پێویستە سەفەرێک بۆ عێراق بکە . یا بێ بە سنوری کوردستانی عێراق تا لەوێ کۆبیەو بە لکو بتوانین چاری و هەزەکە بکەین . پاش رۆن کردنەوەی و هەزعی عێراق و هەزعی ئەحمەد توفیق پێشنیارم کردبوو ئەم خالانە خوارە لە گەڵ کۆمیتەی شاری مەهاباد باس بکا :

- ۱- سەید عەولای ئیحاقی (ئەحمەد توفیق) سالیک مەسئولیتەتی حیزبی ل بستیێرتەو و لە جیگایەک دابندری مۆتالا بکا و بچوینیەو .
- ۲- دەر کردنی بەیاننامەیک و مەحکوم کردنی بیرو ب — او هەری ناسیۆنالیستی ویشک و بەرچا و تەنگد .
- ۳- مەحکوم کردنی کردەو و چەوتیەکانی ئەحمەد توفیق .
- ۴- پێوەندی نێزیک و دۆستایەتی لە گەڵ پارێدی دیموکرات — کوردستانی عێراق و حیزبی کۆمونیستی عێراق . حیزب — دیموکراتی کوردستان لە پێوەندی نیوان پارێدی و حیزبی کۆمونیست دا دەبێ بێ لایەنی و دۆستایەتی خۆی بپارێزی .
- ۵- پێوەندی نێزیک و هاوکاری لە گەڵ حیزبی تودەهێ ئێران .
- ۶- هەول دان بۆ دەرکردنی رۆژنامە وەک ئۆرگانی حیزب .
- ۷- هەول دان بۆ نامادە کردنی کۆنگرە یان کۆنفرانسی حیزبی .

۸- روون کردنه وهی وه زعی ره حمانی قاسملۆ .

نامه کهم دا به قاسمی سولتانیان و رام ئه سیارد کاریکی وایکا ئه وه
نامه به بدری به غه نی بلوریان . هه ره وهها نامه به کیشم نووسی بـ
کۆمپته ی شاری مه هاباد که له گه ل و سین مه راغه یی شهریکه دوکانم
حیاب بکه ن وه ره پارهبه کی وه بهر من ده که وی چوار سه د تمضی لی بده ن
به یوسفی ریزوانی با کاسبی پیوه بکا . هه ره چی ماوه بیده ن بـ
خیزانم و بینیرن بۆ کوردوستانی عیراق .

ومزعی مال و مندالم دواي چونم بو عيراق

پاش شوه كه رۆزى ٢٩ ى ژانويهى ١٩٥٨ شارى مههاباد به جى هيت دايكم نهخوش بوو. منداليكى چوارمانگه مان همبوو . به جى هيشتنى پيره. دايكىكى نهخوش و زنىكى جوان و جحل و منداليكى چوارمانگه بى كس و بى سرپرشت داخ و دهردىكى گران بوو . به لام له ريگاي پاراستنى شريف و كرامت و ناو و پرستيژى حيزب داه فيداكاريه كى كه بوو .

پاش رويشتنى من زورى پى ناچى دايكم به نهخوشى ده چيتهوه مالله خوشكم و لهوى به دهر دو داخهوه سرده نيتهوه . خيزانم ههل ده ستى ده چيتهوه نه غصده مالله بابى ، بهو هيوايه لهوى بمينيتهوه له مههاباد به تنزيا له خانودا نه بى . به لام بابى راي ناگرى تنانمت ناهيلن شهوتيكيش له ماليان بى . ناچار شهوى ده چيته مالله حممى خانمى كه يه كيك له نضدامانى تيكوشهرى حيزب و جواميرو گه وره پياوى ناوچه و دوست و هاورى يه كى دلسوزى من بوو . شهو لهوى ده صينيتهوه و بهياني ده گهر پتهوه بو مههاباد .

له سر ريگاي نه غمه ده - مههاباد له گوندى دورگه ده چيته مالى خوشكم . بهو هيوايه تا خمبريك له من ده زاننى ماويهك لهوى بى . سميد عهزيسى زاوام راي ناگرى . ناچار ده گهر پتهوه مههاباد و به تنزيا له خانويهك دا ده زى .

لييردا پمى پيشنان چند جوان و هراست ده گهرى كه گوتراوه :

" خزم و دوست و برادر له تنگانهدا ديارى دهن "

لهو ماويه دا له مههاباد بيچكه له چوكه لى گوهمرى هيج كس نه پريسياريان لى ده كاو نه سريان هدا . چوكه له حمارى مالى وهستا عهفورى پينه چى ژوريكيان بو ده گرى و خيزانم له گهل منداليك لهو حماردا ده زين .

كاتيك ناممكهى من ده گاته مههاباد براده رانى حيزبى به خيزانم
 راده گميين كه ناماده بى بجى بو عيراق: پارميهكى بوله وسين ميراغهمي
 وهرده گرن و به منداله وه سوارى ماشين ده بى و شو ديتنه نه غمده . له
 نه غمده ديسان بابى راي ناگرى شوئ له ماله كاك سادقى پيشنماز
 ده مينيتنه وه . براده رانى نه غمده (هممدهى خانمى ، كاك سادق و سه عيدي -
 پيشنماز سديقى عه لايي) پياويكى ره گمل ده خن دميينر بو خانى ماله
 سيد هممدهى زهرگه تمنى . سيد هممده يه كيك له وه پياوه جواميرانه
 ناوجهى پيرانان بو . له هه وه لى زيندو كرده وه ريك خراوى حيزب ببوه
 ئه ندام و به گيان و مال تى ده كو شا . پياويكى ئاقل و به ريز و له لاي خه لك
 قسه ده روپشت . سيد هممده چندر توژيك خيزانم له مالى راده گرئ و
 پاشان كوره كانى خوئ له گه ل دنه نرئ بو گوندى " گولاوى " مولكسى
 شيخ عوبيدلاى زينوى " خيزانم له ماله هممده مينى زينمى چنمده روژ
 ده مينيتنه وه . هه ر چنمده توژيك خزمه تيمان هه بوو به لام وهك خيزانم
 ده يگر پاره هه ر شه ونده بوه ده ريان نه كرده . وهك ژنيكى بى كس و
 لى قه وماو چاويان لى كرده . پاش چنمده روژ خيزانم هممده مينى
 هه ل ده يچئ كه پياويك به كرئ بگرئ و بينيرينه زينوى شيخي . له و ناوه دا
 ماليكى مه ردار كه تاو ليان له گه لى حاحى برايمى پشتى كو نه لاجان ده بئ
 خيزانم له گه ل خو ده بن بو كوستانى حاحى برايم .
 لي ره دا ناتوانم زه حممت و كو پره وه رى و بئ گه سى خيزانم بينمه سه ر
 كاغز . ژنيكى شارستانى غه رب ، منداليكى شه ش مانك به ئاميزه وه ، به
 چياو كه زى كوستانى حاحى برايم دا بروا ، بئ گومان نووسين و
 نيشاندانى چيروكيكى ده وئ . چنمده شو له كوستان له و ماله ده مينيتنه وه
 كه س نابئ تا زينوى شيخي له گه لى بجئ . پاش چنمده روژ كابرايه كى
 خه لكى حاجى ئومهران كا حوتى لئ ون ده بئ ، له كا حوت ده گه رئ
 ريگاي ده كه ويته تاو لئ شه و ماله كه خيزانمى لئ بوه . پئ ده لئ ئه و
 ژن و منداله له گه ل خو ت به ره بو زينوى پارميه كيشى لئ وه رگه .

كايبرا مالى ئاۋەدان بىي ، بىستىمەن لە خىزانم ۋەردەگرى و لە گەل خۆي دەيھىنى بۆ زىنوي شىخى .

من پىشتەر نامەم بۆ كاك مستەفای كورى شىخ عوبەيدوللا نوسىبو كە خەبەرېك لە مالى سەيد حەمەدى بزاني ، ئەگەر خىزانم لەوي بىي بنىرى بېھىن بۆ زىنوي . لەو لاشەو سەيد حەمەدى زەرگىتمنى خەبەر دەنيرى بۆ كاك مستەفا كە بە دواي دا بنيرى .

لەو رۆژەدا خىزانم لە گەل كايبراى حاجى ئومەران بەرەو زىنوي دى كاك مستەفاش دوو سواران دەنيرى بۆ گوندى گولاۋى بە دواي خىزانم دا . نويزى شىوان لەو ديوي ماوەت لە نىزيك بەردى تەشى رىسى، سوارەگان

تووشى كايبراو خىزانم دەين . دەپرسن ئەو ژنە كى يەو بۆ كوي دەچى ؟
— دەچىتە زىنوي مالى شىخى ، لە تاۋلەگانى حاجى برايم بوە لە گەل خۆم هيناۋە .

لە خىزانم دەپرسن . دەلتى خەلكى لاجانىم و دەچمە مالى شىخى .
سوارەكان دەروڭ پاشان بېردەكەنەو دەلېن بىي گومان ئەو خىزانى كەرىمى حىسامىيە ، با بگەرىفەو پىي بېلېن كە بە دواي ئەودا دەچىن .

دەگەرىنەو جارېكى دىكەش لە خىزانم دەپرسن : - راستىمان پىي بلىي .
ئىمە دەچىن بە دواي خىزانى كەرىمى حىسامى دا دەلېن لە گولاۋىيە . كاك مستەفای شىخى ئىمەي نارودە . ئەگەر خۆتى ، با ئەو رېگايەمان نەكەۋىتە بەر ؟ . خىزانم بىرا دەكات و سوارى دەكەن دەچنە زىنوي مالى شىخى .
عوبەيدوللا . لە رادە بەدەر رېزى لى دەگرن و بە خىرھاتنى دەكەن .
برادەرىكى خەلكى رايەت لە بەعدا تەلېفونى بۆ كردم :

— مزگىنىم دەبە خىزانەت ھاتوۋ لە زىنوي لە مالى شىخى يە . لە گەل ئەحمەد توفىق پىرپارمان دا كە من بچم بۆ زىنوي خىزانم لە گەل خۆم بىنمە بەعدا . ئەۋىش بچى بۆ سولېمانى خەبەرېكى ۋلات بزاني .

سوارى ماشىن بوم بۆ ھەۋلىرو لەۋىشەو بەرەو زىنوي لە دەرىمەندى رايەت تووشى كاك عەبابەكر بوم . عەبابەكر كادرىكى پارتى و كورېكى زورباش و

دهميك بوو يهكترمان دهناسي . عمبابهكر كورپكي پيشكه وتوخـواز و
 تيگميشتوو بوو . دانيشتين توژيك قسه مان كرد . ناكوكي پارتسي و
 كومونيستهكان گميشتبوه ناوچهي بالهكانيش . هينديك دهستي گلاوه مبون
 كه ناگري كيشي نيوان حيزبي كومونيست و پارتى ديموكراتيان خوښ
 دهكرد . به راشكاوي به عمبابهكرم گوت : دوزمنايهتي حيزبي كومونيست به
 قازانجى كورد نيبه . ههرچندى پيت دهكرى كارپكي وابكه لهم ناوچهيه
 ناكوكي پهره نهگرى .

گوتى : له تولهي شم ناموزگاريانه مزكينيته دمه مئ كه خيزانست و
 كوره كمته له مالي خدرى مام ره سووي بون ، چوم به خيبره انتم كردبـون .
 دياربوو خصبره كه راست بوو . يهكچار شادو كميف خوښ بوم .

خيزانم له گهل منداله كه له مانگى جوزه ردانى ۱۹۵۹ گميشتبونـه
 كوردستاني عيراق . چوومه زينوئ و به ديداريان شاد بووم . لام وايه شادى
 حمقي خووم بوو له دايك و باب و مندال ههرچى هم بوو شم دوانه به
 سلت و قولتي نه جاتيان ببوو ، ئيستا گميشتبوينه وه يهك . چمند روژ له
 زينوئ له ماله براده رى قهديمى و خوښه ويستم خدرى ره سوي شيخ محممد
 مامه وه . خملكى زينوئ له راده بدمه ر پياوه تيان نواند ههر روژه ماليك
 بانگى دهكردين . ماله شيخ عوبيدوالاش له مالي خوومان فهرزتر بوو .
 پاش چمند روژ مانه وه له زينوئ ، له گهل خيزانم سوار بوين به ره وه
 به غدا .

له كه راده الشرقيه خانويه كمان گرتبوو خانويه كى كهوره ، حه ساريكى
 پر له داره خورماو گول و سهوزايي سهگيكي له جسنى گورگى تيدا به جئ
 مابوو ، دياربوو خانوى ديپلوماتى ئينگليسى بوه كه پاش شوښ چولى
 كردوه .

بيجگه له شه محمد توفيق مه لا باقى عهزيزى فلاحى و حهمه ي حاجى
 سه عيدين لهو مالهدا دهزيان . پاش گه رانه وهم بو به غدا شه محمد توفيقيش
 دواى چمند روژ له سه فهر گه رايه وه . به پيچه وانهى سه فهرى جارانسى

دم و لووتی تیک نابوو ، باسی سهفرو کوردستانی بو نهگیراینهوه ، به تاییهت له گهل من قسهی نهده کرد . پیم سهیر بوو ، ئیمه نیوانمان زور خوش بوو . پاشان به هزی مهلا باقیهوه بووم ده رکهوت شه و نامه ی من پو غزی بلوریانم نووسیوو قاسمی سولتانیان له گه پانه ودا دابوی به هاشمی حوسین زاده که بیدا به غزی . پاش شهوی که من مه هابدم به حی هیشتوو هاشمی حوسین زاده ببوو به پرسی کومیتتهی مه هاباد . هاشم له جیاتی شه که نامه کهی من بدا به غزی ، نامه که ده خوینیتته وه و راست بو شه محمد توفیقی دصنیریتته وه .

ئیتر لهو کاته وه شه محمد توفیق له گهل من وه کیرد و په نیری لی هات . روژانه به تنیا ودهر ده کهوت ده چوه لای پارتی و لای مهلا مسته فا او شمیتانی ده کرد . له ماله کهش نان و چیشتی له ئیمه جیا کرده وه . روژیک چوو مه مالی مهلا مسته فا ، سالحی خوارزای مهلا مسته فا هاته لام و گوتی : " بهمه خوا ئیمه تو مان به کوردیکی دل سو ز ده زانی نه مان زانی بوو توش له گهل قاسملو ده سته ی نیژادو هه مزه عه بدولسلا و شیوعیه کانی " . زورم پی سهیر بوو چونکه من تا قه جاریکیش تا شه ودهم له گهل ماموستا هه مزه و نیژاد داننه شتوم . هیچ کهم له شیوعیه کان نه دیوو . دیار بوو شمیتانی شه محمد توفیقه .

گوتم : کاک سالح من کوردیکی دل سو زم که سیش له خوم به نیشتان - پهروه تر نازانم . هه رکه سکی شه قسه ی به ئیوه گوتوه درو ده کا . من بیرو باوه ریکی پیشکه و تو خوازم هه مه دوژمنی شیوعیش نیم .

شاخه کهی روژیک رهحمانی قاسملو بانگی کردم گوتی با بچینه سه لای برابم شه محمد . شه ودهم ماموستا برابم ئیتر کرابوو به سکریتهیری پارتی وله باره گای خه بات هوکما تی ده کرد . له گهل کاک رهحمان لای ماموستا برابم . پاش چاک و خوشیکی سارد رهحمان گوتی : " کاک برابم ئیمه خصه رمان داوه چهند براده ریکمان له ئیرانه وه بین ههتا شه وان دین کهس حهقی نییه به ناوی نوینهری حیزبی دیموکراتسی

کوردستان قسه بکات • تکایه ئیووش یارمتهی به توند بوونی ناکۆکی نیو ئیمه مهدهن •

ماموستا برابرم ئهحمهد له ولام دا گوتهی : " ئیمه ئهحمهد توفیق به نوینهری حیزبی دیموکراتی کوردستان دناسین • ئیوه شهو وروژ له گهل همزهو نیزاد دزی پارتی کار دهکهن ، ئیوه له گهل شیوعیهکانن • بیجگه له ئهحمهد توفیق ئیمه هیچ کهسی تر به نوینهری حیزبی دیموکراتی کوردستان ناسین "

کاک رهحمان گوتهی : " کاک برابرم من ئهحمهد توفیق وهک نوینهری حیزب به ئیوه ناساندوه • ئیشتاش هر من دهلیم که ئه نوینهری حیزبی دیموکرات نییه "

کاک برابرم گوتهی : " ئیمه خۆمان باشتر دۆست وناحهزی خۆمان دناسین ، ئیووش به نوینهری حیزب نازانین "

ههستاین ومهدهر کهوتین چوپنه مائی مهلامستهفا ماومیهک بووقاسملو هری مائی مهلامستهفای نهدابوو • له پێشدا مهلامستهفا پرس وپرای پئی دهکرد ، زۆری خۆش دهویست ، هر ئه به کاک نوری شاپوسی گوتهبوو که له وهزارتهی کار معاش بدا به خیزانی • بهلام له بهر هاتوو چوئی رهحمان بۆکن ماموستا همزهو نیزادو خهسهو توفیق ، ومدوزمانی و شمیتهانی ئهحمهد توفیق مهلامستهفا پشتهی تی کردبوو •

ماومیهک له دیوهخانئ دانیشتهین پاشان رهحمان به مهلامستهفای گوت : " تهگهر وهختمان بدهیهی پیمان خۆشه شهویک هه مومان له لای تو کۆبینهوهو باسی وهزی خۆمان بکهین • لهولاشهوه مهلاباقی وعهزیزی فلاحی وحهمی حاجی سعیدیش نامهیهکیان بۆ مهلامستهفا نووسیوو داوای کۆبونهوهیان کردبوو که مهلامستهفا به هری را بگا •

شهوی ۱۰/۶ / ۱۹۵۹ هه مومان له ماله مهلامستهفا کۆبینهوه • له پێشدا مهلامستهفا له بارهی کوردایهتیهوه برپیکی قسه کرد • پاشان ئهحمهد توفیق ههلی دایه • بهراستی تا ئهوه دم پیم وانصوو مروفتیکی

تۆسقالىك ويژداني همبى ، ئاوا راستى و شەرف و كهرامت بخانه زير قاقچى و به ئاشكرا دروڭ بكا . (به لام ئىستا پاش بيست و پينچ سال كە نەم بىرەمەريانە دىۋوسمەۋە بۆم دەرگەتوۋە كە زۆر كەس لە سياسەت دا درۆ ، فرۆ قىل ، بوختانى بى شەرمانە بە ھاۋرىڭ خۆي بە زىرەكى دەزانى) تا ئەو دەم ھەر ۋەك گوتەم تا قە حارىكىش لەگەل ماموستا ھەمزەو نىژادو كاك رەحمان لە ميواندارىش دا بە شدارىم نەگەردىبوو . بە لام ئەحمەد توفىق گوتى : ئەو كاك كەرىمە شەو روژ لە گەل ھەمزە ەبدىللاو نىژاد و رەحمان كۆپونەۋەي ھەيە . بە مەھمەدى حاحى سەئىدى گوت : ئەۋە لە گەل شىۋەكەنەۋ قەتەش ئەندامى حىزب نەبەۋ . بە ەزىزى فەلاخى گوت : ئەۋە لەخۆۋە راي كەردوۋە خۆي بە حىزبەۋە ھەلپەساردوۋە قەت كارى بە سياسەت نەداۋە . بە رەحمانى قاسمۇي گوت ئەۋە ئەندامى حىزبى تودەيە دەيەۋى حىزبى دىموكرات لە كوردايەتى بشۆرىنى ، شەو روژ لە گەل ھەمزەو نىژادە .

مەلاستەفا كە ناۋى نىژادى دەبىست تىك دەچوۋ ، گەز دەبوۋ ، ھەر غەزەبى لە نىۋ چاۋان دەبارى .

رەحمان گوتى : (راستى ئەۋەيە ئەحمەد توفىق لە حىزب ياخى بۋە دەمبەكە بىر يار دراۋە كە بگەرتەۋە بۆ ئىران . ئەو نوپنەرى حىزب نىە ، ئىمە كارو بارى حىزبى خۇمان لە نىۋ خۇمان دا چارە سەر دەكەين . ئەو قسانەي ئەحمەد توفىق ھىچى راست نىن و درۆيە) .

ھەمەي حاحى سەئىد گوتى :

بە مەن دەلى ئەندامى حىزب نىيە . بە لام مەن ھەموو كەس دەزانى كە لە ناۋچەي سەردەشت تىكۆشانم ھەبەۋ . ھەمىر كراۋم . تەنانەت كاتىك ئەۋانە لە چىا بون ، گىمك بۆ دىزىون كە بىرى نەمەن .

مەلاستەفا گوتى : (مەن ئەحمەد توفىق بە نوپنەرى حىزبى دىموكرات

دەنام .

مەن گوتەم : ئىمە دەبى نوپنەرى حىزب دىبارى بگەين . ئەگەر وا بى ئىمە

مەحبورین بەیانیک دەر بەکمین و کردەوه کانی ئەحمەد توفیق بو خەلک روون
کەبنەوه .

کە وام گوت مەلامستەفا تورە بو گوتی : (ئەو کارە بکەن بەیانتان لە
سەر دەر دەکەم ، بە خائینی کوردتان دەناسنیم ، لە عێراق و مەدرتان دەننیم) .
گوتم : کورد ئیتم بە خائین نانسێ لە عێراق و مەدر نانبیش زۆر گرینگدنییە
کردەوه کانی ئەحمەد توفیق خەیانەت بە گەلی کوردن .
کاک رەحمان گوتی : (کاک کەریم تورە بوە ئیتم بەیان دەر ناکەین ئیستا کە
تۆ واپرێار دەمەوی با وایی) .

هەستاین و مەدر کەوتین . ئیتر لە گەل ئەحمەد توفیق بە حاریک پێوەندی
مان نەما . ئەو دەم رەحمانی قاسملۆ لە گەل پەرۆزیی حیکمەت جو ئەفسەری
فرۆکەوهانی ئەندامی حیزبی تودەئێران لە ساحیە خانویان گرتبـوو
پێکەوه دەژیان .

رۆژیک کاک مستەفای برای حاجی مەحمود ئاغای پشت دەری کە لە
بەغدا دەخویندو لە گەل خوشکیکی دەژیا ، بو نان خواردن باتگی کردبوین .
لەگەل خیزانم چووبینە مائی کاک مستەفا . لای ئیواری کە گەراینیـه
حیرانەکەمان گوتی : خو ئیوه مالتان لیژە رویشتووە کەس لیژە نەماوە .
پێمان سەیر بوو کە دەچینه زۆر خانوی رەق و تەق و هیچی تێدا نەماوە .
پاش چونی ئیتم بو مائی کاک مستەفا ، ئەحمەد توفیق لۆریهک بە کری
دەگری و لەگەل مەلاباقی و یهک دوو عەمبال مالهکە بار دەکاو دەمیا .
هەرچی لە خانووەکە دا دەبێ دەمیا . کتێبخانەیهکی زۆر باشمان هەبوو
هەمووی کو کر دبوئەوه و بردبوئە مائی توفیق وردی .

ئیمە بەسەر مائی چول و هول دا هانتبوئەوه . زۆرەکەئیمە دا خرابـوو
پێخەف و شتو و مەکی خۆمانی تێدا ما بو . هیچ نەدەکرا ، بەبانی لەگەل
عەزیزی فەلاحی چوینە مالی سەید عەزیزی شەزمینی . بە سەید عەزیزم
گوت : "ئیوه لە حیاتی یارمەتی بە یهکێتی ئیمە ، بە پتەو کردنی خەباتی
گەلی کورد لە کوردستانی ئێران ناکۆکی ناو ئیمە قول تر دەکەن . پشتـسی

ئەحمەد توفیق دەگەرن كە بە ناوی حیزب ئابرووی حیزبی دیموکرات بەرئ . ئیئمە
خانویەکی حیزبی مان هەبوو ، دوینی ئەحمەد توفیق هاتو تالانی كەردووە و
هیچی تیدا نەهێشتووە . دیارە ئیو هەشتیوانی لی دەگەن .

سەید عزیز لە حیاتی ولام دانەوێ من زۆر بە ناحق و بی شەرمانە هێرشی
بردە سەر پێشەوا قازی محەممەد . ئیتر من هەستام گوتم بە هەلە چوم . تۆ
بۆیە نابێ باسی پێشەوا بکە . لەوێرا چومە ماله قاسملۆ . رەحمان گوتی
دەچمە لای مەلامستەفاو شتومەکی حیزبی لی دەستینمەووە . بەلام هەرقسە
بوو ئیتر ئەو لە لای مەلامستەفا قەدری نەما بوو .

شپرزمی زیان و نهخوشی منسدال

سهرباری نهم وهزعه نالمباره نهخوشی کهمالی کورم له راده بدمهر نئیمه
په ریشان کردیوو . لهو کاتهوه که گمیشتبوه عبراق نهخوش بوو، زهر دولاوازو
زگ چوونی بوو، زور جار دهمبرده نهخوشخانهی مندالان بریک توژو چنسد
حه بیان ده دایه و چاری نه ده کرا . پارمیهکی وام نه بوو که بیبمه لای دوکتور
داوو ده زمانی تهوای بو بکرم . روزانه به روتی له حهساره که ده سوپاوه .
هرچی له عمرزی دیتبای له زاری دمنه . روژیک میرولمیهکی گهورهی دهس
دابویه و بو زاری بر دبوو . میرولمه که به لیوی دا نوساو گهستی . که مال
زیراندی و به زه حمهت میرولمه مان له لیوی کردهوه . خودا خیری بنووسی لهو
کاتهوه نینر هیچ شتیکی له سر زهوی ههله نه ده گرتهوه .
شایانی باسه لهو ده ممدو دوکتور فهرهیدونی که شاووز نمدامی پیشوی
کۆمیتهی ناوهندی حیزبی نوده ی شیران له یهکیهتی سوقیهتی هانتبوه دهر و
له به غدا گیرسابووه . به هوئی مه لامسته فاوه کرابو به پهنا بهری سیاسی و

سەرۆكى نەخۆشخانەى مندالان بوو لە بەغدا . مانگى ۳۰۰ دینار مەعاشى وەر دەگرت . رېبەراییەتى حیزبى تودەى بە خەیانەت و بە ترسەنۆك تاوانبار دەکردو خۆشى بە پاك و شورشگىڤرو دلۆزى گەلانى ئېڤران دادەنا . نامەى سەر ئاوالەى بۆ ئىئىزىنھاویر سەرکۆمارى ئەمرىكا دەنووسى . دزى رېبەراییە- تى حیزبى تودە قەى دەکرد و خەرىك بوو چەند كەسێك لە خۆكۆ كاتەهەو شتێك پێكەهە نى . هاتوو چۆى مەلامستەفای زۆر دەکردو ئەویش لە ناكۆكى نىوان مەلامستەفای حیزبى كۆمونیستى عێراق دا دەورى ناپاكى خستوى گىرابوو .

چەند جار كە مالم بڕدە لاى تەماشای دەکرد و دەرمانى زۆرى بۆ دەنووسى . رۆژێك پێم گوت : دوكتۆر من پارەم نىبە ناتوانم ئەو دەرمانانە بكۆم . لە ولام دا گوتى : " من دەرمان دەنووسم هىچى دىم پى ناكۆرى " .

تەضانەت ناچار بوم بۆ كۆپىنى ئەو دەرمانانەى كە فەرەیدونى كەشاوەرز بۆ مندالیكى كوردى ئېڤرانى نووسىبوو داواى پارە لە مېرحاج بكەم و پېننەج دینارى لى وەر بگرم .

رۆژێك مندالەكەم بڕدەبوو نەخۆشخانەى مندالان لە باب المەظم . لە گەرانەویدا بۆ كەرادە شازدە فەلوسم نەبوو كە سواری ئۆتۆبوس بىم . مائەكەى ئىمە زۆر دوور بو ، بە گەرمای بەغدا و بە مندالەهە نەدەگەشتەهە . سواری ئۆتۆبوس بوم و مندالەكەم لە سەر كۆش دانا . زۆرى پى نەچوو جابى هاتو داواى پارەى بلیتى كرد كە شازدە فەلوس بوو .

گوتم : دەبى بېخەشى پارەم نىبە .

— ناى ۰۰۰ پارەت نىبە وەرە خوارى .

— ناى مە خوار ۰۰۰ مندالى نەخوشم پىبە ۰۰۰ بەو گەرمایە دەمرى .

كابرا دەستى هەل نەدەگرت . عەرسێك لە پەنا من دانىشتبوو گۆڤى دابوە دم بە دەمى من و كابراى بلیت فرۆش . لە كابرا دم هەل بوو . دینارىكى هینا دەرى بە سىنگى كابراى دادا و گوتى : " بگەر ، لەعنەت لە خۆت و لە شازدە فەلوس و لە جەمهوریەتو لە دارالمالەت . (ئەو دەم بە بەغدايان دەگەوت

دارالسلام) • شهرم ناكهی دهلی دابهزه • ئەو پیاوه ئەگەر پارهی ههیبی چۆن دهلی شازده فلوسم نیه • گویری ئەو مندالە نهخۆشه نابینی) •
 كابرا دهستی ههنگرت و منیش به مندالی نهخۆشه گهیشتمهوه مالمی •
 ئەو باه لێرەدا بۆیه پهیویست بوو، له كاتێك دا پارتی " طلیعة الشعب
 الكردی) وهزیری له دهولەت دا ههبوو ، ئەحمەد توفیق وهك نوینەری حیزبی
 دیموکراتی کوردستانی ئێران سەرو بنی عێراقی راو دهکردو شهوو رۆژ دهستی
 له گهڵ مهلا مستهفاو مودیری ئەمنی عام بو، رحمانی قاسملو وهك رێبهری
 حیزبی دیموکرات و نوینەری حیزبی تودهو ماموستای زانستگا ، دوکتـسـۆر
 فهرمیدونی كهشاوهرز وهك تیکۆشەری ئێرانی و سهروکی نهخۆشخانهی
 مندالان ، مهلامستهفاش وهك سهروکی ههموو کوردی چاره رهشی دنیا لسه
 بهغدا کو ببوونهوه ، ئەمه نموونهی زبانی کوردیکی تیکۆشەر ولی قهوماو بووپاش
 بیست سال تیکۆشانی سیاسی و حصی و دهربهدهری •

رۆژێك چوومه مالمی قاسملو باسی وهزعی شهڕهههیی خۆمانم کردو گوتم:
 ئاوا نازیم و دهیبی کاریك بدۆزمهوه • رحمان گوتی ناتوانی کاربـدۆـزیـهـوه • با
 بزانیان مانگی به چندی بهری دهچن ئێمه دهتان دهیبی • خوشکه نهسـرـیـنی
 خیزانی قاسملو قهلهمی دهست دابهو دهستی کرد به نووسین : رۆژی دهیبی
 چمندان بخوین ، ههوتوی چمندان حار گوشت بخوین له گهڵ ورده شتی دیکه
 به گهورههیی و به سهخاوتی خوی گهیا ندیبه مانگی دوانزده دینار • سهو
 حیسابه دههوایه من و خیزاتم و مندالیك رۆژی به چوارمەد فلوـس بهـری
 بچین • دیاره عزیزیی فلاحیش بی کارو بار دهسوراوهو ببوه سهربـسـاری
 زبانی ئێمه •

من ئەو دەم ئەم بربارهی رحمانی قاسملو پی ههنگاوێکی گهورهو پیاوه.
 تیهکی مەزن بوو • ئەم زانی بو که قاسملو به ناوی کاری حیزبی و به ناوی
 یارمەتی به ئێمه پارهی له دوکتۆر رادەمنیش سکریتیری حیزبی توده وه ر
 گرتبوو • پێم وابوو له گیرفانی خۆی ئەو پارەمان دەمات و زۆریشی لـی
 ممنون بوم •

دياربوو به دوازده دينار نيمه ننده ژباين گهليک روژ به نانی ويشک و خالی ده مانبرده سر . ناتوانم شهوی بشارمهوه که گهليک روژان له ساحه النصر ده چووم له لای حکمر فروشي بهک سه مونیکم ده خوارد، پارهم ندمداو ده رويشتم . حاری واهصوو سه مونه کهم به حکمرهوه بو مالمی دهردهوه .

له م ناومدا چوومه لای کاک حه منی قزلجی که له کن وهستا برایمی وینه گکاری ده کرد کاک حه من نامهیه کی بو نووسیم وداوای په نابهری سیاسیم کرد . به گوپره ی یاسای تازه ی گووماری عیراق شهوانه ی به تاوانی سیاسی له ولاتی خویمان دهر بدهر بیون ، ده میانتوانی له عیراق داوای پهنا- بهری بکهن و حکومتی عیراقیش په نایان دمدا . نامه کهم دا به وهزاره تی نیو خووی عیراق و به ئیداره ی شهمن . ئادرسی خووم ماله مه لامسته فای بار زانی دابوو . ژماره به گیان دامی و گوتیان بر و پاشان لیئت ده گپینه وه . لیړه دا ناکری پیاوه تی و حوامبری کوردیکی ئیرانی به ناوی بیچان که له گه ل مه لامسته فا چوو بوه یه کی تی سوقیه تی و گهرا بووه بو عیراق له بهری بکهم . شهو پیاوه زور حار یارمه تی ده داین . خیزانی که ژنه روسیک بوو روژیک هات و خیزانمی له گه ل خووی برده شورزیمباک و جلی ته وای بو کپیوو .

له ئىران چ باس بىلىش

سمايلى قاسمىلۇ كە خۇيىندكارىكى زانستگا بوو ، هاتبوه كىلىپ
تىكۆشانى سىياسى و كادىرىكى لى هاتو تىكۆشهرى خىزىبى و دوستى نىزىكى
ئەحمەد توفىق بوو . سالى ۱۹۵۹ له عىراقهوه بو تىكۆشانى سىياسى
دەگەرپتەوه بو كوردستان وله ناوچەى بانه دەگىرى .

سمايلى دەبنه شارى بانه له وپوه دەپپەن بو تاران . سمايلى نەك هەر
هەرچى دەيزانى دەپلى و ئىقرار دەكا ، بەلكو لەگەل مەعمورى سىناواك
دېتەوه كوردستان و تەواوى رىگا و بانى هات و چۆى كادىرەكانى خىزىبى و
مالى ئىندامان و حە شارگەى كادىرەكان بە ساواك نىشان دەدا . سازمانى
ئەمنىەتى ئىران پاش ئەوه كە له هەموو نەخشەو تىكۆشانى رىكخراوهكانى
خىزىبى دىموكرات شارهزا دەپى و ئىندامان دەناسى ، له مانگى خەزەلپوهرى
۱۹۵۹ پەلامارىكى توندو بەر بلاو بو سەر رىكخراوهكانى خىزىبى دىموكرات
دەس پى دەكا . سەرھەنگ ئەجمەدى و سەرھەنگ دىبىبى دوو جەلادى بەناو
بانگى سازمانى ئەمنىەت سەرۆكايەتپى ئەو هېرشميان له كوردستان پى
دەسپىردى . له سەراندەرى كوردستان له شارهكانى سەنە ، بانه ، سەقز ،

بوکان ، سردهشت ، خانې ، مهاباد ، میاندوآو ، ساین قهلا ، نغمده ، شنو ،
 ورمی ، شاپور ، دسی دهکهن به راوانان وگرتنی ئهئدامان و لایمگرانی
 حیزبی دیموکرات و نیژیکی دووسد و چل کس دهگرن و بو بئمدیخانگانی
 تهوژی و تارانیان دهبن . ئهشکمنجهو ئازارو داخ کردنی ئهروژانه له
 نووسین نایه و ههر دهبی له زمانی خوینی بیسین .

له گهله ئه و هیرشه سدان کهمیش له ئهئدامانی حیزب بو ئهوهی له دس
 سازمانی ئهمنیمت نهجاتیان بی رایان کردو رویان کرده کوردستانی عیراق .
 ئهه کاره ساته دل تهزینه دهرفتی پتری بو ههلسوران و جم و جۆلی ئهحمهد .
 توفیق پیک هینا . به تنیا به ناوی حیزب بهیانی بلو دهکر دهوه . ئاوارهگا .
 نی که رویان کردبووه کوردستانی عیراق له سولیمانی گلی دابونهوه و به
 نیوی کومون له خانویهک دا دهزیان و سیستمیکی پۆلیسی به سر دا زال
 کردبون . نهی دههیشته هیچ کهسیان له سولیمانیوه بو بهغدا و شارهکانی
 دیکه کوردستان سهفر بکا . تضامت دهباویه بو نیو شاری سولیمانییش
 ئیچازه وهبرگرن .

لیردا ناکری پیاوستی و چاکه هاودهردی و جوامیری خهکی سولیمانی
 له بیر بکهین . ئهوهی خهکی سولیمانی دهگهله لی قهوماوهکانی حیزبی
 دیموکراتیان کرد له وزه پئی نووسی من دا نیه و ههر دهبی له حاسنت
 ئهوانهوه کوپنوش بهربین .

لهم ناویدا هیندیک له کادرهکانی حیزبی به نهینی نامهیان بو مسن
 نووسی و داوایان کردبو که بچمه سولیمانی له سر ئهه وهزعه شپزهیه
 راویژو ئهکبیر بکهین . من دهرهتانی سهفرم نهبو پولهیهکم به دهسته و
 نهبوو که بتوانم سهفهری پئی بکهه . چومه لای کاک رحمانی قاسملو گوتم :
 ئه و برادهرانه که دهر بهدەر بون ئیستا هه موویان له سولیمانی کو کراونهوه ،
 ئهحمهد توفیق ریگیان نادا که سهفر بکهن یان نامه بنوسن یان رێ و
 شوینیک بو کاری سیاسی دابنێن . زور پیویسته بچیه سولیمانی
 سهریکیان لی بدهی قسعیان له گهله بکهی بو بهریوه بردنی کاروباریان

كۆمبېتەمبەكياڭ بۆپېڭ بېنى .

كاك رەھمان يەك دوو رۆز خۆي بواردو پاشان ھەستا چوھ سولېمانى .
باش بوو برادەرانى حيزبى كۆمونىستى عىراقى لە سەفەرى خۆي ئاگادار
كردبوو . لە سولېمانى چوبوھ ھوتېلېك ، برادەرانى حيزبى كۆمونىست بە
جېڭايان دەزانى . ئەحمەد توفىق ۋەك خندوكە لە بېسىلا بترسى ئاوا
لە پېۋەندى ئېمە لە گەل ئەو برادەرانە دەترسا . ھەمىشە چەند كەسى
دەست و پېۋەندى خۆي دەناردە نېو شار كە بزانى من يا كاك رەھمان
چوڭ بۆ سولېمانى يان نا . يان ئەگەر يەككە لە برادەران بە ئىجازەي ئەو
دەھاتە بەغدا ، حاسوئىكى ۋەدا دەخت كە بزانى داخوا لە گەل ئېمە
پېۋەندى ھەبوھ ، چاۋى بە ئېمە كەوتوھ يان نا)

ئەسەمدى خودايارى كادرىكى تېكۆشەرو فېداكارو ژىرى حېزب بـوـر
بە قوربانى ئەو دل پېسى و ترسەنۆكېھى ئەحمەد توفىق . ئەسەم پـاشـ
سى سال زېندانى كە ئازاد كرا ، خەرىكى كاسى بوو ھاتوو چۆي عىراقى
دەكرد بۆ كاسى . ھەموو حارې كە سەفەرى دەكرد دەچوو سازمانسى
ئەمىنەتى ئاگادار دەكرد . بە لآم ھەموو چارېش دەھات بە منى دەگوت كە
چۆتە سازمانى ئەمىنەت و ئىجازەي سەفەرى لى ۋەرگرتون . ھەر ۋەھـا
چۆنەتى ئەم پېۋەندى پەي بە غەنى بلورىيانىشى رادەگەياند .

پاش پەلامارى سازمانى ئەمىنەت ئەسەمدى خودايارىش رادەگاۋ دېتە
قەلادزە ناچېتە نېو كۆمۇنى راكردوھكانى سولېمانى . ئەسەم ھاتە
بەغداۋ چاۋى بە من ۋە بە كاك رەھمان كەوت . لە گەرانە ۋەدا بۆ نا ۋچمەي
قەلادزە ، ئەحمەد توفىق لە گەل چەند كەس دارودەستەي خۆي ۋەداۋى دەكەۋى
ۋ ئەسەم دەكۆزن . ۋەك بلالو بۆۋە خەرىك بون كە قاسى سولتانىانىش
بكۆزن ، بە لآم ۋەك دەيان گوت مام چەلال لە فرىاي ھاتبو نەجاتى دابو .
كاتېك ئەحمەد توفىق دەزانى كە رەھمانى قاسمۇ چۆتە سولېمانى و
لە ھوتېلە ، سولېمانى موعىنى دەنېرېتە لاي تا بزانى لە چى دەگەرى و
بۆ ھاتوتە سولېمانى . بە داخوھ ئەو دەم سولېمان كەوتبەھو داۋى

ئەحمەد توفیق و لە قسەى ئەو دەرنەمدەچو . دەچیتە لای كاك رحمان و دەس بە قان دەكا . تۆزپكیش دژی تەك رەوى ئەحمەد توفیق دەدوێ . كـاك رحمان دەلێ هاتوم برادەران ببینم و قسەیان لە گەل بكەم و بزانیـم چ دەكەین . سولیمان دەلێ : زۆر كارێكى باشە بەیانى ئیمە چاوه روان دەبین كە بێیە كۆمۆن و قسە بۆ برادەران بكەى . لەولاشەو دەچێ قسەكان بۆ ئەحمەد توفیق دەگبێتدەو . ئەحمەد دەكویتە ئازاوه نانهو و هان دانى برادەران بۆ بە گزداچونى قاسمۆ ئامادەیان دەكا .

رۆژى دوایى كاك رحمان هەل دەستى بە تەنیا دەچێ بۆ خانوى برادەران كە بە ناوى كۆمۆن لەوى دا دەژيان . پێشتریش ئەحمەد توفیق هەمووى بۆ كۆبونەو ئامادە كردون . كاتیك كاك رحمان دەچیتە زور، پێش ئەو كسە دا بنیشتى و بە خێرھاتن بكا ، ئەحمەد توفیق راست دەبیتەو دەلێ :

" كاكە . براينە ، ئەو كەسەى ئێوى توشى ئەو رۆژە كردو، براو دوست و خزمى ئێوى بە گرتن داو، ئەو منا لە بن دەستانە . جا دەلێن چى و چى لى دەكەن خۆتان دەزانن " . هیندێك لەو كەسانەى ساویلکـە تى نەگەشتوو ، راست دەبنەو دەس دەكەن بە هەراو بە قسەى ناحەز بە قاسمۆ . كاك رحمان كە وا دەبینى هەلدەستى كە و دەر كەوى ، پێشى پى دەگرن . و دەلێن : ناھیلین پرۆى هەروا بە هاسانى نەجاتیت نابى . چەند كەس لە برادەران دەلێن : ئەو كارى حیزبى نیەو ئیمە دەبى دانیشین گوى بۆ قسەكانى رابگرین بزانیـن دەلێ چى .

لەم جەقەو هەرایمدا دوو برادەرى ئەندامى حیزبى كۆمونیستى عێراق دەكەنە ئەم خانوو . ئەوان بەیانى زوو دەچنە هۆتیل سەرى كاك رحمان بەدەن . خاوەن هۆتیل دەلێ چۆتە كۆمۆن بۆ لای برادەرەكانى . ئیتـەر وە شك دەكەون و بە گورجى دەچن بۆ كۆمۆن .

لە پێشدا ئەحمەد توفیق دەرکەوان دا دەنى كە نەھیلن كەس بچیتە زۆرى . كابرای دەرکەوان پێشیان پى دەگرى و دەلێ : " كۆبونەو هەبە نابى كەس بچیتە زور " ئەوان گوى نادەنى وەزور دەكەون . كاك رحمان

له گهل خويان دهمنه دهر و نجاتی دمدن . (ئیستا که ئم بیرهمیرانه
دشووسمهوه ، بیر لهوه دمکمهوه ئمگمر ئهو برادهوانهی حیزبسی
کومونیستی عیراق نهبان ، خوا خیریان بنوسی ، ئیستا ئیتر کس
نصوو له کوردستان بو دیموکراسی و خودموختاری خصات بکا!) .

کاک رحمان گهراوه بو بهغداو گوتی : (ئمگمر برادهوانی حیزبسی
کومونیست نهبان بی گومان تهمای کوشتنیان تی کردیوم و له بهینیان
دهبردم . پاش گهراوههی کاک رحمان له سولیمانی ئهوانهی له کومون
کو بیوونهوه کومیتهمهک له پینج کس پیک دینن که بیه بهغدا له گهل
من و کاک رحمان قسه بکا ، ئندامانی کومیته بریتی بون لسه
سولیمانی موغیتی ، ئمحمد توفیق ، عولای عیزمت پور ، یوسفی
ریزوانی و رهشیدخانی کیوهرو . ئهوانه هاتنه لای من بهلام ئمحمد
توفیق بیان له گهل نموو . گوتیان کومیتهمهکمان پیک هیداوه که لسم
ناکوکیه بکولیتهوه . گوتم : ئمگمر دهسلاتی ئهوهتان ههیه تاوانبار سزا
بدن ، ئمحمد توفیقیش ئاماده دهکن له کوپونهوهدا دانیشی ئاماده
له سر ئهاسی ئهوانهمهیه که بو غهنی بلوریانم نووسیوه هاوکاریتتان
بکم . ئمگمر تهنیا هاتون له من بکولنهوه به خاوهن سهلاحیت و نازانم .
گوتیان دهرۆین پاشان دینهوه لات . رویشان بهلام قمت نههیتنهوه . پاش
گهراوههی قاسملو له سولیمانی سزامانی ئهنیهتی عیراق به کاک
رحمانی راگیانند که دهبی له ماوهی چهند روژدا له عیراق ودهرکهوی .
دیاره رحمان خوی بو رویشان ئاماده کردبوو . بلیتی فرۆکهی گرپیو ، بی
ئهوهی روژی سهفهری به من بلی .

ئمحمد توفیق که هاتبوه بهغدا ، بیجگه له ئندامانی کومیته چهند
کسی دیکهشی له گهل خو هینابوو . شهو دهچیه سر مالی قاسملو داو
دهکن دهرگیان لی بکاتهوه ، کاک رحمان که دهبینی بهو نیوه شهوه
گارانیک له دهرگا دمدن و دهمانهوی بجه ژور ، دهرگیان لی ناکاتهوه .
ئیتر بهیانی دهچیه فرۆکه خانو روژی بهکی ماری ۱۹۶۰ له گهل

خیزانی سواری فرۆکه دهن و بهرەو پراگ پی تهختی چیکوسلواکی تی
دهتهقیین . پاش رویشتنی قاسملۆ کهمال مزهر به ناو و نیشانی (بوچی
مقالیهیکی له سر دهکردنی قاسملۆ له رۆژنامهی ژین دا بلاو کردبووه) .

هر ئه و رۆژه دواي رویشتنی کاک رحمان له مالدوه دانیشنبوم و ئاکام
له سهفهری ئه و نهبوو . دیتم پهروپیزی حیکمهت جو ، که له گهل کاک رحمان
دهژیاو پیکهوه خانویان گرتبو ، له میوان داری و راباردن دا پیکهوه بون ،
له تاران دۆست و هاوری، بهکتر بون و ههر دوکیان پیوهندیان به ریههرایهتی
حیزی تودهوه ههبوو له مالتی وهژور کهوت . گوتی رحمان رویشتن ههر
به توشی رانگهیاندا . دوکتۆر رادمینش ههزار دۆلاری بۆ ناردبو که بیدا
به ئیوه بو خهرحی زیان . (ئهو دهه چوکهلی گهوههری و ماموستایهکی
سهردهشتی به ناوی بوسفی ئهنوههری برادهریکی ئازربایجانی و عهزیزی
فلاحی و حهههی حاحی سهعیدی که نهچوبونه لای ئهحمهد توفیق له بهغدا
بون زۆر حار دههاتنه لام و جارو بار ئهگهر شتیگ ههبا پیکهوه دهمانخوارد)
پهروپیز گوتی رحمان به تۆی نهگوتوه که پارهمان بۆ هاتوه ههچیشی بو
بهجی نههیشتون . نامهیهک بنوسه بۆ رادمینش من بۆی دهئیرم .

کاتیگ پهروپیز ئهوهی گوت کهوتمه نیو کیزاوی فیکرو سهرم له چهند
مهسهله سور ماوو :

یهکهم ههلوپیت و فرۆ فیلی قاسملۆ . ئه و جاریک بهمنی گوتبوو که نامه
نوسیهوه بۆ رادمینش که پارهمهکمان بۆ بنیری . بهلام پاشان قـــمت
نهگوت که پارهم بۆ هاتوه . ئه و دوازه دینارهی مانگانه دهیدا به ئیسه
پیم وابوو له گهرفانی خوی دهمداتی . چهند رۆژ پێش رویشتن پهنجسا
دیناریشی دابووئی که فره مهنونی بووم .

دوهم ههلوپیت و ناراستی پهروپیزی حیکمهت جو . ئه و زانیوی ئه و
پاره هاتوه له گهل کاک رحمان شه و رۆژ پیکهوه دهزیان . بهلام جاریک
به منی نهگوتبوو که رادمینش پارهی بۆ ناردون .

سپههه ئه و برادهره له کۆنده له گهل قاسملۆ دۆستی گیانی بوو ، له بهغدا

دهستيان له گەل دەستی يەك بوو، بە لām هەر له گەل کو قاسملۆ رۆيشت ،
پاش مله دهستی کرد به غمبیمت و هاتبوو منی هان دەدا که نامه بـو
را دەمنیش بنووسم و دزی قاسملۆ وهۆ کهوم . له وانه سمیرتر شهوه بوو
کاتی که دادەنیشتین باسی مارکسیزم و ئەخلاقی شوڕشگێڕی و نهخشەیی
شوړش له ئێران خانوی پر ده کرد .

به پهروپۆزم گوت : " زۆر عمیبه تۆ ئیستا ئاوا باسی رحمان ده کهی .
ئیه دوستی قەدیمین . پاشان بوچی له رماویمدا که رحمان لیڤه بوو
چارێک باسی ئەم پارەت نه کرد . چاریک له ژبانی منت نهیرسی . ئیستا که
رحمان رۆیشتوه هاتوی من هان دەدهی که دزی رحمان بنووسم ؟ من نامه
بو راده منیش نانووسم ، هیچ پیۆه ندیم به رادمەنیشهوه نیه ، شهو پارەیی داوه
به رحمان رهنگه هەر بهشی بلینتی فرۆکهی گردبێ " .

گوتی : " ئیتر لهو سهعاتهوه هاتوو چۆت ناکه . عه لاهەدینێکیشت له
ماله رحمان هیئاوه ، شهوه هی منهو دهی ب م دهیهوه " .
— هاتووچۆ ده کهی ناکهی چهمندهم ، گو به نوری چرا کهشت فهرموو ههلی
کرهو برۆ .

پهروپۆز عه لاهەدینێ هه لگرتوو وهدهر کهوت . ئیمه بی چرا ماینهوه .

کۆمونی سولیمانی

زۆری پی نهچوو شهوهی له سولیمانی به ناوی کۆمۆن ساز کرابوو له بهر یهک
بلاو بوو . هیندی له هه لاتوه کان گه رانهوه و خۆیان تهسلیمی حکومهتیی
ئێران کردهوه ، هیندی له شارهکانی عێراق بلاو بوون . عه ولای عیزهت پورو
بوسفی رێزوانی هاتبوونه بهغدا پهروپۆزی حکمهت جو یارمهتی پی ده کردن
و خهریک بوو بیان نیریتهوه ئێران و ریکخراوی حیزبی یان پی زیندو
بکاتهوه ناخه کهشی هەر عه ولای عیزهت پوری ناردهوه له ئێران گیسرا .
له و ماوهیهدا چه سهنی عه رده هالی براده ریککی نازه ربا یجانی که پیکه وه

ماوهېمک له زیندان بېوین رای گردبوو هاتېوه عیراق و له بهغدا له مالى
ئیمه گیرسابووه . له باری بهرې چونهوه وهزعی ژبانمان باش نهبوو، بهلام
له باری روحی و هافیکری و هاودهردی و برایمتی زور ریک بوین و خوشمان
رادهیوارد .

له بیرمه روژیک له گهل حسنی شهدههالی به شهقامی ثبونموآزدا
دهرویشتین گوتمان با ماسی بهک بکړین و بی بهینهوه بیخوین . چوپنه هر
ماسی کابرای ماسی فروش گوتی به دیناریک . ماسی بهکی باش بوو . گوتم
حسهن پاره کهی بدهیه با پروین . حسهن توژیک راما دیار بوو دیناری به
پاره ی ئیران ورد ده کردهوه . شهو دهه دینار بیست و چوارتمن بوو . له
ئیران شتی وای نه دیبوو گوتی : " شهده من نهجه یرمی دویرتمن با لفسه
ویرم " واته " کوره من چوون بیست و چوارتمن به ماسی بدهم " .
- وردی مه کهوه بیست و چوارتمن نیه ، دیناریکه بیدهو پروین " .
زور پیکهفین . حسهن پاره کهی دا و رویشتین .

داخی لهوه گرانتر شهوه بوو که زور له براده رانی حیزبی که ناوآره بیون
دههاتنه لام ، نامه یان یو دهنووسیم داوایان ده کرد ریکابهک بدوزمهوه و
تصانعت له باری بهرې چوون و ژبانوه داوای یارمه تیان ده کرد . مذیش
هیچم له دهست ندههات . له بهغدا به سترابوموه ، سهفهرم پی ندههکرا .
چاوه پروان بووم که بریاری پهنا بهری سیاسیم بدری له عیراق قبولم بکن،
شهو دهه توژیک دهستم بکړینهوه و بتوانم هدلسوریم .

روژیک خبهریان دامی که کومیسونی پهنا بهرانی سیاسی کوپوتسهوه و
پویسته ناماده بی . به هملکهوت له گهل کابرایه کی خهلکی قهره قشلاخی
شارویران له کومیسوین ناماده بوین . شهو کابرایه به ناوی شه محمد شایب چان
چاپهزی گا وسینی ناغای قهره قشلاخی بوو . لام وایه سالی ۱۹۴۹ بوو
خبهر بلابووه که شه محمدی چا پهزی کاوسینی چوا ره وزارت منی دزیموه و
هه لاتوه . ماوهیمک به دواى دا سورانهوه بی شوین بوو . شه محمد پاره
دهباو دهچپته تاران . لهوی دهچپته گروبانى شه رته شی ، زنیکی فارس

دهخواری. سالی ۱۹۵۸ سی ههزارتمهن پاره دمه‌ن به ئه‌محمد که بی بات بو ئیداره‌یه‌کی حکومی. ئه‌محمد وه‌ک پیاوان پاره‌و ژنه‌که‌ی هه‌ل ده‌گری و دیته‌ه عیراق وه‌ گوندی خه‌لان له‌ مالی شیخ‌عده‌ل‌مه‌دین ده‌گیرسیتوه‌ه. ماوه‌یه‌که له‌وی‌ده‌بی، پاشان کوره‌کانی شیخی ده‌یه‌ینه به‌غداو داوای په‌نابه‌ری سیاسی بو‌ده‌که‌ن.

کۆمیسێونی په‌نابه‌ری سیاسی که له‌ سی‌ک‌م‌س پیک هاتبوو بانگی کرده‌ه ژووی وه‌ به‌ری ژبان و خه‌بات و رابردوی سیاسی من پرسیاری ژوریان کرد. منیش ئه‌وه‌ی ده‌مزان‌ی و ئه‌وه‌ی به‌ سه‌رم هاتبوو به‌راستی بۆم باس کردن. پاش من ئه‌محمدیان بانگ‌کرد. پاشان هه‌ر یه‌ک ژمه‌اره په‌کیان دابینئ و گوتیان باش هه‌وتویه‌ک له‌ ئه‌منی عیراق سه‌ر‌به‌ده‌وه . کاتی‌کی چوومه ئه‌منی عیراق دیتم ئه‌محمد به‌ په‌ذا به‌ری سیاسی قیوڵ کرابوو. به‌ مزیان‌گوت تو قیوڵ نه‌کراوی پیویسته له‌ عیراق وه‌ده‌ر که‌وی . گه‌رامه‌وه چوومه مالی مه‌لا مسته‌فا . به‌ مه‌لا مسته‌فام گوت : " په‌نابه‌ری من ره‌د کراوه‌توه . پۆلیس گوتیه‌ ده‌بی له‌ عیراق بچمه‌ ده‌ر . ئه‌گه‌ر ده‌رم بکه‌ن جیگام نییه‌ ده‌بی بچمه‌وه ئیران . مه‌لا مسته‌فا گوتی : چۆن شتی وا ده‌بی خه‌تای خۆته . بانگی کرد ماشینیان بو‌هه‌یناو سوار بوو منیشی سوار کرد و بو‌ئه‌منی عام . له‌ رێگا گوتی : " ئه‌تو بو‌چی . . . قاسملو خائینه ، هه‌مه‌هه‌ه خائینه ، نیرژاد خائینه تو چت له‌ قاسملو داوه " .

گوتم من قمت له‌ گه‌ل هه‌مه‌زه‌ه نیرژاد نه‌مووم . مه‌سه‌له قاسملو نییه ، ئه‌محمد توفیق له‌ رێبازی حیزبی ئیسه‌ لای داوه . تو پشینی ده‌گری . ئه‌گه‌ر بو‌یه‌ه له‌ گه‌لم‌دی تا له‌ گه‌ل ئه‌محمد توفیق هاوکار بم ، زۆر سیاست ده‌که‌م ته‌شریفت نه‌یه . ئه‌وه‌ی ئه‌محمد توفیق ده‌یکا گوردایمتی نییه ، به‌ زیانی کورده . له‌ گه‌ل بیرو باوه‌ری من نایمه‌وه " .

هیچ قسه‌ی نه‌کرد تا گه‌یشینه ئیداره‌ی ئه‌من . پی‌شوازیان لی‌کرد راست چوینه لای عه‌بدوالمحید مودیری ئه‌منی عام . مه‌لا مسته‌فا گوتی : " له‌ به‌ر سالح هاتوم . کۆمیسێونی په‌نابه‌ری قه‌بوڵی نه‌کردوه . ئه‌وه ج

ئەو ھەج ګۆمیسۆنیڭكە ، من ئالھم ناساندوھ ، چۆن دەری دەكەن ؟
 مودیری ئەمن ګوتی : " شتی وا نابیی ، خاتر ھەم بە من بۆ خۆم دەچم بۆ
 ھەزارەتی داخیلە ، خاتر ھەم بە جی بەھجی دەكەم " . گەراینەوھ .
 رۆژی داوی نامەبەكەم بۆ ګۆھیتەدی ناوھندی پارتی دیموكراتی كوردستانی
 عیراق نووسی ولە ھەلویتەدی پارتی سبارەت بە ھیزبى دیموكراتى
 كوردستان و پشت ھیزی لە ئەھمەد توفیق رەخنەم گرت . ھەروھەلا
 نامەكەدا داوام لى كردن كە كاریكى وا بكەن لە عیراق دەرنەكەریم و
 بەینەوھ .

داوی رۆژبەك كاك علی عبداللە تەلیفۆنى لى كردم كە بچە بارەگای
 پارتی . كە چووم لە ئیدارەى رۆژنامەى خەبات دوكتۆر مراد عەزیزو
 عەبدوالرحمانى زەھیحى دانیشتیون چاوەروانى من بوون . مام ھەلال
 لە گەل چەند كەسى دیکە لەولاتر دانیشتیون .

زەھیحى ګوتی : " نامەكەت لە مەكتەبى سیاسى خویندراوھ . من و
 دوكتۆر مراد ھاتوین لە لایەن مەكتەبى سیاسى ھەوھ قەسەت لە گەل بگەین .
 - فەرھوو قەسى من ھەر ئەوەندەبە كە ئیستە ئیوھ لە ھۆكۆمەت دا بەشدان
 ھەزیرتەن ھەبە ، بۆ ئیوھ عەبەبە كە من لە عیراق دەر بکەیم . ئەوھ بێست
 سەلە لە ھیزبى دیموكرات دا تى دەكۆشم .

ګوتیان ئیوھ ئەھمەد توفیق بە نرینەرى ھیزب دەناسین .
 ګوتە ئەھمەد توفیق نوینەرى ھیزب نەبە ، لە ریبازى ھیزب لای داوھ ،
 لێرە خەرىكى گێرەشیوینەبە . پاشان من داواى یارمەتى مانەوھم لە عیراق
 لە ئیوھ دەكەم .

دوكتۆر مراد ګوتی : " تۆ دۆزى پارتى ، ئیوھ دەتوانین لە بێست وچوار
 سەعت دا لە عیراق ھەدەرت بپۆین " .

لە گەل قەسى مراد ئیتر من ئاگرم گرت . ګوتە " من باش دەزانم كاری
 پۆلیسى و خەیانەتو لە دەس دى . ناپیاوین ئەگەر ئەوھ نەكەن . بىسى
 مەنتە بن . لە زیندانى شا دا بېزم پێدەلەوھ باشترە بە قەسى ئیوھ لە

عیراق رام بگرن .

مام جلال وهدمنگدهات وگوتی :

- میوانی ۰۰۰ شهگرم میوان نهبای شه و قسانهم لی قسهول نهده کردی .
- میوان نیم ، من له کوردستانم ، هممو به شهگانی کوردستانیش بسسه
نیه شهانی خوڤ ده زانم . هدر شه و منده شهت پی ده کرئ به پۆلیسی عیراق له
عیراق دهرم بکهی . بی منمت بن ده زانم کارتان هدر شه و میه ، هدر شه و اش
کورد شه زانم ده گهن ."

کابرایهکی زه لاله شه مبریک شالی شینی له پشتی هالاندبوو (پاشان
زانیم سید حهده ده مینی عهبا بیله بوو) راست بو شه و گوتی : " تهک خوا
مهبارهکی نهکا ، چۆن شه و کوردستانمان بو شه زانم ده گهن ؟ کابرا له بهر
چنگی شه و ژاندارهی شهیران هه لاتوهو به شه ای بو شهیره هیناوه . شهیتا شه و
هه ره شهی دهر کردنی شه ده گهن . شه ویش به پۆلیسی عیراق . شه و میه شه
کوردایه تهی شه و مه وای که و توین ؟ . شهی به زیاده نه کرد ."

گوتم که سید خوڤ نارحه صت مه که . کوردایه تهی هدر شه و میه . شه ته
وه دهر که وتم . له پی شه چووم زۆر گهرام له (شارع الکفاح) نیزیسک
(قصر البیض) خانویه که دۆز به وه . شه ره منی یه که زۆر یکی هه بوو مانگی به
شه شه دینار لیم به کرئ گرت . شه دنی شه و مه که مان هه بوو گو شه وه .
چو که لی گده هه ری چینگای نه بوو له گه ل من ده زیا . یوسفی شه و هری و
یوسفی شه و زوانی و عه زیزی فه لاهی و حه مه ی حاجی سه عیدی به ماله که بیان
ده زانی .

دوای رۆژیک چومه لای عه و نی یوسف که وه زیری پارتی بوو . پاش
چاوه روانیهکی زۆر نوره م وه بهر کهوت چوومه زۆری . پی شه شه و می من قسه
له کهل بکه م مام جلال هات . که چاوی به من کهوت ههر به بهر پی شه
سه ری برده بن گوئ شه و نی یوسف و سه رته یه کی له گه ل کردو رۆیشته .
پاشان من به عه و نییم گوت : " به من بیان را که بیان ده له عیراق به چه دهر
شه ستاش جه نابت وه که وه زیری یکی کورد به لکو کاریکی وابه کهی دهرم نه گهن ."

- بۆناچى لە ھەولتتەر ۋەك كادىرى پارتنى ئىش بگەي . حكومت لەوتى قىمت
نات دوزىتتە ۋە .

- نايىم بە كادىرى پارتنى ، من كوردى ئىرانم كارم بە شەرھ چەقىدى پارتنى و
شىوعى نىيە .

- كە وا بو توۆ شىوعى .

- شىوعى نىم ، بەلام دوژمنايەتى شىوعى بە قازانچى كورد نازانم . لە
رېكخراۋىك دا كار ناكەم كە لە گەل شىوعىمەكان كېشەي ھەيى .

- باۋكم بەخۋا من چم لە دەس نايى . ئەمە ئەوامىرى حكومتە .

- سىاس . . . زۆر باشە . ۋەدەر كەوتم .

ۋەزەي زيانم زۆر خراپ بوو . پارەم نىبوو كەمالى كورم تا دەھسات
نەخۆشەيەكەي توندتەر دەبوو . زۆر چار لە گەل داىكى دەمانگوت : ئەگەر
بەرى ئاسودە دەبىن .

رۇزۇكىيان ناچار بووم چوومە لاى ۋەستا برايمى ۋەنەگر بەلكو پىنج
دەنارم بە قەرز بەداتى . پىشتەر ھاتوو چۆى ۋەستا برايمى مان دەكرد . كاك
جەسنى قىلجى لاى ئەو كابرەيە كارى ۋەنەگرى دەكرد . لە جىياتى ئەو
كە يارمەتتەم بەدا ۋ پارەم بە قەرز بەداتى دەنتى پى كرد :

- باۋكم ئىۋە كەس نازانى چ دەكەن . لە ئىران جىزبى تودە ھەيە . بۆلە گەل
ئەو ئىش ناكەن ، ئەوتمەن حەيب (پەروپىزى حىكەمت حۆ) لىرە نوپەنەرى
جىزبى تودەيە . پارەت نىيە بۆ ئىۋاران لەم پەنا شارىعە سىو جگەر
نافرۆشى . كاسى عەيب نىيە . . . بۆ چى ئەمانى تر ئەو لە گەل حەيب
ئىش دەكەن . . . بەخۋا پارەم بە دەستەۋە نىيە .

ئەم ۋەستا برايمە ئەندامى جىزبى كۆمونيست بوو . بەلام ۋادىار بوو ھەر
بەشى ئەۋەندە لە ماركسىزم تى گەشتتەبوو كە كورد نايى بۆ خۆى بىر
باۋەرى ماركسىستى ھەيى ۋ پىشكە ۋ تەنخۋاز بى ، خەتمەن دەيى لە ئى
قامچى كۆمونيستىگى تورك ۋ فارس ۋ عەرەب بى ۋ بەۋانەۋە بىستەتتەۋە .
كابرا ئەۋەندە تى نەگەشتتەبوو كە ئەو دەم پەروپىزى حىكەمت جۆ ھاتتەۋە

به‌غدا و دژی رېده‌رایمتی حیزبی توده ده‌چولایه‌وه . چهند که‌سی لی قه‌وماوی وه‌ک عه‌ولای عیزمت پور و یوسفی ریزوانی له خو کۆکردی‌وه‌وه ده‌ی ویست له عیراق‌وه به هوی شه‌وانه‌وه له ئی‌ران حیزب ساز بکا . شه‌وانیش له به‌سه‌ر نا‌عیلاجی ره‌گه‌ل شه‌وه که‌وت‌بون . له دنبا‌دا کۆمونیستی نانی که‌م نه‌سون .

چیمه‌ی شه‌مین ره‌واندزی

کاتی‌ک قاسملۆ له به‌غدا بوو له گه‌ل مالی شه‌مین ره‌واندزی ره‌حه‌متی بی‌وه‌وه ئاشنا و هاتوو‌چۆیان هه‌ببوو . منیش به‌م بۆنه‌وه لام وایه یه‌ک دوو جار چوو‌بومه مالیان و چیمه‌ی کورپی شه‌مین ره‌واندزیم ده‌ناسی . کورپکی باش و تی‌گه‌بشتوو به‌ ماله‌که‌ی منی ده‌زانی . روژیکیان به‌یانی زوو بی‌ خه‌به‌ره‌ وه‌زور که‌وت . چایه‌که‌مان خو‌ارده‌وه پاشان له وه‌زعی ژیان و را‌به‌وردووی تی‌گۆشانی من پرسپاری کرد . پرسپارو قسه‌کانی وه‌ک شه‌وه ده‌چوون که‌ه پتی‌ شه‌سپێ‌درابی شه‌م شتانه له من به‌رسی . به‌ ته‌واوی و لام داوه‌وه رویش‌ت له‌وه‌ ماوه‌یه‌دا که‌ زانیم کۆمسییونی په‌نا‌به‌رانی سیاسی داواکه‌ی من‌سی ره‌ه‌کردۆته‌وه ، شه‌وه به‌ئینی دا‌هویان به‌ مه‌لامه‌ته‌فا هه‌یج نه‌تی‌جه‌ی نه‌بوو ، چوو‌مه وه‌زاره‌تی داخه‌له لای کاک (هادی چاوه‌شلی) شه‌وه ده‌م یاری ده‌ده‌ری وه‌زیری نه‌بو خۆی عی‌راق بوو . زور پیا‌وانه به‌ خه‌ره‌ه‌اتنی کردم . نه‌ی ده‌ناسیم بانگی کرد چایان هه‌ینا . پاشان وه‌زعی خۆم بۆ باس کردو گوتم : ده‌رکردنی من ده‌ستی پارتی تی‌دا‌یه . هه‌ستم کرد زۆر تی‌ک چوو بانگی سیکرتیره‌که‌ی کردو گوتی : بلێ (ده‌سه‌یه‌ی سال‌ح توفیق لاجی سیاسی ئی‌رانی بێ‌ن) . شه‌وه‌منده پی نه‌چوو ده‌وسیه‌که‌یان هه‌ینا له پێشیان دانا گوتی : که‌س نه‌یه‌ته زوور .

پاش شه‌وه‌ی لاپه‌ره‌که‌ غه‌زه‌کانی شه‌وه‌دیو شه‌وه‌دیو کرد ، تاوێ‌ک را‌ماو گوتی : - کاکێ خۆم ۰۰۰ له به‌ینی خۆمان بی‌ و له گه‌ل که‌س با‌سی مه‌که . پرسپاری وه‌زبری داخه‌له‌یه که‌ تو ده‌بی له عی‌راق ده‌ر بکری . هه‌یج ریگای نه‌یه .

تۆ خۆت فيگىرىك بە ھالى خۆت بگەوہ) .

فرہ سپاسم کردو وەدەر گەوتم .

چوومە لای كاك ھەسنى قزلى و نامەيەكم بە ھەرمەي بۆ كوميىتەسى ناوئەندى حيزبى كومونىستى يەكئىتى سوقىتى نووسى . پاش ئەوہى كورتەسى ژيان و بە ھەر ھاتى خۆم روون كوردبووہ ، داوام كردبو كە ريگا بدمن بچمە يەكئىتى سوقىتى و ھەك پەنابەرىكى سىياسى لەوئى بژيم .

ھەر لەو كاتەدا نامەيەكم ئەوتوم بۆ بالويىزخانەى بولغارستان و ئالمانىيە ديموكراتى و چيكوسلواكيا و رومانى و لەھىستان و مەھارستان نووسى . ئىتر لە مالىيە و ھەدەر نەدەكەوتم نەم دەوئرا و ھەك حاران بچم بگەرىم .

و ھەزى ژيانمان ئەومندە خەراپ بوو، ھىندىك روژ تەنيا نانكى و شىمان دەخوارد نەخۆتى كەمالى كورىشم بيوہ داخ و سەربارى ژيانكى تال، ناچار چوومە لای كاك مەھمەدى زىرپىنگەر و داواى دەدىنار قەرزىم لى كرد . پياوانە بە روويەكى خۆش دەدىنارى دامى باشبوو ، بۆ چەند روژ توانيمان روژى جەمىك شتىكى گەرم بخويىن . مالى مەسىحى دراوسىشمان لىمان خافل نە بوون .

لەم ناوئەدا روژبەك بەيانى چەتەى ئىمىن رەئەندى ھاتە مالىكەمان چايەكى خواردەوہ و پاشان بىست و چواردىنارى ھىنا دەرى و كوتى بۆ توپان ناردوہ . پاشان كوتى كاك نافع يونس لە چاپخانە دەبىي، ئەگەر كارپىكت ھەبوو دەتوانى بچپە لای ئەو .

لەو نامانەدا كە بۆ بالويىزخانەى و لاتانى سوسىاليستىم نووسىبوو، ئادرېسى خوم دوكانى (مەھمەدى زىرپىنگەر خەلكى مەھاباد) ديارى كردبوو كاك مەھمەد تەلېفونى ھەبوو ، مالى ئەرمەنىەكەى حيرانىشم تەلېفونىيان ھەبوو ، دەيتوانى ئەگەر كارپىك ھاتە پېش خەبەرم بەداتى .

پاش نووسىنى ئەو نامانە روژبەك چوومە لای (مەھمەد مەدى جواھىرى شاعىرى گەورەى ھەرمەب) ئەو دەم روژنامەيەكى دەردەكرد بە نىساوى (الراى العام) . ھەزى خۆم بۆ ياس كرد . گوتم : كوردىكى ئىرانىم پاش چەند سال ھەمىس و تىكۆشانى سىياسى مەھبۇر بوم لە ئىران رابكەم و پەنام

بو کووماری عیراق هینداوه و ئیستا دهرم دهکمن . محهمهد مهدی جواهری له
 رۆژی دوایی دا سهرمهقالهیهکی زۆر توندی له رۆژنامهدا نووسییوو . هیرشی
 بردبوه سهر دهزگا دهولمهتیهکان و نووسیبوی : ئهم ههنگاوهی ئهمن و
 وهزارهتی داخپله بو کووماری عیراق رسوایی و ئابرو چوونه .
 پاش ئهوه ئیتر رۆژانه له مالیدا دادنهیشتم و چارهروانی چارمنسووس
 بووم .

همه‌ی حاجی سعید ههر وهك باسمان کرد ، كاتیك هاتبوه به‌غدا داوا ی
 په‌نا به‌ری سیاسی کردیوو . پاشان كه ئی‌مه هاتینه عیراق هاتوه نیو ئی‌مه‌و
 له حاست بیرو باوه‌ری سیاسی‌یه‌وه پێشكه‌وتنخوازو ئه‌وه‌نده‌ی تی‌گه‌یشته‌با
 مارگی بی‌ری ده‌گه‌روه . له ئی‌رانی‌ش خه‌باتی کردیوو . له سهر ناكوگی
 بیرو باوه‌ر ئه‌حمهد توفیق له‌و‌یشی هه‌لی‌چابوو . ناچار له هه‌تیلێك ده‌زی‌ا .
 رۆژێك گرتیویان و بردیویانه مه‌رگه‌زی پۆلیس كه ره‌وانه‌ی ئی‌رانی
 بگه‌روه . یا به زاراوه‌ی عیراقیه‌كان (ته‌غیری) ده‌كهن . له مالیه‌ی
 دانیه‌شتموم جیرانه‌كه‌مان بانگی كردم گوتی ته‌لیفون بانگت ده‌كا . دلم‌خو‌ش
 بوو لام‌ابوو له بالۆی‌زخانه‌ی ولاتانی سوسیالیه‌تی و لامی‌كم بو هاتوته‌وه .
 كه چومه سهر ته‌لیفون حه‌مه‌ی حاجی سعید بوو . گوتی : " ئه‌وه له مه‌رگه‌زی
 پۆلیسه‌وه ته‌لیفون ده‌كهم گرتیوانم و به ناوی ئی‌رانی ده‌یانه‌وی له قه‌سری
 شیرین ته‌حویلی ئی‌رانم بده‌وه .

له كاتیك‌دا من بو‌خۆم له ترسی پۆلیس وه‌ده‌ر نه‌ده‌كه‌وتم هه‌ت‌مام و
 چوومه مه‌رگه‌زی شو‌رته كه بێ‌گانه‌یان ته‌سفیر ده‌کرد . له‌وی نه‌یان ده‌نا‌سیم
 چوومه ژورو لای مۆدی‌ری پۆلیس سلۆم‌کردو گوتم له به‌ر " جه‌مال توفیق"
 هاتوم . لی‌ره داوا‌ی په‌نا‌به‌ری کردوه ، بریاروا‌یه له ئاخ‌ری مانگه‌ گۆم‌سی‌ونی
 ئه‌من و وه‌زاره‌تی داخپله له ئی‌شه‌كه‌ی بگۆلنه‌وه . ئی‌ستا ئی‌وه گرتوتانه‌سه و
 ده‌تان‌ه‌وی ته‌سفیری بگهن . کابرا به‌ی ئه‌وه‌ی له من به‌رسی تو‌خوت چکساره‌ی
 گوتی ده‌به‌ی ک‌فیل‌بدا . گوتم من بو‌ی ده‌بمه كه‌فیل . بانگی پۆلیسیکی کرد
 گوتی كه‌فاله‌ت له‌و ئا‌غایه وه‌رگه‌ره و جه‌مال توفیقی بده ده‌ستی .

كابراي پۆليس شتېكى نوسى و من ئىمزام كرد . همهيان له زىندان هينسا
 دهري و گوتيان برۆ . همه گوتى : نيو سه عاتى ديكه نه هاتباي رۆيشت بوم .
 همهى حاجى سه عىدم نه جات دا ، به لام چاره نووسى خۆم تاريك بوو
 نهم ده زانى چم به سر دى . رۆزىك تەلەپنۆيان بو كردم كه بچمه چاپخانهى
 حيزبى كۆمونيست و كاك نافع بونس بېينم ئەوه ههوهل پيوه ندى من بولسه
 گهل حيزبى شيوعى عيراق . كاتيك چووم نيژاد لهوى بوو . گوتى بچم
 بالۆيزخانهى ئالمانى ديموكراتى لهوى داوايان كردوى . كاتيك چوومسه
 بالۆيزخانه ، يهكى ئالمانى كه عهرمبى ده زانى گوتى : " تو ناميه كست
 نووسبوو ولامى هاتوتهوه ، له ئالمانى ديموكراتى قبول كراوى ده توانى
 بچى به برلين "

- من پاسپورت و پارهى بليتى تهياره م نيه . چون بچم ؟
 - بچۆ لىسى پاسى وهرگره و بينه ئيمه ويزات دمهينى .
 گهر امهوه چوومه ئىدارهى ئەمنى عيراق . برديانمه لاي عبدوالمجيد
 موديرى ئەمن . كه چاوى به من گهوت گوتى : تۆ له كوئى ئەوه ماومهيه كه
 لىت ده گهويين . چمن دار له ماله مه لامه ته قامان پرسيوه . ده لىن به جىگاي
 نازانين .

- خانوه كه م له شاربىع النضال نيزيك ئىدارهى ئيمهيه .
 - تۆ پيوسته له عيراق بچيه دهر . ناتوانى ليره بژى .
 - پاره م نيه ، پاسپورت م نيه ئيوه سوارى فرۆكه م كمن بو كوئى ده خوازان بمنيرن
 - تۆ له ئيزانهوه هاتوى ، ئيمه دهننيرينهوه بو ئشيران ، ئەگهر بو خۆت برۆى
 لىسى پاسيت دمهينى كوئى ده خوازى برۆ .
 - سى مانگ مۆلمتم بدهن جىگايهك دمهينمهوه ، پاره يهك پيدا ده كه م و دهرۆم .
 - سى رۆژ مۆلمتم دمهين ئەشى پاش سى رۆژ له عيراق و دهر كهوى .
 پاش چهقهيهكى زۆر له سر پارته رۆژ ريك كهوتين كه له عيراق بچمه دهر .
 گوتى : ده بى كه فيل بدهى .
 - من بىگانه م كه س ناسم ، له به غدا كه فيلم نيه .

کۆی سنجاق له گهڤ دوکتور خالد سمعید
ره شهههه ١٩٥٩

سلیمانی سالی ١٩٥٨ له گهڤ برادههه

رۆژی ۱۶ / ۴ / ۱۹۶۰ له ئیداره‌ی سه‌فه‌رو حه‌سیه لیه‌ی پاره‌ی
عیراقیان دامی که سه‌فه‌ر بکه‌م . چوومه بالوێزخانه‌ی ئالمانی دیموکراتی
ویزایان دامی و به کونسولم گوت :
- من پاره‌م نیه نه‌گه‌ر ئیوه بلیتم بونه‌کرن ناتوانم سه‌فه‌ر بکه‌م .
- من ناتوانم شه‌م کاره‌ بکه‌م ، به من گوتراوه ته‌نیا ویزات بده‌می . بۆ بلیت
ده‌می له برلین بپه‌رس . چهند رۆژی تر سه‌ریده‌وه . وده‌رکه‌وتم و چوومه‌وه مال
تا چهند رۆژی تر .

قسههکی جهرگد ————— پر

ئەو ماوەیە لە بەغدا بوین ، بێجگە لەوێ کە لە باری بەرێ چوون—هەوە شپرزە بووین ، کەشیشمان نەدەناسی ، کەس نەبوو هاتوو چۆی بکەین . تەنیا یەک دوو جار دەچوینە مالتی کاک هەژارو مالتی ئەمین رەواندزی لام وای—هە دوو جار بانگیان کردین . ئەوەش بوو خۆی ببووە سەرا ریکی زیان .

کاتیکی ویزای ئالمانی دیموکراتیم وەر گرت چوومەو مالتی . بە خیزانم گوت ویزایان داوم و ئیشەکەمان تەواو بوو . خیزانم لای وا بوو تەنیا من دەروم و بەجێی دێلم . بە چاویکی ناهومییدی و پر لە ئاوات و هیسا و هک کەسیکی لێ قەوماو دەستی لە عەرزو ئاسمانان برابێ چاوی پر بوون لە ئاو و گوتی :

— ئەدی من چە لێ دەکەو ؟ بە جیم دێلی ؟

بە بیستنی ئەو قسە کزەم لە جهرگی هاتوو لە لایەک هەستم کرد بە ئەویـن و حەزو خۆشەویستی خیزانم ، لە لایەکی دیکەش ترس و ناهومییدی و لێ قەوماوی کە دایگرتبوم . غارم دایەو لە ئامیزم گرت ، بە کوتی گریان—هەوە گوتسم :

— چۆن بەجیت دێلم ؟ لە کن کێی بە جیت دێلم ؟ قەمت لە تۆ جیا نابم—هەوە ، بێکەومین ، ها وەرە تەماشاکە لێی پامیکەمان رەسمی تۆ و کەمالیشی پێومە . خیزانم هاتەووە سەر خۆ بە لام لە هەموو زیانم داھەر کاتیکی ئـهـو دیمەنم و مێر هاتیبتەووە کزەم لە جهرگی هاتو .

پاش ئەمۆه که له بالۆیزخانەى ئالمانى دیموکراتى ویزایان دامبى

گەرامەوه بو لای کاک نافع یوتس پیم گوت : ویزایان داومى بە لام بلیتى فرۆکەمان نیه و ناتوانین سەفەر بکەین .

کاک نافع گوتى : " دەکړى به سمیاره بچنه لوبنان و له بیروتهوه به پاپۆر بچنه ئالمان . دیاره ریگایهکى دووره ، به لام چاریش نیه .

گەرامەوه مالى و چاوهروانى برپارى بالۆیزخانەى ئالمانى دیموکراتى بووم که گمگى لیم دەگێرنهوه و بلیتم بو دهکړن .

روژى دوایى بهیاتی له سەر نان و چا بوین دیتم چەتە وهزور کسوت .

هفتا دینارى بو هینابوم ، گوتى ئەمۆه حیزب بو ناردوى که تا لوبنان به سمیاره و لهویشهوه به پاپۆر سەفەر بکەى .

یارمەتیکى زور گهوره بوو . سى مانگ بوو کړى خانووم نمدابوو ، له سەر سەفەر بووم و هیچیشم شک نەدەبرد . لهو کاتەدا هفتا دینار پارەیهکى زور بوو . بەتایبەت له باری مەعنەوى بهوه یارمەتى حیزبى کۆمۆنیست بسه کوردیکى دەرەمدەرى غەیره کۆمۆنیست . ئەمۆه تمنیا هەلوێستى ئینترناسیو-نالیستى و دلۆزى حیزبى کۆمۆنیستى عێراقى نیشان دەدا .

پشویهکمان هاتبووه بەرى . چاوهروانى برپارى بالۆیزخانەى ئالمانى دیموکراتى بووم . روژیک له دووکانى کاک محەمەدى زېرینگەرەوه تەلیفۆ-نیان بو کردم که بچم بو بالۆیزخانەى چکوسلواکيا . کاتیك چووم گوتیان بلیتى فرۆکەت بو هاتوه و له دفتەرى فرۆکەوانى هولندا ئامادەیه .

پاسپۆرتەکەت بینه ، ویزات دەدەینى دەتوانى بو پراگ سەفەر بکەى .

مزگینیهکى خوش بوو . گەرامەوه به برادرانى حیزبى کۆمۆنیستم راگمیاندا که له چکوسلواکیهوه بلیتى تمیاره م بو هاتوه . ده دینار به کاک محەمەدى زېرینگەر قەرزدار بووم ، چووم قەرزەکەم داوه . روژى ۲۸ ئەرپیلی ۱۹۶۰ چروو-مه بالۆیزخانەى چکوسلواکى ویزام وەرگرتوو له شیرکەتى (K.O.M.) بو روژى سى مانگ جیگام گرت . چۆمەوه مال و به خاوەن مالهکەم گوت : ئیمه دوو روژى تر سەفەر دەکەین ، ئەمۆه کړى خانووى سى مانگم بو هیناوى زور

سپاست دهکهم و مال ئاوايي دهخوازم .
 خاوهن مالى مهيچى له ولام دا گوتى : من وه زعى تو ده زانم گري خانووم
 ناوئ ، بهو كه ماله چكولهي ده بخشم . هيو دارم سهفهرت خير بي .
 شت و مهكى مالى ههرچى هه مان بوو چوكهلى كه وههري و يوسفى
 ئهنهري - م بهجئ هيشت . گوتم پي كه وه بژين و منيش ههول ده دم بهلكو له
 ريگا به كه وه يارم ميكتان پئ بكري . چووم مال ئاوايم له كاك حمصنى قزلجى
 خواست و چاوه پروانى روژى سى مانگه بوم .
 روژى ۱۹۶۰/۴/۲۰ له گه ل خيزانم و منداليكى نه خوشى بچكولانه له
 فرۆكه خانه ي به غدا سواري فرۆكه بوين و له چنگه راوانانى براكورىم كان
 رزگار بوين .
 فرۆكه شهو له ژنيو مايه وه . له سهر حيسابى شيركمت برديانينيه
 هوتيليك . منداله كه مان برسى بوو ده گريا . ئيمهش زمانمان نه ده زانى نه مان
 توانى داواي خواردن بكهين . ناچار له ژنيه وه تهليفونم كرد بو پراگ .
 له گه ل كاك رحمانى قاسملو قسم كردو گوتم كه يشتويته ژنيو - به لام كه مال
 برسيمتى و ناشتوانين حاليان بكهين كه نانمان بهمضى . وشه مكي فه رانسى
 پئ گوتم كه ئيستا له بيرم نه ماوه چ بوو . چوم به گارسونم گوت ، نانمان بو
 كه مال هئا ، پاشان خو شمان چويته رستوران و نانمان خوارد .
 بو بيمانى روژى هه وه لى مانگى ماي (جيژنى كريكارانى جيهان) بوو
 له چيكوسلواكيا كار راهه ستا بوو ، فرۆكه خانه ش كاري نه ده كرد . ناچار
 فرۆكه له ژنيو هاتوو له زوربخ مايه وه . تا لاي ئيوارى لموي بووين . له
 ئيواردا سوار بووين و له فرۆكه خانه ي پراگ دا به زين .
 كاك رحمانى قاسملو له گه ل دوو كهس له بهر پرسانى خاچى سوورى
 چكوسلواكيا هاتبونه فرۆكه خانه . پاش به خيره ئيان سواري ماشينيان
 كردين و بو ئبو شار . برديانين بو " هوتيل ئه مبه سادور " له " فاسلافسكى -
 ناميستى " . پييان گوتين ئيوه ليژه ميوانى حيزبى گو مونيستى
 چكوسلواكى - ن لهم هوتيله ههرچى دهخون و دهخونه وه له سهر حيسابى
 ئيمه وه تهنيا ئيمزاي دهكهن .

چکوسلواکیا و ژيانیکی تازه

چون گه شتمه چکوسلواکیا ؟

له لاپره کانی پيشوو دا باسم کردوه که نامبه کم بو هه موو ولاتاناسی سوسیالیستی ناردو داوام کرد که به پمنا بهری سیاسی و صرم بگرن . چاوه روانی وه لام بووم که بالویزخانهی ئالمانی دیموکراتی بانگی کردم و گوتی دهتوانی بچی به برلین به لام له بهر بی بلیتی تهیاره مابوومه وه، پاش چمند رۆژ له چکوسلواکیا وه ویزا و بلیتی فرۆکه م بو هات . کاتیگ گه شتمه پراگ کاک رحمان گوتی : بهخته کهت به کار بوو . من چمند جار له گهل دوکتور رادمینش قسم کرد . ناچارم کردن نامه بو حیزبی کوموونیستی چکوسلواکی بنووسن که ویزات بو بنیرن . نامه که میان نووسیوو ، به لام مه سه لهی بلیتی تهیاره دزوار بوو . به خوئی یه وه له پر " رهیمی ناموهر " پهیدا بوو که ده گه راوه بو به غدا . واتا حیزبی توده دهی تارده عیراق .

گوتی : ۵۰۰ دۆلارم پی یه بلیتی تهیاره شم ههیه . دهس به چی به تهلیفون به دوکتور رادمینش - م گوت : به رهیمی ناموهر بلێ بهو پاره ی که پی یه تی بلیت بو که رهیمی حیسامی بکرین و بیته ئیره . پاش باسیکی زۆر رازی م کرد و به تهلیفون به رهیمی ناموهری گوت : که ۵۰۰ دۆلاره که بدا به من . وهرم گرت و چووم بلیتم کریو ناردم بو به غدا .

دیاره زۆر سهاسی کاک رحمانم کردو ههر وهها سهاسی حیزبی تودهش که

یارمهتیا دابووم .

ئه وه دم کاک رحمانی قاسملو وهک ئه ندای حیزبی توده گه را بووه بسو

چکوسلواگی و له پراگ له " هوتیل ژورپا " دهویا .
روژی دوايي که گمیشته پراگ به کاک رحمان - م گوت منداله که مان
زور نه خوشه و پیوسته بچیته لای دوکتور .

کاک رحمان به خاچی سووری راگیانده بهیانی ماشینیک هاتوو له گه ل
خوشکه نه سرین خیزانی کاک رحمان که مالمان برد بو خسته خانه . دوکتور
هاتوو منداله که له ئیمه وهرگرت و بردی . ئیمه له ژوریک چاوه روان بووین ،
پاش دوو ساعات دوکتوریکي زن هات . به خیرهانی کردین و گوتی :

— لییره خوتان به غریب مه زانن ، وهک نیشتمانی خوتانه ، هیوادارم به خوشی
رابوین . به لام به داخوه ناچارم خهبریکي ناخوشتان بدهمی . کوره که مان زور
نه خوشه ، له وانیه دوو سال له خسته خانه بی . ئیوه ده توان روژه کانی
هوتوو بین له بهر پهنجره وه چاوتان پی بکوی . چونکه لییره هاتنه زور
بو نه خوشخانه می مندا لان قهده خیه .

خیزانی کاک رحمانی قهکانی دوکتوری بو گپراینه وه . دایکی که مال
دهستی کرد به گریان و گوتی : " له ئیران دهیان گوت له ولاتانی
سوسیالیستی ده ولت مندا لان له دایک و بابی ده ستینی و که من مندالی
له لای خوی نیه . دیاره راست بوو ، نه وتا منداله که مان لی هه ستان دین " .
دلخوشیم داوه و گوتم وا نیه ، ده بی زوریش سپاسیان بگمین که کوره که مان
بو چاک ده که نه وه .

که پراینه وه بو هوتیل ، به لام فیکری که مال هه ره له سه زمان دابوو .
هوتیلیکی به کجار زور خوش و هه موو شتیگ مشه بوو . ئیمه زمانمان
نمه زانی ناوی چیشتم و خوارده منی چکی مان نمده زانی . به ئینگلیزی
جاریک به گارسونمان گوتبوو " چیکن " . ئیتر هه موو جه میگ گارسون بی
ئوهی پرمان پی بکا مریشکی بو دیناین . نه ونده مان مریشک خواردبوو که م
ما بوو هیلکه بکهین !

جارو بار ده چوینه لای کاک رحمان و خوشکه نه سرین . ناوی چمنده
خواردنیا بونوسیبووین و که م که م فیتر ده بووین .

مانگیك بوو گمبشتبووینه پراگ ، خیزانم چوه نهخوشخانه و روژی ۹۶۰/۶/۳
کچیکی بوو ناومان نا شلیر . لمبر شهه که خانومان نموو ، مندالی بچوکیش
نمدهکرا له هوتیل بی ، پاش چمند روژ که دمبوايه خیزانم له نهخوشخانه بیته
دهر ، بردیان بو " کرج " .

کرج شوینیکی دهورو بهری پراگ بوو که دایک و مندالی بی جیان لسی
رادهگرت . باخیکی گهوره بیناو خانووی زور جوان و خوش ، ناسایشگاهکی
فره خوش و سازگار بوو . دوکتور و مامان و سیسترای زوری لی بوون . چوونی
" کرج " خیزانمی مهجبوور دهکرد فییری زمان بی . دوکتور ماموستایهکی بو
دیاری کردبوو دهرسی پی بلتی و فییری نووسین و خویندنهوی بکا . هر شهه
وای کردبوو که له پیش مندا فییری چکی بی .

من به تمنیا له هوتیل مابوومهوه . لهو روژهوه که منداله کهمان بردبووه
نهخوشخانه ، راست ۳۶ روژ تی په ریبو ، له نهخوشخانهوه تلیفونیان کردبوو
بو خیزانی کاک رحمان که بچین کهمال وهرگرینهوه .

لهگهل خوشکه نهسرین چوومه نهخوشخانه . کهمال لهگهل مندا آن گهسهی
دهکرد ، من نهمناسی یهوه . خیزانی کاک رحمان له دوورهوه کهمالی ناسی و
رای کرد له نامیزی گرت ، کهمال قهله و بیوو وهک توپ دهجوو لاه . جلسی
خاوبنیان کرده بهرو دوکتور هات . هر شهه دوکتوره بوو که روژی هوههل پیپی
گوتبوین که دهبی دوو سال له نهخوشخانه پی .

له پیشدا بهخیرها تنی کردین و گوتی : " بیورن نیمه له هوهلهوه باش له
نهساخیه کهی نهگمبشتبوین . پاشان بو مان ده رکوت که نهخوشیه کهی تمنیا
برسیهتی بوه . خواردنی تهوای نهبوه ، ریخولهی ویک هاتوون نیمه لیسه
تمنیا پیشکوت و شیرمان داوهتی ، نیستا شهه دهی بینن کورپکی جوان و
قهلهو و بزوزه " .

کهمالمان وهر گرت و بو هوتیل گهراینهوه پاش چمند روژ کهمالم برده
یانهی منالان و روژهکانی شهموو بهک شهموو دهه هیناوه لای خوم و دهجووین
له کرج سهری دایکی کهمالمان دما .

پېښور له گهڼل حيزبى توده له شوروپا

من له نيران نندامى حيزبى توده نهبوم . به لام هاوكارى نيزيكى
حيزبى ديموكرات و حيزبى توده جوړيك بوو كه نندامانى حيزبى توده له
كوردستان له نيكوشان و شانعو كوښونه و هكانى حيزبى ديموكرات دا به شدار
دنبون . حيزبى توده له كوردستان ريځخراوى تايبعتى خوى نهبوو . ريځخراوى
حيزبى ديموكراتى له كوردستان به ريځخراوى خوى ده زانى . نندامانى حيزبى
ديموكراتيش له تاران و له شاره كانى ترى نيران وهك نندامى حيزبى توده
له نيكوشان و شانعو كوښونه و هكانى حيزبى توده دا به شدار دنبون . هر وهك
له پيشوو دا باسكرا كاك رحمانى قاسملو وهك كادريكى حيزبى توده
نارديوويانه كوردستان كه له بارى ريځخستن و پهروه رده كردن و رينويڼى
يارمعتى به حيزبى ديموكراتى كوردستان بكا . نهو ده م حيزبى ديموكرات
پميره و پروگراميكي نهبوو ، له زير دروشم و سياستى حيزبى توده دا كار
ده كرا و له راستيدا سياستى حيزبى توده له كوردستان به پيوه ده چوو .

پاش كوډيناى ۲۸ى گه لاويژى ۱۹۵۳ زوربهى كادرو نندامانى به پيوه مه -
رايمتى حيزبى ديموكرات گيران و بيان رايان كردو دهر به ده يون . كاك
رحمانى قاسملو كه وهك نندامى حيزبى توده هاتبوه كوردستان و چاوى
به وه زعى كوردستان كه وتبوو ، له پرستيژو نفوزى حيزبى ديموكرات شاگادار
ببوو ، له نيو كادره كانى حيزبى ديموكراتيشدا كه سى له خوى خوښنده و ارترو
زيرهك تر نديبووه ، له لايهك پيوهندي نندامعتى له گهڼل حيزبى توده

پاراستیوو . لهو کاتندا له تاران دهگیری ، پاش چند روژ راگرتن دیتسه دهري و له گهل چند کس له ئەندامانی حیزبی دیموکرات کومیتتهی سه رکر- دایمتی پیک دیني و به روالمت پیووندي له گهل حیزبی توده دهچرپینی . پاشان سید عهولای ئیسحاقی ساز دهکا که بچنه ئوروپا له باره یه کیتی و ریگ کهوتن له گهل حیزبی توده وتو ویز بکهن . له ئوروپا له گهل سید عهولای- ئیسحاقی تیک دهچن و دووبه رهکیان لی پمیدا دهبی . ئیسحاقی دهگه ریتهوه بو کوردستان و کاک رهحمان له پراگ ده مینیتتهوه .

پاش شوپشی ۱۴ تهموزی عیراق (۱۹۵۸) ، کاتیک مه لا مسته فاده گه ریتهوه بو عیراق له پراگ لا دندا . کاک رهحمان دهچیتته لای مه لا مسته فاد پاشان به ته کبیری دوکتور رادمنیش دیتتهوه عیراق .

لهو ماوهیه دا که کاک رهحمانی قاسملو له پراگ دهبی ، شه ویسش وهک ئەندامانی دیکه ی حیزبی توده ده که ویتنه نیو گیزاوی ناکوکی و دووبه رهکی ریبه رانی حیزبی توده و لاینگری له دوکتور رادمنیش دهکا .
من که گه شتمه پراگ له ناکوکی و دهسته بندی نیو حیزبی توده بی خهبر بو . پاش چند روژ ئەندامانی حیزبی توده که زانبویان یه کیک له و لاتوه هاتوه ، یه که یه ک دوو دوو دههاتنه لام و هه ره کس به شیوه یه که بای ریبه رایه تی ده کرد .

هه وهل که سی ئیرانی تودمی که له پراگ هاته لام ، سه رگورد پـولاد دژ شه فسه ری پيشوی شه رته شی ئیران و ئەندامی ریکخراوی شه فسه رانی حیزبی توده بو . روژیک له گهل خیزانی هاتنه لام . زور به گه رمی به خیزهاتنیان کردم و هیندیک بای و لاتیان پرسی . پاشان بی شه وهی من بناسن دهستیان کرد به غه بیه مت و هیرش بو سه ر ریبه رایه تی حیزبی توده . له باسی دووبه رهکی و دهسته بندی قسه ی پرو پووچ ه یچیان تی دا نه هیسته وه . پاشان هاتنه سه ر کاک رهحمان ، گوتیان به پاسپورتنی خیزانم له ئیران هاتوته ده ری و هاتوته ئوروپا لی ره پاسپورته که ی نندا وینه وه دهستی به سه ر داگرتوه من گوتم : ریبه رانی حیزبی توده ناسم . به لام کاک رهحمان باش دنا سم ،

له كوردستان بوه ، ئىندامىكى تىكۆشەرو كادىرىكى بەرزى حىزبى تودەيىسە .
له گەل دوكتور رادمنىش سكرىتيرى حىزب نىوانى خۆشە . كه باسى رادمنىش-م
كرد ئاگرىيان گرت و ئەوندەى دىكەش بە دوكتور رادمنىش و كاك رحمان دا
هاتنە خوار . هەستان گوتيان ئىمە له " ۋىتتا " دەژىن . ئەگەر كارىكت هەبوو
بەچاوان وەرە لامان .

روژى ۱۸/۵/۱۹۶۰ يەگىك بە ناوى " سەرابى " هاتە لام . خۆى ناساندو
گوتى : " من لىرە نوپنەرى حىزبى تودە و بەر پەرسى رىكخراوى ئىرەم " هەر
كارىكى هەت بى تەليفونم بو بگە چەند روژى دىكە كۆبوونەوى حىزبىمان
دەبى ، پىويستە تۆش بەژدارى بكەى " .

– من ئىندامى حىزبى تودە نىم ، تەنيا حىزبى دىموكرات هاوكارى هەبوە له گەل
حىزبى تودە چۆن دەتوانم له كۆبوونەوهكانى حىزبى دا بەشدار بىم ؟
– بو روژى سياسى نامەى بو من نووسىوه كه تۆ وهك ئىندامى حىزبى دەتوانى
له كۆبوونەوهكانى ئىمەدا بەشدار بى .
– زۆرم پى خۆشەو بەشدار دەبم .

ئەوبىش بە خىرا . خۆى هيندىك دژى كاك رحمان قەسەى كردو بە دوكتور رادمنىش
دا هاتە خوارى . بۆم دەرگەوت كه لايمنگرى كيانورى يە .

چەند روژىك پى چوو له هوتىلەكەى خۆم دانىشتبووم كاك رحمان هات .
گوتى : احسان طبرى هاتوە له هوتىلى حىزب مىوانە . با بچىن سەرىگى
بەدەين . پىم خۆش بوو ناو بانگى طبرى م بىستبوو ، نووسراوهكانم خويندبوو-
نەو ، حەزم دەكرد چاوبىشم پى بكەوى . له گەل كاك رحمان چوونە هوتىلى
حىزب . زۆر بە گەرمى بە قەسەى خۆش بەخىرەتەنى كردىن . له رادە بەدەر له
منى پەرسى ، له مندا له كانى پەرسىم . له بارەى وەزەى ئىران و كوردستان
پەرسىارى كرد . پاشان گوتى تۆ لىرە له گەل هاورىيانى ئىمە فەرقت نىسە .
ئىمە له ئىرانىش له گەل حىزبى دىموكرات فەرمان دانناو . خۆ هاورى
رحمان باش دەزانى .

پاشان گوتى : ئىمە وا بە باش دەزانىن كه تۆ مەدرەسەى بەرزى حىزب بخوینى

هەر چۆنیک بێ کوردستان پێویستی بە کادری مارکیستی هەیە، ئیستاش
دەرفەتیکە لەو بۆخوینی • پاش هیندیک قسەو باس هەستاین و لەگەڵ کساک
رەحمان وەدەر کەوتین •

روژی دواپی "سەرابی" هات و گوتی : " فەرموو با بچین بۆ کۆبوو-
نەو •

— کۆبوونەوی چی ؟

— کۆبوونەوی ساڵانە ریکخراوی چکولواکی بە • لە شارهکانی دیکەشەو
هاتون •

— روشتین بۆ کۆبوونەو ، نۆزیکە ۲۵ کەس ئەندامانی حیزب ئامادە بوون
بەرنامەی کۆبوونەو ئەو بوو کە باسی تیکۆشانی ساڵانە ریکخراو بکری و
بەر پرسی ریکخراو هەلبژێردرین •

لەبەر ئەو کە لە کۆبوونەوی پێشودا نەیاننوانی بوو بەرپرسی—
هەلبژێرن کەس نەبوو راپۆرتی ساڵانە پێشکێش بکا •

کاتیک احسان طبری گوتی با سەرابی وەک نوینەری حیزب راپۆرتی
کاری خۆی بدا ، بوو بە هەرا • دەیاتگوت سەرابی نوینەری بۆ روژی سیاسی-
یە ، ئێمە هەڵمان نەبژاردوو ، با راپۆرتی خۆی بدا بە بۆ روژی سیاسی •

چەند کەس پرسیاریان لە احسان طبری کرد ئەو کێ یە ، چون بەشداربوو ،
ئەندامی حیزبە یان نا ؟

طبری گوتی : ئەندامی حیزبە و تازە لە ئێرانەو هاتو •

روویان تی کردم کە باسی وەزعی ئێران بکەم • منیش ئەو دەمانی لەگەڵ
هیندیک رەخنە لە رێبەرایەتی حیزبی تودە باس کرد پاشان گوتم : کساک
رەحمانی قاسملۆ بۆ لە کۆبوونەو دا نیه ؟

یەک دوو کەس هەڵیان دا یە گۆتیان قاسملۆ ئەندامی حیزب نیه ، لە پارهکەو
روشتووە لەگەڵ حیزبی کوردی عێراق هاوکاری دەکا • پولاد دژ توند هێرشی
برده سەر قاسملۆ یەک دوو کەسی دیکەش لێ یان وەردەگرتو •

گوتم ئەو ئوسولی کاری حیزبی نیه • دەموا یە بانگ بکری ئەکەر کەسێک

رهختهی هه‌بوو به‌رهو روو باسی بکا .

احسان طبری گوتی : (هاوړی قاسملو ژمندامی حیزبه دم‌بایه بو کوټوونه‌وه بانگ‌بگری . ئیستا که بانگ‌نه‌کراوه قه‌ی نا‌کا) .

من تازه که له ولات هات‌بوومه دهر ، جوړیکی تر له حیزبایه‌تی ده‌گه‌یشتم ، لسهو کوټوونه‌وه‌یه سرم سوړ ما که دیتم ژندامانی حیزب کاریان بوټه‌یغه‌گتسر په‌لاماردان و تاوانبار کردن و به با کردنی کای کوڼ .

احسان طبری گوتی : "هاوړی حیسامی لهو وه‌زعه نار‌ه‌حمت مبه ، دووری له نیشتمان ، دووری له خه‌بات و تی‌کوژشان نه‌و دم به‌دمه‌و شه‌ره چه‌قه‌ی لسی پمیدا دمی .

پاش نه‌وه‌ی له تاوانبار کردنی به‌کتر و ریبه‌رایه‌تی حیزب ماندوو بوون ، نه‌یان‌توانی هیچ که‌س وه‌ک به‌رپرسی ری‌کخراوه‌له‌بژیرن . طبری گوتی شه‌گهر وایه بو رووی سیاسی به‌ر پرس و نوینه‌ری خوئی دیاری ده‌کا .

به تمنیا له هوتیل شه‌مه‌ادوړ ما‌بوومه‌وه . گه‌لیک روژان ده‌چووم لسه کرج سه‌ری خیزانم ددها . روژه‌کانی شه‌موو به‌ک شه‌مو که‌مال ده‌هاته‌وه لام و له گه‌ل شه‌و خووم ده‌خافلاند .

کاک رحمان که‌م که‌م تلف و بی چه‌کی بو نروسیبوومه‌وه فی‌ری زمانسی چه‌کی ده‌کردم ، خوشم خه‌ریک دم‌بووم که فی‌ری زمان بم . زور چاران له‌گه‌ل خوئی ده‌ی بردم بو شوینه میژویه‌کانی پراگ ، وه‌ک سوزه‌ی شوړش " کلیمینت - گوت والد " ، موزه‌ی میلی کوشکی سه‌ر کومار " هراد چانی " وه شوینسی دیکه - نو‌سراوه‌کانی بو ده‌خویندمه‌وه و له روون کردنه‌وه‌ی هوژ و بی‌سرم دا ته‌فیری زوری هم‌بوو .

له پیوه‌ندی له‌گه‌ل شم کاره‌ی کاک رحمان دا شتی سه‌یرم هاته به‌ر چا‌وه رستمی به‌کیک له ژندامانی حیزبی توده کاتی خوئی له مه‌هاد نه‌فسه‌ری بچوک بوو . پاش گرتنی نه‌فسه‌رانی حیزبی توده رای کردبوو هات‌بوه چکولوا . کی و له شاری برنو ده‌ژیا ، روژیک هاته سه‌ردانم پاشان وه‌ده‌ر که‌وتیسه‌س بسویننه‌وه ، لیم پرسى قیمت چووبه موزه‌ی شوړش ؟

خهياتى حيزبى كۆمۈنېستى چكوسلواكى به جوانى نيشان دەدا .

له ولام دا گوتى : نا نهم ديوه .۰۰۰ با بچين بزائين له كوئى به ؟

پېم سمر بوو ئەو برادەرە چەند سال بوو له چكوسلواكى دەژيا جارېك نەچوو -

بوو ئەو موزەمبە ببينى . له كاتېك دا من تازە چوو بووم كاك رەحمان ئىسىم

شوپانەى نيشان دابووم . چووېنە موزە . پىكەرى گوتوالد رېبەرى حيزبى

كۆمۈنېستى چكوسلواكى له سالوتى يەكەم دانرابوو . پىرسى :

- ئەو كى به ؟

- وەك كاك رەحمان بوئى باس كرد بووم گوتم : ئەوە كلېمېنت گوتوالدە "رېبەرى

حيزبى كۆمۈنېستى چكوسلواكى و يەكېك له پىاوه بەرزەكانى جولانەهوى

كۆمۈنېستى جېهانە ، كرېكارى كانگاي خەلوس بوە .

به گالتەو تواتنەهوه گوتى :

- بگو رضا روستاى ماست ديگه . واتا (بلى رەزا روستاى ئىمەمبە)

رەزا روستا ئەندامى كۆمىتەى ناومندى حيزبى تودەو سكرېتېرى سەندېكاي

كرېكارانى ئىئران و ئەندامى سكرتارىياتى فېدراىيۇنى كرېكارانى جېهان بوو .

له پراگ هەوەل كارم ئەوە بوو كه مەسەلەى ژيانى چەند برادەرىك له گەل

كاك رەحمان باس يەكەم و بەلكى كارېكى بکەم يارمەتیهکیان پى بکرى .

چونكە ئەحمەد توفیق تى هەلپچابوون ، له كۆمۆن دەرى كردبوون وەزەسى

زىانسان زۆر خراب بوو . پېم گوت نامەیهك بۆ دوكتور رادمنیش بنووسى و

داواى يارمەتى لى بكا . گوتى : نامە نووسىنى ناوى ، من چل دینارم بۆ

ناردوون گوتم بېدەن به عەزىزى فەلاحى ئەویش بىانداتى . كه واى گوت من

گوتم عەزىز ئەو پارمیه به ئارەق دەداو ناشيان داتى .

به دواى ئەوە دا نامەیهك بۆ دوكتور رادمنیش نووسى داوام لى كرد

كه عەبدولای عېزەت پور و يوسفى رېزوانى و يوسفى ئەنوەرى بېنە دەرى

بخوینن . له نامەكه دا نووسیم ئەو كارە يارمەتیهکی گەورە دەبى به حيزبى

ديموكراتى كوردستان .

يەك يەك له برادەرانى حيزبى تودە دەهاتنە لام كاربان ئەوە بوو رەخنە لى

رېبهرایمتی حیزبى توده و حیزبى کۆمۆونیستی چکوسلواکی. گوتیان رۆژنامه - کانی ئیڤره دژی شای ئیڤران هیج نانووسن و تضامنت تهعریفی شاش دهکهن . من هیچم نهگوت چونکه لهو رۆژهوه که گمیشتیبومه پراگ بیجگه له رمخسه و غمیعت هیجی دیکمه لهو برادهرانه نهبیستبوو . تازمش له ئیڤرانهوه هاتبوم پیم وابوو که ولاتانی سۆسیالیستی حهقیان نیه قازانجی خۆیان لمهر چااو بگرن یان دهی به هوای چهند کهسی راگردوو سهما بکهن .

رۆژی 25ی ماری 1960 دوکتۆر رادمنیش ولای نامهکهی منی دابسو وهو نووسیوی : له بارهی ناردنی پول وه یارمتهی به هاوری یانی کورد له عیراق وهک به ئیمیان راگهیاندوه . ئهو دووسد دۆلارهی که به هوێ هاوری ئهنوهری (رهحمانی قاسملۆ) ناردوومه ، له عیراق گهیهوته دهس کهسیک که ئارهق خۆره و بهشی زۆری ئهو پولهی بۆ خۆی ههل گرتوه کهمیکی داوه بهوانی تر تکایسه ئادرئیکم بۆ بنیڤره که ئهم گيرو گرفتهی نهی .

له نامهی دوکتۆر رادمنیش دهر دهکوت که کاک رهحمان پارهی لــــی وهرگرتوه هیندیکي ناردوه بۆ بهغدا بهلام نهگهیهوتهدهس ئهو برادهرانهی که دهبوايه وهری بگرن . رۆژی 1960/7/1 یوسفی ئهنوهری له بهغداوه نامهیکی بۆ نووسیوم که وهزعی شپهزهی برادهرانی نیشان دمه . له نامهگه دا نووسیوی : " کاک عهولای عیزمت پور بۆی نووسیوم که وهزعی بهکجــــار نارحمته جنیو پێ دان به چاری سووک تهماشاکردن پاره پێ نهدان ئاوايه وهزعی ئهو برادهرانه . نووسیویهتی که زۆر به توندی نامه بۆ ئیوه بنووسم . ههر چهند له بارهی هینانی یوسفی ریزوانی و عهولای عیزمت پورو بیوسفی-

ئهنوهری بۆ ئوروپا یهک دوو نامهی دیکمه بۆ رېبهرایمتی حیزبى توده نووسی بهلام گوێ یان نهدام . ئهو برادهرانه زۆریان ناچار بوون بچنهوه ئیڤران و خۆیان تهحویل دهنهوهو بکهنه زیندان . عهولای عیزمت پور لهگهل پهرویسزی حکیمتجو کهوت و ناردیهوه بۆ ئیڤران و گیرا . هیندیکیش له عیراق بللۆ بوون و زۆر به شپهزهیی ژبانیان دهبهرده سهر . ئیهمش لهگهل کاک رهحمانسی قاسملۆ له پراگ خهریکی ژبانی خۆمان بوین و به کردهوه له گهل حیزبى توده بووین .

ھەۋاي نۆينەرايەتى

رۆژيڭ لە پراڭ كاك رەحمانى قاسملو (ئەو دەم ھېشتا دوكتىر — ۋوراي
ۋەرنەگرتىبوو ، بۆيە وشەي دوكتۇر بە كار ناھېنم) بانگى كردم گوتى :

— مەسلىمەك ھەيە پىم خۆشە پىكەۋە قسە لى بكمين .

چوومە لاي كاك رەحمان ، پاش دانىشتن و ھىندىك ئاخافتن گوتى :

" رەھىمى قازى نامەي بۆ نوسىوم دەلى حىزبى تودەي ئىران و فىرقەسى
دىموكراتى ئازربايجان خەرىكن رىك كەون و بىنە يەك حىزب . دەيانەۋى لەگەل
حىزبى دىموكراتى كوردستانى ئىرانىش وتو وىز بكن كە وابوو ئىمە لەگەلىان
بكەۋىنە وتو وىزۇ كى ھەيە لە من پۆ مۇستەھق تر كە بىزاۋى حىزبى دىموكرا-
تى كوردستان قسە بكاو لە گەل حىزبى تودە يەكىتى پىك بىنى " .

گوتم نەزەرى تۆ چىھ ؟

— قسە كاك رەھىمى راستە حىزبى تودە لە گەل فىرقە رىك دەكەۋى و دەبن بە
يەك . روسەكان پىيان دەكەن ، كە وا بوو ئىمە بۆ چى نەي كەمىن ؟

— من لام وايە ئىمە ھىچمان لىرە نوپنەرى حىزبى دىموكرات نىن . بە تايبەت
كاك رەھىمى قازى ئەۋە ۱۵ سالە لە ولت دوورە ، چۆن دەتوانى بە — ۋاۋى
حىزبى دىموكرات قسە بكا . من بە تەۋاۋى مووخالىيىم . يەك گرتن لە ئۇرۇپا
تەنبا بۆ ۋەدەست ھىنانى ناۋى رىبەرايەتى و دابەش كردنى كورسى يە .

— ئىستا ئەۋان لە باكۆ رۆژنامەي كوردستان بە ناۋى ئۇرگانى حىزبى دىموكرا-
تى كوردستان بلاۋ دەكەنەۋە .

— با كوردستان بلاۋ بگەنەۋە بە لام نە ئەۋ رۆژنامەيە ئۇرگانى

حيزبى ديموكراتىو نە ئەوانىش رېبەرى حيزبن .

قەسكەنمان دوايى ھات ، ئىتەر نازانم جى ولاى كاك رەھىمى قازى داوہ .
لەو سەرو بىندە دابوو دوكتۆر رادمنىش ھاتە پراگ . لە ھوتىل بووم كاك
رەھمان تەلېفونى بۆ كۆردم گوتى :

- دوكتۆر رادمنىش لىرەمە قەرارە سەعات چوار لە ھوتىل ئوروپا بىتە لاي من
تۆش وەرە لىرەدا دا دمنىشبن . ئەو دەم كاك رەھمان بە ژن و مندالەوہ لى
ھوتىل ئوروپا دەزبان . پىش سەعات چوار چومە ھوتىل زۆر پى نەچوو دوكتۆر
رادمنىش ھات . ھەوہل چار بوو سكرىتېرى گشتى حيزبى تودەى ئىرانم دەبىنى .
پىاويكى بى فېس لە سەر خۆ ھەر لەو گاتەشدا مروفىكى تىگمىشتوو بوو .
ھىندىك باسى ئىرانمان كرد ، لە قەسكەنى دەر دەكەوت كە جەرگى بۆ شەم
وہزە دەسووتى . من مەسلەى يارمەتى بە برادەرانى كە لە عىراق ما بوونەوہ
ھىنانى چەند برادەر بۆ ئوروپا بۆ خويندن ھىنامە كۆرپ دوكتۆر رادمنىش لە
ولام دا گوتى :

- ئەو مەسلە بۆ ئىشمەش لە كۆرپ داىہ . ئىمە دەبى لەگەل برادەرانى حيزبى
ديموكرات بگەينە نەتىجەيەك واتە ئەم وتو وپزەى بۆ يەك گرتن لە پىشەوہ
دەس پى كرابوو درىزە پى بدەين .

كاك رەھمان لەو بارەوہ ھىچى نەكوت . پاشان بە رادمنىشى كوت : "خىزانم
نامەى بۆ ئىپوہ نووسىبوو داواى كردبوو كە بە ئىندامى حيزبى تودە وەرى بگرن
تا ئىستا ولاى نەدراوئەتوہ . من داوا دەكەم كە خىزانم بە ئىندامى حيزبى
تودەى ئىران قىبول بگەن .
دركتۆر رادمنىش گوتى :

- بەلى . . . ئىمە نامەكەمان وەرگرتوہ ، بەلام جوايى جى بدەينەوہ . خىزانم
ئىرانى نىہ ، چەكە خەلكى چكولواكى يە ، چۆن دەتوانى بىتە ئىندامى
حيزبى تودەى ئىران ؟

- ئىستا ئەو پاسپورتى عىراقى پىيە وەك بىگانەيەك لىرە دەر س دەخوئىنى
ئىستا ئەو ئىتەر بە چەك نانسرى .

دوکتور رادمنیش گوتی :

– ٹیتر ٹهه مهلمههکی دیکهیه ، کاری خوتانه ، چوں دهخوینی بیسه
ج پاسپورتیکو به ج ناویک لیږهیه ٹهه خوتان دهیزانن .

پاشان رووی له من کرد گوتی :

– ٹیمه له سر ٹهه باوهږهین که تو مدیرهههی بهرزی حیزب بخوینی خوت
دهزانی هه موو کهس ناتوانی بجیته ٹهه مدیرهههیه .

کاک رهحمان گوتی منیش هر له سر ٹهه باوهږهم .

– زور باشه ٹیمه نامه بو کومیتیهی ناومندی حیزبی کوسوونیستی چکوسلواکییا
دخووسین .

دانیشتنه که به بی باس و لیگولینهوه له بارهی شیران و هاوکاری حیزبی

دیموکرات و حیزبی توده کوتایبی پی هات .

چوونى ژيتنا

باش شهوه كه نيزيكه‌ى دوو مانگدله هوتيل بوم ، خيزانم لمبر منداله كه نميدهتوانى بيتهوه هوتيل من به تضيا له هوتيل مابوومهوه . مانهوه‌ى من له هوتيل بوئندامانى حيزبى توده كه له پراگ بوون و بهشى زوربان له " ژيتنا " دهزيان ، بيوه هوئى ئيرميهي و گمليكي پيوه ماندو بوون . زور جار به نوينمرى حيزبيان گوتبوو : بو چى ئيمه له ژيتنا دهزين و كهريم له هوتيل رادمبويرى ؟

نا حهقيان نمبوو ، چونكه بيچكه لهو قسهو باسانهوه شهره دندووكه و ئيرميهي به يهك بردن كارى ديكميان نمبوو . نوينمرى حيزب ئهفسهريكي ژاندارمى حكومتمى ئيران بوو پياويكى زور باش و بهراستى كوموونيسيكي واقعى بوو له پراگ به نيوى " دايبى " دناسرا - نيوانمان زور خوش بوو . روزييك پي گوتم :

— برادهرانى چيك گوتوياننه همتا خانووت دمدمنى خيزانت ديتهوه لات توش بچى له ژيتنا بوى .
ژيتنا شهمايك بوو له پراگ له نيزيك مهيدانى " قاسلاكي " ، خانووئى ژماره چوار . نيزيكه‌ى ۲۰ زوورى بچوكى ۲ كهسى ههبوو . له سهر دهسى ريژيمى بوروزايدا واته پيش نازادى چكوسلواكى هاتنه سركارى حيزبى كومونيست شم شوينه زنى خراپى تيدا زيان و فاحشه خانه بوه .
باش رووخانى ريژيمى سرمايعدارى شم ژانمان بو كارخانهو شوينسى كار كردن ناروون و بلاويان پي كردون خانومكش بيوه دهولتمى .

له پيشدا پنا بهره سياسيگاني يونانيان لهم خانوه نيسته چي كرده وو .
 دو ايمش نيرانيمكانيشيان برده وه شو خانوه له ويذا دهزيان . دمركه وانكيان
 بو دانا بوون ، هر كهس پاش سمعات دوا زده چو وبا وه نرگاي لي ندمكرده وه .
 كابر اي دمركه وان دمگوت خانوي خويستي و ليان بريوه . هميشه روو كرش
 تووره و تون وهك سكي در و ابوو .

جاريك (دایي) دمكي پراوه دمگوت شمويك كارم هببو ناچار بووم تا دواي
 سمعات دوا زده نه متواني بگيريمه وه بو خانوه كم كه گيسته مه بر دمركي
 نم ويرا زنگد لي بدم . دمرزاني كابر اي وهك سگد به كرم دادني . له پيشدا
 گوتم چار نيه ، له بن دمرگا خوم مات دمكم تا دميته روز . پاشان بيرم لسه
 شتيكي تر كرده وه . هر له پناي دمرگاي زيتنه تليفوني هببو . چووم
 تليفونم له كابر اي كرد . له خور راپهريو تليفوني هملگرت هملوي گوت و من
 تليفونمكم داناو زنگي دمرگام لي دا . كابر اي هات دمرگاي كرده وه . گوتم
 ببه خسه كارم هببو و دمرزنگي كهوتووم .

كابر اي گوتي : تو قه ناكا سگد بابيك تليفوني كردو له خوي راپهرا ندم
 نازانم شو سگد به كي بوو .
 ملم هيز كردو دنگم نكردو چومه زووري .

به كورتي منيشيان برده زيتناو زووريكيان دامني . به لام زوري پي نه چوو له
 به شقامي " مانيسوقا " خانويان دامني و خيزانم له گمل مندالمكي هاتمه
 و جي گير بووين .

بی دیپلۆم بوۆ زانستگا

له بهرگی یه که می بیره وه ره که نام دا باسی شه وه م کردوه که من نه چوممه
معدره سه و له ده بیرستان نهم خویندیوو دیپلۆم و به لگهی خوینده واری معدره سه م
نه بوو . شه وه ی ده مزانی هه مووی له (مکتبه ی خه لک) دا فیۆری بیوم شه و چمنه د
مانگهی له پراگ بووم کاک ره حمانی قاسملۆ له باره ی ده ستوری زمانه سه وه
که لیکی یارمه تی دا بووم ، له باری زمانه وه فیۆری زۆر شتی کردبووم و توۆزیك
له ده ستوری زمان حالی ده بووم . به م حاله شی ده بوایه له ته مه نی سی و شه ش
سالییدا بچه زانستگا و ببه به خویندکارو دهرس بخوینم . ئاشکرایه له سه و
ته مه نه دا بوۆ که سیکی ریشه ی خویندن و فیۆر بوونی معدره سه ی نه بوو بی زۆر
دژواره . له زانستگاش له م ته مه نه دا به زه حمه ت خویندکار وه رده کرن به لام من
په نامه ری سیای بیوم . بوۆ وه رگرتن له زانستگا دا وای دیپلۆم و به لگه ی
خویندنیان لی نه کردم . به تایبه ت حیزبی توده ی ئیرانی ش ناساندبوومی .
به کورتی له زانستگای پراگ له کۆرسی زمان ناوم نووسی و هه وه له سی
سیتامبری ۱۹۶۰ له گه ل خویندکارانی بیگانه له زانکۆی زمان ده ستم کـرد
به خویندنی زمان ی چیکی .

له زیانم دا کاتیك بریارم دابی کاریکی بکه م هه میشه به شیل گیتی به
وره ی به رزو به بیرو باوه رپه وه ده کژ راچووم و ته واوم کردوه . مه سه له ی
خویندنه که شم ئاوا بوو . دیتم زمانه که زۆر زه حمه ته زۆر که می تی ده گه م و له
سه ره تاوه هه ره ته قم له سه ری ده هات . به لام بریارم دا بوو که بخوینم ئیتسر
شه و رۆز خه ریک ده بووم و نهم ده هیشت کاتم به فیۆر بی بچی .

هەرچەند مەروۇف لە تەمەنی هەورازیش دا بی بەلام دیسان خۆیندکساری و
خۆیندن لە نیو خۆیندکارانی گێج بە تاییەت لە جی وەک پراگ نەک هەهەر
ناخۆش نیە بەلکو مەروۇف دەبووژینێتەوه .

لەو کاتەدا ئیتر مالممان هەبوو خێزانم لە کەرچ گەر ابووه ، بە لام ئهسهو
مەعاشی وەک خۆیندکاریک وەرە دەگرت فرە کەم بوو بەشی ژیانی نەدە کردیسن
خێزانم پیریاری دا منداڵەکان لە یانە میلان دابنتی و کار بکا . لە کارخانە -
یەکی رادیۆ سازی کاری دیتەوهو دەستی بە کار کرد . مەعاشی هەر دوو کمان
بەشی دەکردین و وهزعی ژیان و بەرێ چوونمان خراب نەبوو .

پاش ئەوه کە چەند جاری دیکەش لە بارە یارمەتی بەو برادەرانی کە
لە عێراق مابوونەوه لە بارە هیسانی عەولای عیزەت پور و یوسفی ریزوانی
و یوسفی ئەنوەری بو ژورویا نامەم بو ژبەراییەتی حیزبی تودە نووسی و
جوابیان نەدامەوه ، ئیتر وازم هینا بە لام قەتیش ئەوانم لە بێر نەچۆوه .
سەرگەردانی و پرش و بلاوی ئەو کورە باشانە لەگەڵ بەشخوراوی نەتەوه کەم ،
هەمیشە فیکرو هۆشی تازار داوم .

کۆمپلەئی خویندکارانی کورد له ئوروپا

له مانگی ئوتی ۱۹۶۰ کۆمپلەئی خویندکارانی کورد له ئوروپا لیستی کۆنکره بۆ پینجهمین کۆنگره‌ی خویندکارانی کورد له ئوروپا دا به‌شدار بین. کۆنگره له برلینی روزئاوا ده‌گیرا له گه‌ل کاک رحمانی قاسملۆ چوونیه برلینی رۆژ هه‌لات. کاک رحمان ده‌یویست چاوی به ریبه‌رایه‌تی حیزبی توده بکه‌وێ. له قه‌رارێکی پێشو دا ئینابوو چاومان به کیانوری و فروتن ئه‌ندامانی کۆمپته‌ی ناومندی حیزبی توده که‌وت، توژیگ له وه‌زعی ئێران په‌رسیاریان له من کرد پاشان گوتم:

— هاوێکی کیانوری ئێوه بو‌چی و لا‌ت و به‌جی هێستوه ناگه‌رینه‌وه بو‌ ئێران و تین و تاویگ و به‌ر خصبات بدمن و ریکخراوه‌کانی حیزبی توده زیندو بکهنه‌وه؟ — چۆن بکه‌رینه‌وه؟ وه‌زعی ئێران ئیستا بۆیه نای، پاشان ریکگی گه‌رانه‌وه نیه، به‌ کوێ دا بکه‌رینه‌وه؟

— ئه‌گه‌ر بتانه‌وی بکه‌رینه‌وه ریکه‌ په‌یدا ده‌بی. ده‌کرێ به‌ ئه‌فغانستاندا بچنه‌وه — تو‌ریگی ئه‌فغانستان شاره‌زای؟ شمش شو و شمش رۆژ ده‌بی به‌ پێیان به ریکگادا به‌روێ تا ده‌گه‌یه شاریکی ئێران.

— قه‌صیدی چیه من چن‌د شو و رۆژ به‌ پێیان رۆیشتووم تا گه‌یشترومه عێراق. پاشان ئه‌گه‌ر ئێوه بوون به ئه‌ندامی حیزبی توده قه‌راری ئه‌وه‌تان کردبوو که هه‌ر له ئالمان بن و به‌ سواری ماشینی بکه‌رین؟ رفیق کیانوری قه‌سه‌کانی منی به‌ دل نه‌بوو. پاشان له لای ئه‌ندامانی دیکه‌ی

کۆمیتەتی ناوەندی گوتبۆی : " حەسەمی پسر خۆبێی است ولی کمی از مرحله پیرت است " واتا " حەسەمی کۆرپێکی باشە بە لām گیرەیی لە هەولبێر دەگەڕێ " .
 پاش دیتنی کیانوری و فرۆتنی که هەستم پێ کرد دیتنێکی زۆر دۆستانە
 نەبوو لە گەڵ کاک رحمان چووینە برلینی رۆژ ئاوا . که چووینە ئەو شوپنەیی لە
 پێشدا بو کۆنگرە دیاری کرابوو دیتمان کەسی لێ نیە . ئادریستیکی دیکەیان
 نووسیوهو بە دەرگایانەوه داوه .

ئێمە شارەزا نەبووین لە هەموو خراپتر مارکی ئالمانی رۆژ ئاوامان پێی
 نەبوو که سواری تاکسی بین و بچینە شوپنەیی کۆنگرە .

تووشی کابرایهکی بووین ، کاک رحمان بە ئالمانیهکی که دەیزانیسی
 پرسیاری شوپنەگەیی کرد . کابرا ئادریسهگەیی پێ گوتین ، گوتی سواری "ئوبان"
 بن لە فلان ئێزگە وەرنا خوارێ . کاک رحمان گوتی پارەمان نیە بلیت بکڕین .
 کابرا وهک پیاوان دەری هینا بەشی بلیت پارەیی دابینی . کاک رحمانیشت
 پاکهتە سیفاریکی روسی پێ بوو که رەسمی " لایکا " ی لە سەر بوو ، ئەهو
 سەگەیی که هەوهل جار لە یهکیستی سوڤیمتی ناردبوویان بو ئاسمان . دای بـه
 کابرای ئالمانی . کابرا ئەوهنده شاد بوو دەتگوت سەگەگەیی بە زیندوویی
 دراوهتی . گوتم کاک رحمان ئەو کابرایه زۆر پیاو بوو ، یا ئالمانی نەبوو یا
 کۆنگرەییکی زەحمەتکێش بوو !

شوپنەیی کۆنگرەمان دیتەوه نیزیکهی شێت کەس خۆپندکارو نەخۆپندکار
 بەشدار ببوون .

رۆژی ۲۲ی مانگی ئوتی ۱۹۶۰ کۆنگرەیی پینجەمی کۆمەلهی خۆپندکارانی
 کورد لە ئۆروپا بە رەسمی دەستی بە کار کرد لەو کۆنگرە دا دوکتۆر کامران
 بەدرخان لە پارێسهوه هاتبوو . ئیحسان نوری پاشا لە تارانەوه هاتبوو . کاتیک
 ئیحسان نوری پاشا وه زوور کەوت بە سرودی ئەی رەقیب پیشوازی لیکرا .
 کاتیک کامران بەدرخان هات کاک رحمان گوتی ئیستا بە گزم دا دی بە لām باشە
 رەنگە نەم ناسینەوه دەلێم من نەبووم کاکم بوو .

قەسە کاک رحمان وەرست گەرا . کامران بەدرخان هات لە نیوانی

من و کاک رحمان دانیشت پاش ئه حوال پرسی و ناسینی قاسملۆ کوتی :
" ئه گهر توۆ کۆمهلهی خویندکارانی کوردت تیک نه دابایه ، ئیستا وهزعهی
کۆمهله شتیکی تر ده بوو . ئیوه له ئاست کۆمهله وه تاوانبارن ."
کاک رحمان کوتی : " میرم ئه وه من نه بووم کاکم بوو ، ئه وه ده من له ئوروپا
نه بووم ."

مه سه له چ بوو ؟

سالی ۱۹۴۹ رهحمانی قاسملۆ ، ئه حمه دهی قاسملۆ نوره دین زازا ، عیسمهت
شهریف و چهند که سی دیکه کۆمهلهی خویندکارانی کورد پیک دین که ناوه نه ده .
که ی له سوپس بوه ، پاشان ئیبره جی ئه سکهنده ری له پارێس به رهحمان و
ئه حمده ی قاسملۆ ده لێ که پیک هینانی ئه وه کۆمه له یه له سه ر بناخه ی نه ته وه یی
له گه ل " مارکسیزم " نایه ته وه . ئیوه ده بی بچنه نیو یه کیته ی خویندکارانی
ئیرانی که سه ر به حیزبی توده بوو . ئه وانی دیکه ش هه رکه س له گه ل خویندکا
رانی ولاتی خوین ها و کاری بکه ن . ئه وه ده مه ده ولته ی ئیران بوری خویندکاری
رهحمانی قاسملۆ بریوه . حیزبی توده هیناویه نه په رگ و له چکولواکیا
بوری خویندکاری بو وه رگرتوه . به لام به ماننامه ی له به ره بکه هه لوه شانسه وه ی
کۆمه له ی خویندکارانی کوردیشی پی بلاو کردۆته وه .

به م جو ره پاش ئه وه ی که برایانی قاسملۆ به ماننامه ی هه لوه شانسه وه ی
کۆمه له ی خویندکارانی کورد بلاو ده کهنه وه ئیتر کۆمه له ناسینی . تا سالی
۱۹۵۶ جاریکی تر خویندکاره نیشتمان په ره ره کانی کورد له لهنده ن کۆمه له بیان
دامه زران دۆته وه .

له گۆنگره ی پینجه م دا نوینه ری یه کیته ی خویندکارانی جیهانی ، یه کیته ی
لاوانی جیهانی ، نوینه ری پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق ، نوینه سه ری
یه کیته ی خویندکاران و یه کیته ی لاوانی عێراق به شدار بوون . کۆمه له یه که سی
کوردستانیش له لایه ن چهند که سی هۆلهندی یه وه دامه زرابوو نوینه ری ئه وانیش
به شدار بوو . له راستیدا ئه گهر به واقع ته ماشا کرابایه ، له جیاتی کۆمه له ی
خویندکارانی کورد له ئوروپا ده بوایه بگوتری : " کۆمه له ی خویندکارانی

کوردستانی عێراق ، سەر بە پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق" .
چوونکە دەسەڵە دوایدا بای دەکەین ، وه له ته‌واوی کرده‌وه‌کان و سیاسەتی
کۆمەڵەش له سا لانی دوایی دا به جوانی دەرده‌که‌وی کۆمەڵه هه‌میشه سیاسەتی
پارتی به‌ریوه‌بردوه هه‌رگیز کوردستانی نه‌بوه .

ده‌سته‌ی به‌ریوه‌به‌ری کاروباری کۆنگره هه‌ملێژێردراو به سرودی ئه‌ی ره‌قیب
ده‌ستی به کار کرد . پاش راپۆرتی سکریتەر و وتاری نوێنه‌ران هاته سەر باسی
به‌رنامه‌ی کۆمەڵه‌ی خۆپێندکارانی گورد له ئۆروپا .

دوو رێباز ، دوو هه‌لوێستی له کۆنگره‌دا ده‌بێنرا . به‌کیان رێبازو هه‌لوێستی شه‌م
خۆپێنکاره کوردانه بوو که شه‌ندامی حیزبی کۆمۆنیستی عێراق بوون و زۆر که‌م
هاتبوون . سیاسەتی حیزبی کۆمۆنیستی عێراق له باره‌ی به‌شدار بوونی شه‌ندامه
کورده‌کانی له کۆمەڵه‌و له کۆنگره‌دا روون نه‌بوو . له پێشدا نوێنه‌ری حیزب له
ئۆروپا رایکه‌یاندبوو که شه‌ندامه‌کانیان به‌شداري نه‌که‌ن پاشان لێکیان دابوووه
که ته‌ریک بوونیان له کۆمەڵه‌ی خۆپێندکارانی گورد دا کارێکی راست نیه . له
عێراقه‌وه خه‌به‌ریان دابوو که به‌شداري کۆنگره بن . به‌لام ئیتر دره‌نگدبوو له
ولانه‌کانی ئۆروپای رۆژ هه‌ لات بێجگه له ئالمانی دیموکراتی ئه‌وانی ته‌سـ
نه‌یانته‌وانی بوو بگه‌نه کۆنگره .

زۆربه‌ی شه‌ندامانی کۆمەڵه‌ی به‌شدار له کۆنگره‌دا سەر به پارتی دیموکراتی
کوردستانی عێراق بوون که رێبازو هه‌لوێستیکی جیاوازیان هه‌بوو . کۆمۆنیستهـ
کان له که‌مایه‌تی دا بوون ، به‌ریوه‌به‌رانی کۆمەڵه‌ که ده‌یانزانی زۆر بهـ
به‌شدارانی کۆنگره له‌گه‌ل ئه‌وانن ، که‌متر رێکیان ده‌دا که له سەر مه‌سه‌له‌کان
وتو ویژ بکری . پتر له سەر شه‌وه سوور بوون که ده‌نگ وه‌رگیری .
نمونه‌یه‌کی سه‌یر :

باسی شه‌وه هاته‌ گۆری که داخوا له ئێراندا به‌ختیاری کوردن یا کورد نین ؟
که‌مال فوناد و وریا ره‌واندزی و هیندیکی تر ده‌یان گوت به‌ختیاری کوردن . کاک
ره‌حمانی قاسملۆ به جوانی روونی کرده‌وه که به‌ختیاری کورد نین ، خۆشیان پێ
کورد نیه . شه‌و باسه‌ درێژه‌ی کێشا ئاخه‌ که‌ی کوتیان ده‌بی ده‌نگ وه‌رگیری .

ئىعمە گوتمان ئەو شىۋەبەھكى راست نىھ ، بە دەنگدان كەس نابىئە كورد .
 قايىدەى نەبوو كورد يۈۈنى عەشیرەتى بەختياربان خستە دەنگەۋە . بە زۆرەى
 دەنگ لە كۆنگرەى پىنجى خۆپىندكارانى كورد لە ئۆرۈپا بەختيارى بوو بە كورد .
 ھەر بەر بونەۋە بەندى يازدەبىان لە بىرپارەكانى كۆنگرەدا پەسەند كەرد كە
 دەلى : " چۈۈنكە كۆنگرەى خۆپىندكارانى كورد زۆرەى قسە نوورائەكانى
 ۋەك بەرنامەو بىرپارەكانىش بە عەرەبى بوون دەقى بەندى يازدە بە عەرەبى
 دەگىپىنەۋە .

۱۱- يطالب المؤتمر الحكومة الإيرانية ان تعترف رسمياً " بان كردستان
 ايران اتنولوجيا و جغرافياً تضم من الجنوب الى الشمال المقاطعات والمنا-
 طق التالية " مقاطعة لورستان بما فيها بمختيار . . . "

ۋاتا : " كۆنگرە داۋا لە حكومەتى ئىران دەكا بە چەشنى رەسمى دان بـەۋە
 داہنى كە كوردستانى ئىران لە بارەى رەگەزى و جوغرافىيەى لە خوارەۋە ھەتا
 سەر ۋ ئەم ناۋچە ھەرىمانە دەگىرئەۋە : " ھەرىمى لورستان بە بەختيارى يەۋە "
 كۆنگرە بىرپارىكى دىكەى پەسەند كەرد كە داۋا لە حكومەتى ئىران دەكرا كە
 لە كوردستانى ئىران قوتابخانەى كوردى بكاتەۋە .

عەولا خانى سەفى قازى خۆپىندكارىكى كوردى ئىرانى ھەستا و گوتى :
 " پىشنيار دەكەم كۆنگرە داۋا لە حكومەتى ئىران بكا كە لە كوردستانى
 ئىران قوتابخانەى عەرەبى بكاتەۋە ، بو ئەۋە كە خۆپىندكارە كوردەكانى
 ئىرانى فېرى عەرەبى بن تا ئەگەر ھاتنە كۆنگرەى كۆمەلەى خۆپىندكارانىسى
 كورد لە ئۆرۈپا بتوانن لە قسە ۋا خافتن و بەرنامەو بىرپارەكانى كۆنگرە تى
 بگەن !

بەرنامەى كۆنگرە

لە سەر بەرنامەى كۆمەلە باسكى فرە توندو دوورو درېز دەس پى كرا . ھەر-
 چى ئىعمەو برادەرانى حىزبى كۆمۈننىستى عىراق بوۈبن لە سەر ئەو بـاۋەرە
 بوۈبن كە كۆمەلەى خۆپىندكارانى كورد رېكخراۋەبەھكى دىموكراتى و پىشكەۋتو-
 خوازە پىۋىستە خەباتى دزى ئىمپىريالىستى دزى ئىستىعمارى لە پىروگرامى

كۆمەلە دا بگونجېندرى . ناكرى رېكخراومىك خۆى به دىموكرات ـ پىشكەوتنـ
خواز بزائى ، به لآم له پرۆگرامى خويدا باسى دژايەتى ئىستىعمارو
ئىمپىرياليزم نەكا .

كەمال فوئاد و رېبەرانى دىكەى كۆمەلە كە سەر به پارتى دىموكراتسى
كوردستانى عىراق بوون دەبانگوت : " پىويستە نىبە له بەرناصدا باسى
ئىستىعمارو ئىمپىرياليزم بگەين . بەتايبەت خويخداكارەكانمان له ولاتانى
روژ ئاوا دەخوينن و باسكردنى پى ناوى . له سەر ئەو مەسەلەى كيشەىكسى
زۆر كرا . من به كەمال فوئاد م گوت : " ئەكەر بەراستىشان نەبى و شەبەكى
دژى ئىستعمارى ھەر تى بخەن . ئىستا تەنانت و لاتەكانى ئىستعمارىش جار و
بار دژى ئىستعمارو ئىمپىرياليزم دەدوين .

باش ئەو كە ھىچ مەنتىق و بەلگەىكەيان بە دەستەو نەبوو كە نىشانى
بەدەن له بەر چى ناىانەوى خەباتى دژى ئىمپىريالېستى له بەرنامەى كۆمەلە دا
بگونجى گوتيان دەنگ وەر دەگرين .

بە زۆرەى دەنگ " خەباتى دژى ئىمپىرياليزم و ئىستعماربان له بەرنامەى
كۆمەلە دەر ھاويشت . ھەرچەند بەندەكانى بنەرەتى پرۆگرامى كۆمەلە جوان و
پىشكەوتنخوازن ، بە لآم باس نەكردنى خەباتى دژى ئىستعمارى له رېكخراـ
ومىەكى دىموكراتى خويندكارى دا ، بە لای مەنەو كەم و كۆرەكى گەورە بوو .
ليرەدا بەرنامەى كۆمەلەى خويندكارانى كورد له ئۇروپا كە له كۆنگرەى
پىنجەم دا پەسەند كرا بە عەرمى دەنووسىنەو :

ستور جمعىة الطلبة الاكراد فى اوروپا

اولا : الاسم : جمعىة الطلبة لاکراد فى اوروپا

ثانيا : الاهداف الاساسية :

١- توطيد الصلات بين الطلبة الاكراد فى اوروپا و تنظيم الالتقاءات الدوريم
بينهم .

٢- تحقيق التعاون المادى المتبادل بين الطلبة الاكراد فى اوروپا .

٣- تنمية الثقافة الوطنية الكردية والعمل لمالح الشعب الكردى ومألتة
الوطنية .

٤- تعريف العالم على ثقافة الشعب الكردي و وطنه كردستان و اوضاعه و مسألته الوطنية .

٥- تقوية روح التعاون و المداقة بين الطبقة الاكراد و طلبة البدان الاخرى ، و لاتصال بالمنظمات الطلابية و غير الطلابية من وطنية و عالمية و التعاون معها ضمن اهدافنا و مصالحنا المشتركة .

٦- تأييد نضال كافة الشعوب من اجل تحريرها الوطني و تقرير مصيرها بنفسها بما فيها شعبنا الكردي .

لييره سدا له سهر نيويه وكي بمني ٥ يش مونا قه شه كرا . ئيمه ده مانگوت پيويه ندي به ريكر او هكاني خويئدكاري پيويسته دياري بكرئ ، ريكر او ي خويئدكاري شهوتو همن دروست كراون بو به ربه ره كاني هيژه مپيشكه وتنخوازه كان له جيهاندا ، پيويه ندي گرتن له گهل شهوانه به قازانجي جولانه وه ي كورد نيه . به لام شه وشيان قبول نه كرد و به زوريه ي دهنگد سه بانديان .

هر له گونگره دا به ئندامي كو مه له وه رگيرام پاشان له پراك به ئندامي به ريويه به ري كو ميته ي لق هه لبيژيرد رام .

چوونى زانستگا (مدرسمى بهرزى حيزب)

له كورسى زمان باش دهچوممه پيش له نيمتتحان دا نمره ي باشم وهرگرت .
لهو ماوميهدا كه كورسى زمانمان دهخويند دهيان بردين بو شوينه ميژويهكانى
چكوسلواكيا ، دهيانگيرلين ، چيگاي ميژوويي و فهرهمنگيان پي نيشان دمدارين
خويندكارى بيگانه له ههموو ولاتانهوه ههموون سهفهرهكان خوش دهگوزهران .
له وچانى هاوينيشدا خهريكى فير بوونى زمان بووم . له لقي كومهلشدا له
پراگ چارو بار كو دهبووينهوه و له سر زور مهسهلهكان ناكوكيمان دهبوو .
كورهكانى نمدامى لق ههموويان سر به پارتى بوون بيرو باوهري تسك و بي
تهجرووبهوه تنانمت هينديكيان بي بيرو باوهريش بوون . به لام ههموويان له
سر بهر بهر هكانى لهگهل حيزبى كوموونيستى عيراق بهكيان دهگرتنهوه .
روژى ههوهلى سپتامبرى ۱۹۶۱ چوومه زانستگا و شمجاره بووم بسه
خويندكارىكى رسمى و بهرنامه ي دهرس و دهفتهرچه ي خويندكارى كارتسى
چوونه زانستگام وهرگرت .

بهرنامه ي دهرسهكانم بو سالى ۶۱ - ۶۲ برىتى بوون له :

- ۱- ميژوى جولانهوه ي گريكارانى جيهان .
- ۲- پيئونهديهكانى نيونمتهوايهتى .
- ۳- شابوورى سياسى .
- ۴- ماترياليزمى دىاليكتيك و ماترياليزمى ميژويي .
- ۵- سياستى فهرهنگى .

۶- میژوی حیزبی کۆمونیستی چکوسلواکی .

۷- زمانی چیکی .

دیاره ئەم دەرسانه بۆ کەشیکێ رابوردوی خویندنی مەدرەسەیی نەبێ هاسان
نین . بۆ ئەوەی بتوانم لە کاتی خۆیدا ئیمتیحانەکانم بەدەم و دەدا نەکەوم ،
بەریارم دا بە شیلگیری خەریک بەم .

لە زانستگا لە گەڵ برادەرێکی چیک بە ناوی شتیپان کوبلیها " کە بەر-
پرسی حیزبی پۆلی ئێمە بوو ژووڕیکیان دا بوومی پیکهوه دەژیاین . ئەو
برادەرە گەلیکی یارمەتی دەدام . زۆر کەم دەچوومەوه مالتی روژی ۱۲ ساعەت
بەلکو پتر خەریک دەبووم و دەم خویندەوه وای لێ هات نەخۆش بووم دوکتۆر
خویندەوهی زۆری لێ قەدەخە کردبووم ، داینابوو تەنیا روژی شەش ساعەت
خەریکی دەرس و خویندەوه بەم . کوبلیها کتیبەکە لێ وەر دەگرتم و دەچووین
بەرەمان دەخواردەوه .

له گهل بمریوه بهرایمتی کوملهی خویندکارانی کورد

له هۆلندا کۆمهلهیهک به ناوی " کۆمهلهی کوردستانی دوهلی " پیک هاتبوو بهریوهبهری کۆمهلهی خویندکارانی کورد نووسراوه و چاپهمنی شهو کۆمهلهیهی دضاردو دهینووسی بلاوی بگهنهوه .

من له کۆمیتتهی لق دا پێشنیارم کرد نامیهک بو کۆمیتتهی بهریوهبهری بنووسین که وهزعی شهو کۆمهلهی هۆلندیمان لی روون کاتهوه . شهو کۆمهلهیه چیه ، سهری به کویوه بهنده و چوون دامهزراوه ؟ نامهکه نووسرا به لام کۆمیتتهی بهریوهبهری نهکه ههر وه لایمی نهداوه ، بهلگو له پر رایگهیاوند که کۆنگرهی شهی کۆمهله شهو سال له هۆلندا له ئامیستیردام دمهسترئ .

بێجگه لهوه زور له خویندکاره کوردهکانی ئەندامی حیزبی کۆمونیستی عێراق له پراگ داوایان کردبوو که بین به ئەندامی کۆمهله . کۆمیتتهی لق وهری کرتبوون به لام به گوێرهی بصدی چواری پرۆگرامی کۆمه له که شهویشیان به زور بهی دهنگ سهپاندهبوو ، دهبوایه دهنهی بهریوهبهری گشتی له سهر بریاری کۆمیتته لق له بارهی وهرگرتنی ئەندام موافقهت بکا . دیاره شهوش ههر بویه بوو که ئەندامهکان له بێژنگ بدن . پاش دوو مانگ که شهو نامهمان نووسیوو جوابی بیان نهداوه . کۆنگرهی شهو نێزیک دهبووه دیاره نهیاندهویست که ئەندامانی حیزبی کۆمونیست له کۆمهلهدا وهربگیرین و له کۆمهله دا بهشدار بین .

بو ههلسنگاندنی بریاری کۆمیتتهی بهریوهبهری گشتی له مهپ بهستنی

کۆنگره له ئامیستیردام و ولام نعدانهوه له باره‌ی وه‌رگرتنی ئعدامی تازه روژی ۱۹۶۱/۵/۲۷ کۆمیتە‌ی لق کۆبووه . له‌ویدا من پرسیم بۆچی کۆنگره جارێک له وڵاتهکانی سۆسیالیستی نابه‌ستری ؟

له ولام دا گوێیان به‌ریوه‌به‌ری گشتی زۆری ههول داوه به‌لام له وڵاتانی سۆسیالیستی جیگا و ریگامان نادهنی .

من ده‌زمانی وا نیه . له یه‌ك دوو ریگاوه ده‌س به‌ کار بوون بۆ شه‌وه‌ی ریگا بدری کۆنگره‌ی شه‌شی کۆمه‌له‌ی خوێندکارانی کورد له پراگ به‌سه‌تری پاش ههول و ته‌قه‌لایه‌ک که براده‌رانی حیزبی کۆمموونیستی عێراقیش یارمه‌تیان ده‌دا ، به‌کیستی خوێندکارانی جیهانی به‌لینی دا که هه‌موو ده‌ره‌تانی بۆ به‌ستنی کۆنگره پیک بینی . من به‌ گورجی نامیه‌کم بۆ دوکتۆر وریا ره‌واندزی نووسی که وا هیندی به‌شی نامه‌که لێره‌دا ده‌گیرمه‌وه :

" برای خوشه‌ویستم کاک وریا پاش سلاوێکی گه‌رم چوونکه هه‌ر ئادریسی تووم له لایه بیرو رای خۆمت بۆ ده‌نووسم و چاره‌روان دمب زوو ولامم بدمیه‌وه . ۱- وه‌ك ده‌زانین (کۆمپلێکی کوردستانی دوو وه‌لی) له هۆلندا له‌م وڵاته خیر خوا و ئازادی به‌خشه ! دامه‌زراوه . دامه‌زرینه‌رانی ئهم کۆمه‌له‌یه هه‌چیان کورد نیه . تنه‌یا له‌ ری خوادا بۆ ئازادی کوردتی ده‌کۆشن ! زۆر باشه . . . مالیان ئاوا بی . هه‌ر له ئیستاوه بیرو رای خۆم له سه‌ر شه‌وان ده‌رنابهرم . هه‌ر که‌س به‌ راستی خزمه‌تی بزوتنه‌وه‌ی کورد بکا ، پێشوازی لێ ده‌کهم . به‌لام شه‌وه‌ش هه‌یه من وه‌ك ئیوه هه‌ر که‌س ناوی کوردی هینا فریوی ناخووم . چوونکه نه‌ته‌وه‌ی ئیمه زۆر جار ده‌ستی به‌ ئاگر سووتاوه . ئیوه تاشیستا له‌سه‌ر چۆنیه‌تی پیکهاتنی ئهم کۆمه‌له‌یه به‌یانیکتان ده‌ر نه‌کردوه ، بیرو رای خۆتان ده‌ر نه‌بریه ، هه‌ر چوونکه ناوی کوردستان دینی ، ده‌لین گو‌قاره‌که‌یان بفرۆشن و بلاوی بکهنه‌وه . له کاتی‌کا ده‌یوایه ئعدامانی کۆمه‌له له پیکهاتنی ئهم کۆمه‌له‌یه ئاگادار بکه‌ن . بێجگه له‌وه مانگی‌ک له‌مه‌و به‌ر بۆ ئیوه‌مان نووسیوه به‌لام وڵاتمان نهداوه‌ته‌وه .

۲- مه‌سه‌له‌ی جیگای کۆنگره که بریارتان داوه له ئامیستردام به‌سه‌تری بۆ

هممو کەس بوته جيگای پرسيار . من به سەربەستی بيرو رای خۆم لەو بارەوه بو
 ئيوه دهنووسم . چونکە ناتوانم له کۆنگرەدا بەشدار بم ، ئەگەر نامەکه توورەي
 کردن له کۆنگرە بێخویننەوه . نازانم بۆچی هه‌موو دنيا له کۆنگرەي خوینکارا-
 نی کورد و مەنگ هاتوه بيجگه له هۆلەندا . (پێتەختی ئەم دەولەتە که بـ
 ئازادی گەلان و ئەمانی ئیستعمار تێ دەکۆشێ !) ئيوه باش دەزانن که هۆلەند
 يەکیک لەم پینج دەولەتانه بوو که له کۆری نەتەو مەیک گرتوه‌کان له بـ
 ئەمانی ئیستعمار دەنگی مۆخالیفی دا . ئیستا ئەوه رازی بوه کۆنگـ
 کۆمەڵە مەیک له ولاتەکه‌ی بگیری که دەیه‌وی مافی نەتەوه‌که‌ی له تورکیا و ئیرانی
 هاو پیمانەکانی بستینێ . بەراستی پیاو سەری له کردەوه‌کانی ئيوه —
 دەمیئێ . ئیستا ئەوه فیکره بو من هاتۆتە پێش که به خۆرایي نەبوو ئيوه وشەي
 " دژی ئیستعمار " تان له منهج و پروگرامی کۆمەڵەدا نەدەمەزاند چونکە
 نەتاندەویست دەست له ولاتە ئیستعماریه‌کان هەلبگرن . بهو حالەش دەلیـ
 بێهکیتی قوتابییانی عالمی ئیعترافمان پێ ناکا . کاک وریا . . . ئيوه لـ
 پروگرامدا ناوی ئیستعمار ناهینن به کردەوش خۆتان به‌وانهوه چەپانده به
 هیوای ئەوه‌ن له سایه‌ی وانه‌وه حەقی کورد بستینن . من وا دەزانم ئيوه بـ
 هەلبژاردنی ئامیستیردام بو موخته‌مه‌ر دوو مەبەستان هه‌یه . هه‌هل ئەوه‌یه
 ناتانەوی ره‌وشی خۆتان نیسەت به ئیستعمار و ولاتەکانی ئیستعماری روون
 بگمەنوه . دووهم ئەوه‌یه که هه‌موو ئەندامانی کۆمەڵە ناتوانن بو هۆلەند بـ
 چونکە هه‌م پارەي مەسره‌فی هۆلەندە به هه‌موو قوتابیه‌ک نادریت و هه‌م
 ئێمکانی پاس و ویزا بو هه‌موو قوتابیه‌کی کورد نیه . لەم دوو مەبەسته زیاتر
 چی دی تیا بەسته نیه .

کاک وریا بەراستی دەلیم که ئەم کردەوانەي ئيوه نەک هه‌ر خزمەت بـ
 ئامانجی کۆمەڵە ناکا بەلکو زه‌ریه‌ی گران له کۆمەڵە دەداو زیانی بـ
 بزوتنەوه‌ی نەتەوايه‌تی هه‌یه . ئيوه ناتوانن هیچ قوتابیه‌کی تێ گه‌شتـ
 کورد قانیه‌یکه‌ن . له کاتی‌کا نیوه‌ی ئەندامانی کۆمەڵە له شەرق دەخوینن،
 تا ئیستا یه‌ک گه‌رم موخته‌مه‌ر له ولاتەکانی ئورویای شەرقی نەگه‌راوه .

به لَام له هولمندا که قوتابی کوردی لی نیه ، موئتمەر دهبهستن • جا
 له سەر ئەم کردەوانەش بو قریوی قوتابیه سادەکان ئەلین یه کیتی قوتابیانی
 عالمی بیان یه کیتی گمنجانی عالمی به ئەندامان قبول ناکا • به لَام زۆر
 ئاشکرایه ئیوه ناتانەوی کۆمەڵە ئیمه له م ریکخراوه پشکەوتوو دیموکراتیا -
 نەدا بییت به ئەندام • به عقیدە ی من باشتره زۆتر بیریک له وه زع و حالی
 جیهان و وه زعی خباتی نەتەوه که مان بکەنەوه •

له گۆبونەوه ی ۱۹۶۱/۵/۲۷ دا کاتیک که لیژنە ی لۆ له سەر ئەم
 کردەوانە ی ئیوه باسی دە کرد ، برادەرانی که کوپر کوپرانە دیفاع له ئیوه
 دە کەن وتیان زۆریان ههول داوه له ولاتەکانی ئوروی پای رۆژ ههلات جیگیان
 بو موئتمەر نادەنی • ئەمه درۆبهکی شاخداره • من جی به جی له سەر ئەم
 موضوعه ئیقدام کرد • ئیستا من تعهد دەکەم ئیوه ئەگەر بئانەوی له پراگ
 ئەم سال موئتمەر بگرن ، ههموو جۆره یارمەتی ئیوه دەدەن ، وه قاعه و جیگا و
 ریکگاو و پزراو ههموو جۆره کۆمەڵیک و پتی دە کری • ئەم پارە ی له صندوقی کۆمەڵه
 له هولمندا بو قاعه و پرۆ پاگانده و شتی تر مەصره فی دە کەن له صندوقی کۆمەڵه
 دا ئەمێنەتەوه ، وه دیاره بە ستنی موئتمەر له پراگ هه م بو وه زعی سیا سی
 کۆمەڵه و هه م ناسینی دووارۆزی یه کیتی قوتابیانی عالمی تەئیری گرینگی
 ههیه ، وه هه م برادەرانی که بو موئتمەر دین مەصره فیان به نیوه دەبی • ئیتر
 بو ئەم پیشنیاره ی من که به راستی ئاماده م هه موو ئەرکیکی موئتمەر له پراگ
 وه ئەستۆی خۆم بگرم هه یج بیانووتان نامینی وه به یانی ناتوانن به قوتابیان
 بلین که جیگای ترمان نەبوو • هه موام وایه به زویی لمبه ر خاتری قازانجی
 کۆمەڵه قهراری پیشوو هه ل وه شینەوه و ئیمه ئاگادار بکەن تا بو تەحضیراتی
 موئتمەر ئیقدام بکەین •

۳- زیاتر له دوو مانگان که زۆر له برادهران داوایان کردوه بینه ئەندام لیژنە ی
 لۆ بریاری قبولی داو و بو ئیوه ناردراوه که ولام بدەنەوه • به لَام تا ئیستا
 ولاموو نەداوتەوه و ئەم برادەرانه له وه زعی خۆیان حالی نین • نازانم کار و
 هینده زۆره که ناتوانن ولام بدەنەوه بیان ئەندامی تازه و گەرک نیه •

باشتره ئەم نەقەش لایەرن و بە زوبی و لام بەدەنەوه .
چاوه نواری و لامی گورج و فهوریم .
برات کهریم

دەقی نامەکه دەری دەخا که ئەو دەم لە ژێر تەفسیری گوردی نووسینـــــــی
برا کوردەکانی عێراق دا کوردی نووسینم تەواو تەزانیووە لە باری ریزمان و
رینوس و وشووە هەڵی زۆر تیدایە .

پاش ماوەیهك كاك وریا رهواندزی نامهیهکی تایهتی بو نووسیبوووم له
بارهی " کۆمەڵی کوردستانی دوهلی " وه نووسیبوووی :

۱- مەسەلەي جەمعیەتی کوردستانی دوهلی : لەو کەسانە پێک هاتووە کە ئێوە لە
برلین چاوتان پێی کەوتن . بە گۆبهری بیرو باوهری ئێمه (بە تايهت هی خۆم)
ئەم کۆمەڵەیه زۆر دووره لەو شتانەي که باسی ئەکەي ، وه پێکھێنانسی وه
بوونی زۆر پێویستە . ئەو نشریەي دەری ئەخا شتی باشی تیاہ ۰۰۰ ایستە
مەسەلەي پارە مومکینە فیکری لێ بکەیهووە ، برام مانگی ایمه (کۆمەڵە) چارە
دیناری ئەداتی ، وه نیزیکی ۲۸ دینار مامۆستا بەدرخان بۆی رهوان ئەکات .
ئەویش چەند ئەندامی خۆی هیه ، بەم حالە کابرا ایشی خۆی ئەباتە رێگا .
(لەم بابەتە زۆر حەز ئەکەم که چەند تەعبیریکی که زۆر جار لە لایەن هەندێ
کەس بە کار ئەهیندریت لە جێگای خۆی بە کار بەینریت) .

۲- لە بەر چەند سەبەبێک بە تايهتی بو ئەوێ زۆر برادەرمان نامادەي کۆنگرەي
شەشم بن ئەو بەربار درا که لە ئالمانیا بکیریت (وایزەم لە هانۆۋەر
ئەکیریت) چاوهری نامەي کاک کەمال ئەکەین : (دواي بهیان دەر ئەچیت)

۳- مەسەلەي هۆلەندەو کۆنگرە گرتن ئەو بوو چونکە قەول وایوو جێگا بو
نووستن وقاعە گرتن سەل و ئەرزانه . کاک کهریم ئەو خەیاڵی که ئەي گەي زۆر
بێ جێگایه ! ئەو کوردەي که دەست بو ئیستعمار درێژ ئەکات لە ناومانیه
خۆت زۆر چاک ئەمه ئەزانی بە لام چاوت دا ئەخەي لەم شتە ، کورد زۆر شتی
لە ئیستعمار دیت ، بە چی روبهکەووە کورد دەست بو ئیستعمار درێژ ئەکات .
یهکی تر ئەم نامەیهي بنووسی بایه ئەمزانی چۆن و لامی بەدەموه .

به لام ئەم نامە تایبەتی یە کە بۆت ئەنوسم چوونکە ئەزانم کە ئینسانێکی باشی و بە هەڵە چۆی . . .

کاک و ریا لە نامە کەیدا هیندی شتی تری نووسیبوو کە بە پێویستی نازانم بیانگیڕمەوە . چوونکە دوکتۆر وریام بە ئینسانیکی باش و پاک دەزانی . بە دواى نامەى کاک وریادا روژیک برادەرێکی ئەندامى کۆمیتەى لق نامەو . دوکتۆر کەمال فوئادى دامى ، نامەکە کرابوو و دیاربوو خویندوو یانەتەوه نامەکە زۆر دوورو درێژ بوو ، باسى ئەحمەد توفیقى کردبوو کە وەك حیزبى دیموکراتى کوردستان ئەوه لە کوردستان خەبات دەکا باسى ئەو نامەى خۆی کردبوو کە لە وەلامى روژنامەى کوردستانى تاران دا نووسیبوو لـه نامە کەدا ئیمەشى بە کۆمونیست دانابوو نووسیوو " ئیوه کۆمونیستەکان بێگانه پەرستن " نامەى کى سەیر بوو دوکتۆر قاسمۆ نامەکەى لى وەرگرتم بە داخووه پاشان لیم وەرنگرتەوه کە دەقەکەى لێردا بلۆ بکەمەوه . بەلام لە ولامى دوکتۆر کەمال فوئاد دا نامەى کى دوورو درێژم نووسیو بە سەر ئاوالهیبى دام بە کاک عەولای ئەندامى کۆمیتەى لقی کۆمەلە لە پرآک کە بوى بنیرى .

لە نامەکە دا بۆ دوکتۆر کەمال فوئاد نووسیوو : " سەرى پاکەتە کـمـە نمبەستوه تا برادەرەکانت بـیـخویننـهـوه . کاک کەمال . . . کەمێک سکریتیـرى گشتى کۆمەلە بى نامەى ئاوا بۆ ئەندامى کى کۆمەلە نانووسى . بەلام وا دیاره کەسێکى لە سیاسەت دا ئەو بەر ئەم بەرى کرد ، پاکى و ئەمانەتى قەلەمیشى نامینى . کاتێکى لە دادگای نیزامى رێژیى پەهلەوى دا مەحاکەمە دەکرام سەرھەنگى نەرتەشى شاھنشاهى بە ناوى سەرھەنگ هادەوى کە سەرۆکى دادگا بوو پى دەگوتم : " تۆ بێگانه پەرستى هەر یە تاوانى بێگانه پەرستى بە سى سال حبس محکوم کرام " . ئیستا تۆش کە سکریتیـرى گشتى کۆمەلەى پیم دەلئى : بێگانه پەرست . جا پیم نالئى لە گەل سەرھەنگى نەرتەشى ئیران من چـوون فەرقتان بکەم ؟ کاک کەمال تۆ بە کۆمونیستەکان دەلئى بێگانه پەرست . بەلام تاقیکردنەوه نیشانی داوه کۆمونیستەکان لە گشت ولاتانى جیہان لە هەموو

له هه موو کهمی نیشتمانپهروه ترن • تو لات وایه کو موونسته کانی کورد له کانادا ریژی می سوسیالیستی داده مەزرینن ؟ نا ۰۰۰ دهیانه وئ هەر لـــــــ کوردستان دای بمەزرینن • تو دوستانه تی له گەل به کیتی سو فی تی و ولاتانی سوسیالیستی به بیگانه په رستی داده نیی ، به لام من شانازی پیوه ده کم ۰۰۰

نامیه کی دوورو دریز بوو پیویست ناگا هه مووی بنووسمه وه • ئیتر له کو مه له ی خویندکارانی کورد دا به شار نه بووم • چونکه هەر ئه وه دم تا ئیستا که ئه م یاداشتانه دهنووسم لام وابوو ، لام وایه که ئه وانهی به ناوی کو مه له ی خویندکارانی کورد له ئوروا کو بوونه وه وه ناوی کو مه له میان دانا وه ههر به که سه ربه حیزبکی کوردستانی عیراقن و نه میان توانیوه کوردستانی بن ههر ده ستی سیاسی حیزبه کانی سه ر به خوینیان به ریوه بر دوه • نه میان توانیوه خویندکاره کانی کورد له هه موو به شه کانی کوردستان له کو مه لکی خویندکاری دا کو بکه نه وه که دیموکرات و پیشکه وتنخوازو کوردستانی بی ئامانجی له ئوروا خزمهت به مه سه له ی کورد بی به گشتی نه ک بو حیزبیک به تابهستی • له زانستگای حیزبی کو موونستی چکوسلواکی ده سه کانم دریزه پی دها له سایه تی کوشانی شیل گیترو خویندنه وه ی برده وامم تو انیم ئیمتخانه کان به بی دوا که وتن له کاتی خویدا بدهم • سالی دوایش و صپاش نه که وتم ، له کاتیگا خویندکاری دیکه ی بیگانه ش له زانستگایه ده میان خویند : سالیگ وهدوا که وتن له سالی ئاخردا له سه ر " هیندی به شی ئیلاحاتی زهوی و زار له ئیراندا دیپلومم نووسی و به نهمی بهرز قبول کرام " روژی ۲۹ی جوزهدانی ۱۹۶۴ - دیپلومی لیسانس وه رگرت • له بهر ئه وه که له ده رس و ئیمتیحانه کانم دا سه رکه وتوو بووم به ریومه بهری زانستگا پېشنیاریان کرد که دریزه به خویندن بدهم و دوکتورا وه بگرم • بریارم دا که به بی پسانه وه خه ریکسی ده وریه دوکتورا بم •

به لام له م به مندا هیندی رووداوی دی هاتنه پیش که په کی دریزه پیدانی خویندنیان خستم • کاک عه لی که لاویژ که له رادیو پمیکی شیران کاری ده کرد ئه ندامی به ریومه بهری فیرقه ی دیموکراتی ئازربایجان بوو له باکو •

پیش یهك گرتنهوه، نیوانی فیرقهی دیموكرات و حیزبی توده زۆر خـوـش
 نهبوو. كاك عملی گه لاویژ له گوئغهفرانسی فیرقه دا دزی ریبهفرانی حیزبی توده
 قسهی کردبوو. ئهوانیش لییان ومدل گرتبوو. پاش یهكگرتنهوهی فیرقه—
 حیزبی توده ئیرهجی ئهسكهندهری بیوه بهر پرسی تهملیغاتی حیزبی، ههوهل
 کاری ئهوه بوو كه كاك عملی گه لاویژ له رادیو دهر بكا و بینیریتهوه باكو
 رفیق ئیرهج دهیگوت لهبهر خاتری مه لا مستهفا ئهوهم کردوه، چوونكه مه لا
 مستهفا قینی له عملی گه لاویژهو له بهر دهنگی ئهوه گوئی ناداته رادیوکهی ئیمه!
 ئیرهجی ئهسكهندهری روژیکه هاته پراگ و گوتی: "پیشنیار دهكهم بچی

له رادیو پهیکی ئیران کار بکهی. ئهوه به قازانجی جوولانهوهی گورده.

— به شەرتیک دهچم که له بارهی بلّاو کردنهوهی دهنگ و باسی کوردستان و
 وهزعی کورد و یادی روژه میژوویمهکان و یادی شهیدانی کوردستان دهسهلات
 و سهربه خوئی تهواوم ههبی. دیاره وتاره ئهسای و گشتیهکانی فارسی له سه
 وهزعی سیاسی ئیران و جیهان و دزی ریژی می شاو بهشی ئیدهئولوژی به کوردی
 بلّاو دهکهنهوه.

— بهلّی بهلّی ۰۰۰ ههر دهبی وا بی ئیمه قمت پیشی بلّاو کردنهوهی دهنگ و
 باس و مهسهلهی کوردستانمان نهگرتوه ئهوان خویمان خو به کوردهوه مان—دوو
 ناکهن. گه لاویژ ههچ ئاگای له کوردستان نیه ئیختیاری تهواوت دهبی رهفیق
 قزلجی نهخوشهوه به تمنیایه ههر له بهر خاتری ئهوه ئهم کاره قبول بکهی.

— ئیستا ناتوانم بریار بدهم، پاشان ولّامتان دهنهوه.

لهو بارهوه له گهل دوکتور قاسملو تهکبیرم کرد. گوتی لام وایه ئهگهر
 بچی کاریکی باشه، گه لاویژ و كاك حه سن ههچ باسی کورد ناکهن ئهگهر تو
 بچی لانی کهم دهتوانی له سه وهزعی کوردستان زۆر شت بنوو سی له سه
 روژه میژوویمهکانی کورد وتار بلّاو بکهیهوه.

ههرچهنده له پراگ وهزعی ژبانمان تهواو ریک و پیک ببوو لهگهل ژبانسی
 پراگ ریک کهوتبووین، کهمالی کورم سالی ههوهل دهچوهه قوتابخانه له
 زمانی چیکی سه راست ببوین سهبارت بهوه که بتوانم له دووره وهش بی،

خزمەتیک بە ئەدەب و زمانی گەلەگەم بکەم ، ھیندی لە مێژوی خەباتی نەتەوہ۔
کەم وەبیر خەلک بێنمەوہ ، لە باری سیاسەتی جیھانی و باری رێبازی خەبات
میللەتەگەم شارەزا بکەم ، بڕیارم دا کە نامە بوۆ حیزبی تودە بنووسم و ئامادە۔
بە خۆم بوۆ کار لە رادیو پێکی ئیران رابگەینم •

لە پێش ئەو دا بێمە سەر باسی سەفەر بوۆ رادیو پێکی ئیران و —سەو
سەفەرەش بەرگی دووھەمی بێرەوەرەکانم کوتایە پێ بێنم بە پێوستی دەزانم
ھیندیگ رووداو و قسەو باسی ئەو چەند سالە لە پراگ بووم بیانگێر مەوہ •

"هیندی رووداو و قسه و باسی پـراک "

سالی ۱۹۶۱ له کوردستانی عیراق له نیوان گهلی کوردو حکومتی عیراق شهر دهست پیکرا . هههلین ئهنجامی ئهو شهره کودهنای فهورییه ی به عسیه گان بوو که همامی خوینیان له عیراق بهریا کرد .

که مائی کورم مندالیکی چوار سآله بوو . مندالیکی ژیرو وریاو قسه خوش له ژوروه که ی ئیمه وینمه به کی پیشه و او یه کی لینین هه لاسرا بوون . که مال هه موو رۆژی دهی پرسی ئه وه کی یه ؟ ده مانگوت هاوری لینین . ه هه لسه و سآلدا هاوری جه مال حصیده ری شهید هاته پراک که بو به غدا ده گهراوه . هه ر ئهو سه فه ره بوو که چۆوه عیراق و به دهستی فاشیسته کان شهید کرا . هاوری جه مال ئهو شانازییه ی دا به ئیمه رۆژیک هاته مائی و پیکه وه نانمان خوارد که وه زور کهوت هیشتا هه ر به پدیه قسه مان ده کرد . که مال هاته ژوروی و پرسی " بابه ئه وه گئی یه ؟

— هاوری یه کی خو مانه .

ته ماشای کردو گوتی : به زمانی چه کی " تۆننی زادن سوده وه ، تادی پی سوده لینین " واتا : ئه وه هاوری نیه ئه ومانا هاوری لینین . شهید جه مال له ئامیزی گرتوو ماچی کردو گوتی : " با وکم راست ده که ی هه ر ئهو هاوری یه " . هاوری جه مال سه فه ری کردو به داخوه نهمدیته وه .

منیش کـوردم

شهر له کوردستان گهرم ببوو هیزه کانی کورد سه رکه وتنیان ومده ست

دههینا - روژنامه‌گانی شیران که تازه خهریک بوون دهست بخهنه نیو شورشی کورد، دمنگ و باسی شهربان بلاو ده‌کرده وه . هه‌والدهری وهرزی روژنامه‌هی کههپان ، کابراهیکی فارسی تارانی هاتیهوه پراک - هاتو چۆی مالی خزمیکی ده‌کرد که ئه‌فسهریکی ئه‌ندامی حیزبی توده‌و دراوسی ئیمه بوو .

روژیکیان دا نیشتیوین کابرای فارس گوتی : " ناغای حیسامی منیش کوردم . باوهر ناکهی ؟ بهراستی کوردم "

— تو فارسی و خهلکی تارانی که‌ی بویه کورد ؟

— نا، با پیئت بلیم ، پورم ژنی گورانه‌گانی کرمانشانه !

گوتم قه‌ی ناکا ، ته‌گهر جولانه‌وه‌ی کورد بریکی تر سه‌ر ده‌که‌وه‌ی ، زور که‌سی وه‌ک تو دهنه کورد .

ئهو کاته‌ی له زانستگا بوم هه‌میسه‌ فیکری ولات و وه‌زعی کوردستان نازاری دهمدا . گویم دهمدا رادیو په‌یکی شیران که له لایهن حیزبی توده‌وه بلاو ده‌کراهیه . کاک هه‌سمنی قزلجی و کاک عه‌لی که لاویژ له به‌شی کوردی رادیوکه کاریان ده‌کرد . هه‌چ شتیکیان له سه‌ر کوردو مه‌سله‌ی کورد بلاو نه‌ده‌کرده‌وه . یه‌ک دوو جار نامه‌م بو کاک هه‌سمنی قزلجی نووسی و داوام لی کرد که له سه‌ر وه‌زعی کوردستان ، بی به‌شی خهلک زولم و زوری ژاندارمه‌و سیاه‌تی ده‌ولمه‌ت به‌رامبه‌ر به‌ گه‌لی کورد وتار بلاو بکاته‌وه . کاک هه‌سمن له ولام دا بووی نووسیوم : " ئیمه‌ ده‌بی وتاره فارسیه‌کان بکه‌مین به‌ کوردی و بلاویان بکه‌ینه‌وه حه‌قی هه‌چی دیکه‌مان نیه " .

ناچار نامه‌یه‌کم بو بووری سیاسی حیزبی توده‌ نووسی، له بلاو نه‌کردنه‌وه‌ی دمنگ و باسی کوردستان و وتار له باره‌ی وه‌زعی کوردی یادی روژه میژووپییه‌گانی گه‌لی کورد، ره‌خنه‌م گرت . له تاریخی ۱۹۶۱/۸/۲ ئیره‌جی ته‌سه‌کنده‌ری سه‌ر- برسی ته‌بلیغاتی حیزبی توده‌ به‌ ژماره‌ی ۳۹۲ نامه‌یه‌کی بو نووسیم که وا ده‌قی نامه‌که به‌ فارسی بلاو ده‌که‌مه‌وه "

رفیق عزیز حسامی ، اگر چه جواب نامه، مورخ ۱۹۶۱/ ۶/۱۶ شما بتاخییر افتاد ولی مضمون نامه، شما در موقع خود مورد مطالعه و بررسی لازم قرار

گرفته است . تذکر شما مبنی بر اینکه گفتارهای رادیویی ما به زبان آذربایجانی و کردی باید مطالب اختصاصی به آذربایجان و کردستان داشته باشد تذکر کاملاً صحیحی است . ولی اگر تاکنون نتوانسته‌ایم این نکته را در تبلیغات رادیویی خود مراعات کنیم بعلمت آنست که اخبار خاص آذربایجان و کردستان باندازه کافی در دسترس ما نیست . هر وقت که این نقص مرتفع شود مسلماً تبلیغات ما نیز نقص کار خود را رفع خواهد کرد . از شما نیز تقاضا داریم که هر وقت اخبار و اطلاعات خاص مناطق مذکور بدست آورید یا عین آنها را برای ما بفرستید و با مقالات در زمینه آنها برای گفتارهای رادیو تهیه و ارسال دارید . موفقیت شما را خواهیم .

ایرج اسکندری

له پراك كاك نوري شايي رهحمته وهك نوينهري شورش هاتبوه ئوروپا وريگاي كهوتبوه پراك . لهگهل كاك نوري هميشه نيوانم خوش بوو به حهق چيگاي ريزو ئيحترام بوو . روزيك هاته مالى و گهلپك قسهو باسمان كسرد كاتيك دهر وپشت گوتي :

– لهوانميه بهياني سهفر بكم . كارپك ، قسهپهك ، خزمتپك ، نامادهم ئهنجامي بدهم .

– گهلپك سياس ، تمنيا تكايهكم هميه له گهرا نهوه دا له جياتي من سياسي پارتى بكه كه له عيراق دهر يان كردم . چونكه ئهگهر ئهوه ميان نه كردبايه ، بيگومان مندا له كانم له برسان دهر مردن .

كاك نوري گوتي : ئيمه لهگهل ئيوه خراپه مان كرد . پيم خو شه له بيرخوتسى بهريوه .

نامه گورينهوه لهگهل برادران

لهو ماوه مهيدا كه له پراك بووم ، لهگهل دوكتور رحيمي قازى له باكو پيوندديمان دامهزاند . گهلپك جار نامه مان بو يه كتر دهنووسى ، له دووره وه سهبارته به وه زعى كوردستان و بئ بهشى گهلى كورد دهردى دلمان ده كرد جار چاره له رپهه رايهتى حيزبى توده و برپك ههوار زتريش ره خنه مان ده گرت و

بۆلۈشۈشمان دەکرد . نامەكانى دوكتور رحىمى قازى يەكجار زۆرن و لە رادە بەدەر لە بارى زمان و نىۋەروك و دەستخەتەو شىرىن و جوان و پەرمانان . بەلام لەبەر ئەو لە نامەكان دا مەسەلەى شەخسى و دوستايەتى و قەسەى خۆمانەو سىاسى تىگەل كراون ، لە بلاۋ كۆرەنەويەيان خۆ دەبوپىرم . هەر وەها نامەكانى كاك عەلى كە لاويژىش كە زۆر جوان و برايانەن بلاۋ ناكەمەو هەر ئەوئەندەى لى زىاد دەكەم كە نووسراوەكانى كاك رحىمى قازى و كاك عەلى كە لاويژ لەم دوور و لاتىيدا تا رادەيەكى زۆر تاسەيان دەشكاندەم .

لە سەر مەسەلەى كوردو كەم و كورپى لە سىياسەتى رېبەرانى حىزبى تودە را هەمىشە لە گەل بۆ رۆى سىاسى حىزبى تودە لە نامە نووسىن دا بوم . خەوا هەلناگرى ئەوانىش هەموو جارى و لامىان دەدامەو رەخنەكانىان دەسلمانەد بەلام سىياسەتەكە قالىبى گرتبوو نە دەگۆرا .

لە ژىر تەئسىرى راپەرىنى گەلى كورد لە عىراق دا ، برادەرانى حىزبى تودەش هاتنە سەر ئەو باوەرە كە چەم و جۆلىك بەكەن و رۆژنامەيەكى كوردى بلاۋ بەكەنەو . بۆ ئەو كارە دەبوايە لە دوكتور قاسمى و مەكەلەك وەرگرن . چەند جار ئەو باسە هاتە گۆرپى . ئىمە لامان وابوو رۆژنامەكە بە ناوى كوردستان دەرىچى ، ئەوان دەيان گوت " مەردوم بە كوردى بى " . ئىمە دەمانگوت :

" بلاۋ كەرەوئى بىرو باوەرى حىزبى ديموكراتى كوردستان بى " ، ئەوان دەمانگوت : " ئىستا وەزەى حىزبى ديموكرات روون نىە . لە عىراق ئەحمەد توفىق بە ناوى حىزب دەوئى " .

ئاخەرەكەى هاتىنە سەر ئەو باوەرە كە دوكتور رحىمى قازى و كاك عەلى كە لاويژ دوكتور سولتانى وەتەمىشى بانگە بگرپن و كۆبونەوئى كەمان هەبى و رىگايەكى راست بدۆزىنەو .

لە بەهارى سالى ۱۹۶۳ برادەرانى حىزبى تودە كۆبونەويەيان لە پىراك ساز كرد . بەلام تەنيا كاك عەلى كە لاويژىيان هينابوو . باش دوورۆز باس و لىكۆلەنەو هاتىنە سەر ئەو بريارە كە رۆژنامەكە بە ناوى كوردستان لە لاين " دەستەى نووسەرەنەو " بلاۋ بگرپتەو . بريار درا كە دوكتور قاسمى

سەر نووسەری روژنامەکه بۆ . پاش ئەو بربارە کاک عەلی گە لایوێژ که بـه هیوای سەرنووسەری هاتبوو، گوتی : من بەشداری ناگەم . باسکی زۆرمان بوو ملی نەدا . پاشان چوینە مالی ئیمە باسەکه مان داگیرساندەو، شاخەرکەسی کاک عەلی مان رازی کرد که بەشداری بکا . بەلام هەر قسە بوو، کاک عەلی گەراوێ ئیستاش هیچ بەشداریهکی له دەرچونی روژنامە کوردستان دا نەکرد . سالی ۱۹۶۳ کاک محەمەدی موهتەدی بو خویندن هاتیو هەرانه . لهووی وه له گەل دوکتور قاسملو پێوندی گرتیوو . روژیک دوکتور قاسملو پرسی که سیک به ناوی محەمەدی " موعتەدی " دەناسی که تازە له ئیرانهوه هاتوتـه پارێس .

گوتم : ئەگەر " موعتەدی " بێ ناینام ، بەلام رەنگە موهتەدی بێ و لهوانهیه کوری حاجی رهحمان ئاغا ئیلخانی زاده بێ .

لام وایه پایزی ۱۹۶۳ بوو کاک محەمەدی موهتەدی هاته پراک . تازە له ئیرانهوه هاتبوو ، به قەولی کاک حەمەدەمینى سراجى " هەلمى لىلى هەلدەستا " شورشگیرىكى توخ هەر ئاوری دینا .

کاک محەمەد چەند روژیک له پراک مایهوهو پاشان گەرایهوه بو پارێس . دیتنی کاک محەمەد و پاشانیش نامە گۆزینەوه مان بەراستی شادی دەکردم . له گەراوهدا هیندیك كتيبم دایه له گەل خووی بردن . له پارێسهوه نامیهکی بو نووسیوووم ، سبارەت به قسە خویش و شیرینی نامەکه ئەوا دەقی لێـره دا بـلـاو دەکهـمهـوه .

کاک محەمەد داوای له دوکتور قاسملو کردبوو که بووی جێ به جێ بکا بێ له پراک بخوینێ . له راده بەدەر له زەرق و بەرقی سەرمایەداری بێزار ببو . دەیکوت ، شاری پارێس زەلکاوی دنیای سەرمایەداریه .

دەقی نامەى کاک محەمەدی موهتەدی

" برای گەوره و بەریژم کاک کهریم . هیواداری سلامتی و سەرکهوتنتانم . له میوان داری و سەرهبانیتان زۆ مەمنونم خودا بتان پارێزێ . بو بيارمەتی - دانی هەموو برادەریکی کورد . هەرچەند ماوهیهکی کەم له خزمەتتان دا بووم ،

به لām شيرادهنم زۆر پميدا گرد . ههروهها سپاسيكي زۆر بو شوو كتيبانسه داييتيني چونكه بهراستي كوومهگيكي گرینگبو . كنييهكان جي زۆر سرنسج و بههرن ، به لام ههر بهو جوهره ي بو خوتان فهروتان پهباو دهوي تي بگا و گهلكي لي وهگرئي . به بي جي نازانم شو نهقلمتان بو بگيرمهوه :

رهسول ئاغا ي وهرمهزيار ههبوو ، رهندي بي ناسن . به رحمت بي كابرايهك بوو قسه خووش و مهجليس خووش . نهقل و نهزيله و مهتلوكه ي زۆر دهزانيهن و سهوايكي ميرزياهنه ي باشي ههبوو . لهو ئاخري عومري دا كه چاوي نوري نهمابو ، بو خوئيندهوي شانامه و شتي وا توشي ههله دههات . عهينهكيكي به ههزارداو و ناو ودهست كهوتبوو . جا دياره لهو حالدا عهينهكهكه ي چهنده بهلاوه بهريزو خووشويست بوه . رۆزيك ئاغا يهك لام وابه براييم ئاغا ي شمبار دهبي ، به ميواني ديئو له گهلهوهش هيج سهواي نابي به توپزي عهينهكهكه له رهسول ئاغا دهستيني و له گيرقاني دهني ، رهسول ئاغا زۆر پهشپو دهبي . پي دهلين : رهسول ئاغا عهينهكپك شهوه ي ناوي ، بنيره له تهويز عهينهكيكي ديكت بو بينن . رهسول ئاغا دهلي : برا من لهبهر شهوه نارحمت نيـــــــــــــــــم عهينهكهكه چوه ، به لام شو كابرايه ئاخري هيج سهواي نيه ، مهگهر ههر پي بترئ! هيوادارم ئيمه و امان لي بهسهر نهبي و به باشي سرنجي بدهيني و تي - بگمين .

برات محهمدي موهتدي ١٩/٢١/٦٤

له ماوهي شهر له كوردستاني عيراق! بو وهگرتن خهبرو ئاگاداري لسه وهزعي شهر لهگهلهك ليك دوست و ناسيار پهبونديم ههسوو ، نامهم دهگوري بهوه ١٩٦٢/٣/١٩ شمسهو دلسوز له موسكو را ناميهكي بو ناردبوم بهسه سياسيكه ي ئاوا دهست پي دهكا :

٠٠٠ صالهي عيراق : نازانم ديته بيرت يان نا ؟ هاوين پيم گوتن كه امريكا خهريكي گوريني وضي عيراقه ، شهوهي كه ايستا كوردهكان دهيكهن بـــــــــــــــــو مصلهحمتي امريكايه !!

ديته بيرت ؟

قوربان حزبی البعث لهگهل هه موو گوته په رسته گانی عربی عراق بـو
 روخاندنی عبدالکریم قاسم ده ستیان خستوه ده ست یکه شه مه له لایبیک ، له
 لایبیک تره وه پارتی کوردستانی عیراق سالی کونبو خهریکی شه ری له شکری
 عیراق بو بو روخاندنی قاسم هه موو جووره کاریکی کرد . به هه موو لایبیک
 قاسمیان روخاند !! لهگهل روخاندنی قاسم شعاری له ناو بردنی کومونیسته .
 کانی عیراقیان هه لگرت . هه ر وا فعلا" به هه موو هیزبکی خویان خهریکی له
 ناو بردنی کومونیسته کاتن .

شه م کرده وه ی پارتی چ سوودی میله تی گوردی بو ؟ چهند خزمه تی
 امپریالیستی کرد ؟ ایستا شه مه ممکنه بزاندری !! نازانم کاکه ان سوهر ی
 (مه به ستی دوکتور قاسم لو اه . ایستا ده تی چی ؟ گویا مه لاممطفی اتفاقی
 لهگهل عبدالسلام عارف کردوه . گویا عبدالسلام عارف هه موو حقی گوردی دان
 پی ناوه !! چهند راستی له مه دا هه مه نازانم به لام شه وه ی ممکنه پیش بینی
 لی بگری شه وه یه :

امریکا پاش شه وه ی عبدالکریمی له ناو بردن مه میدان بو نوکهره گانی خوئی
 پلک بووه مه لاممطفی ش له ناو ده با . حکومه تی عبدالسلام ایستا هه ر خهریکی
 هه لخله لم تاندنی گوردانه بو " کسب وقت " انجا هه ر به هوئی حکومه ته گانی
 عبدالسلام و تورکیا و ایران و سوریا ملاممطفی له ناو ده من " .

کاک شه نوهر دلسوز لهگهل شه و نامه یه به براده ریکی عه رب دا دوو بوتلی
 فوتکا بو ناردی بووم به لام برای عه رب له ریگا خواردی بو نیه وه و له جیاتنی
 فوتکا " العفو " ی بو هی نا بوم .

له م به مندا لهگهل کاک شه منی قزلی یادی هه ر زیندو بی نامه مان
 ده گوری یه وه . زور تامه زروئی دهنگد و باسی وه زعی عیراق بوو . هیندی خه به رم بو
 نووسی بون ، له وه لام دا شه نامه شیرین و جوانه ی بو ناردی بوم ، به یادی
 هه همیشه ی شه ده قنی نامه که ی لی ردا بلاو ده که مه وه :

" برای شیرینم کاک که ریم روژ باش / هیوادارم ساخ و سلامت و به که یف بی .
 له کاری دیپلومه که ت دا زور زور موفق بیت زور سلاو له براژنم ده که م و چاوی

برازاکانام ماچ دهکەم • نامە شیرینەکەت گەیشت و چاومی روون و دلمی فینک کردەوه • ماویەیک بوو لەمەر نیشتمانە چارەشەکەمان دەنگ و باسیکی وا گیر نەدەکەوت دلخوش کات و بێ دەنگە کرابوو بە ئەخباری کوشتاری گەلە مظلومە کەمان • جا سەبارەت بەمە ئەوشتانە ی تۆ نووسی بوو زۆری دلنیا کردین • وه نامەکەت لە راستی دا وهکو خۆمان دەلین پێ و قەدەمی خێر بوو - روژیک دوای گەیشتنی ئەو وتاریکی زۆر دلسوزانە لە روژنامە ی پراودا دا دەرچوو ، سەر لە نوێ کونی دەنگ و باس و نووسینی جراید لەمەر گەلەکەمان کراوه لەو گەلە کومەگی و عییل جاریبە ی که هەموو سەگ و گورگی بەعی و استعمارو سەنتسوی شاهنشاهی گورسیل لە میلەتی کوردیان کردوه ، غەیری ئەم ولاتە انسان دوستانە پشت و پەناپە کەمان نیه • وه لە حەقیقەت دا ئەم خەباتە ی ئیستا لە کوردستان مەخزە ی میژوی خەباتەو هیجگار زۆر جیگە ی ئومیدو هیوایە که بە ئامانج بگات و بە سەگ و گورگی استعمارو ارتجاع حالی بگات که کوردیش وهکو خەلکی تر حەقی ژبانی هەیه • کاکە گیان ، تۆ لەو بەرەگەیه دای ، خەلک دەبینی و دەنگ و باس دەس دەکەوی ، رەجا دەکەم لطفاً " جارو بار کاغەزم بوونوسەو ج دەبسی بوومان بنوسە با بزانی چ سەگ بە حەوشەیهک بەو بەشیە فاشیستیانە دەکەین . . . " •

ئەوهی کاک حەسەنی قزلبجی لەو نامەیدا باسی دەکا که •• وتاریکی سی زۆر دلسوزانە لە روژنامە ی پراودا دەرچوه ، ئەوه بوو که لە مانگی گەلاویژی ۱۹۶۳ دا دەولتەکانی ئەندامی پیمانی سەنتو لە ئیزمیر کو بوونوسەوه و نەخشی ئەومیان کیشا که تورکیا و ئیرانیش دەست بخەنە نیو کارو بساری کوردستانی عیراق • بە گوێرە ی ئەم نەخشیە که بە "عمەلیاتی دەجلە " نساو نرابوو ، دەبوایە لەشکری تورک لە لای موصل و لەشکری ئیرانیش لە لای سولیمانیهوه بینه کوردستان و راپەڕینی کوردستانی عیراق سەرکوت گەن • هەوالدەری تاسی سوڤیتی بێماننامە ی رەسمی دەولەتی یەکیتی سوڤیتیسی بلاو کردبووه و روژنامە ی پراوداش چاپی کردبوو ، وتاریشی لە سەر نووسیبو • لە بێماننامە کەدا گوترا بوو : " هەموو مروڤیکی شەریف و ئەواوی ئەو کەسانە

رێژ له مهبادی کۆری نهمهوه یهکگرتوهکان دهگرن ناتوانن له ئاست سیاست و کردهوهی وهحشیانهی حکومهتی عیراق دژی گهلی کورد دهنگی ئیعترازو تورمه یی خۆیان بهرز نهمکتهوه . له بهمین بردنی کورده بێ تاوانهکان و کوشتاری نیهتمانپهروههرانی عیراق توورهیی و بێ زاری گهلانی یهکیتی سوڤیتی توندو تیز کردوه . گهلانی سوڤیت پشتیوانی تهواوی خۆیان له خهباتی رهوای گهلی کورد له عیراق بو و ههمست هینانی مافی نهمهوايمتی رادهگهینن " .

9 مانگی گهلایزی 1963 19 ئاندره گرومیکو وهزیری دهروهوی یهکیتی سوڤیت له بارهی کارهساتهکانی سهروی عیراقهوه بیرهخهروهیهکی دا به دهولتهکانی عیراق و ئیران و تورکیا و سوریا ، شهو حکومهتانهی ورپا کردهوه که :

" دهولتی یهکیتی سوڤیتی له بهرامبهر دهست تێ و مردان له گهرو گرتمهکانی نیو خۆی عیراق دا دهست له سهردهست دا ناتی " .

هههلهم بهوارهدا وله باس و پێوهندی له گهل مهسهلهی کوردستانی عیراق ، دوکتور رهحیمی قازی له 10/8/1962 نامیهکی بو نووسیم دهلی :

" کاکه ، له چوناپهتی نیو نهتهوهکانی شهم رۆی جیهان دا مهسهلهی کورد له ههموو مهسهلمهیکه تیکهله پیکهله ترو چهتون ترو ئاستهمنتره . جا لهبهر شهمه مارکیستهکانی کورد (شهمه قسهی تۆپه) له چوناپهتیکی زۆر سهخت و نالمباردا ههلهکهوتوون . له سهریکه بیرو رای من شهویه که له حهلی ئیستاندا چ له ئیران و چ له عیراق و تورکیه بزوتنهوهی گهلی کورد نابێ له بزوتنهوهی گهلانی تری شهم و لاتانه جیا بێت . هههه به گوێرهی دروشمی و ههه به گوێرهی سهروکایمتهی کردنی . بو شهمش به بێ شک سیاست و تاکتیکی دروستی حیزبه مارکیستهکان شهرتیکی بنچینهیی یه . (به داخهوه جاری تا ئیستا حیزبهکهی خۆمان لهم ریگمیه زۆر دوورهو ناشیهوی خۆی نیزیکه گاتهوه) .

بهلام شهکهر به تابهت عیراق لهبهر چاو بهگرین پێویسته بلیم که له عیراق بزوتنهوهیهکی ئاوا لههههه بوو چاوههه شهکرا . (ئامانجم پاش شورشیی چوارههی تههههه) . شهکهر له رۆژی یهکهههه به گوێرهی تاکتیک و دروشمیکی دروست شهم بزوتنهوهیه دهست بێ شهکرا بێ شک تا ئیستا سهرکهوتنیکی به

دیمضی ومدەست ئەخست و ئەو هەموو خۆپنەش نەمەرزاً • جیا لەمە لە ژبانی سیاسی و کۆمەڵابەتی و ئابوری عێراق دا گەلی کوردو کوردستان دەورێکی زۆر گرێنگ و گەورەیی هەیە • بۆ ئێمە مانان گەلیک جێگەیی هومێدە کە حیزبی شیوعی عێراق لەمە گەپشتووە و لە سەر مەسەلەیی کورد تاکتیکی دروستی لەبەر چاوە گرتووە • بەلام بەداخووە لەچەند بەلگەییەکی پارتنی دا ئێمەین کە لەم حەلە عاستەمدا پەلامار براوتمە سەر حیزبی شیوعی کە چی ئێمە هیچ بە سوودی بزوتنەوێی رزگاری نەتەواپەتی گەلی کورد نیە • ومدەست هێنانی خودموختاری لە عێراق گرێنگیەکی زۆر گەورەیی ئێمەیی بۆ هەموو بەشەکانی کوردستان و بۆ تەواوی نەتەوێی کورد "•••••"

کاک عەلی گەلاویژیش هەر لەم بوارو باسدا ۱۹۶۳/۹/۸ نامەییەکی بۆ ناردبووم ونوو سیبوی : (لێرەدا پیویستە بلیم لە باری رینوس و ریزمانەوێ دەستم لەم نامانە نەداوو مەتکەمیان نووسراونەو)•

" برای خوشەویستم کاک کەریم گیان • لە هەستی باریەتی و دووستایەتی تو زۆر زۆر ممنون و متشکرم • برای بەریز ئەو انەیی نووسیبووت هەمووی دروست بوو • دروێیان لەگەڵ کردین ، ویستیان بە فریومان بەرن ، بەلام ایمە فریومان نەخوارد بە قولی مشهور خودا لە سلطان محمود گەورەترە • هێوا دارم خەباتی پیاوانەیی ملتیی کورد بالاخرە بەم بی خەرانە حالی بکات کە لە گوی گادا نۆستن و چاوە لە حقیقت نوقاندن ناتوانی صدمە بە کوردان بگەپێنی ، بەلکو مالی ئەو گەسە وێران ئەکات کە چاوی نوقاندووە گوی خوی آخنیووە •

ایمە کە دەلین گەلەکانی ئێران برای بیکن و طالعیان بە بیگەووە مربوطە لە روی دروونی و ریاکاریەووە ئەم قەسیمی نالین ، بەلکو بە سەر پایەیی مسلك و عقیدەیی ئەم بێرە هاتووە وجود • بەلام بەغضە حرکات و رفتارو اطوارییک ئەم بیگەتیبە شل ئەکاتەووە تاو و تەوژمی حرارتی بیگەتی گەلەکانی ایـران سارد ئەکاتەووە کە التە زور جیگای تاسف و داخە •

کاتیک لە جیاتی نوینەرانی واقعی گەل چەند کەسیکی لە گەل بی خەبەر خویان وەپیش خەن و بە نوینەری گەل دەست بۆ کردەوێی نادروست درپژ گەن،

خۆ به خۆگهلهگانی تر بو خاطرێ حق و عدالت مجبور شبن یا له شویسن نوێهرانی واقعی گهل بگهرین و بیاندۆزنهوه ، یا شهگهر شهو کارهیان بو نهکرا حسابی خویان به روشنی ببینن و بزائن له گهل چ کهسانیک سروو کاریان ههیه . و ههیه کوردستانه که بهو جوهره ی تو نووسیهته آ زوقه کهمه ، داو و دهرمان دهس ناگهوی ، مهزراو حاصلات و دیهات سوتاوهو صدهزار نفر دهر بهمدهر بون . " لهو ماوهیدا من دوکتور قاسملو زۆرمان ههول دهدا له گهل شهو برا کوردانه که له باکو و له موسکو دهژین کوۆ بینهوهو چاومان پێک بکهوی و بناخههی خهباتیکی راستهقینهی پێشکهوتوخواز دوستی و لاتانی سوسیالیستی حیزبسی توده دابمهزرینین . بهداخهوه شهو صنده کوونهوهش کهوتبهو بهردهستیی ریههرانی حیزبسی توده ، شهوانیش نهیاندهویست کوۆ بینهوه . به جیا له گهسل بهکتر قههیان له گهل دهکردین . دوکتور قاسملو که بهرهههیی ئهنجامی حیزبسی توده بوو ههولی شهوهشی دهدا که له ئورویا شتیک بهناوی حیزبسی دیموکرات ساز بێ ، شهو دهیویست ههم تودهیی بێ و ههم دیموکرات . دوکتور رهحیمسی قازی و کاک عهلی که لاویژ له لایهک ئهنجامی سهرکردایهتی فیرقههیی ئازربایجان بوون ، له لایهکی دیکهش بهناوی ئورگانی حیزبسی دیموکراتهیی کوردستان لاپهه رهوژنامهیهکیان بلاو دهکردهوه . کاتیک فیرقهی دیموکرات و حیزبسی توده بهکتریان گرتوه ، لاپهه کوردیهکیان داخست . شهوانیش بایان داوه بو کوردایهتی .

دوکتور رهحیمسی قازی ۱۹ ۶۲/۱۲/۱۵ نامهیهکی بهم شیوهیهی بو نوویبوم :
 " برای بهرزو بهریژو خۆشهویستم کاک کهریم گیان : شهو دوو مانگهی که نه خوشخانه بووم ماوهی شهمم ههموو که بریک زۆرترو هیندیک قولتر له سهر کاروباری خۆمان و چارهنووسی گهلهکهمان له چاخی ئیستادا بێر بکهمهوه . جا هاتمه سهر شهمه که به تیکرایی نامهیهکی دوورو درێژو پوخته هه مو لایهکی بو ناوهندی هینهکهی خۆمان (مبههستی حیزبسی تودهیه) بنووسین ، روویهکیشی بو ناوهندی گهورهکهی که نیژمان ناوه کهبهی خۆمان بنییرین . به کورتی ناوه . روکی شه نامهیه بهم جوهره شهی : گرینگی چلۆنایهتی نیشتمانه کهمان له

رووی ئابووری و سیاسی و کۆمه لایمتی یهوه له زروفی شهمرۆکهدا ، پێویستی بوونی پهرمپی دانی ریکخراوه کانی سیاسی لهوێ به شیوهیهکی تازه ، چۆنایه- تی شهمرۆکهی وه نهبوونی هیچ جوهره هۆیهکی تهبلیفاتی له لایهن خۆمان و ناوچهی سوسیالیزمهوه . پهره سهندنی تهبلیفاتی ههموو لایهکی دوزمن بو ههله کردنی گهلهگه مان له رێگهی خهباتی بهرێ و جێ سیاستی ناوهندی هینهکهی خۆمان له سه مهسهلهی کورد . کم و کورتیهکانیان ، ههلهو بهسه- چوونهکانیان ، دووانی یهکه یهکی ئیجه مانان لهگهله سهروکهکان له سه سه مهسته ، (ج ئیجه لیره ج ئیوه لهوێ) . له پاش پێک هاتنی یهکیتی وادهو گفت و دلۆزهکانیان له قسه بهو لاره ج نهوه ، تا ئیستا هیچیان نهکردوه پهیکی شیران به کوردی نهبوونی لهمه باشتره .

پیشنیاره کانی ئیجه نهوانه دهبن : بهر له ههموو شت کۆبوونهوهیهکی ههموو لایه کیمان بو پێک بێنن به بهشدار بوونی ههیهتی سهروکایهتی . ههلهمان بدنهێ به کوردی بنووین و چاپی بکهین و ...

جا براهه شهگه بهمانه رازی ، خوا لیت بی رازی ، ئیمزای خۆت بخه پال ئیمزاکهی قازی ، جا نهو دهه با دوزمن ههه ببی نارازی . شهگه پێویسته شتیکی له سه زیاد بگری یا کهم بگری بنووسه . نووسراوه که به سی زمانسی کوردی و فارسی و روسی نهیهت ، پێویسته ههموومان ئیمزای بکهین . یانی ئیجهو ئیوه هینه کانی پهیک . نهوان رازین جا ئیستا ماوه رازی بوونی ئیوه ، دهنا ههموو شتی که حازه . براهه له سه شهوهی که شهتوو کاک رهحمان لهیه که جوێ ناکه مهوه ، ئیتر ناوه روکی شه نامیه بو وی ناووسم . به یهکه وه بهخویننه وه و به زووترین کات ولام بو بنووسنه وه تا بو تان بنیرم ."

پیشنیاره کانی دوکتور رهحیمی قازی له لایهن ئیجه وه بی ولام مانه وه . شه و منده گوردهی گوردستانی شیران که له ئورویا بووین ههروا لیک دوورو بی بهرنامه رمان دهواردهیچهمان له سیاستی حیزبی توده به بهرته به مهسهلهی کورد رازی نهبووین . حیزبی توده شه ئامانجی شه بوو له ریکای ئیجه وه حیزبی دیموکراتی گوردستان بکاته لقی حیزبی تودهی شیران شهویش له ئورویا .

ناخوښ نېټه وتمبه کی دوکتور رادمه نیشی رحممتی سکر تیری حیزبسی
حیزبی توده ی ئیران بکیرمه وه : جارېک له سر مه سه له ی کورد با سیکمان هه بوو
بیرو رامن لیک دوور بوو . له ولامی قسه کانی من دا گوتی : " من پیم سمیره ،
کومونیسته کانی کورد و ا بیتر ناکمه وه "

پرسیم کین شه کومونیسته کوردانه ی که وا بیتر ناکمه وه ؟ ده رک شهوت
مه به ستی حمه می حاجی سه عیده ، شه کورده کومونیسته میان دوزیبووه حسابی
کوردیان له سر قسه ی شه وه ده کرد . شه وه له کاتیک دا که دوکتور رادمه نیش
به راستی مرو فیککی راست و دل سوزو بروای به مه سه له ی کوردو مافی دیاری
کردنی چارهنووس هه بوو .

دیسان کاک محممدی موهتمدی

کاک محممد پاش شه وه ی له فه رانسه زمانی خویندبوو ، نهیتوانی له وږ دریزه
به خویندن بدا . ده یویست بچې له ولاته سوسیالیسته کان ده رس بخوینتی .

دیاره له سه فه ری یه که مدا بو پراک له گهل دوکتور قاسملو با سی کردبوو . له
تاریخی ۱۲/۲۱ / ۱۹۶۴ نامیه کی بو ناردبووم شه وه ش ده قی نوو سراوه که مه تی :
" برای خو شه ویست کاک که ریم هه موو کاتیکتان خوښ هه وادارم ساخ و به -
که یف بن . به مینیکه نامیه کم بو ناردون هه رچهند جوابم وه رنه گرتوه بسه لام
چونکه ده مه وې بو کارېک یارمه تیتان لی بخوازم ، چې دی رانا وه ستم و چا وه -
روانی ناکه م . جا شه گهر وه خنتان هه مه فه رموو گوږ راگرن با عه رزتان که م :

شه وه وختی هاتمه پراک له بابستی چوونم بو یه کیتی سو قیمت پرسیارم کسرت ،
کاک ره حمان ناوای گوت : مه دارېک و داخوازی خو ت پیشکشی سه فارمت بکه
شه وان جوابت ده ده نه وه وه هه یچ هه وچې به ده خالمت و یان یارمه تی نه ه .

منیش چهن دیک له وه ی پیش (تا نیستا را وه ستابووم بو شه وه ی ده وری که لاسی
زمانی فه رانسی ته و او بکه م و زه حمه تی هاتنه فه رانسه م به خورایی نه چې)
چوومه سه فاره ت و وابه سته ی فه رهنگی - م چا و پې که وت . ده که لسی دوام و
مه سه له ی خو م بو شه رح کرد ، کورته ی قسه کانی شه وه بوو : نی مه نیوانمان له گهل
ئیران خو شه !! هه ر وه ها ناومندی زانیاریمان هه مه ، شه گهر ده تانه وه ی بچن

سوویمت وا باشه وه دهبی له پیئدا بچی له لای سه فارهتی شیران وه ئهوان ناوی
تو بدنه به ئیمه (1) من گوتم ئهوه قدهیهکی قورپه و ئهمن ناتوانم بجمسه لای
سه فارهتی شیران و غهلمتی وا بکهه . کاکای خویم زورت سه نهیشینم قسهی
ئاخری کابرا ئهوه بوو . (ههر چوئیک بی ئیمه ناتوانین دهست بدهینه ئهوه کاره
ئهگهر دهتوانی بو خوئنان نامه بو یهگیتی لاوانی سوویمت بنووسن و حالیان
بکهه . رهنکه ئهوان یارمهتینان بدنه) . ئادرهسی ئهه ریکخراوهی دامی .

من له نووسینی نامه دهستم راگرت ، چوونکه پییم وا نهبوو نامهکهه
جوابیکی به کهلکی ههبی . وام به باش زانی ئیوه ئاگادار بکهه (وا تی نهگهن
قسهکی ئیوه له بییر کردوه که دهتانگوت موسکو کاروانسرا نیه) نازانم
ئیمکان هیهه بو ئیوه لهو بابهتهوه یارمهتیم بدنه یان نا ؟ ئاشنایهک ، روشنا-
یهک ، ناسیاریک نیه بتوانی یاریدهمان بدا . خو ئهلغان ئیوه بو خوئنان
له نیو جهرگهی ئیشهکان دان ! تکا دهکهه لهو بابهتهوه ئاگادارم کهه .

دیاره ئهگهر ئیمکان ههبی ههتا زووتر ئیشهکه چی بهچی بی باشتره .
چونکه وا ئیستا ئیشم له پارسی تهواو بوه . چاوهروانی ساز بوونی سهفهرهکهه
دهکهه . ئهگهر بهم بوئیهوه زهحمهتتان ددهم تکایه بیورن . من خویم هیچم
نیه خودا جهزاتان بداتهوه .

خهپهریکی تازمه له ولاتی نیه ، ئهوانی ههلاتبونه عیراقی تاق تاق و جوت
جوت خهریکن دهگهرینهوه . نیوان ناخووشی ئهوانه لهگهل ئهحمهد توفیق و پشت-
گرتنی ئهحمهد توفیق له لایهن مهلامستهفاوه دهلیلیکه لهسهه گهرانهومیان .

له پارسی ئهه بهیانهی دوکتور نورمهیین زازا که ناریدیووی بو کومهلهسی
دهولهتانی بی لایهن بلاو کراوه . نازانم دیوتانه یان نا ، دوو ریژی یه تنسی
باسی شیران دهگا له شهس لاپهر ، بهلام دوکتور بهدرخان بهوهش نارازی بوو
دهیگوت مانای چی یه باسی شیران به خراب دهکهه ! چاوهروانی ولامتانم .

برات محمهد

کاتیئک که ئهه نامیهیم پی گهیشت ئیتر له پراک نهمابووم و چووبوومه
سوقیا . بهلام ئهوهی پییم کرا یارمهتیم دا که کاک محمهد بی له پراک بخوینی .

دوكتور قاسلو نامه‌یه‌کی بۆ نووسیم و گوتبوی: " ئیستا که خمریک دهبین روژنامه دهریکه‌ین ، باشتترین رپگا شه‌ویه به براده‌رانی توده بلین کاک محهمدی موهتمدی بیینه پراک بخویتی ، هم دهرسه‌که‌ی ده‌خویتی و هم له کاری روژنامه‌گه‌ش یارمضی من دهدا . وا دیاره کوردیش باش ده‌زانی . من بۆ بو‌رو‌ی سیاسی دنوووم ، شه‌گه‌ر له تو‌یان پرسی توش بلی با کاک محهمدی بیینه پراک " .

به دوا‌ی شه‌ودا رفیق کام به‌خش نامه‌یه‌کی بۆ نووسیبووم ده‌لی : " رفیق قاسلو براده‌ریکی کوردی به ناوی محهمدی موهتمدی ناساندوه و داوا ده‌کا بیه‌ین له پراک دهرس بخویتی . شه‌گه‌ر تو ده‌یناسی و پیشنیاری رفیق قاسلو ته‌شید ده‌که‌ی ، ئیبه‌ بۆ هیتانی شه‌و هه‌نگا و هاوین " .
له ولام دا نووسیمه‌وه : " کاک محهمد دناسم لاویکی رووناک بیسرو کوردی زانه و زورم پی باشه بی له پراک بخویتی " .

پاشان کاک محهمد له سه‌ر حیاسی حیزبی توده‌ی ئیران بوری بسو وه‌رگیرا و هاته پراک و ده‌ستی کرد به خویتدن و له کار و باری روژنامه‌ی کوردستان دا له نووسین و له راپه‌راندن هاوکاری ده‌کرد . هه‌رچهند دوکتور قاسلو وهدوا که‌وتنی چاپ و بلاو کردنه‌وه‌ی روژنامه‌ی به سه‌ر شه‌و دادینا و ده‌یگوت تمبه‌له .

عوبیدی‌لای بارزانلی

هاوینی سالی ۱۹۶۳ روژیک له پر دوکتور جه‌میل شه‌ره‌ف ته‌لیفونی بۆ کردم گوتی : " مه‌لامسته‌فا هاتوته پراک شه‌وه له هوتیل شه‌ندریابه " واقم ور ما ، گوتم شتی وانیه . درۆیه کی وای گوتوه ؟
— درۆیه ، شه‌وه‌ی ته‌لیفونی بۆ کردووم خو‌ی دیتویمتی ، ئیستا شه‌وه له هوتیله .

— باشه . . . شه‌وه ده‌چم بۆ هوتیل ، ته‌لیفونت بۆ ده‌که‌مه‌وه ، مالی ئیبه له هوتیل نزیک بوو که چووم ته‌ماشام کرد عوبیدی کوری مه‌لامسته‌فا له‌گه‌ل

کچیکي قڙ زهردي چاوشيني جوان له پيش باري ناروق فروشي دانيسټومو
بادهي لمبر دمه . که چاوي به من کهوت ناسيمي . به خير هاتنم کرد . گوتي
" کاکه شهگهر کارت به منه دواي نيوهرؤ وهروه "

— هيچ کارم به تو نيه ، به منيان گوتبوو ملامستهفا ليريه . نهمزانی
توي خريکي خوار دنهوي . نيتير رانهوستام و ومدر کهوتم .

چند روژ پي چوو دوکتور جميل شهرهفات . گوتي : پيس قهوماوه ،
عوبيدي ملامستهفا ليريه ، له باوکی زوير بوه ، چوته موسکو ، لهوي گير
نمبوه هاتوته نيره . توشي قاحميهکی چک بوه ، هرچندي بلې ي جوان و
لمباره . کهچتيو بردويهته هوتيلیکی دهرهوي پراک . يازدهروژ لهوي رایگرتوه
چوار هزار دولاري پي بوه پي خراج کردوه . که لهوي پولې نهماوه هيناويستهوه
پراک . له هوتيلیکی دیکه ژوري بوگرتوه . يهک ساعات بهجي ناهيلې .

منيان ديتوهه رادويهکم هببوو لي وهرگرتوم داويه به کهکه . هزارو دووسد
کرونيشي پاره لي وهرگرتوم . هيچي نيه . چوم به دوکتور قاسلوم گوتوه
چوته لاي ، قهولي پي داوه که بجي به چيکهکان بلې، کوري بارزانی يسه
ميواني بکن و رای بگرن همتا دهروا . به لام شهوه چند روژه خوې لسي
شاردوتوه هيچ خصبري نيه .

دوکتور قاسلو چوبوو به نيرهجي شهکمندهري گوتبوو که کسوري
ملامستهفا ليريه ، واباشه نيوه داوا له برادهرانی چيک بکن که ميوانداری
بکن و رای بگرن . شهو کاره پيوندی حيزبي توده لهگل ملامستهفا باش
دهکا . دياره نيرهج بهچاوانی پي گوتبوو به لام خستبويه پشت گوټي .

قاسلو ش که هيچي بو نهکرايوو خوې له عوبيد بواردبوو .
به جميل مگوت : من کارم پي نيه چومه لاي بهخير هاتنی بگم لمبر
نارهق خوار دنهوه ناگای له هيچ نمبوو کصيفي خويمي تي .

جميل روټي . پاش سي روژ تليفون زمگی ليډا . که هلم گرت عوبيدي
بارزانی بوو :

— کاک سالح روژ باش .

– کئی به قسه دهکا .

– عوبه بدم ، ئه بئى بپورى ئه وه ده مه وئى دېمه مالتان .

– فهرموو مالى خوئته .

زور پئى نه چوو عوبه يد له گهل دوكتور جه ميل شهره ف هانته مالى . به خيئر-
هاتنم كردن و عوبيد كوتى :

– كاك صالح بهر له هه موو شت برسيمه ۰۰۰ بروا بكه دوو روزه نانم نه خواردوه
پاره م نه بوه .

خيزانم كه گوئى لهم قسانه بوو كوتى : ئه ي رو ۰۰۰ جا چوئن وا ده بئى ۰۰۰
ئهدى بو نهده هاتى ئيئره . به هه لكه وت نان و چيشتيكي باشمان هه بوو نانمان
خواردو عوبه يد كوتى :

– كاك صالح پيسم لئى قه وماوه . ئه وه بيست روژ پتره ليئره چاوه روانسى
تيلگرافيك بوم له سويس راوه . پئيوسته بچمه سويس ، برادهريك چاوه روانم
دهكات . به لام چوئن بچم ؟ پازده روژ له دهره وه ي پراك له هوتيليك بوم جانتاو
ليباس و هه موو شتيك لهو هوتيله به جئى ماوه ، ناتوانم بچم بيان نه بنمه وه
پاره ي هوتيلم نيه پارميه كى زوريشه . هاتومه وه پراك ئه وه چمند شه وه لسه
هوتيليك ده خه وم له وئيش هيج پاره م نه داوه . توشى قاحبه يه ك بوم قمت نيه
سه عات ليم خافل نيه ، ئيستا به دزى هاتومه ئيئره . كاك ئهنه وريش (مه به ستى
دوكتور قاسملو - ه) خوئى لئى شار دومه وه . بيتاقه ي تسياره م هه يه به لام ناتوانم
برووم .

كوتم دهنه وئى بروئى بو سويس را ؟

– چوئن نامه وئى ، ئه وه دوو جار برقيميان بو ليئداوم و چاوه روانيم ده كمن ، به لام
چوئن برووم ؟

كوتم چارى ئه و كراسه ت داكمنه با بوئ بشوئن كراسيك و ليباسم بو هينسا
دهمبى كا . پاشان كوتم تو ليئره بنو ، من له گهل جه ميل ده چم جانتاو شته كانت
بو دئينمه وه . مميانه بو هوتيل . چيگات بو رزيئرده كهم ، ده چين سواري فرۆكه ت
ده كه م و بروم .

عوبید گوتی شهگهر شهوهی بکهی ههتا مردن له بیوم ناچی .

دوکتور جهمیل شهرهف ماشینیگی ههبوو سوار بووین چووین بو هوتیله که له
دهرهوهی شاری پراک . به خاوهن هوتیل - م گوت بو جانئاو شتوو مهکی عوبید
هاتوم . (دیاره عوبید به ناویکی شهرمضی وهک کریکاریکی کارخانهی باتا
پاسپورتی وهرگرتبو) کابرای خاوهن هوتیل گوتی شهو حیسابی نهادهاو
و روشتوه .

من کارتیی مهدرهسهی حیزی کومونیستی چکوسلواکی م پی بوو که لهوی
دهم خویند . گوتم له هوتیلی حیزب میوانه ، ریزی حیسابه که بده به من بو
دنفیرین . کابرا دهستی کرد به حیساب ، حیسابیکی چوارهزار کرونسی
دا دهستم . کاغذم لی وهرگرت و جانئاو شتوو مهکی عوبیدمان هه لگرت و
گهراینهوه . که هاتینهوه پراک عوبید له مالی شیمه لی نووستبوو . ههستا و
که چاوی به جانئاکانی کهوت گهشکه بوو .

گوتم شتتا کهی دهتهوی سهر بکهی ؟

— هه کاتی تمیاره ههپی دهروم .

تهلیفونم کرد بو دهفتیری فروکهوانی چکوسلواکیا . گوتم بو بهیانی جیگا -
یهک بو زوریخ رابگرن پاش سعاتیک بلیتی دینم . عوبید له خوشیان چهپهسا
بوو . گوتی : باشه شه هوتیلهی شیره چ لی بکهم چوار شهوه ژوریکی دوونهفه -
ریمان گرتوه ، پارهشمان نهادهوه .

گوتم بهیانی سعاتی ده تمیاره دهروا . زوو ههسته کههکه بنیره دهروو
خوت له هوتیل به . من سعاتی نو دیم بانگت دهکم . سی سمد کرونم دا به
عوبید گوتم : شه شوو قاحبه کهت سهرخوش کهو باسی سهرهیش مهکه جهمیل
شهرهف گوتی : رادیوکهی من تیدا دهچی ، قهی ناکا .

بلیتم له عوبید وهرگرت و چوم جیگام بو سعاتی دهی بهیانی ریژیرو کرد
به گوپرهی قهراری دامان نابوو عوبید بهیانی کههتیو ههلهدهستینی دهلی :

تو بچو سهریکی مالی بدهوه منبش له هوتیل چاوهروان دمم .

لهگهل دوکتور جهمیل شهرهف سعاتی نو چوپنه هوتیل جانئاو شتوو مهکی

عوبید له مالی نئمه خستبومانه ماشین و شامادهی رویشتن بوین • چوومه ژوور عوبید چاوه روان بوو • به کابرای هوتیلیم گوت ئه گهر که چه که هاته وه بلی لیره چاوه روان بی ، نئمه ساعات دوا زده ده گهر نیه وه • ومدهر که وتین تلهفون - مان کرد بو دوکتور قاسملو که شهوه عوبید ده روا ، ده چین بو متار • نئمه گمیشتینه فروکه خانه ، دوکتور قاسملوش هات • له وی نیان ده هیش نئمه بچینه ژوری و عوبید به ری کهین • نهویش له ترسان پی چه قاندهوو ، دهیگوت له گهلم نیه ژوری ناروم • ناچار شهو جاریش گارتی مدره سم به کابرای پولیس نیشان داو گوتم میوانی نئمه به به ری ده کهین •

پولیس ریگای دا من له گهله عوبید چومه ژوری ، دوکتور قاسملو و جه میل - یش له دهروه مانه وه • دانیشتین بیره به کمان خوارده وه ، عوبید سوار بوو له رویشتن دا گوتی : " ئه گهر بیاو بم له بیرم ناچی "

عوبید فری و نه جاتی بوو ، نازانم که هتیوی قاحبه له گهله کابرای هوتیل چسی چیان کرد • دوکتور جه میل شهرهف رادیویهک و هزارو دووسهه کرۆنی چو • منیش ده مزانی عوبید شهو بیاوه نیه چاکه ی له بیر بمینی • چونکه ته جروبهم هه بوو •

بهرگی دووه می بیروم به کمان لیردا کوتایی پی دینم به هیوای شهوه که له بهرگی سههم دا خوینهرانی به ریزی کورد له روودا و مکانی راهیرینی چمکدارانهی ۱۹۴۷ و ۸ عی کوردستانی ئیران و گهلیک رووداوی نیو - جولانه می رزگار یخوازی کورد شاکادار بکم •

" کهریمی حیسامی "